



2023

Årsrapport



# Innhold

Kort om Sparebank 1 Ringerike Hadeland	s. 4
Konsernsjefen har ordet	s. 6
Tilbakeblikk 2023	s. 9
Historikk	s. 10
Hoved-/nøkkeltall	s. 12
Finansielle-, markeds- og organisasjonsmål	s. 14
Bankens strategi og satsingsområder	s. 18
Forretningsområder	s. 20
SpareBank 1-alliansen	s. 26
Organisasjonskart	s. 28
Presentasjon av konsernledelsen	s. 30
Presentasjon av styret	s. 32
Styrets årsberetning 2023	s. 34
<b>ÅRSREGNSKAP 2023</b>	
Resultatregnskap	s. 48
Utvidet resultatregnskap	s. 50
Balanse	s. 51
Endring i egenkapital	s. 52
Kontantstrømoppstilling	s. 54
Noter til regnskapet	s. 56
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5	s. 131
Eierstyring og selskapsledelse	s. 132
Aktivitet- og redegjørelsesplikten (ARP)	s. 138
Likestilling og mangfold	s. 140
Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven	s. 144
Bankens tillitsvalgte 2023	s. 154
Revisjonsberetning	s. 156
<b>VIRKSOMHETEN</b>	
Bærekraftrapportering	s. 164

# Kort om SpareBank 1 Ringerike Hadeland

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er regionens ledende finanskonsern og deltaker i SpareBank 1-alliansen. Hovedkontoret ligger i Hønefoss og konsernet med sine datterselskap har i alt 227 ansatte. SpareBank 1 Ringerike Hadeland er en regional, selvstendig sparebank med lokal forankring. Nærhet og dyktighet kjennetegner forholdet til markedet.

## Regionens ledende finanskonsern

- Lokalisert med 4 bankkontorer, 3 meglerkontorer og 1 økonomi-/regnskapshus i markedsområdet
- Totalleverandør innen finansiering, sparing og plassering, forsikring og betalingstjenester til privatkunder og bedrifter
- 62.600 personkunder
- 5.600 bedriftskunder
- 1.300 lag/foreninger
- Regionens ledende eiendomsmegler
- Regionens ledende økonomi- og regnskapshus
- Regionens største private bidragsyter til næringsutvikling og allmennyttige formål i samspill med SpareBank 1-stiftelsene

Vi tilbyr våre tjenester gjennom lokal tilstedeværelse, digital flater og kundesenter. Gjennom å levere tjenester også gjennom datterselskaper og deleide selskaper, er banken et komplett finanshus for folk og bedrifter i bygd og by i markedsområdet.



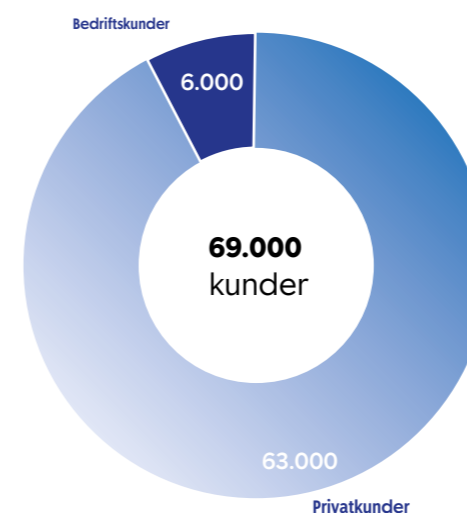
## Spennende vekstregion

### Hvorfor investere i Ringeriksregionen?

- 7.000 - 8.000 dekar tilgjengelig for næringsetablering
- Sentral beliggenhet i Stor-Oslo nord
- Forbedret infrastruktur
- 8 nærings- og industriparke
- Tydelig næringspolitisk strategi
- Tilgang på store mengder fornybare kraftressurser
- Viktig industriregion i mer enn 150 år
- 90 tusen innbyggere



## Kundeforhold



### MOBIL- OG NETTBANK

**36 700**

kunder nettbank (privat)

**38 130**

kunder mobilbank (privat)

**3 700**

kunder nettbank (bedrift)

**1 200**

kunder mobilbank (bedrift)

### HENVENDELSER

**126 000**

henvendelser til kundesenteret

# Konsernsjefen har ordet

## Vi er «mer enn en bank» for regionen

Som den lokale banken for Ringerike-, Hadeland- og Nittedalsregionen har vi aktivt støttet både lag, foreninger, frivillighetsarbeid og næringsutvikling. Målet er å øke aktiviteten og styrke tilbudet i vår region. Sammen med SpareBank 1-stiftelsene og SpareBank 1 Ringerike Hadelands Næringsstiftelse har vi i løpet av 2023 bidratt med 89 millioner kroner til idrettslag, frivillige organisasjoner, allmenntilretteleggende prosjekter, kulturliv og ulike næringsutviklingsarenaer.

Vi er takknemlige for innsatsen fra frivillige og engasjerte personer som gir av sin tid. Vi er klar over at midlene som utdeles er til stor hjelp og betyr mye for mange. Den betydningen banken kan ha, når regionen gjennom de tre SpareBank 1-stiftelsene eier om lag 65 prosent av oss, vil trolig gi store muligheter og bli enda viktigere fremover.

### Endringer i sparebankstrukturen

Med bakgrunn i stadig økte og nye krav til bankene for å bidra til det grønne skiftet, bekjempe økonomisk kriminalitet og innenfor regulatorisk rapportering opplever flere mindre sparebanker det er krevende både kompetansmessig og gjennom økte kostnader. Dette, sammen med kapitalulempen for mindre banker, har bidratt til at vi gjennom 2023 og inn i 2024 har sett flere sammenslutninger av sparebanker. SpareBank 1 Ringerike Hadeland er et attraktivt arbeidssted og vi tiltrekker oss god og ønsket kompetanse for å kunne møte økte krav. Banken har en størrelse som gjør at vi kan drive kostnadseffektivt, og gjennom dette kan tilby konkurransedyktige vilkår til våre kunder.

Vi mener vi fortsatt gjør den beste jobben mot våre kunder gjennom å ha lokale beslutninger, og ved å ha et sterkt engasjement for å utvikle regionen vi er en del av. For å fortsatt være en sterk og selvstendig lokal bank, er det viktig at vi fortsetter å utvikle oss slik at vi kan være førstevalget for våre kunder.

### Økte renter og lav vekst i aktiviteten

For å bekjempe inflasjon og prisvekst har Norges Bank økt styringsrenten seks ganger i løpet av 2023, fra 2,75 prosent til 4,50 prosent. Disse renteøkningene har

begynt å virke innstrammende, og som resultat har prisveksten avtatt, samtidig som flere forventer lavere økonomisk aktivitet. Det må tas i betraktning at arbeidsledigheten sannsynligvis vil øke noe, selv om den starter fra svært lave nivåer.

Boligmarkedet har vist tegn til avmatning i løpet av 2023, preget av få igangsatte nyboligprosjekter, økt antall usolgte boliger og lengre liggetid i markedet. Til tross for disse utfordringene har bruktboligprisene bare flatet ut og hatt en liten nedgang gjennom året. På grunn av lavere økonomisk aktivitet og intens konkurranse i boliglånsmarkedet, opplevde banken en samlet utlånsvekst på 2,7 prosent. Det forventes at inflasjonen vil avta gjennom 2024, og reallønningene vil kunne øke noe. I tillegg kan rentene avta noe i andre halvdel av året. Hvis det skjer, vil dette sammen bidra til å styrke etterspørselen etter boliger.

### Sterkere samhandling og mange nye medarbeidere i konsernet

Bankkonsernet står i et generasjonsskifte hvor vi takker av medarbeidere som har lagt ned en stor innsats gjennom mange år. Gjennom endringene passer vi på å tilpasse organiseringen og sikre at vi får medarbeidere med ny og ønsket kompetanse. Det er stort engasjement blant våre medarbeidere som jobber får å utvikle konsernet videre.

Gjennom det siste året er det etablert en konsernledergruppe som har formål å styrke samhandlingen mellom selskapene i konsernet. Dette skal bidra til at våre kunder vil oppleve å få løst sine behov på ett sted og at våre medarbeidere i konsernet samhandler tettere.

### Bærekraft som strategisk utviklingsområde

Ekstremværet Hans som rammet regionen vår i august, minnet oss om endringer i klimaet. Store vannmengder førte til jordskred, flom og oversvømmelser og hadde store konsekvenser for mange innbyggere. I Hønefoss ble totalt 2.500 innbyggere evakuert fra sine hjem. Banken bidro overfor våre berørte kunder med hvordan deres forsikringer ville hjelpe de i situasjonen.

Bankens har vedtatt et ambisiøst mål om å halvere eget CO2-utslipp innen 2030 og fullt ut kompensere for vårt eget klimaavtrykk. I 2023 har banken på taket av hovedkontoret i Hønefoss åpnet eget solcelleanlegg for å produsere strøm til eget bruk. Likevel er vår største påvirkningsmulighet gjennom finansiering av våre kunders eiendeler og nyinvesteringer. Bankens hovedoppgave er derfor å redusere klimaavtrykket fra det vi finansierer, og å jobbe aktivt med hvordan vi påvirker våre nåværende og fremtidige kunder.

Vår visjon er at SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i regionen. Skal Ringerike, Hadeland, og Nittedal også være en attraktiv region med levende lokalsamfunn fremover, er vi avhengig av å skape fremtidsrettede og bærekraftige arbeidsplasser.

Jeg vil rette en stor takk til våre kunder, samarbeidspartnere, eiere, og spesielt til våre dedikerte ansatte som har vist en betydelig innsats gjennom det siste året. Vi har et solid grunnlag for videre utvikling, til gagn for både banken og lokalsamfunnet.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland står stødig, og kommer til å være en solid og pålitelig samarbeidspartner i tiden som kommer!



Bjørn Rune Rindal  
Konsernsjef





## Tilbakeblikk 2023

**Januar:** SpareBank 1 Ringerike Hadeland etablerer konsernledergruppe. Den består av ledergruppen i bank, samt to medlemmer fra hvert av datterselskapene

**Februar:** SpareBank 1 Ringerike Hadeland beslutter avvikling av tjeneste for bankbokser.

**Mars:** Norges Bank øker styringsrenten fra 2,75 til 3,00%

**April:** Vekstbarometeret for Ringeriksregionen 2023 presenteres.

Banken etablerer eget videostudio, for produksjon av intern og eksternt kommunikasjon.

Sparebanken Sogn og Fjordane offentliggjør at de ønsker å bli del av SpareBank 1-alliansen, og samtidig bli del av Samspar.

**Mai:** Norges Bank øker styringsrenten fra 3,00 til 3,25%

**Juni:** Vi tar i bruk generativ kunstig intelligens i form av Chat GPT som kreativt verktøy for utvikling av tekst.

Norges Bank øker styringsrenten fra 3,25 til 3,75%

De tre eierstiftelsene skifter navn fra Sparebankstiftelser til SpareBank 1-stiftelser

Prosjektet «100 historier» lanseres. I løpet av ett år skal det produseres og publiseres 100 historier, gjennom video, tekst og bilder, som viser noen av resultatene som de vel 100 millioner kronene som den lokale sparebanktradisjonen bidrar med årlig.

**Juli:** Næringsstiftelsen SpareBank 1 Ringerike Hadeland etablerer Vekstprogram. Fire bedrifter vil gjennom ett år få bistand til å realisere betydelige vekstambisjoner.

**August:** 4. august feirer banken sitt 190-årsjubileum

Norges Bank øker styringsrenten fra 3,75 til 4,00%

Ekstremværet Hans rammer områder i Sør-Norge fra 7. til 9. august 2023. Ekstremværet førte til jordskred, flom, oversvømmelser og store skader på infrastruktur og eiendom, særlig i Innlandet og Viken

Bankens bedriftsmarkedsavdeling endrer organisering, og etablerer Bedriftssenteret som egen enhet for å bedre kunne betjene små og mellomstore bedriftskunder, med økt bruk av datastøttede løsninger

**September:** Omkring 250 deltok på seminarene «Bedre råd», der unge førstegangskjøpere var hovedmålgruppen

Norges Bank øker styringsrenten fra 4,00 til 4,25%

Det var valg til kommunestyre og fylkesting.

**Oktober:** 1.516 barn og foresatte deltok da banken inviterte til barnas bankdager med kinoforestilling i Nittedal, Gran og Hønefoss.

På taket til hovedkontoret i Hønefoss åpnes eget solcelleanlegg. Strømmen som genereres, vil bidra til å redusere virksomhetens klimafotavtrykk

Våre alliansenaboer i vest, SpareBank 1 Sørøst-Norge og SR-bank offentliggjør fusjonsplaner. Den nye storbanken skal hete SpareBank 1 Sør-Norge

SpareBank 1 Kreditt og Eika Kredittbank slår seg sammen

**November:** SpareBank 1 Ringerike Hadeland er med på å kåre årets bedrifter på Hadeland og Nittedal. Vinnere er ePlast og Würth

**Desember:** SpareBank 1 Økonomihuset AS inngår avtale om kjøp av Fokus Økonomi AS og BS Regnskap AS

Norges Bank øker styringsrenten fra 2,50 til 2,75%

Norges Bank øker styringsrenten fra 4,25 til 4,50%

2023 har vært preget av et generasjonsskifte, og SpareBank 1 Ringerike Hadeland avslutter året med totalt 27 nye medarbeidere

SpareBank 1 Ringerike Hadeland opprettholder rating A2 med stabile utsikter fra Moody's

Fremtind og Eika Forsikring offentliggjør fusjon.

Spareordning i egenkapitalbevis for konsernets ansatte, som ble etablert i 2021, besluttes videreført. 153 medarbeidere tegner seg for spareordningen

Lokale kommuner forberedte seg til fylkesendring. Ringerike og Hole går fra nyttår fra Viken til Buskerud. Lunner, Jevnaker og Nittedal går til Akershus, mens Gran blir i Innlandet, samtidig som de forbereder søknad om overføring til Akershus.

# Historikk

Historien til dagens bank går tilbake til 4. august 1833, da Ringerikes Sparebank ble etablert som Norges første landssparebank og bank nummer syv i landet. Banken skulle stimulere til sparing, orden og edruelighet blant tjeneste- og arbeidsfolk. I dag er SpareBank 1 Ringerike Hadeland et moderne bankkonsern som tilbyr et bredt spekter av banktjenester, eiendomsmeglervirksomhet samt økonomiske rådgivning og regnskapstjenester overfor kunder.

## 1833

Før formannskap og kommunestyre kom på plass i 1837, var de såkalte sogneselskapene viktige felle-sinstitusjoner i mange bygder. Norderhoug Sogneselskab stod bak opprettelsen av landets første bygdebank, Ringerikes Sparebank, som mottok sine første innskudd i 1833.

## 1857

Gran Sparebank ble stiftet i 1857. Kunngjøringen var på kirkebakken på Granavollen hvor også banken tok imot innskudd. Formålet var å medvirke til verdiskapning for bygden. Jordbruket stod sterkt og bøndene trengte meieri og moderne redskaper for å øke matproduksjonen.

## 1862

Jevnaker Sparebank ble stiftet i 1862. Omsorg for bygdesamfunnets velferd og trivsel var viktige momenter. Pengeforbruket var økende og det var, da som nå, viktig med kommunikasjon som veibygging, Randsfjordbanen og båttrafikk på fjorden.

## 1996

Dette året var alle de tre tidligere bankene med å etablere SpareBank 1-alliansen, som er et bank- og produktsamarbeid. Gjennom deltakelsen i Alliansen er konsernet knyttet sammen i et samarbeid mellom selvstendige, lokalt forankrede banker. På denne måten blir hensynet til effektivitet og stordriftsfordeler forenet med fordelene det er å være nær kunder og markedet.



En annen viktig begivenhet i 1996 var at Ringerikes Sparebank ble børsnotert. Banken ønsket å knytte kundene enda tettere til seg gjennom å skape et godt investeringsalternativ. I tillegg ville man oppnå økt oppmerksomhet fra finansmiljøene ved å være børsnotert.

## 2008

Som en av Norges eldste sparebanker, feiret Ringerikes Sparebank 175 årsjubileum. Steinar Haugli ble tilsatt som adm. banksjef.

## 2010

En annen historisk milepæl i de tre bankenes historie er 17. desember 2009, da henholdsvis representantskapet og forstanderskapene i Ringerikes Sparebank, Gran Sparebank og Sparebanken Jevnaker Lunner enstemmig vedtok en sammenslutningsavtale mellom bankene. Dette var et offensivt tiltak for å etablere en selvstendig, fremtidsrettet og konkurransedyktig bank i regionen. Ønsket er det samme som grunnleggerne hadde: En sterk og solid bank med god kjennskap til markedet og sine kunder, samfunnsengasjert og med godt omdømme.

Bankene ble juridisk fusjonert fra 1. juli 2010 med tidligere Ringerikes Sparebank som overtakende bank. Samme dato ble navnet på banken endret til SpareBank 1 Ringerike Hadeland.

Samtidig med fusjonen ble det etablert tre lokale sparebankstiftelser; Sparebankstiftelsen Ringerike, Sparebankstiftelsen Gran og Sparebankstiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal. Den opptjente egenkapitalen ble overført til stiftelsene som igjen investerte denne i egenkapitalbevis i banken.

## 2017

Banken foretok en egenkapitalbevis-emisjon på 313 millioner kroner slik at virksomheten ble rigget for ytterligere vekst.

Året brakte med seg bankens første digitale roboter, såkalt digitale assistenter. Disse utfører oppgaver som tidligere har vært utført manuelt, og reduserer tidsbruken samtidig som de opprettholder kvaliteten.

## 2023

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er et moderne, børsnotert bankkonsern som tilbyr alle typer finanstjenester.



# Økonomisk utvikling i SpareBank 1 Ringerike Hadeland

## Hovedtall og nøkkeltall

RESULTATSAMMENDRAG	2023	2022	2021	2020	2019
(Beløp i mnok)					
Netto renteinntekter	735	559	461	437	442
Netto provisjons- og andre inntekter	327	334	357	317	291
Netto avkastning på finansielle investeringer	19	55	103	78	157
<b>Sum inntekter</b>	<b>1 081</b>	<b>949</b>	<b>921</b>	<b>832</b>	<b>889</b>
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>455</b>	<b>395</b>	<b>369</b>	<b>349</b>	<b>363</b>
<b>Driftsresultat før tap</b>	<b>626</b>	<b>554</b>	<b>552</b>	<b>483</b>	<b>526</b>
Tap på utlån og garantier	14	19	-6	28	9
<b>Resultat før skatt</b>	<b>612</b>	<b>535</b>	<b>558</b>	<b>455</b>	<b>517</b>
Skattekostnad	150	114	112	88	92
<b>Periodens resultat</b>	<b>461</b>	<b>421</b>	<b>446</b>	<b>367</b>	<b>426</b>
<b>Sum øvrige resultatposter ført mot egenkapitalen</b>	<b>9</b>	<b>-12</b>	<b>-9</b>	<b>-3</b>	<b>3</b>
<b>Totalresultat</b>	<b>470</b>	<b>409</b>	<b>437</b>	<b>363</b>	<b>429</b>

NØKKELTALL	2023	2022	2021	2020	2019
<b>Lønnsomhet</b>					
Egenkapitalavkastning	10,4 %	9,9 %	11,0 %	9,5 %	11,6 %
Egenkapitalavkastning (totalresultat)	10,6 %	9,6 %	10,8 %	9,4 %	11,7 %
Kostnadsprosent (morbank)	31,3 %	33,0 %	33,0 %	37,6 %	30,4 %
Kostnadsprosent (konsern)	42,1 %	41,6 %	40,0 %	41,9 %	40,9 %
<b>Balansetall</b>					
Brutto utlån til kunder	25 055	24 574	23 131	22 009	21 244
Brutto utlån til kunder inkl. overført til kredittforetak	37 949	36 958	34 361	32 001	30 097
Innskudd fra kunder	19 350	19 118	17 990	17 069	15 392
Innskuddsdekning	77,2 %	77,8 %	77,8 %	77,6 %	72,5 %
Utlånsvekst siste 12 måneder	2,0 %	6,2 %	5,1 %	3,6 %	7,4 %
Utlånsvekst siste 12 måneder inkl. overført til kredittforetak	2,7 %	7,6 %	7,4 %	6,3 %	6,8 %
Innskuddsvekst siste 12 måneder	1,2 %	6,3 %	5,4 %	10,9 %	6,9 %
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	29 952	28 797	27 612	26 148	24 423
Forvaltningskapital	30 294	29 610	27 984	27 239	25 056
Forvaltningskapital inkl. overført kredittforetak	43 189	41 994	39 214	37 231	33 909
<b>Tap og mislighold i % av brutto utlån</b>					
Tapsprosent utlån	0,0 %	0,1 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %
Misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,2 %
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,3 %	0,7 %	0,6 %	0,2 %	0,2 %
<b>Soliditet (forholdsmessig konsolidert)</b>					
Kapitaldekningsprosent	20,4 %	19,6 %	19,5 %	20,7 %	20,7 %
Kjernekapitaldekningsprosent	19,0 %	18,1 %	18,0 %	19,1 %	19,0 %
Ren kjernekapitalprosent	17,9 %	18,0 %	17,8 %	18,9 %	18,7 %
Ren kjernekapitalprosent Morbank	18,6 %	18,1 %	17,8 %	19,2 %	18,9 %
Netto ansvarlig kapital	4 643	4 234	4 037	4 011	3 699
Kjernekapital	4 328	3 918	3 718	3 694	3 385
Ren kjernekapital	4 089	3 876	3 674	3 652	3 331
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	9,1 %	8,6 %	8,8 %	9,1 %	9,2 %
<b>Kontor og bemanning</b>					
Antall kontor	4	4	4	4	5
Antall årsverk	253	228	218	218	226
<b>Egenkapitalbevis</b>					
Egenkapitalbevisbrøk	97,34 %	97,34 %	97,34 %	97,34 %	97,34 %
Børskurs (NOK)	304,00	324,00	330,00	238,00	230,00
Børsverdi (mnok)	4 758	5 071	5 165	3 725	3 600
Bokført egenkapital per egenkapitalbevis (NOK)	283,19	268,91	260,06	244,70	235,39
Resultat pr egenkapitalbevis (NOK) (morbank)	34,44	28,20	27,65	19,42	32,25
Resultat pr egenkapitalbevis (NOK) (konsern)	28,67	26,16	27,72	22,77	26,45
Utbytte pr egenkapitalbevis (NOK)	20	13,10	16,20	11,40	13,30
Pris / Resultat per egenkapitalbevis annualisert	10,60	12,38	11,91	10,45	8,70
Pris / Bokført egenkapital	1,07	1,20	1,27	0,97	0,98

Alle alternative resultatmål er definert i eget vedlegg til finansiell rapportering tilgjengelig på bankens hjemmesider, [www.rhbank.no](http://www.rhbank.no).

## Finansielle måltall og måloppnåelse

De finansielle, markeds- og organisasjonsmålene som er valgt er et uttrykk for at styret anser at banken fortsatt har lønnsomme vekstmuligheter gjennom sin posisjonering i en spennende vekstregion sentralt beliggende i Stor-Oslo nord. Styret har fokus på å balansere soliditet, lønnsomhet og vekst til det beste for regionen, eiere, kunder og ansatte.

Finansielle mål og oppnåelse		2024	2023	2022	2021	2020	2019
<b>Lønnsomhet</b> Egenkapitalavkastning	Målsetting	11,0 %	11,0 %	11,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %
	Oppnåelse		✓ 10,4 %	✓ 9,9 %	✓ 11,0 %	✓ 9,5 %	✓ 11,6 %
<b>Utdeling</b> Minst 50 % av konsernets resultat	Målsetting	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %
	Oppnåelse		✓ 69,7 %	✓ 50,1 %	✓ 58,4 %	✓ 50,1 %	✓ 50,1 %
<b>Soliditet</b> Ren kjernekapitaldekning	Målsetting	Myndighetskrav* + 100 bsp	Myndighetskrav* + 100 bsp	Myndighetskrav* + 100 bsp	15,5 %	15,5 %	15,5 %
	Oppnåelse		✓ 17,9 %	✓ 18,1 %	✓ 17,8 %	✓ 18,9 %	✓ 18,7 %

\*) Myndighetskrav per 31.12.2023 var 14,9 % inkl. 56,25 % av pilar 2 krav på 1,6%.

## Egenkapitalbeviset

Egenkapitalbeviset til SpareBank 1 Ringerike Hadeland er notert på Oslo Børs med tickeren RING

Ved utgangen av 2023 var forretningskapitalen til SpareBank 1 Ringerike Hadeland på 43 (42) mill. kroner. Markedsverdien på egenkapitalbevisene var 4,8 (5,1) mill. kroner basert på en sluttkurs på 304 (324) kroner. Kursen på egenkapitalbeviset tilsvarer en pris/bok på 1,07 (1,20).

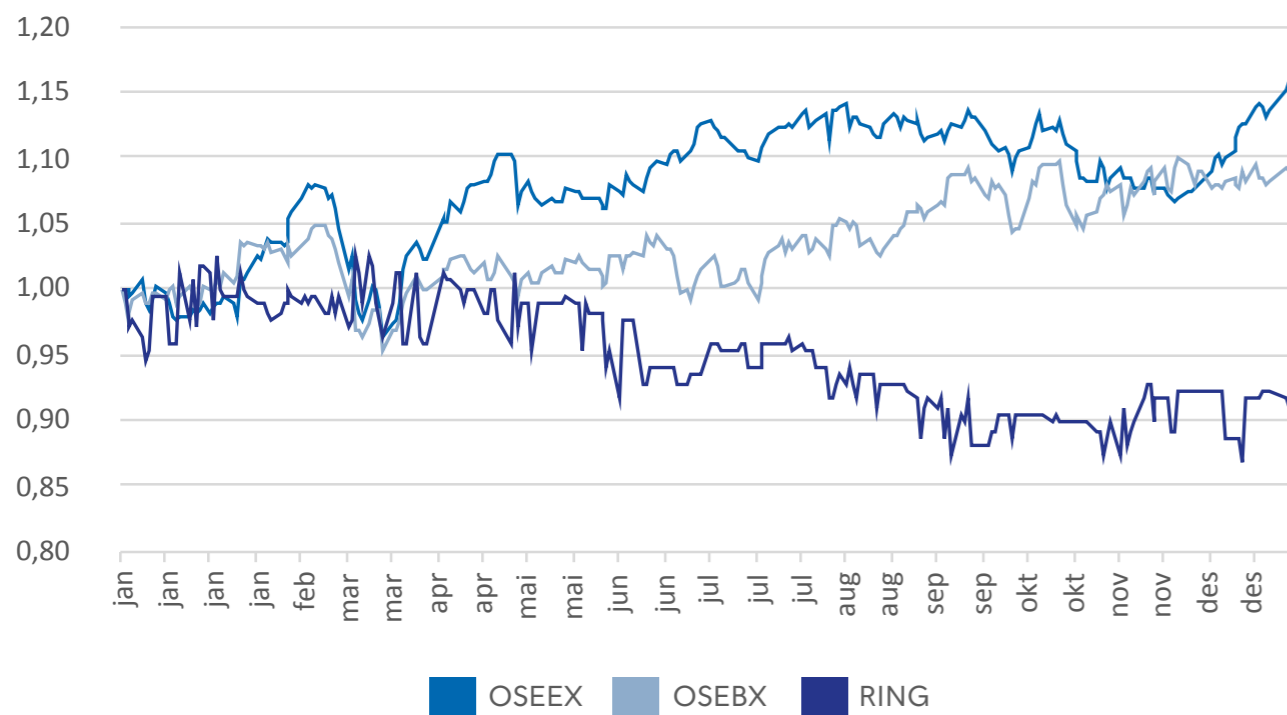
Nøkkeltall for egenkapitalbeviset	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Børskurs per 31.12, kroner	304	324	328	236	229	192
- Lav	290	306	232	184	192	186
- Høy	342	370	342	238	229	219
Antall utstedte bevis per 31.12 (I 1000)	1.565	1.565	1.565	1.565	1.565	1.565
Antall egenkapitalbevisere per 31.12	1.897	1.897	1.897	1.844	1.774	2.233
Børsverdi per 31.12 (mill. kr)	5.071	5.071	5.165	3.725	3.600	3.021
Eierandelsbrøk per 31.12. I (%)	97,34 %	97,34 %	97,34 %	97,34 %	97,34 %	97,34 %
Snitt daglig handelsvolum (I 1000)	1	2	2	2	3	6
Årlig handelsvolum (I 1000)	324	402	397	434	482	1.130
Snitt daglig handelsvolum (I 1000 kr)	392	516	429	373	410	944
Årlig handelsvolum (I 1000 kr)	101.202	133.168	111.224	95.110	97.721	217.556
Resultat per egenkapitalbevis (kr)	25,32	25,32	27,72	22,77	26,45	21,10
Utbytte per egenkapitalbevis (kr)	20,00	13,10	16,20	11,40	13,30	10,60
Utbyttegrad i %	69,7 %	50,1 %	58,4 %	50,1 %	50,3 %	50,2 %
Direkteavkastning i %	-6,2 %	-1,2 %	38,7 %	3,5 %	19,2 %	1,0 %
Totalavkastning i %	-2,1 %	3,8 %	43,5 %	9,3 %	24,7 %	6,5 %
Kumulativ totalavkastning	-2,1 %	1,7 %	45,8 %	56,7 %	92,2 %	101,8 %
Bokført egenkapital per EKB (kr)	283,19	268,91	260,06	244,70	235,39	219,99
Pris/bokført egenkapital (P/B)	1,07	1,21	1,27	0,97	0,98	0,88
Pris/resultat per EKB (P/E)	12,80	12,80	11,91	10,45	8,70	9,15



## Avkastning og omsetning

Totalavkastningen for RING-beviset inkludert utbytte var minus 2,1 (3,8) prosent i 2023. Akkumulert avkastning siden 2018 er 102 prosent

Totalt ble det handlet 0,3 (0,4) millioner RING-egenkapitalbevis i 2023



## Utbyttepolitikk

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal til enhver tid ha en klar og forutsigbar utbyttepolitikk. Det er et mål å forvalte bankens ressurser på en slik måte at egenkapitalbevisene oppnår en avkastning i form av utbytte og kursstigning som over tid er konkurransedyktig i forhold til sammenlignbare plasseringer.

Ved fastsettelse av størrelsen på gaver og årlig utbytte skal det tas hensyn til konsernets kapitalbehov, herunder kapitaldekningskrav, samt konsernets mål og

strategiske planer. Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at minst halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet i konsernet utbetales som kontantutbytte til egenkapitalbevisene. Det er videre et mål om at eierbrøken opprettholdes.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har et mål om å levere en egenkapitalavkastning på over 11 prosent over tid.

## Egenkapitalbevis og eierstruktur

SpareBank 1 Ringerike Hadeland hadde ved utgangen av 2023 en egenkapitalbeviskapital på 1.565 mill. kroner fordelt på 15,65 millioner egenkapitalbevis hvert pålydende 100 kroner. Banken hadde ved utgangen av året 2.033 (1.897) private og institusjonelle eiere, hvorav 60 prosent har tilhørighet (bosted/forretningsadresse) i bankens kjerneområde.

De største eiere er SpareBank 1-stiftelsen Ringerike, SpareBank 1-stiftelsen Gran og SpareBank 1-stiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal som til sammen eier 64,34 (64,34) prosent av egenkapitalbevisene. Banken hadde ingen egenbeholdning av egenkapitalbevis ved utgangen av året.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland etablerte i 2022 en egen spareordning for egenkapitalbevis, som ble videreført i 2023. Alle fast ansatte i konsernet får anledning til å kjøpe egenkapitalbevis for et gitt sparebeløp, maksimalt begrenset til 22.000 kroner per ansatt. Egenkapitalbevisene kjøpes til markedspris. To år etter oppstart av spareperioden tildeles et gratis egenkapitalbevis kjøpt gjennom spareperioden. Det er høy oppslutning blant konsernets ansatte og 72 prosent av konsernets ansatte deltok i ordningen i 2023.

Styret har vedtatt å videreføre spareordningen for ansatte i konsernet i 2024.

De 20 største egenkapitalbevisene		Antall egenkapitalbevis	Andel
1	SPAREBANK 1-STIFTELSEN RINGERIKE	4 634 470	29,61 %
2	SPAREBANKSTIFTELSEN GRAN	3 086 627	19,72 %
2	SPAREBANKSTIFTELSEN JEVNAKER LUNNE	2 347 840	15,00 %
4	VPF EIKA EGENKAPITALBEVIS	532 631	3,40 %
5	TRONRUD AS	319 690	2,04 %
6	MP PENSJON PK	246 222	1,57 %
7	KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE GJENSI	234 424	1,50 %
8	WENAASGRUPPEN AS	232 000	1,48 %
9	FRES AS	209 335	1,34 %
10	AKA AS	148 531	0,95 %
11	DNB BANK ASA	117 558	0,75 %
12	ALLUMGÅRDEN AS	77 311	0,49 %
13	THORSTEIN KVALE AS	58 570	0,37 %
14	G.A.S. HOLDING AS	50 679	0,32 %
15	SPESIALFONDET BOREA UTBYTTE	50 000	0,32 %
16	BERGEN KOMMUNALE PENSJONSKASSE	50 000	0,32 %
17	RG HOLDING AS	41 338	0,26 %
18	LUNNER ALMENNING	40 322	0,26 %
19	ADLON AS	40 000	0,26 %
20	STAABI, BJØRN	38 000	0,24 %
20	HAHV INVEST AS	38 000	0,24 %
<b>Sum 20 største eiere</b>		<b>12 593 548</b>	<b>80,47 %</b>
Øvrige eiere		3 056 857	19,53 %
<b>Utstedte egenkapitalbevis</b>		<b>15 650 405</b>	<b>100 %</b>

## Bankens strategi og satsingsområder

### Forretningsidé

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal bidra til bærekraftig vekst i, og utvikling av, vår region. Vi skal gjøre det gjennom å levere et bredt spekter av finansielle tjenester, eiendomsmedling og regnskapstjenester, og gjennom relevant økonomisk rådgivning til personer og bedrifter.

Vår ambisjon er at folk og bedrifter flest i vår region skiller Sparebank 1 Ringerike Hadeland fra konkurrentene fordi de opplever oss som en nær og relasjonell lokalbank. For å sette våre dyktige medarbeidere i stand til å innfri våre kunders behov og forventninger, utnytter vi mulighetene som ligger i både effektivisering og nye forretningsmuligheter, samt i digitalisering og automatisering. Vi bygger relasjonell kapasitet når vi evner å utnytte kraften i data og teknologi.

### Visjon

Vi er en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Vår visjon har siden fusjonen i 2010 vært å være «den anbefalte banken». Som markedsleder er vi det. For å tydeliggjøre vår visjon, og løfte ambisjonen for banken som en hjørnesteinsbedrift i våre lokalmiljøer, vedtok vi i 2021 en mer aktiv visjon. Den understreker også en differensiering i markedet, hvor vi viser at vi er mer enn en bank i vår region. For vi vet: Går det godt i våre lokalsamfunn, kan det gå godt for vår bank

### Verdier

Vi lever våre verdier. Derfor er våre verdier verb – ikke bare adjektiver.

Vi kjenner og støtter våre kunder, vårt lokalsamfunn og hverandre. Vi bruker kunnskapen til å bygge relasjoner og er vennlig relasjonelle. I lokalmiljøet er vi synlige og tett på det som er viktig for våre kunder.

**Dyktig:** Vi forbedrer oss kontinuerlig, tilegner oss ny kunnskap, og omsetter dette raskt til å levere tjenester som gjør kundene fornøyde.

**Fremtidsrettet:** Vi utforsker nye muligheter, tilpasser oss endringer i kundebehov og -forventninger. Vi hjelper kundene å skape verdier som varer. Sammen med Alliansen leder vi an i utviklingen av Norges beste banktjenester.

**Engasjert:** Vi bryr oss – og det synes. Vi deltar aktivt, inspirerer og skaper positiv innflytelse i vårt lokalsamfunn og i banken.

### Strategi og satsingsområder

Lønnsom og bærekraftig vekst er resultatet av å hjelpe kundene og samfunnet til å lykkes. Vi gjør det gjennom å være nære og dyktige rådgivere, benytte fremtidsrettede digitale muligheter, og å engasjere oss i positiv utvikling. Vi skal være en offensiv og god samarbeidspartner.

Vår strategi er bygget for å svare opp tre megatrender: Digitalisering, endrede kundeforventninger, og bærekraft/det grønne skiftet.

Vi har definert fire strategiske satsingsområder:

#### Bærekraft:

Vi bidrar til bærekraftige lokalsamfunn – og en bedre fremtid i tråd med Paris-avtalen.

For å oppnå dette vil vi spesielt jobbe med løpende utvikling av kompetanse, reduserte utslipp fra egen drift, vekst for taksonomigrønn portefølje, og styrking av data for være datadrevet i beslutninger og rapportering.

#### Digitalisering:

Vi øker vår konkurransekraft gjennom å utnytte teknologi til å effektivisere, bygge kunderelasjoner og øke inntekter. Vi har økt kunde verdi som mål i arbeidet. Derfor skal vi automatisere manuelt arbeid som ikke gir kunde verdi, og



legge til rette for effektivisering som fører til raskere responstid. Vi vil også oppgaveorganisere arbeidet med digitale kundekanaler. Dette skal sette oss i stand til å bygge relasjoner og relevant rådgivning i digitale kanaler.

#### Alltid personlig:

Vi skiller oss klart fra konkurrentene som nære og personlige.

Vi er og skal være den personlige banken - vennlig, trygg og til å stole på. Vi holder fast ved det som har vært vår misjon alltid: Å gi våre kunder kraft til å ta det neste steget i sine liv. Vi er lidenskapelig opptatt av å hjelpe vår kunder til å lykkes, og å gjøre regionen til et bedre sted å bo og drive verdiskaping.

#### Mer enn en bank:

Markedet skal oppleve at vi er en positiv drivkraft der folk bor.

Vi gjør våre lokalsamfunn til et bedre sted å vokse opp, bo, jobbe og drive virksomhet i. Dette gjør vi gjennom å leve sparebanktradisjonen der vi samarbeider med lokale krefter, deler og gir tilbake. Sentralt i arbeidet er næringsutvikling, kompetansebygging, og sponsorater og samarbeidsavtaler.



Vi har slått rot, men bidrar til videre vekst med nær og dyktig rådgivning. Vi benytter fremtidsrettede digitale løsninger, og engasjerer oss i utviklingen av lokalsamfunnet

## Personmarkedet

# 25.200 mnok

Volum utlån

# 669 mnok

Volumvekst utlån

# 2,7 %

%Vekst utlån

# 12.800 mnok

Volum Innskudd

# 400 mnok

Volumvekst Innskudd

# 3,2 %

%Vekst innskudd

# 65 (2022)

Kundetilfredshet

# 63.000

Antall kunder

## Personmarkedet

For å kunne gi de beste kundeopplevelsene til våre kunder har vi etablert flere initiativ for å lykkes med dette arbeidet. PM videreutvikler sitt betjeningskonsept, hvor samspill mellom det digitale og det relasjonelle vil være viktig. Teknologi skal frigjøre kapasitet slik at vi kan skape enda bedre kundeopplevelser.

**Sparebank 1 Ringerike Hadeland** skal være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. For privatmarkedet betyr det at vi skal hjelpe kundene med å lykkes i sin privatøkonomi, bygge og trygge verdier som varer, slik at de kan realisere drømmer og leve et godt liv. Våre personkunder betjenes av kompetente rådgivere ved vårt kundesenter, på våre fire fysiske kontorer og gjennom digitale kanaler.

Digitalisering i samfunnet påvirker forventningene kundene har til oss. For å levere de beste kundeopplevelsene til våre kunder forventes raske svar, høy kvalitet i rådgivning og personlig kundebehandling i alle kanaler. Effektiv bruk av teknologi mener vi kan gi nødvendig hjelp til å frigjøre tid til å levere på den personlige servicen.

**Kompetanse:** banken har de siste årene jobbet systematisk med kompetanse og utvikling av våre medarbeidere. De viktigste områdene i år er:

- Det er gjort et omfattende kompetanseløft innenfor bærekraftsområdet i 2023. Formålet med kursene har vært å øke forståelsen for området og det har vært tilpasset personmarkedet. Kursene inneholdt både en faglig del og flere gruppearbeid.
- Personmarkedet i banken har strukturert arbeidet med gjennomføring av ulike autorisasjoner gjennom

året, da banken står i et omfattende generasjonskifte. Opplegget har blitt kjørt samlet og det har blitt gjennomført tester innenfor de ulike fagdelene gjennom året.

- Det er etablert en egen opplæringsansvarlig innenfor kredittområdet som bistår nye rådgivere med opplæring frem til praktisk prøve i kreditt. I løpet av 2023 har 8 rådgivere vært igjennom det nye opplegget.

**Oppgaveorganisering:** på bakgrunn av endret kundeatferd har personmarkedet jobbet med spesialisering og oppgaveorganisering på tvers av kontorene. I 2023 ble det etablert en egen avdeling hvor kundesenteret og frontfunksjonen i banken ble samlet. Målet med endringene har vært å kunne gi kundene raskere svar med bedre kvalitet i første kontakt med banken.

**Ledelse:** har vært et prioritert område i 2023, da det ble etablert ny ledergruppe i PM. Ledelse er en viktig innsatsfaktor for å få ut effekter av strategien og de endringene som er gjort gjennom året

**Bedre råd:** det er gjort ulike kundeaktiviteter i 2023. Det viktigste arrangementet for personmarkedet er satsningen som er gjort mot unge førstegangskjøpere gjennom arrangementet Bedre råd. Arrangementet ble gjennomført på fire forskjellige steder i vårt markedsområde. Arrangementet samlet ca 300 førstegangskjøpere.

### Plan for 2024

For å kunne gi de beste kundeopplevelsene til våre kunder fremover har vi etablert flere initiativ for å lykkes med dette arbeidet. Initiativene er rettet mot kundedialog både i fysiske og digitale kanaler.

## Bedriftsmarkedet

# 12.600 mnok

Volum utlån

# 358 mnok

Volumvekst utlån

# 2,9 %

%Vekst utlån

# 6.600 mnok

Volum Innskudd

# -187 mnok

Volumvekst Innskudd

# -2,8 %

%Vekst innskudd

# 74/98 (2022)

Kundetilfredshet\*

# 6.000

Antall kunder

\* SMB 74, Storkunde 98

## Bedriftsmarkedet

**Sparebank 1 Ringerike Hadeland** har en sterk posisjon og har ambisjon om å være det fortrukne bankkonsernet for regionens næringsliv. På bedriftsmarkedet er vi 30 rådgivere og fagspecialister som jobber for at regionens små og mellomstore bedrifter skal lykkes. Vi er rådgiver og støttespiller for næringslivet i regionen vår, og bidrar med kunnskap, kapital og nettverk til videreutvikling av næringslivet.

Til bedriftskundene våre tilbyr vi tjenester innenfor bank, forsikring, regnskapstjenester og eiendomsmegling. Hos oss har vi korte beslutningsprosesser og lokale beslutningstakere, som er trygt og forutsigbart for kundene våre.

Vi kombinerer personlig rådgivning med gode digitale løsninger. Vi har stordriftsfordeler gjennom SpareBank 1-alliansen, samtidig som vi har en sterk lokal forankring og tilstedeværelse som gjør at du blir kjent med oss som jobber her.

2023 har vært preget av økt geopolitisk ustabilitet, med flere konflikter som har gitt fortsatt store utfordringer for global handel og logistikk. Vedvarende økte energi- og råvarepriser, og høy inflasjon, har bidratt til et stigende rentenivå gjennom året. Dette har utfordret rammevilkårene for store deler av næringslivet. Investerings- og forbruksmønsteret har svekket seg gjennom året, noe som særlig har påvirket aktiviteten i bygge- og anleggsnærings- samt handel og tjenesteytende næringer.

Hovedfokuset vårt har vært å være til stede for kundene våre, og finne tilpassede løsninger for de virksomhetene som har hatt behov for det. Sterke relasjoner og en solid lokal forankring bidrar til at vi finner gode løsninger sammen med kundene våre, og vi er en bank å regne med i både gode og vanskelige tider.

Vi har sammen med SpareBank 1-stiftelsene og SpareBank 1 Ringerike Hadeland Næringsstiftelse etablert Sparebank 1 Vekstprogram, for å bidra til næringsutvikling og bygge kunnskap og kompetanse i regionen. Det er valgt ut 4 lokale virksomheter som følges opp tett i en 12-måneders periode, hvor konsernet bidrar med kompetanse og

ressurser for å bidra til å realisere vekstpotensialet i den enkelte virksomhet. Programmet videreføres i 2024, hvor vi søker flere lokale bedrifter med ambisjoner og potensiale for vekst.

### Viktige aktiviteter i 2023:

- Vi har etablert Sparebank 1 Vekstprogram for å bidra til næringsutvikling i regionen
- Relansert Sparebank 1 Regnskap for en effektiv integrasjon mellom bank og regnskap
- Økt fokus på kompetansehevende tiltak innenfor bærekraftsområdet
- Videreutviklet bankens betjeningskonsept for bedriftskunder
- Vi har videreutviklet bankens betjeningskonsept for mindre bedriftskunder, gjennom flere og mer relevante initiativ ovenfor dette kundesegmentet
- Banken har gjennom året utvidet produktspekteret innenfor kredittområdet med grønne lån for bedriftsmarkedet.

### Plan for 2024

For å kunne gi de beste kundeopplevelsene til våre kunder vil vi fortsette arbeidet med å styrke BM sitt relasjonskonsept. Samtidig skal vi utvikle et digitalt betjeningskonsept som skal ivareta effektive og gode prosesser for de selvbetjente kundene våre. Fremover vil det være viktig å lykkes med å være digitale for å skille oss ut som en relasjonell og personlig samarbeidspartner. Teknologi skal øke kvaliteten i våre arbeidsprosesser og frigjøre kapasitet slik at vi kan etablere nye og utvikle eksisterende kunderelasjoner.



## EiendomsMegler 1 Ringerike Hadeland AS

- Markedsledende med en markedsandel på over 40 prosent
- 771 bolig og næringsomsetninger, totalt 2,9 mrd.
- Spesialkompetanse innenfor nybygg/prosjekt og næringseiendom

Vi har 3 meglerkontorer i bankenes markedsområde og våre 26 ansatte kjenner lokalsamfunnet godt. I tillegg til at vi har en solid lokal forankring så jobber vi hver dag med å tilføre kompetanse og trygghet i eiendomshandelen.

Kjøp og salg av bolig er et stort valg og en viktig handel. Vi er en megler som ivaretar både kjøper og selger gjennom hele prosessen. Vi jobber tett med banken for å gi en trygg og forutsigbar boligreise for alle parter. Gjennom en totalpakke av tjenester fra hele finanshuset SpareBank 1 Ringerike Hadeland, er vi også med på å bidra i handler innenfor bedriftsmarkedet. Vi har kontorer i Hønefoss, Gran og i Nittedal.



## SpareBank 1 Økonomihuset AS

- Økonomihuset er blant Norges største regnskapsbedrifter
- 80 dedikerte spesialister som dekker alt innen regnskapstjenester, HR- og lønntjenester, outsourcing og økonomisk rådgiving
- 1.700 kunder med langsiktige kunderelasjoner
- Sterk markedsposisjon i regionen
- Lønnsomt og solid selskap med høy kvalitet og offensiv strategi

Regnskapsbransjen er i stor endring og selskapet må endre mye vedrørende drift og utnyttelse av teknologi. Dette er prosesser som selskapet er godt i gang med og man digitaliserer stadig nye kunder sammen med effektivisering vedrørende bruk av ressurser. I henhold til vedtatt strategiplan vil man fortsette dette arbeidet fremover med økt hastighet. I tillegg skal det jobbes aktivt med implementering av de kjøpte virksomhetene, kunderekuttering samt styrking av rådgivnings-området.



Selskapet har i 2023 flyttet både egen og kunders IT-plattform ut i sky, som er en forutsetning for at selskapet kan påbegynne prosessene med å hente ut gevinster gjennom økt digitalisering og effektivisering av arbeidsprosesser.

Gjennom 2023 har selskapet økt satsningen på SpareBank 1 Regnskap, noe som har bidratt til økt samhandling mellom bank og Økonomihuset. SpareBank 1 Regnskap er en god rekrutteringskanal av nye kunder og selskapet vil videreutvikle og satse videre på konseptet i 2024.

Selskapet har en ambisiøs vekststrategi og kjøpte to lokale regnskapskontorer – BS Regnskap AS og Fokus Økonomi AS – i 2022, hvor selve fusjonen var fra 1.1.2023. Bakgrunnen for transaksjonene er å øke konkurransekraften innen økonomisk rådgivning, regnskap og lønntjenester, samt ytterligere styrke kompetansemiljøet i selskapet.

Selskapet har en sterk markedsposisjon i regionen og er en driver for videre vekst i konsernet.

# SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1 Alliansen er et bank- og produksamarbeid der SpareBank 1 bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Utvikling DA, deres datterselskaper og andre felleseide selskaper. SpareBank 1 Alliansen er Norges nest største finansgruppering – målt i forvaltningskapital. Alliansen består i dag av 12 selvstendige sparebanker som er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og organisasjoner. Alliansen har etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen er i hovedsak rettet mot privatmarkedet, små og mellomstore bedrifter samt forbund tilknyttet LO. Både bankene og produktområdene hevder seg godt i konkurransebildet, og resultatutviklingen er god.

Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Hensikten med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkter og tjenester med fokus på gode kundeopplevelser for å bidra til SpareBank 1-bankenes konkurransekraft og lønnsomhet, slik at de forblir sterke og selvstendige. Alliansen har totalt ca. 7.000 ansatte, hvorav ca. 1.200 er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Utvikling DA med datterselskaper.

Alliansesamarbeidets visjon er: Attraktiv for kundene og bankene.

## SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Gruppen AS er morselskap til 5 datterselskaper, som alle utvikler og leverer produkter til alliansebankene, som igjen tilbyr disse til kunder i sine kunder.

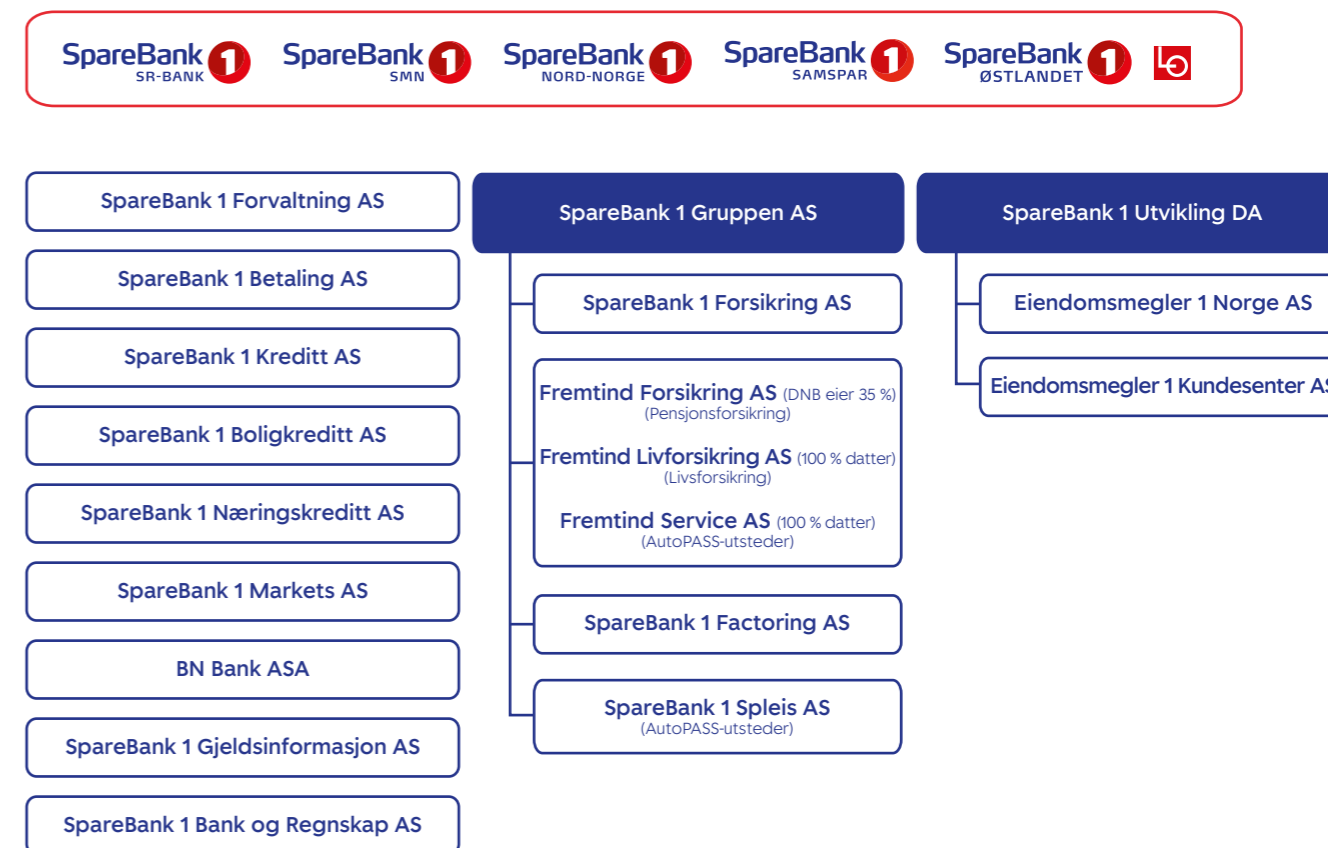


## SpareBank 1 Utvikling DA

SpareBank 1 Utvikling DA leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstjenester til alliansebankene, og bidrar til felles utvikling og felles aktiviteter gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler. Selskapet eier og forvalter også alliansens immaterielle rettigheter under det felles merkevarenavnet SpareBank 1.

SpareBank 1 Utvikling DA utvikler og leverer felles IT/mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp.

## Eier- og selskapsstruktur i SpareBank 1-alliansen



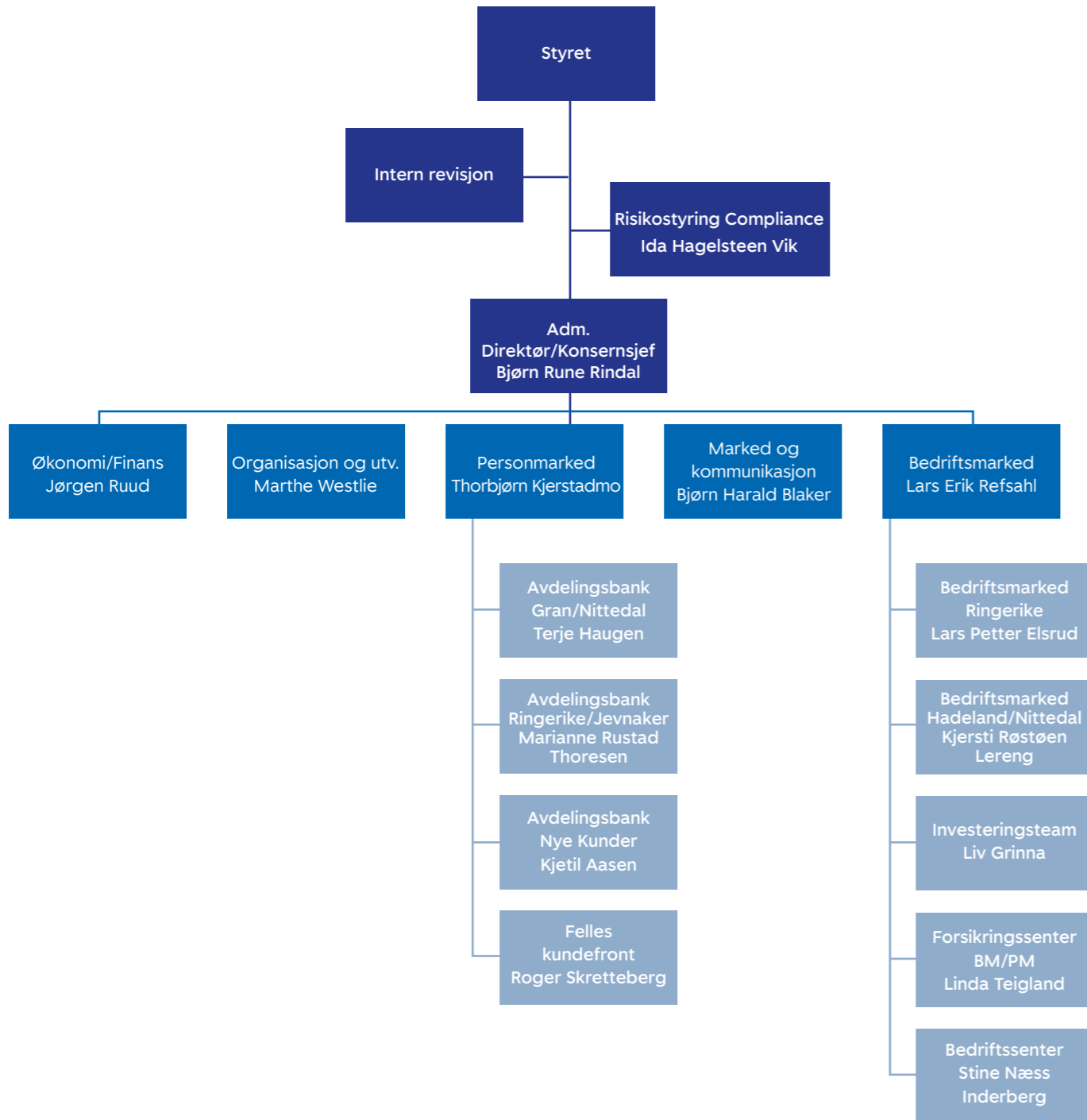
## SpareBank 1

### Disse bankene er med i alliansen

SpareBank 1 Gudbrandsdal	SpareBank1 Ringerike Hadeland
SpareBank 1 Hallingdal Valdres	SpareBank 1 SMN
SpareBank 1 Helgeland	SpareBank 1 SR Bank
SpareBank 1 Lom og Skjåk	SpareBank 1 Sørøst-Norge
SpareBank 1 Nord-Norge	SpareBank 1 Østfold Akershus
SpareBank 1 Nordmøre	SpareBank 1 Østlandet



# Organisasjonskart 2023



# Konsernledelsen i SpareBank 1 Ringerike Hadeland



**Bjørn Rune Rindal (1975)** – Adm. direktør/konsernsjef

Høgskolekandidat (1997-1999) innen økonomi og administrasjon fra Høgskolen i Buskerud. Grunn- og mellomfagsstudier i matematikk (1999-2000) fra Universitetet i Oslo. Delutdanning hovedfagsstudier (2002-2007) innen bedriftsøkonomisk analyse fra Høgskolen i Buskerud. Tidligere erfaring som Banksjef Bedriftsmarked fra 2010 til 2022. Ansatt som adm. direktør og konsernsjef fra 1. oktober 2022.



**Lars Erik Refsahl (1979)** – Banksjef Bedriftsmarked

Utdannet Siviløkonom fra Handelshøyskolen BI, og MBA fra Norges Handelshøyskole. Arbeidserfaring fra Handelsbanken, og som leder av BM avdelingene ved Nittedal og Ringerike i SpareBank 1 Ringerike Hadeland fra 2012 til 2022. Banksjef Bedriftsmarked fra 1. november 2022.



**Torbjørn Kjerstadmo (1977)** – Banksjef Personmarked

Master of Management fra BI i 2017. Arbeidserfaring fra bank siden 2003, som rådgiver for personmarked og bedriftsmarked i Sparebanken Jevnaker Lunner, og som leder personmarked i Hønefoss Sparebank fra 2011 til 2019. Banksjef Personmarked fra august 2019.



**Marthe Westlie (1979)** – Banksjef Organisasjon og utvikling

Bachelor i Økonomi og administrasjon ved BI i 2001. Arbeidserfaring fra Sykehuspartner HR som blant annet prosjektleder, og avdelingsleder for Rådgivningstjenester og for regionale HR-tjenester. Banksjef Organisasjon og utvikling fra august 2019.



**Ida Hagelsteen Vik (1985)** – Banksjef Risikostyring og Compliance

Utdannet statsautorisert revisor og jurist med advokatbevilgning. Hun er utdannet med master i regnskap og revisjon fra Norges Handelshøyskole og master i rettsvitenskap i Bergen. Hennes arbeidserfaring er fra 11 år i KPMG, herunder 3 år som revisor og åtte år som advokat i KPMG Law Advokatfirma. Banksjef Risikostyring og compliance fra 1. november 2021.



**Jørgen Ruud (1977)** – Banksjef Økonomi og finans

Profesjonsstudiet i Samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oslo (2005), fordypningsstudiet i Porteføljeforvaltning, NFF/NHH 2012. Arbeidserfaring fra Finanstilsynet og kredittsjef i SpareBank 1 Ringerike Hadeland 2014 til 2017. Banksjef Risikostyring/Compliance 2017 til 2021, og Banksjef økonomi og finans fra 2021.



**Bjørn Harald Blaker (1976)** – Banksjef Marked og kommunikasjon

Høgskolekandidat fra Høgskolen i Hedmark i 1999. Arbeidserfaring fra avisbransjen, ansvarlig redaktør i Hadeland fra 2008-2011, og ansvarlig redaktør og daglig leder i Ringerikes Blad fra 2012 til 2019. Banksjef Marked og kommunikasjon siden august 2019.



# Styret i SpareBank 1 Ringerike Hadeland



**Olav Fjell (1951)** – Styreleder

Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole (NHH). Olav Fjell har omfattende ledererfaring i norske og utenlandske selskaper, som tidligere konsernsjef i Statoil (Equinor), adm. direktør i Postbanken og konsernsjef i Lindorff Group. Valgt inn i styret i mars 2019.



**Wenche Ravlo (1965)** – Nestleder

Utdannet sivilingeniør ved NTNU Trondheim. Har tidligere vært adm. direktør ved Norske Skog Follum og Store Norske Spitsbergen, Kulkompani AS. Er i dag adm. direktør ved Smurfit Kappa Norge AS i Hønefoss. Valgt inn i styret i mars 2018.



**Svein Oftedal (1964)** – Styremedlem

Utdannet Diplom Eksportøkonom NMH. Jobber i dag som Executive Vice President of the Würth Group. Ble valgt inn i styret i 2013.



**Hans Anton Stubberud (1962)** – Styremedlem

Utdannet Ph.d. i strategi og ledelse fra NHH. Har vært tilknyttet og ansatt som rektor og dekan ved Høgskolen i Buskerud de senere årene, og er i dag dekan ved Universitetet i Sørøst-Norge. Valgt inn i styret i mars 2018.



**Jane K. Gravbråten (1975)** – Styremedlem

Utdannet siviløkonom med høyere revisorstudier (statsautorisert revisor). Har arbeidserfaring fra blant annet PwC og som banksjef økonomi/finans i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Er i dag adm. direktør i AKA AS. Ble valgt inn i styret i 2018.



**Liv Bente Kildal (1963)** – Styremedlem

Bakgrunn som Finansrådgiver fra Postbanken og kunderådgiver i Sparebanken Jevnaker Lunner. Hovedtillitsvalgt og varamedlem i styret siden juli 2010. Innvalgt som styremedlem i mars 2012.



**Espen Gundersen (1986)** – Styremedlem

Utdannelse fra BI, Executive Master of Management. Har allsidig erfaring fra banken fra 2007, blant annet som kunderådgiver, leder av avdeling Produksjonsstøtte, og i dag kundereiseansvarlig for personkundeforholdet. Innvalgt i styret i mars 2022.

# Redegjørelse og finansielle resultater

## Styrets årsberetning 2023

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er et finanskonsern som operer i en attraktiv region med positiv tilflytting, lav arbeidsledighet og optimisme i næringslivet. Det foregår stadig byggearbeider knyttet til infrastrukturprosjekter for å knytte regionen enda nærmere Oslo. Forventet langsiktig utvikling vil sannsynligvis føre til langt flere innbyggere og bedrifter i regionen, noe som vil gjøre at banken har gode muligheter for fremtidig lønnsom vekst.

Vår visjon er å være «en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region». Vi skal bygge videre på våre konkurransefortrinn som en sterk bank med solid lokal forankring. Vi har en forretningsmodell som står seg også gjennom utfordrende tider, og vi har fortsatt ambisjon om å skille oss klart ut i markedet som banken som er den beste og mest personlige samarbeidspartneren i både gode og vanskelige tider.

Banken har hatt god pågang både fra nye og eksisterende kunder innfor person- og bedriftsmarkedet. Vi opplever at flere kunder ønsker seg en bank der de får kombinasjonen av lokal tilstedeværelse, korte beslutningslinjer, konkurransedyktige priser og gode digitale løsninger. Konsernet har kompetente medarbeidere som leverer et bredt tjenestetilbud og opplever høy kundetilfredshet.

Konsernet leverte et resultat etter skatt i 2023 på 461

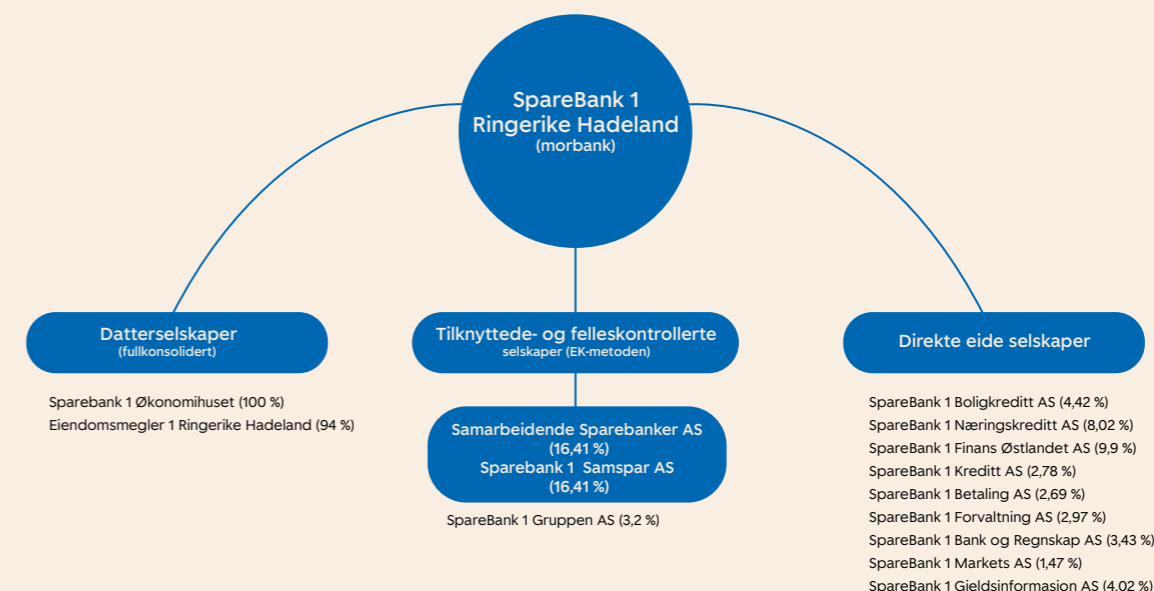
(421) mill. kroner og en egenkapitalavkastning på 10,4 (9,9)<sup>1</sup> prosent. Resultatoppgangen skyldes hovedsakelig god underliggende bankdrift som følge av økt rentenetto og lave tap. Resultatet fra den underliggende bankvirksomheten<sup>2</sup> ble 590 (475) mill. kroner. Negativt resultatbidrag fra eierposten i SpareBank 1 Gruppen grunnet nedskrivning av aksjeposten i Kredinor demper resultatoppgangen fra i fjor.

Styret er godt fornøyd med morbankens resultat for 2023.

### Konsernets sammensetning og virksomhetsområde

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har hovedkontor i Hønefoss og til sammen 4 kontorer i Ringerike- og Hadelandsregionen, samt Nittedal.

### Finanskonsernet SB1 Ringerike Hadeland



<sup>1</sup> Ekskl. hybridkapital

<sup>2</sup> Morbankens resultat etter tap eksklusive verdipapireffekter og utbytte

Konsernets hovedvirksomhet er salg og formidling av finansielle produkter og tjenester, samt eiendoms-megling og regnskapstjenester/økonomisk rådgivning. Konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland omfatter per 31. desember 2023 morbanken, to datterselskaper og to felleskontrollerte virksomheter.

Regnskapene til datterselskapene konsolideres fullt ut i konsernregnskapet til SpareBank 1 Ringerike Hadeland, mens resultatene fra tilknyttede og felleskontrollerte selskaper resultatføres i bankens konsernregnskap tilsvarende bankens eierandel etter egenkapitalmetoden. For direkteide selskaper inntektsføres utbytte i morbank.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland økte sin eierandel i Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA etter kjøp av aksjer fra SpareBank 1 SMN etter deres fusjon med tidligere SamSpar-bank SpareBank 1 Søre Sunnmøre. SpareBank 1 Ringerike Hadeland eier etter transaksjonen 16,41 prosent i Samarbeidende Sparebanker AS og 14,77 prosent Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA. Dette tilsvarer en indirekte eierandel på 3,20 prosent i SpareBank 1 Gruppen AS og 2,66 prosent i SpareBank 1 Utvikling DA. Transaksjonen ble gjennomført 30.06.2023.

For mer informasjon om konsernet vises til eget kapittel «Om SpareBank 1 Ringerike Hadeland».

## Konsernets utvikling

### Hovedpunkter i 2023

- Den underliggende bankdriften er solid som følge av økt rentenetto. Resultatet fra den underliggende bankvirksomheten ble 590 (475) mill. kroner
- God aktivitet i bruktboligmarkedet, mens nyboligmarkedet har avtatt markert. Bruktboligprisene er om lag uendret, mens antall usolgte boliger har økt. EiendomsMegler 1 Ringerike Hadeland opprettholder sin sterke markedsposisjon lokalt.
- Utlånsveksten i privatmarkedet er avtakende grunnet generell nedgang i låneetterspørselen og økt fokus på lønnsom utlånsvekst. I bedriftsmarkedet påvirkes utlånsveksten av lavere etterspørsel fra særlig bygg- og anleggsektoren. Flere prosjekter er satt på vent og det er usikkerhet rundt situasjonen videre.
- Kvaliteten i bankens utlånsportefølje er fortsatt god og misligholdet er lavt. Etterspørselen etter avdragsfrihet er på et normalt nivå. Imidlertid ser vi at kombinasjonen av økte priser og renter øker risikoen knyttet til bolig- og eiendomsutvikling. Banken har derfor økt den skjønsmessige tapsavsetningen på 10 mill. kroner til 12,5 mill. kroner i 4. kvartal 2023.
- Norges Bank har økt styringsrenten med 1,75 prosentpoeng gjennom 2023, sist med 0,25 prosentpoeng i desember. SpareBank 1 Ringerike Hadeland har reprimært negativt resultatbidrag fra eierposten i SpareBank 1 Gruppen grunnet nedskrivning av aksjeposten i Kreditor.

set innskudds- og utlånsporteføljen i etterkant av alle Norges Banks rente-beslutninger i 2023.

- SpareBank 1 Ringerike Hadeland har fått et negativt resultatbidrag fra eierposten i SpareBank 1 Gruppen AS på -6 (+25) mill. kroner, grunnet selskapets nedskrivning av aksjeposten i Kreditor AS på 769 mill. kroner i 4. kvartal.
- Sparebanken Sogn og Fjordane inngikk den 26. april 2023 en intensjonsavtale om å bli en SpareBank 1-bank gjennom oppkjøp av en eierandel på 13 prosent i SamSpar-selskapene. Transaksjonen er verdsatt til 630 mill. kroner. Det gjenstår detaljer i oppgjørsberegningene i transaksjonen. Gevinsten for SpareBank 1 Ringerike Hadeland er antatt å ligge mellom 50-60 mill. kroner for morbanken. Transaksjonen er ventet å bli gjennomført sannsynligvis i løpet av 2024
- Fremtind Forsikring AS og Eika Forsikring AS, og deres respektive eiere SpareBank 1 Gruppen AS, DNB Bank ASA og Eika Gruppen AS, inngikk 12. desember 2023 en intensjonsavtale om å slå sammen de to selskapene. Gjennomføringen av den endelige transaksjonsavtalen er blant annet betinget av at partene oppnår samtlige nødvendige myndighetsgodkjenninger uten vilkår som er vesentlig tyngende. Det forventes at transaksjonen tidligst vil kunne gjennomføres sommeren 2024, og er ventet å gi en resultatgevinst for konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland på 78 mill. kroner.
- Styret foreslår et utbytte på 20,0 kroner per egenkapitalbevis som tilsvarer en utbyttegrad på 69,7 prosent av konsernets resultat.

## Konsernregnskap for 2023

Konsernresultat før skatt ble 612 (535) mill. kroner. Resultatoppgangen skyldes hovedsakelig god underliggende bankdrift som følge av økt rentenetto og lave tap. Negativt resultatbidrag fra eierposten i SpareBank 1 Gruppen grunnet nedskrivning av aksjeposten i Kreditor demper resultatoppgangen fra i fjor.

Konsernresultat etter skatt ble 461 (421) mill. kroner og annualisert egenkapitalavkastning ble 10,4 (9,9)<sup>3</sup> prosent.

	2022	2023	Endring
Netto renteinntekter	618	775	157
Netto provisjons- og andre inntekter	357	334	12
Netto resultat fra finansielle eiendeler	55	19	-37
<b>Sum inntekter</b>	<b>949</b>	<b>1.081</b>	<b>132</b>
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>395</b>	<b>455</b>	<b>60</b>
<b>Resultat før tap</b>	<b>554</b>	<b>626</b>	<b>72</b>
Tap på utlån og garantier	19	14	-4
<b>Resultat før skatt</b>	<b>535</b>	<b>612</b>	<b>77</b>
Skattekostnad	114	150	36
<b>Periodens resultat</b>	<b>421</b>	<b>461</b>	<b>40</b>

## Netto renteinntekter inkl. provisjoner fra kredittforetak

Konsernet legger vekt på å ha en diversifisert inntektssammensetning og har som ambisjon at minst 40 prosent av inntektene skal komme fra annet enn tradisjonelle balanseprodukter. I 2023 utgjorde disse inntektene 27 (33) prosent av totale inntekter ekskl. utbytte og verdireguleringer. Et økende rentenivå og lave bidrag fra Sparebank 1 Gruppen er hovedforklaringen til at rentenettoens andel av totale inntekter har økt.

Netto renteinntekter ble 736 (559) mill. kroner, mens provisjonsinntekter fra utlån overført til kredittforetak beløp seg til 39 (59) mill. kroner. Samlet økte netto renteinntekter inkludert provisjonsinntekter fra kredittforetak med 25 prosent og beløp seg til 775 (618) mill. kroner. Økningen fra fjoråret skyldes utlånsvekst, reprising av portefølje som følge av økte styringsrenter og bedre innskuddsmarginer. Utlånsmarginen på boliglån er på historisk lavt nivå.

Netto renteinntekter målt mot gjennomsnittlig forvaltningskapital inkl. kredittforetakene har styrket seg og var 1,82 (1,52) prosent.

## Netto øvrige provisjons- og andre inntekter

Netto øvrige provisjonsinntekter ble på 151 (155) mill. kroner.

Netto provisjonsinntekter fra betalingsformidling ble på 78 (75) mill. kroner. Økningen på 3 mill. kroner skyldes økte provisjonsinntekter fra kort-, nettbank- og ERP-transaksjoner.

Netto provisjonsinntekter fra forsikring utgjorde 48 (51) mill. kroner. Inntektene fra forsikringsområdet er påvirket av lavere lønnsomhetsprovisjon som følge av økt skadefrekvens innen motor og bolig i 2023. I tillegg påvirkes lønnsomhetsprovisjonen negativt av skadene forårsaket av uværet «Hans». Fortsatt god bestandsvekst og premieøkning bidrar positivt.

Netto provisjonsinntekter fra spare- og plasseringsområdet ble på 13 (15) mill. kroner. Fondssparerne har vært noe mer avventende i 2023, grunnet urolige markeder. Provisjonsinntektene påvirkes også av engangseffekter knyttet til mottatt provisjon i 2022 i forbindelse med avvikling av returprovisjonsordningen.

Andre driftsinntekter består hovedsakelig av inntekter fra døtre og utgjorde 136 (121) mill. kroner. Inntektsøkningen skyldes i hovedsak oppkjøpet av regnskapsbedriftene Fokus Økonomi AS og BS Regnskap AS i 2022. Selskapene ble konsolidert inn i konsernets regnskaper fra 1.1.2023 og historiske tall er ikke korrigerert for dette.

## Netto resultat fra finansielle investeringer

Netto resultat fra finansielle eiendeler var 19 (55) mill. kroner. Resultatnedgangen på 37 mill. kroner skyldes

primært negativt resultatbidrag fra eierposten i SpareBank 1 Gruppen grunnet nedskrivning av aksjeposten i Kreditor.

## Inntekter fra eierinteresser, Samarbeidende SpareBanker (SamSpar)

SamSpar-bankene eier 19,5 prosent av SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Ringerike Hadeland mottar resultatbidrag fra SpareBank 1 Gruppen gjennom sin eierandel i Samarbeidende SpareBanker AS (SamSpar).

SpareBank 1 Gruppen konsern fikk et resultat etter skatt på 246 (1.428)<sup>4</sup> mill. kroner i 2023, hvorav minus 174 (+1.020)<sup>5</sup> mill. kroner utgjør majoritetens andel av resultatet etter skatt. Annualisert egenkapitalavkastning var 1,9 (7,6) prosent.

Bakgrunnen for det negative resultatet for majoritetseierne var at SpareBank 1 Gruppen foretok en verdivurdering av det felleskontrollerte selskapet Kreditor AS i 4. kvartal. Den oppdaterte verdien medfører en nedskrivning av eierposten og har en negativ resultateffekt på SpareBank 1 Gruppen sitt mor- og konsernresultat på 769 millioner kroner i 4. kvartal og for året 2023. Resultatet i Gruppen påvirkes også av et svakt forsikringsresultat i Fremtind Forsikring, grunnet naturskadene etter «Hans» og styrtregn på Østlandet, samt økt avviklingstap, økt skadefrekvens og snittskade på alle sentrale produkter som motor PM, Hus og Reise. Netto inntekter fra investeringer trekker i motsatt retning, og er påvirket av en nedgang i markedsrente og god utvikling i aksjemarkedene

Vår banks del av resultatet i SpareBank 1 Gruppen var -6 (25) mill. kroner.

## Utbytte

Utbytte fra døtre, felleskontrollert virksomhet og tilknyttet virksomhet fremkommer som «Inntekter av eierinteresser» i morbank. I konsern inntektsføres konsernets andel av resultatet løpende.

Mottatt utbytte fra andre investeringer utgjør 22 (31) mill. kroner.

## Netto resultat fra andre finansielle investeringer

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har en netto gevinst fra andre finansielle investeringer på 2 (tap 2) mill. kroner.

Verdiendring på fastrenteporteføljen med tilhørende sikringer ble 5 (minus 17) mill. kroner, mens verdiendring på obligasjonsporteføljen på minus 5 (minus 18) mill. kroner

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har resultatført en gevinst på 2 mill. kroner knyttet til verdijustering av eierandeler i direkteide SpareBank 1-selskaper. På samme tid i fjor resultatførte banken gevinst på 33 mill. kroner i direkteide Sparebank 1-selskaper.

<sup>3</sup> Ekskl. hybridkapital

<sup>4</sup> Tall i parentes for SpareBank 1 Gruppen er omarbeidet til IFRS 17

<sup>5</sup> Tall i parentes for SpareBank 1 Gruppen er omarbeidet til IFRS 17

### Driftskostnader

Sum driftskostnader ble 455 (395) mill. kroner og utgjorde 42,1 (41,6) prosent av netto inntekter. Økningen er sammensatt. Oppkjøpet av regnskapsbedriftene Fokus Økonomi AS og BS Regnskap AS bidrar med rundt 20 årsverk, og derfor også en økt personalkostnad. Dette, kombinert med lønnsvekst trekker lønnskostnadene opp. Økningen i andre kostnader skyldes generell inflasjon og økte kostnader til IT-utvikling sentralisert til SpareBank 1 Utvikling.

### Kreditrisiko og porteføljeutvikling

Kreditrisiko knyttet til utlånsporteføljen er bankens største risikoområde. Kreditter besluttes i henhold til bankens bevilgningsreglement og banken følger aktivt opp løpende engasjementer. Overvåking av kredittrisikoen skjer gjennom et risikoklassifiseringssystem utviklet i samarbeid med SpareBank 1 Alliansen. Tapsutviklingen er avhengig av den økonomiske utviklingen i Norge generelt og i bankens markedsområde spesielt. 72 (72) prosent av bankens utlån inkl. overført til kredittforetak er klassifisert i svært lav eller lav risikoklasse.

Bankens kredittportefølje består av 66 (67) prosent utlån til personmarkedet og 34 (33) prosent utlån til bedriftsmarkedet

Utlån til personmarkedet består hovedsakelig av lån med sikkerhet i boligeiendom og belåningen er gjennomgående moderat sett opp mot sikkerhetsverdiene. Dette tilsier begrenset tapspotensiale. Gjennomsnittlig belåningsgrad for personmarkeds-porteføljen er på 56 prosent inkludert utlån overført til kredittforetak og 62 prosent ekskludert utlån overført til kredittforetak. Belåningsgrad beregnes på innvilget ramme. Utviklingen i belåningsgrad avhenger av kundenes avdragsprofil og utviklingen i markedsverdien på eiendommene som er stilt som sikkerhet. Markedsverdien på sikkerhet i boligeiendom oppdateres hovedsakelig hvert kvartal.

Bankens utlånsportefølje til bedriftsmarkedet gjenspeiler i stor grad næringsstrukturen i bankens region. Av bankens kredittportefølje mot bedriftskunder er 58 (61) prosent av utlånene knyttet til omsetning og drift av

eiendom, 13 (11) prosent til bygg og anleggsvirksomhet, 10 (10) prosent til primærnæring, hovedsakelig landbruk, og 7 (7) prosent til forretningsmessig tjenesteyting. Banken har en gjennomsnittlig belåningsgrad i eiendomsporteføljen på rundt 60 prosent.

Bankens eksponering mot hotell-, restaurant- og reiselivsbransjen er lav og utgjør kun 1 (2) prosent av porteføljen. Banken sitter på en godt diversifisert portefølje med næringseiendom, hvor hovedregelen er langsiktige leietaker eller eiendom til eget bruk. De største eksponeringene er mot lokale profesjonelle aktører vi har lang historikk med, og som vi har fulgt over tid. Banken har lav refinansieringsrisiko da bruken av korte commitments er svært begrenset, og eksponeringen mot syndikatfinansiering er lav.

Det gjennomføres gjennomganger av samtlige større engasjementer i bedriftsmarkeds-porteføljen kvartalsvis. Trekk på kreditter, avdragsutsettelse og utvikling i mislighold i hele utlånsporteføljen følges løpende opp. Tilsvarende er det innført tett oppfølging av de største kredittengasjementene på personmarkedet samt engasjementer i høy og høyeste risikoklasse.

Kredittrisikoen i bankens utlånsportefølje er moderat til lav. Mislighold og tap er på et lavt nivå sett opp mot total portefølje.

### Tap og mislighold

Kvaliteten på utlåns- og garantiporteføljen er god. SpareBank 1 Ringerike Hadeland har ved utgangen av året et resultatført tap på utlån og garantier på 14 (19) mill. kroner.

Modellmessige tapsavsetninger (trinn 1 og 2) har økt med 7 mill. kroner primært som følge av negativ migrasjon i porteføljen. Banken har i 4. kvartal gjennomført en utvidet og risikobasert gjennomgang av engasjementer i utsatte næringer som næringseiendom og bygge og anlegg grunnet utsikter til vedvarende høye renter og lav aktivitet i bygg- og anleggsbransjen. Banken identifiserte i gjennomgangen noen få engasjementer med forhøyet risiko som ikke allerede var plassert i trinn

2 av modellen og overstyrte disse til trinn 2. Effekten av dette er en økning i tapsavsetningene på om lag 7 prosent i bedriftsmarkedsporteføljen. Avsetning for antatt, ikke-observerbar migrering som følge av vedvarende usikkerhet rundt den makroøkonomiske utviklingen ble økt med 2,5 mill. kroner til 12,5 mill. kroner for eventuell restrisiko etter engasjementsgjennomgangen

Individuelle nedskrivninger (trinn 3) på enkeltengasjement har økt med 4 mill. kroner. Periodens netto konstaterte tap var 0 mill. kroner.

Brutto misligholdte utlån var 45 (15) mill. kroner ved utgangen av kvartalet tilsvarende 0,18 (0,06) prosent av brutto utlån.

### Utlån til kunder

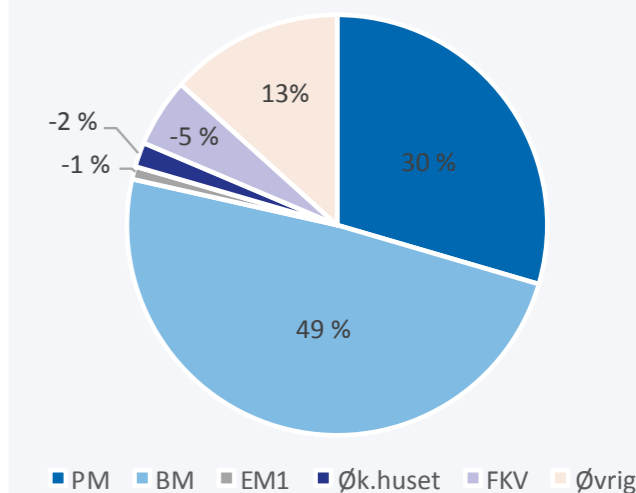
Brutto utlån til kunder, inklusive utlån overført til kredittforetakene økte med 992 (2.567) mill. kroner til 37,9 (37,0) mrd. kroner i 2023. Det gir en årsvekst på 2,7 (7,6) prosent. Lavere veksttakt skyldes en generell nedgang i låneetterspørsel, samt økt fokus på lønnsom vekst.

### Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder økte med 232 (1.127) mill. kroner til 19,4 (19,1) mrd. kroner i 2023. Det gir en tolv månedersvekst på 1,2 (8,0) prosent.

### Forretningsområdene

Resultat før skatt fordelt på forretningsområder



Brutto utlån inkl. kredittforetak	4.kvartal 2022	1.kvartal 2023	2.kvartal 2023	3.kvartal 2023	4.kvartal 2023
Utlånsvekst i kvartalet, i mill. kroner	505	342	488	48	113
Utlånsvekst i kvartalet, i %	1,4 %	0,9 %	1,3 %	0,1 %	0,3 %

### Personkunder (PM)

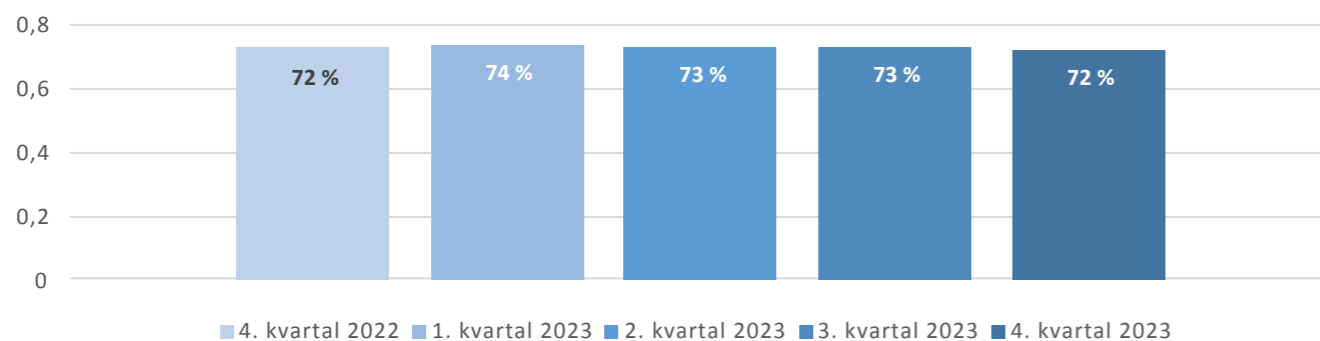
(Hele mill. kroner)	2023	2022	Endring
Netto renteinntekter og provisjon BK	328	287	41
Netto andre provisjonsinntekter	105	106	-1
Netto andre inntekter	-0	1	-1
Driftskostnader	221	188	33
<b>Resultat før tap</b>	<b>212</b>	<b>205</b>	<b>6</b>
Tap på utlån og garantier	3	-1	3
<b>Resultat før skatt</b>	<b>209</b>	<b>206</b>	<b>3</b>

Personkundemarkedet leverte et resultat i 2023 på nivå med 2022. Økt rentenetto bidrar positivt, mens økte driftskostnader demper resultatutviklingen. Økningen i økte driftskostnader skyldes noen flere årsverk, generell lønns- og prisvekst, samt økte kostnader til IT-drift.

Veksten i netto renteinntekter dempes av lavere provisjonsinntekter fra utlån overført til boligkredittforetak. Lavere provisjonsinntekter skyldes økningen i pengemarkedsrenten gjennom 1. halvår og bidro til forsinkelser i renteendring ut til kunde, som ga lavere marginer på overførte lån til boligkredittforetaket. Økte utlånsrenter, volumvekst og bedre innskuddsmarginer trekker i motsatt retning. Netto renteinntekter målt mot brutto utlån inkl. boligkreditt har styrket seg og var 1,31 (1,20) prosent.

Personkundemarkedet har høyt fokus på breddesalg hvor flere og kapitallette produkter bidrar til økt kundelønsomhet og økt kundelim. Det ble satt ambisiøse salgsmål på forsikring- og spareprodukter i 2023, som er videreført i 2024. Salg skade endte på budsjett, mens salg pensjon og engangstegninger endte under salgsmål. «Dyr»-tid bidrar til lavere etterspørsel etter slike produkter.

### Andel utlån i svart lav og lav risikoklasse



Brutto utlån inkl. kredittforetak, PM	4.kvartal 2022	1.kvartal 2023	2.kvartal 2023	3.kvartal 2023	4.kvartal 2023
Utlånsvekst i kvartalet, i mill. kroner	440	253	443	18	-44
Utlånsvekst i kvartalet, i %	1,8 %	1,0 %	1,8 %	0,1 %	-0,2 %

Brutto utlån til personkunder, inklusive utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt, økte med 669 (1.685) mill. kroner i 2023, tilsvarende 2,7 (7,3) prosent. Det er god aktivitet i virksomhetsområdet og bruktboligomsetningen i markedsområdet var på nivå med fjoråret. Samtidig har det vært en klar økning i antall usolgte boliger. Omsetningen av nye boliger har gått markert ned og bruktboligprisene har avtatt noe fra i fjor. Banken arbeider strukturert og proaktivt overfor nye kunder blant annet ved samarbeid mellom banken og eiendomsmeglerselskapet og har hatt god effekt av dette arbeidet i 2023.

Innskudd fra personmarkedskunder gikk opp med 418 (682) mill. kroner til 12,8 (12,4) mrd. kroner i 2023. Det gir en årsvekst på 3,4 (5,8) prosent.

### Bedriftskunder (BM)

(Hele mill. kroner)	2023	2022	Endring
Netto renteinntekter og provisjon BK	399	326	73
Netto andre provisjonsinntekter	48	50	-1
Netto andre inntekter	0	1	-1
Driftskostnader	116	97	19
<b>Resultat før tap</b>	<b>232</b>	<b>280</b>	<b>51</b>
Tap på utlån og garantier	12	19	-8
<b>Resultat før skatt</b>	<b>320</b>	<b>261</b>	<b>59</b>

Bedriftskundemarkedet leverer et godt resultat med en resultatoppgang på 23 prosent før skatt. Resultatoppgangen skyldes økt rentenetto og fortsatt lave tap.

Antall konkurser i bankens markedsområde ligger fortsatt på et lavt nivå. Foretak som har gått konkurs, er foretak som har hatt få ansatte, relativt liten bankgjeld og har hatt kort levetid fra etableringsår.

Netto renteinntekter har økt med 73 (58) mill. kroner til 399 (327) mill. kroner som følge av økt kundemargin og volumvekst. Netto renteinntekter målt mot brutto utlån inkl. kredittforetakene har styrket seg og var 3,20 (2,76) prosent. Brutto utlån til bedriftsmarkedskunder, inklusive utlån overført til SpareBank 1 Næringskreditt økte med 358 (917) mill. kroner i 2023, tilsvarende en årsvekst på 2,1 (8,1) prosent. Volumveksten er påvirket av innfrielse av enkelte større byggelåns-finansieringer gjennom året. Samtidig har etterspørselen etter nye byggelåns-finansieringer avtatt, da det igangsettes færre større nye boligprosjekter som følge av et økende rentenivå og høye byggekostnader.

Brutto utlån inkl. kredittforetak, BM	4.kvartal 2022	1.kvartal 2023	2.kvartal 2023	3.kvartal 2023	4.kvartal 2023
Utlånsvekst i kvartalet, i mill. kroner	28	81	77	67	134
Utlånsvekst i kvartalet, i %	0,2 %	0,7 %	0,6 %	0,5 %	1,1 %

Innskudd fra bedriftsmarkedskunder gikk ned med 187 (+433) mill. kr til 6,6 (6,8) mrd. kroner i 2023. Det gir en årsvekst minus på 2,8 (6,8) prosent.

### Eiendomsmeglervirksomhet

(Hele mill. kroner)	2023	2022	Endring
Netto inntekter	51	53	-1
Driftskostnader	46	45	2
<b>Resultat før skatt</b>	<b>5</b>	<b>9</b>	<b>-3</b>

Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland AS har oppnådd et resultat før skattekostnad på 5 (9) mill. kroner i 2023. Aktiviteten i bruktboligmarkedet har vært på nivå med fjoråret, men nyboligsalget har blitt halvert som følge av etterspørsel og få nye igangsatte boligprosjekter.

Meglerforetaket er samlokalisert med banken på Hønefoss, Gran og Nittedal, og har en markedsandel på litt over 40 prosent

Det jobbes systematisk med samhandling mellom bank og eiendomsmegler. Dette gjør at konsernet kan gi et bredere tilbud til kundene, samtidig som det gir et bedre inntjeningsgrunnlag for konsernets samlede virksomhet.

Selskapet har en sterk markedsposisjon i regionen og er en viktig driver for videre vekst i konsernet.

### Regnskapstjenester

(Hele mill. kroner)	2023	2022	Endring
Netto inntekter	85	63	22
Driftskostnader	84	64	20
<b>Resultat før skatt</b>	<b>1</b>	<b>-1</b>	<b>2</b>

SpareBank 1 Økonomihuset AS har oppnådd et resultat før skattekostnad på 1 (-1) mill. kroner i 2023. Fokus Økonomi AS og BS Regnskap AS er konsolidert inn i SpareBank 1 Økonomihuset AS etter oppkjøpet av selskapene i 4. kvartal 2022. Historiske regnskapstall er ikke korrigert.

Kostnadene er drevet av økte lønnskostnader, og generell prisvekst i andre driftskostnader. Synergier på kostnads-siden etter de to oppkjøpene er ikke hentet fullt ut. Innfusjonering av kjøpte selskap driver også kostnadene, da spesielt på IT siden.

Aktiviteten er god, og omsetningen ligger over tilsvarende periode i fjor, også for SpareBank 1 Økonomihuset isolert.

Det jobbes systematisk med å øke samhandlingen mellom banken og Økonomihuset. Dette gjør at konsernet kan gi et bredere tilbud til kundene, samtidig som det vil gi et bedre inntjeningsgrunnlag for konsernets samlede virksomhet.

Selskapet har en sterk markedsposisjon i regionen og er en viktig driver for videre vekst i konsernet.

### Felleskontrollerte virksomheter

Bankkonsernet eier andeler i SpareBank 1 Gruppen AS indirekte gjennom Samarbeidende Sparebanker AS. Bankens indirekte eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS utgjør 3,20 prosent. SpareBank 1 Ringerike Hadeland fikk et negativt resultatbidrag fra felleskontrollerte virksomheter på minus 5 (27) mill. kroner i 2023.

Se omtale over under avsnitt «Inntekter fra eierinteresser, Samarbeidende Sparebanker (SamSpar)»

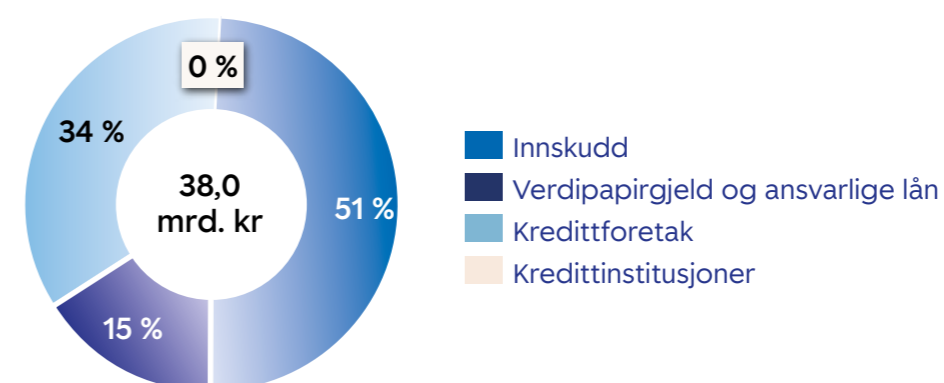
### Finansiering og likviditet

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har en veldiversifisert finansieringsportefølje som er spredt på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

Bankens primære finansieringskilde er innskudd fra kunder. Bankens innskuddsdekning er på et tilfredsstillende nivå med 77 (78) prosent eksklusive kredittforetak og 51 (52) prosent inkl. kredittforetak.

SpareBank 1 Bolig- og Næringskreditt er også viktige finansieringskilder for banken. Volum overført til kredittforetakene var 12,9 (12,4) mrd. kroner ved 2023.

Finansieringsporteføljen er godt diversifisert



Bankens øvrige finansiering består hovedsakelig av verdipapirgjeld og tilleggskapital. Konsernets samlede verdipapirgjeld utgjorde 5,7 (5,5) mrd. kroner ved utgangen av året, hvorav 200 mill. kr i fondsobligasjon og 250 mill. kroner i ansvarlige lån.

Gjennomsnittdurasjonen i innlånsporteføljen var på 3,37 (3,31) år.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har i 2023 emittert verdipapirgjeld for 1,6 mrd. kroner, hvorav en vellykket utstedelse av et nytt ansvarlig lån på 200 mill. kr i august og en ny fondsobligasjon på 200 mill. kroner i november. Banken publiserte i 2022 et ambisiøst grønt obligasjonsrammeverk som gir grunnlag for utstedelse av grønne obligasjoner. Det grønne obligasjonsrammeverket er en del av bankens satsning på bærekraft og banken har utstedt 700 mill. kroner i grønne obligasjoner.

LCR (Liquidity Coverage Ratio) per 4. kvartal 2023 utgjør 340 (202) prosent.

Styret vurderer likviditetssituasjonen som god samtidig som finansieringsmarkedet er velfungerende.

### Kapitaldekning

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er godt kapitalisert. Ved utgangen av 4. kvartal hadde banken en ren kjernekapitaldekning forholdsmessig konsolidert på 17,9 (18,0) prosent, en kjernekapitaldekning på 19,0 (18,1) prosent og en kapitaldekning på 20,4 (19,6) prosent. Uvektet kjernekapitaldekning var på 9,1 (8,6) prosent

Tilsvarende tall for morbank var henholdsvis 18,6 (18,1), 19,7 (18,1) og 21,0 (19,4) prosent. Uvektet kjernekapitaldekning var på 11,4 (10,4) prosent.

Finanstilsynet vedtok 18. mars 2023 et nytt Pilar 2-krav for banken på 1,6 prosent som tredde i kraft fra 31.03.2023. Minst 56,25 prosent av kravet skal dekkes av kjernekapital, mens minst 75 prosent må dekkes av kjernekapital. Finanstilsynet mener at banken bør ha en kapitalkravsmargin på 1,0 prosent og at denne skal oppfylles med ren kjernekapital.

Samlet krav til ren kjernekapital, kjernekapital og total kapital for banken var hhv. 15,90 prosent, 17,70 prosent og 20,10 prosent per 31.12.2023, hensyntatt en kapitalkravsmargin på 1,0 prosent.

Det vises ellers til redegjørelse om kapitaldekning i note 5.

### Rating

Moody's Investors Service (Moody's) videreførte bankens innskudds- og gjeldsrating på A2 med stabile utsikter i 2023. Dette begrunnes i god kredittkvalitet,

lave tap, sterk kapitalisering og gode økonomiske prestasjoner over tid.

### Egenkapitalbevis

Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at minst 50 prosent av konsernets årsresultat deles ut som utbytte. Konsernet har et mål om egenkapitalavkastning på 11 prosent.

En oversikt over bankens 20 største egenkapitalbevisiere fremgår av note 39.

Kursen på bankens egenkapitalbevis har gått ned gjennom 2023 og var 304 (324) kroner ved utgangen av året. Det tilsvarer en kursnedgang på 6,2 prosent. Til sammenligning økte Oslo Børs Hovedindeks og Oslo Børs Egenkapitalindeks med hhv. 9,9 og 16,1 prosent i samme periode.

Ved utgangen av 2023 var SpareBank 1 Ringerike Hadeland priset til pris/bok 1,07 (1,20).

Totalavkastningen for RING-beviset inkl. utbytte var minus 2,1 (3,8) prosent.

Konsernet etablerte i 2022 en egen spareordning for egenkapitalbevis, som ble videreført i 2023. Alle fast ansatte i konsernet får anledning til å kjøpe egenkapitalbevis for et gitt sparebeløp, maksimalt begrenset til 22.000 kroner per ansatt. Egenkapitalbevisene kjøpes til markedspris. To år etter oppstart av spareperioden tildes et gratis egenkapitalbevis kjøpt gjennom spareperioden. Det er høy oppslutning blant konsernets ansatte og 72 prosent av konsernets ansatte deltok i ordningen i 2023.

Styret har vedtatt å videreføre spareordningen for ansatte i konsernet i 2024.

### Forslag til overskuddsdisponering

Styret foreslår overfor bankens representantskap et ordinært kontantutbytte for 2023 på 20,0 (13,10) kroner per egenkapitalbevis.

Utdelingsgraden totalt er 69,7 (50,1) prosent for regnskapsåret 2023 av egenkapitalbevisierernes andel av konsernets resultat.

Det er morbankens resultat som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på 0 (-26) mill. kroner. Samlet beløp til disponering er 554 (427) mill. kroner. Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og egenkapitalbevisiererne i henhold til deres respektive andel av egenkapitalen.

Overskuddsdisponering	2023
Årsoverskudd i morbank	554
Overført fond for urealiserte gevinster	0
<b>Årsoverskudd til disponering</b>	<b>554</b>
Utbytte (20,0 kr/EKB)	313
Overført til utjevningsfond	226
Grunnfondskapital	6
Gaver	9
<b>Sum disponert</b>	<b>554</b>
Utdelingens andel av morbankens årsoverskudd til disponering	58,1 %
Utdelingens andel av konsernets årsoverskudd til disponering	69,7 %

### Risiko- og kapitalstyring

Kjernevirksomheten til SpareBank 1 Ringerike Hadeland er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet bruker betydelige ressurser på å utvikle gode risikostyringssystemer og -prosesser.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal ha en moderat risikoprofil. Risiko- og kapitalstyring skal støtte opp under konsernets strategiske målbilde og bidra til opprettholdelse av ønsket risikoprofil. Risiko- og kapitalstyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- Å ha en tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og konsernets verdigrunnlag
- Å ha en god forståelse av hvilke risikoer som er drivere for inntjening, kostnader og tap
- Å i størst mulig grad prise tjenester og produkter i tråd med underliggende risiko
- Å ha en tilstrekkelig soliditet sett i forhold til langsiktige strategiske mål og valgt risikoprofil
- Å utnytte diversifiseringsgevinster
- Å unngå at uventede enkelthendelser skader konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Banken har etablert en struktur som på en systematisk måte identifiserer, vurderer, kommuniserer og håndterer risiko gjennom hele konsernet, og det foretas en løpende overvåking. Risikostyring tar utgangspunkt i fastsatt visjon, strategi og mål, samt de rammer for risikoeksponering som er fastsatt av styret. Beredskaps- og kontinuitetsplaner skal sikre at driften kan videreføres og tap begrenses ved vesentlige, uforutsette hendelser.

Konsernets risikostyring er nærmere beskrevet i note 6

### Compliance (etterlevelse)

Compliancerisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomiske tap som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland vektlegger gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Styret vedtar konsernets compliance policy som beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering. Det arbeides kontinuerlig med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for både å ivareta etterlevelse og effektivitet i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk som påvirker driften skal fortløpende inkluderes i rutiner og retningslinjer.

Styret understreker at konsernet har lav toleranse for compliancerisiko, og det er nulltoleranse for bevisste brudd på regelverk. Ingen compliancehendelser skal kunne skade konsernets soliditet, resultat eller omdømme i vesentlig grad. Konsernets forretningsdrift skal utføres på en måte som hindrer bøter og sanksjoner.

Det er ikke gjennom internkontroll eller internrevisjon identifisert øvrige alvorlige compliancebrudd i konsernet i 2023.

Konsernets risikostyring inkludert compliancerisiko er nærmere beskrevet i note 6.

### Forsikring for styrets medlemmer og daglig leder

SpareBank 1 Ringerike Hadeland med datterselskaper har sammen med de andre selskapene i SpareBank 1-alliansen tegnet forsikring til styrets medlemmer og daglig leder for deres mulige ansvar over foretaket og tredjepersoner. Forsikringsdekningen for styreansvar er 800 mill. kroner per skade og samlet per år, mens forsikringsdekningen for profesjonsansvar- og kriminalitetsforsikringen er 1 200 mill. kroner per skade og samlet per år.

### Virksomhetsstyring

#### Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Ringerike Hadeland omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter for å sikre egenkapitalbevisierernes, kundenes, medarbeidernes, innskytternes og andre gruppers interesser i banken.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 14. oktober 2021, og retter seg etter de anbefalinger som er relevante for en sparebank med egenkapitalbevis. Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og implementeringen i SpareBank 1 Ringerike Hadeland.

En nærmere beskrivelse av konsernets eierstyring og selskapsledelse, herunder informasjon om styring og kontroll knyttet til finansiell rapportering i henhold til regnskapslovens §3-3b, finnes i eget kapittel i årsrapporten.

## Etikk og varsling

Verdiskaping skal skje i tråd med god rådgivningsskikk og innenfor rammer der den enkelte medarbeider ikke bryter etiske retningslinjer for å tilfredsstillende økonomiske mål. Det gjennomføres jevnlig e-læringer og læringstiltak for å opprettholde bevisstheten rundt etiske problemstillinger inkludert kjennskap til varslingsplakat med rutiner for varsling av kritikkverdige forhold. Retningslinjene skal bidra til at medarbeiderne overholder taushetsplikten, unngår opptreden som kan skade bankens omdømme, ivaretar sin habilitet og håndterer interessekonflikter. Videre beskriver retningslinjene hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Styret gjennomgår reviderte retningslinjer årlig.

Nærmere redegjørelse er gitt i konsernets bærekraftsrapport for 2023.

## Informasjonssikkerhet og personvern

Vårt konsern er avhengig av høy tillit fra kunder, og våre kunder skal ha tillit til at personopplysningene deres er trygge hos oss. Sikkerhetskultur og etterlevelse av personvernregelverket har høyt fokus i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Det er etablert et internt rammeverk for å ivareta personvernet til kunder, ansatte og andre som inkluderer personvernerklæring og policy for behandling av personopplysninger med tilhørende retningslinjer. Styret gjennomgår revidert policy og overordnede retningslinjer minimum hvert tredje år. Gjennom 2023 har det vært gjennomført opplæringstiltak og e-læringskurs for å styrke kompetansen knyttet til informasjonssikkerhet- og personvern.

Personvern og informasjonssikkerhet henger tett sammen. Tilgjengelighet, integritet og konfidensialitet for bankens og kundens data og informasjon er et vesentlig element i bankens virksomhet. Cyberangrep er en alvorlig og økende risiko. Beskyttelse av infrastruktur og sikkerhetsrutiner er sammen med oppdaterte varslingsystemer og løpende håndtering av hendelser i SpareBank 1-alliansen og banken kritisk for å ivareta IKT-sikkerhet og stabile IT-systemer. Det er etablert et felles rammeverk for å ivareta informasjonssikkerheten i alliansen, som er implementert i egen bank. Styret gjennomgår revidert policy og overordnede retningslinjer årlig.

Sikring og overvåking av system og IKT-utstyr inkl. tilgangssystem, er sammen med opplæring og rutiner viktige elementer knyttet til beredskap og kontinuitet, både for forebygging og hendeshåndtering for å gjennomsette normal drift. Det gjennomføres jevnlig e-læringer og læringstiltak for å opprettholde bevisstheten rundt informasjonssikkerhet i organisasjonen. Tiltak for å ivareta informasjonssikkerhet og forsvar mot

cyberangrep har svært høy prioritet og styret holdes løpende orientert om trusselbildet.

Nærmere redegjørelse er gitt i konsernets bærekraftsrapport for 2023.

## Kampen mot økonomisk kriminalitet er en del av vårt bærekraftarbeid

Gjennom etterlevelse av plikter og regelverk bidrar konsernet til å ruste det finansielle systemet slik at kriminelle aktører erfarer at økonomisk kriminalitet blir slått ned på. Vi arbeider for å forebygge, avdekke og avverge at banken benyttes til kriminelle formål. Arbeidet er risikobasert og styres av en overordnet retningslinje, rammeverk og operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Styret gjennomgår reviderte risikoanalyser og overordnede retningslinjer årlig. Det er gjennomført årlig kompetanseoppdatering av ansatte, ledelse og styret slik at samtlige har en forståelse for bankens samfunnsansvar og hvorfor arbeidet mot økonomisk kriminalitet er viktig.

Nærmere redegjørelse er gitt i konsernets bærekraftsrapport for 2023.

## Medarbeidere og arbeidsforhold

Det er ikke en bank som digitaliserer, omstiller, gjør et grønt skifte eller gir de beste kundeopplevelsene. Det er det menneskene, våre ansatte, som gjør. Engasjerte og dyktige medarbeidere er kritisk for at vi skal lykkes. I en tid med raske endringer og endrede kundehov jobber vi hver dag med at våre ansatte skal være robuste, ha relevant kompetanse og ha en godt trent endringsmuskel. Omstillingsevne og kontinuerlig utvikling er avgjørende for å være relevante i kundenes liv, nå og i fremtiden. Banken har gjennom 2023 jobbet med organisasjonsendringer for oppgavespesialisering og organisasjons- og teamutvikling. Samt en dreining i ledelse som bidrar til å skape psykologisk trygghet og legger grunnlaget for høyt presterende team. Dette arbeidet vil videreføres i 2024, og er viktig for måloppnåelse i det kontinuerlige strategiarbeidet.

Vi har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidstakerrettigheter ivaretas gjennom etterlevelse av lov og tariffavtaleverk og i jevnlig dialog med medarbeidernes tillitsvalgte og verneombud i flere faste møte- og samarbeidsarenaer. En viktig indikator på hvordan dette arbeidet går er resultatene i Winningtemp, som er pulsundersøkelser av vårt arbeidsmiljø. Vi har jevnt over høy svarprosent og vi skårer høyt på eNPS med +35. Dette viser at våre ansatte i stor grad anbefaler oss som arbeidsgiver. Til sammenligning ligger bransjen på 27 i eNPS.

Vår turnover var i 2023 på 6,108 prosent Vi er midt i et

generasjonsskifte i banken. Dyktige medarbeidere og viktige kulturbærere går ut, og vi jobber aktivt med rekruttering, onboarding og opplæring for å lykkes med denne omstillingen.

Sykefraværet vårt er lavt og var på 4,29 prosent i 2023, hvorav 3,21 prosent er legemeldt sykefravær. Det er i 2023 ikke rapport om noen yrkesskader.

Selskapet har en ambisjon om å fremme likestilling, sikre like muligheter og rettigheter og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, språk, religion og livssyn. Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier. Nærmere redegjørelse om likestilling og mangfold er gitt i Vedlegg "Aktivitet- og redegjørelsesplikten" i årsrapporten

## Bærekraft og samfunnsansvar

Vår visjon er å være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Visjonen peker retning for arbeidet vårt og etablerer bærekraft som en sentral del av vår virksomhet. Samfunnsutfordringer innen klima, miljø, natur og voksende sosiale og økonomiske forskjeller, gjør det viktig for oss og tenkte nytt, innovativt og langsiktig rundt utøvelsen av vårt samfunnsansvar. Formålet er å bidra til bærekraftige lokalsamfunn og en bedre fremtid i tråd med Parisavtalen. Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning. Styret har behandlet statusrapporter om bærekraft hvert kvartal i 2023 og satsingen på bærekraft er godt forankret i konsernets virksomhetsstrategi.

I 2023 har vi gjennomført en dobbel vesentlighetsanalyse for å kartlegge vesentlige tema i selskapets påvirkning på omverden og bærekraftforhold som påvirker selskapet. Vi har gjennomført et kompetanseløft om bærekraft i konsernet, med kurs tilpasset behovene i de ulike avdelingene. Justering av strategi, ambisjoner og mål og innarbeiding av bærekraft i våre styrende dokumenter er et arbeid vi har investert tid i, for å legge grunnlaget og rammer for det videre bærekraftarbeidet vårt. Videre har vi styrket teamet i banken ved å ansette en bærekraft controller; en nøkkelrolle i forberedelse til etterlevelse av kommende rapporteringskrav på bærekraft. Som del av arbeidet med å redusere utslipp fra vår egen drift igangsatte vi også arbeidet med å bli Miljøfyrtårnsertifisert i 2023.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har et stort samfunnsengasjement og støtter lokale initiativ innenfor kultur, idrett og utdanning. Dette har skjedd ved sponsorvirksomhet, gjennom opprettet næringsstiftelse og talentstipend og ikke minst ved godt samspill med sparebankstiftelsene. Utbytte fra banken og avkastning på stiftelsenes

investeringer danner grunnlag for gaver til allmennyttige formål fra stiftelsene. Stiftelsenes formål er å videreføre sparebanktradisjonene i sine respektive lokalsamfunn samt forvalte kapital og eierinteresser i banken. Nærmere redegjørelse er gitt i konsernets bærekraftsrapport for 2023.

## Sparebankstiftelsene

Bankens største eiere er tre lokale sparebankstiftelser; SpareBank 1-stiftelsen Ringerike, SpareBank 1-stiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal og SpareBank 1-stiftelsen Gran. Til sammen eier disse tre sparebankstiftelsene 64 prosent av egenkapitalbevisene i banken. Utbytte fra, og avkastning på investeringen i banken danner grunnlag for gaver til allmennyttige formål fra sparebankstiftelsene. Deres formål er å utvise stort samfunnsengasjement i sine respektive lokalsamfunn samt forvalte kapital og eierinteresser i banken.

Samspeilet med sparebankstiftelsene bidrar til å bygge opp under bankens sterke samfunnsengasjement. Banken anser eierstrukturen og sparebankstiftelsenes lokale engasjement for å være et viktig konkurransefortrinn.

## Åpenhetsloven

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er underlagt åpenhetsloven. Det betyr blant annet at vi skal gjennomføre akt-somhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv. Redegjørelsen for våre aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven for 2023 er gitt som et eget kapittel i årsrapporten og vil også bli publisert på våre websider.

Nærmere redegjørelse er gitt i kapittel "Åpenhetsloven" i årsrapporten for 2023.

## Revisjon

### Ekstern revisjon

Konsernets eksterne revisor er Deloitte AS. Ekstern revisor rapporterer til representantskapet i banken.

### Intern revisjon

Konsernets internrevisor er PwC AS. Internrevisjonen rapporterer til styret i banken.

## Fortsatt drift

Morbanken og konsernet er solid med en tilfredsstillende kapitaldekning og driften er lønnsom. Det er gode forutsetninger for fortsatt framgang for konsernet i 2024. Styret bekrefter herved, i samsvar med regnskapsloven, at årsregnskapet for 2023 er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

## Utsiktene fremover

Veksten i norsk økonomi har avtatt, og det er utsikter til

at veksten vil avta ytterligere framover. Arbeidsledigheten ventes å stige litt, men fra et lavt nivå. Norges Bank økte styringsrenten med 0,25 prosentpoeng til 4,50 prosent i desember i fjor for å dempe den høye prisveksten. Den nye rentebanen tilsier en lengre periode med høye renter enn tidligere antatt. Det er usikkerhet knyttet til husholdningenes tilpasninger til høy prisvekst og økte renter, og hvordan dette påvirker makrobildet fremover.

Vår region er ikke upåvirket av den nasjonale utviklingen og aktiviteten har avtatt, særlig innenfor nyboligmarkedet. Flere større boligprosjekter er satt på vent og igangsetting av nye boliger har gått ned. Samtidig foregår det stadig byggearbeider knyttet til infrastrukturprosjekter for å knytte regionen enda nærmere Oslo. Langsiktig utvikling vil sannsynligvis føre til flere innbyggere og bedrifter i regionen, noe som vil gjøre at banken har gode muligheter for fremtidig lønnsom vekst. Vår visjon er å være «en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region». Vi skal bygge videre på våre konkurransefortrinn som en sterk bank med solid lokal forankring.

Overskriften for vår offensive strategi er «Digitalt først, slik at vi kan skille oss ut som relasjonelle». I dette ligger det at vi skal utnytte potensialet i digitalisering, samtidig som vi er nær kundene våre. Effektiv drift gir grunnlag for konkurransedyktige kundebetingelser. Bransjeledende digitalbanktjenester innfrir kundenes forventninger til en fremtidsrettet og moderne bank. Dette er i sum fundamentet som setter oss i stand til å tydeliggjøre og videreutvikle vår rolle som en nær og personlig lokalbank. Vi har som ambisjon å skille oss klart ut som banken som er den beste og mest personlige samarbeidspartneren i både gode og vanskelige tider. Dette kan bli særlig viktig i tiden framover, når utsiktene for makroøkonomien tyder på økt pris- og kostnadsnivå for både private husholdninger og bedriftsmarkedet. Våre dyktige rådgivere, som bor i og kjenner regionen, er godt forberedt. Vi har stått sammen med våre kunder, i motgang og medgang, siden 1833. Det skal vi fortsette med. SpareBank 1 Ringerike Hadeland er mer enn en bank, og skal skille seg ut som nær og relasjonell. Vi skal bidra til å bygge verdier som varer, for både kunder, samfunn og bankens eiere.

Banken kjennetegnes av lønnsom og solid bankdrift, og den er godt kapitalisert. Gjennom sterk markedsposisjon, med nære kunderelasjoner og effektiv utnyttelse av digitale muligheter anser styret at banken fortsatt har gode vekstmuligheter i en attraktiv region.

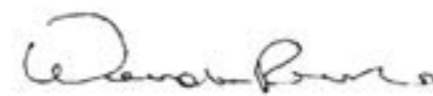
Styret vil takke konsernets ansatte og tillitsvalgte for god innsats og positivt samarbeid.

Styret vil rette en takk til de tre sparebankstiftelsene for samarbeidet gjennom året, og ser frem til å fortsette samspillet til glede for, og utvikling av, regionen. Samspillet mellom innbyggere, næringsliv og bank er viktig for å sikre en god utvikling i regionen. Styret takker konsernets kunder, eiere og samarbeidspartnere for øvrig, og vil legge vekt på å videreføre dette samspillet i 2024.

Hønefoss, 14. februar 2024  
I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland



Olav Fjell  
Leder



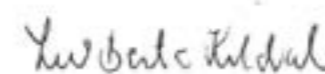
Wenche Ravlo  
Nestleder



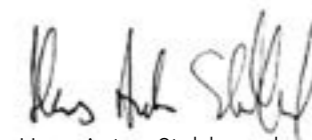
Svein Oftedal



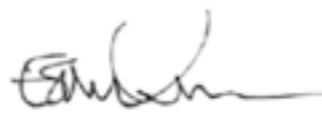
Jane K. Gravbråten



Liv Bente Kildal



Hans Anton Stubberud



Espen Gundersen



Bjørn Rune Rindal  
Adm. direktør



# Årsregnskap

## Resultatregnskap

MORBANK				KONSERN	
2022	2023	(beløp i mnok)	Note	2023	2022
867	1 482	Renteinntekter effektiv rentes metode	2, 17	1 482	867
41	41	Andre renteinntekter	2, 17	41	41
348	785	Rentekostnader	17	787	349
<b>560</b>	<b>737</b>	<b>Netto renteinntekter</b>		<b>736</b>	<b>559</b>
224	205	Provisjonsinntekter	18	205	224
10	15	Provisjonskostnader	18	15	10
7	3	Andre driftsinntekter	18	136	121
<b>221</b>	<b>194</b>	<b>Netto provisjons- og andre inntekter</b>		<b>327</b>	<b>334</b>
31	22	Utbytte	19, 37	22	31
62	89	Inntekter av eierinteresser	19, 37	- 5	27
- 2	2	Netto resultat fra andre finansielle investeringer	19	2	- 2
<b>90</b>	<b>113</b>	<b>Netto resultat fra finansielle eiendeler</b>		<b>19</b>	<b>55</b>
<b>871</b>	<b>1 044</b>	<b>Sum inntekter</b>		<b>1 081</b>	<b>949</b>
141	155	Personalkostnader	20, 22	260	227
147	172	Andre driftskostnader	16, 21	195	168
<b>287</b>	<b>327</b>	<b>Sum driftskostnader</b>		<b>455</b>	<b>395</b>
<b>583</b>	<b>717</b>	<b>Resultat før tap</b>		<b>626</b>	<b>554</b>
19	14	Tap på utlån og garantier	10	14	19
<b>565</b>	<b>703</b>	<b>Resultat før skatt</b>		<b>612</b>	<b>535</b>
111	149	Skatt	23	150	114
<b>453</b>	<b>554</b>	<b>Resultat for regnskapsåret</b>		<b>461</b>	<b>421</b>
-	-	Minoritetsinteresser		0,4	0,4
27,36	34,44	Resultat per egenkapitalbevis (majoritet)		28,68	25,32

## Utvidet resultatregnskap

MORBANK		KONSERN	
2022	2023 (Beløp i mnok)	2023	2022
453	554	461	421
Resultat for regnskapsåret			
<b>Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat</b>			
-16,2	13	13	(16)
Aktuarielle gevinster og tap vedrørende ytelsespensjon			
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og			
0	0	1	-
felleskontrollert virksomhet			
4	-3	(3)	4
Skatt			
<b>Poster som vil bli reklassifisert til resultat</b>			
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og			
0	0	-	1
felleskontrollert virksomhet			
-0,17	-2,9	(3)	(0)
Endring i virkelig verdi utlån PM			
0	0,7	1	(0)
Skatt			
<b>-12,3</b>	<b>8</b>	<b>9</b>	<b>(12)</b>
Sum resultatposter ført mot egenkapitalen			
<b>441</b>	<b>562</b>	<b>470</b>	<b>409</b>
Totalresultat for regnskapsåret			
-	-	0,4	0,4
Minoritetsinteresser			

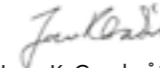
## Balanse

MORBANK		KONSERN	
2022	2023 (Beløp i mnok)	2023	2022
<b>EIENDELER</b>			
90	103	103	90
Kontanter og fordringer på sentralbanker			
1 143	1 294	1 294	1 143
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner			
24 477	24 944	24 943	24 477
Netto utlån til kunder			
2 041	2 136	2 136	2 041
Sertifikater og obligasjoner			
69	66	66	69
Finansielle derivater			
1 093	1 101	1 101	1 094
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser			
244	323	319	361
Investering i eierinteresser			
61	77	-	-
Investering i konsernselskaper			
91	83	107	115
Eiendom, anlegg og utstyr			
36	24	24	36
Utsatt skattefordel			
0	-	69	57
Goodwill og andre immaterielle eiendeler			
97	99	130	126
Andre eiendeler			
<b>29 443</b>	<b>30 251</b>	<b>30 294</b>	<b>29 610</b>
Sum eiendeler			
<b>GJELD</b>			
0	0	0	0
Gjeld til kredittinstitusjoner			
19 129	19 363	19 350	19 118
Innskudd fra og gjeld til kunder			
5 549	5 477	5 477	5 549
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			
94	94	94	94
Finansielle derivater			
218	313	369	274
Annen gjeld og balanseførte forpliktelsener			
251	251	251	251
Ansvarlig lånekapital			
<b>25 240</b>	<b>25 497</b>	<b>25 540</b>	<b>25 285</b>
Sum gjeld			
<b>EGENKAPITAL</b>			
1 565	1 565	1 565	1 565
Egenkapitalbevis			
492	492	490	491
Overkursfond			
1 779	2 015	2 015	1 779
Utjevningsfond			
205	313	313	205
Avsatt utbytte			
6	9	9	6
Avsatt til gaver			
100	106	106	100
Grunnfond			
5	5	5	5
Kompensasjonsfond			
0	200	200	-
Hybridkapital			
52	49	50	173
Annen egenkapital			
0	0	1	1
Minoritetsandel			
<b>4 203</b>	<b>4 754</b>	<b>4 754</b>	<b>4 324</b>
Sum egenkapital			
<b>29 443</b>	<b>30 251</b>	<b>30 294</b>	<b>29 610</b>
Sum gjeld og egenkapital			


Hønefoss, 14. februar 2024  
I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland

  
Olav Fjell  
Leder

  
Svein Oftedal

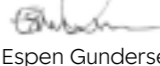
  
Jane K. Gravbråten

  
Wenche Ravlo  
Nestleder

  
Liv Bente Kildal

  
Bjørn Rune Rindal  
Adm. Direktør

  
Hans Anton Stubberud

  
Espen Gundersen

## Endring i egenkapital

### MORBANK

(Beløp i mnok)	Eier- andels- kapital <sup>1</sup>	Overkurs- fond	Ut- jevnings- fond	Grunn- fonds- kapital	Komp- fond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Avsatt utbytte	Avsatt gaver	Hybrid- kapital	Sum egen- kapital
<b>Egenkapital 31.12.21</b>	<b>1 565</b>	<b>492</b>	<b>1 580</b>	<b>94</b>	<b>5</b>	<b>43</b>	<b>-17</b>	<b>254</b>	<b>7</b>	<b>0</b>	<b>4 022</b>
Periodens resultat	0	0	211	5	0	26	0	205	6	0	453
<b>Utvidede resultatposter</b>											
Netto aktuarielle gevinster og tap	0	0	-12	0	0	0	0	0	0	0	-12
Endring i virkelig verdi utlån PM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum utvidede resultatposter	0	0	-12	0	0	0,2	0	0	0	0	-12
<b>Totalresultat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>199</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>27</b>	<b>0</b>	<b>205</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>441</b>
<b>Transaksjoner med eierne</b>											
Utdelt ekstraordinært utbytte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelt gavefond ekstraordinært utbytte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelt utbytte for 2021	0	0	0	0	0	0	0	-254	0	0	-254
Utdelt gavefond 2021	0	0	0	0	0	0	0	0	-7	0	-7
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0	0	0	0	-254	-7	0	-260
<b>Egenkapital 31.12.22</b>	<b>1 565</b>	<b>492</b>	<b>1 779</b>	<b>101</b>	<b>5</b>	<b>69</b>	<b>-17</b>	<b>205</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>4 203</b>
<b>Egenkapital 31.12.22</b>	<b>1 565</b>	<b>492</b>	<b>1 779</b>	<b>101</b>	<b>5</b>	<b>69</b>	<b>-17</b>	<b>205</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>4 203</b>
Periodens resultat	0	0	226	6	0	0	0	313	9	0	554
<b>Utvidede resultatposter</b>											
Netto aktuarielle gevinster og tap	0	0	10	0	0	0,0	0	0	0	0	10
Endring i virkelig verdi utlån PM	0	0	0	0	0	-2,2	0	0	0	0	-2
Sum utvidede resultatposter	0	0	10	0	0	-2	0	0	0	0	8
<b>Totalresultat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>236</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>-2</b>	<b>0</b>	<b>313</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>562</b>
<b>Transaksjoner med eierne</b>											
Hybridkapital	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200	200
Renter på hybridkapital	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Besluttet utbytte for 2022	0	0	0	0	0	0	0	-205	0	0	-205
Utdelt gavefond 2022	0	0	0	0	0	0	0	0	-6	0	-6
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0	0	0	0	-205	-6	200	-11
<b>Egenkapital 31.12.23</b>	<b>1 565</b>	<b>492</b>	<b>2 015</b>	<b>107</b>	<b>5</b>	<b>67</b>	<b>-17</b>	<b>313</b>	<b>9</b>	<b>200</b>	<b>4 754</b>

<sup>1</sup> Pr 31.12.23 består eierandelskapitalen av 15.650.405 egenkapitalbevis à NOK 100.

### KONSERN

(Beløp i mnok)	Eier- andels- kapital <sup>1</sup>	Overkurs- fond	Ut- jevnings- fond	Grunn- fonds- kapital	Komp- fond	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen- kapital	Avsatt utbytte	Avsatt gaver	Sum	Hybrid- kapital	Mino- ritets interesse	Sum egen- kapital
<b>Egenkapital 31.12.21</b>	<b>1 565</b>	<b>492</b>	<b>1 580</b>	<b>94</b>	<b>5</b>	<b>16</b>	<b>169</b>	<b>254</b>	<b>7</b>	<b>4 181</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>4 182</b>
Periodens resultat	0	0	211	5	0	26	(33)	205	6	421	0	0	421
<b>Utvidede resultatposter</b>													
Netto aktuarielle gevinster og tap	0	0	(12)	(0)	0	0	0	0	0	(12)	0	0	(12)
Endring i virkelig verdi utlån PM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre inntekter og kostnader tilknyttet felleskontrollert virksomhet	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Sum utvidede resultatposter	0	0	(12)	0	0	0	0	0	0	(12)	0	0	(12)
<b>Totalresultat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>199</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>27</b>	<b>(33)</b>	<b>205</b>	<b>6</b>	<b>409</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>409</b>
<b>Transaksjoner med eierne</b>													
Andre føringer over EK <sup>2)</sup>	0	(1)	0	0	0	0	(5)	0	0	(6)	0	0	(6)
Utdelt ekstraordinært utbytte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelt gavefond ekstraordinært utbytte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelt utbytte for 2021	0	0	0	0	0	0	0	(254)	-	(254)	-	(0)	(254)
Utdelt gavefond 2021	0	0	0	0	0	0	0	-	(7)	(7)	-	-	(7)
Sum transaksjoner med eierne	0	(1)	0	0	0	0	(5)	(254)	(7)	(267)	0	(0)	(267)
<b>Egenkapital 31.12.22</b>	<b>1 565</b>	<b>491</b>	<b>1 779</b>	<b>100</b>	<b>5</b>	<b>42</b>	<b>132</b>	<b>205</b>	<b>6</b>	<b>4 324</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>4 324</b>
<b>Egenkapital 31.12.22</b>	<b>1 565</b>	<b>491</b>	<b>1 779</b>	<b>100</b>	<b>5</b>	<b>42</b>	<b>132</b>	<b>205</b>	<b>6</b>	<b>4 324</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>4 324</b>
Periodens resultat	0	0	226	6	0	(0)	(93)	313	9	461	0	0	461
<b>Utvidede resultatposter</b>													
Netto aktuarielle gevinster og tap	0	0	10	0	0	0	0	0	0	10	0	0	10
Endring i virkelig verdi utlån PM	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1
Andre inntekter og kostnader tilknyttet felleskontrollert virksomhet	0	0	0	0	0	(2)	0	0	0	(2)	0	0	(2)
Sum utvidede resultatposter	0	0	10	0	0	(1)	0	0	0	9	0	0	9
<b>Totalresultat</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>236</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>(1)</b>	<b>(93)</b>	<b>313</b>	<b>9</b>	<b>470</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>470</b>
<b>Transaksjoner med eierne</b>													
Andre føringer over EK <sup>2)</sup>	0	(0)	0	0	0	0	(30)	0	0	(30)	0	0	(30)
Utdelt ekstraordinært utbytte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelt gavefond ekstraordinært utbytte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelt utbytte for 2022	0	0	0	0	0	0	0	(205)	0	(205)	0	(0)	(205)
Utdelt gavefond 2022	0	0	0	0	0	0	0	0	(6)	(6)	0	0	(6)
Hybridkapital	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200	0	200
Renter på hybridkapital	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum transaksjoner med eierne	0	(0)	0	0	0	0	(30)	(205)	(6)	(241)	200	(0)	(41)
<b>Egenkapital 31.12.23</b>	<b>1 565</b>	<b>490</b>	<b>2 015</b>	<b>106</b>	<b>5</b>	<b>41</b>	<b>9</b>	<b>313</b>	<b>9</b>	<b>4 553</b>	<b>200</b>	<b>1</b>	<b>4 754</b>

<sup>1</sup> Pr 31.12.2023 består eierandelskapitalen av 15.650.405 egenkapitalbevis à NOK 100.

<sup>2)</sup> Poster ført direkte mot egenkapital i FKV

## Kontantstrømoppstilling

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
-1 456	-432	Netto utlån til kunder	-432	-1 456
804	1 313	Renteinnbetalinger på utlån til kunder	1 313	804
1 115	234	Innskudd fra kunder	234	1 113
-202	-491	Renteutbetalinger på innskudd fra kunder	-491	-202
-39	-151	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-151	-39
16	48	Renter på utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	48	16
141	-128	Sertifikater og obligasjoner	-128	141
52	102	Renteinnbetalinger på sertifikater og obligasjoner	102	52
1	-38	Renteutbetaling derivater	-38	1
221	187	Provisjonsinnbetalinger	322	337
-186	-142	Utbetalinger til lønn	-246	-274
-205	-100	Andre utbetalinger til drift	-132	-225
-111	-112	Betalt skatt	-115	-115
7	20	Andre tidsavgrensninger	25	4
<b>157</b>	<b>310</b>	<b>A Netto likviditetsendring fra operasjonelle aktiviteter</b>	<b>310</b>	<b>157</b>
2	-0	Investering i varige driftsmidler	-0	2
9,13	-	Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	-	9
-235	-125	Utbetaling til investeringer i aksjer og fond	-125	-235
39	24	Innbetaling fra salg av aksjer og fond	24	39
64	111	Utbytte fra investeringer i aksjer	111	64
<b>-121</b>	<b>10</b>	<b>B Netto likviditetsendring investering</b>	<b>10</b>	<b>(121)</b>
1 750	1 100	Opptak av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 100	1 750
-1 405	-1 183	Tilbakebetaling - utstedelse av verdipapirer	-1 183	-1 405
-	200	Opptak av ansvarlig lånekapital	200	-
-	-200	Innfrielse ansvarlig lånekapital	(200)	-
-	200	Opptak av hybridkapital	200	-
-113	-198	Renteutbetalinger på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	(198)	(113)
-8	-16	Renteutbetalinger på ansvarlig lånekapital	(16)	(8)
-260	-211	Utbetaling til utbytte og gavefond	(211)	(260)
<b>-36</b>	<b>-307</b>	<b>C Netto likviditetsendring finansiering</b>	<b>-307</b>	<b>-36</b>
<b>-1</b>	<b>13</b>	<b>A+B+C Netto endring likvider i året</b>	<b>13</b>	<b>-1</b>
91	90	Likviditetsbeholdning 1.1.	90	91
90	103	Likviditetsbeholdning 31.12	103	90
		<b>Likviditetsbeholdning spesifisert</b>		
90	103	Kontanter og fordringer på sentralbanken	103	90
<b>90</b>	<b>103</b>	<b>Likviditetsbeholdning sist i mnd</b>	<b>103</b>	<b>90</b>



# Noter til regnskapet

## Noter

Generell informasjon	
1. Generell informasjon	s. 58
2. Regnskapsprinsipper IFRS	s. 58
3. Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper	s. 66
4. Segmentinformasjon	s. 68
5. Kapitaldekning	s. 70
6. Finansiell risikostyring	s. 72
KREDITTRISIKO	
7. Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld	s. 77
8. Utlån til og fordringer på kunder	s. 78
9. SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS	s. 81
10. Tap på utlån og garantier	s. 83
11. Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser	s. 89
12. Finansielle instrumenter og motregning	s. 90
13. Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler	s. 91
MARKEDSRISIKO	
14. Markedsrisiko knyttet til renterisiko	s. 93
LIKVIDITETSRISIKO	
15. Likvidetsrisiko	s. 94
16. Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser/likvidetsrisiko	s. 95
RESULTATREGNSKAP	
17. Netto renteinntekter	s. 99
18. Netto provisjons- og andre inntekter	s. 100
19. Netto resultat fra finansielle eiendeler	s. 100
20. Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte	s. 101
21. Adm. kostnader og andre driftskostnader	s. 102
22. Pensjoner	s. 102
23. Skatt	s. 105
BALANSE	
24. Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter	s. 107
25. Virkelig verdi på finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost	s. 110
26. Sertifikater og obligasjoner	s. 112
27. Finansielle derivater	s. 113
28. Aksjer, andeler og andre egenkapitalinstrumenter	s. 114
29. Goodwill og andre immaterielle eiendeler	s. 114
30. Eiendom, anlegg og utstyr	s. 116
31. Andre eiendeler	s. 117
32. Innskudd fra og gjeld til kunder	s. 117
33. Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	s. 118
34. Ansvarlig lånekapital	s. 120
35. Annen gjeld og forpliktelser	s. 121
36. Bundne midler	s. 122
37. Investeringer i eierinteresser	s. 123
ØVRIGE OPPLYSNINGER	
38. Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper	s. 125
39. Eierandelskapital- og eierstruktur	s. 126
40. Leieavtaler	s. 128
41. Hendelser etter balansedagen	s. 128

## Note 1 – Generell informasjon

### Beskrivelse av virksomheten

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har til formål å fremme sparing ved å ta i mot innskudd fra en ubestemt krets av innskyttere, levere finansielle tjenester til publikum, næringsliv og offentlig sektor, og å forvalte på trygg måte de midler den rår over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Bankens formål er å yte investeringstjenester og tilknyttede tjenester innenfor rammen av verdipapirhandelloven. Banken kan utføre alle vanlige bankforretninger og finansielle tjenester i samsvar med den til enhver gjeldende lovgivning.

Bankens forretningside er å være en solid, lønnsom og selvstendig sparebank i markedsområdene Ringeriks- og Hadelandsregionen og i Nittedalsområdet. Banken skal tilby et bredt spekter av finansielle tjenester til personkunder, små og mellomstore bedrifter og offentlig sektor i bankens virkeområde.

Bankens visjon, verdier, mål og forretningside er vedtatt av styret og inntatt i årsrapporten.

### Konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har sitt hovedkontor på Hønefoss, Søndre Torv 6, i Ringerike kommune (morbank) og lokalbanker i kommunene Ringerike, Jevnaker, Nittedal og Gran. Hoveddelen av lokalbankene er samlokalisert med Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS.

Konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland består av morbanken, datterselskapet Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS (94 % eierandel) og datterselskapet SpareBank 1 Økonomihuset AS (100 % eierandel). SpareBank 1 Ringerike Hadeland er notert på Oslo Børs ("RING").

Årsregnskapet for 2023 ble vedtatt av styret 14. februar 2024.

også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er i millioner kroner med mindre annet er angitt.

### Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og datterselskap. Datterselskap konsolideres hvis de oppfyller kriteriene til konsolidering etter IFRS 10. IFRS 10 angir tre vilkår som må være oppfylt av banken for at det skal foreligge konsolideringsplikt:

- I. banken må ha bestemmende innflytelse over virksomheten herunder kunne styre aktiviteter som i vesentlig grad har innvirkning på avkastningen i datterselskapet
- II. banken har mulighet eller rett til å motta avkastning fra virksomheten
- III. banken har mulighet eller rett til å bruke sin innflytelse til å påvirke avkastningens størrelse.

Datterselskap er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt slik kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg slik kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultat-elementer er eliminert. Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som en egen post.

### Felleskontrollert virksomhet

En felleskontrollert virksomhet er en virksomhet der to eller flere parter har felles kontroll og er kjennetegnet ved at partene er bundet av en kontraktsregulert ordning som gir to eller flere av disse partene felles kontroll over den felleskontrollerte virksomheten.

SpareBank 1 Gruppen eies med 19,5 prosent hver av SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 Nord-Norge og Samarbeidende Sparebanker AS. Øvrige eiere er SpareBank 1 Østlandet (12,4 prosent) og LO (9,6 prosent).

Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne. Samspar regnskapsfører investeringer i felleskontrollert virksomhet etter egenkapitalmetoden. SpareBank 1 Ringerike Hadeland eier 16,45 prosent av Samarbeidende Sparebanker AS og Sparebank 1 SamSpar AS. Sparebank 1 SamSpar AS var tidligere et datterselskap av Samarbeidende Sparebanker AS, men eierskapet ble overført banken i slutten av 2022 gjennom et tingsutbytte. Styringsstrukturen i Samspar-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne som tilfredsstiller kravene til felleskontrollert virksomhet. Bankens eierandel regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og kostmetoden i morbankregnskapet.

### Kontanter

Kontanter består av kontanter i NOK og valuta, samt innskudd i Norges Bank.

### Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (other comprehensive income - OCI) og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangs regnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles mellom gjeldsinstrumenter, derivater og egenkapitalinstrumenter, hvor gjeldsinstrumenter er alle finansielle eiendeler som ikke er derivater eller egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av finansielle eiendeler bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

### Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Banken benytter seg av SpareBank 1 Boligkreditt AS som finansieringsverktøy (se Note 9 for øvrig beskrivelse). Banken overfører bare deler av de utlån som kvalifiserer for overføring til boligkredittselskapet. Utlån som inngår i forretningsmodeller (porteføljer) med utlån som kvalifiserer for overføring kan derfor sies å holdes både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, en forretningsmodell som er konsistent med måling til virkelig verdi med verdiendringer over OCI i både morbankens og konsernets resultat.

Ut fra en vurdering av betingelser for utlån til person- og bedriftsmarkedskunder, er det derfor konkludert med at hele PM-porteføljen, med unntak av fastrenteutlån, klassifiseres til måling til virkelig verdi over OCI. BM-utlån, som ikke er fastrenteutlån, måles til amortisert kost. Kontanter og fordringer på sentralbanker samt utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner måles også til amortisert kost.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente (tidsverdi av penger, kreditt-

## Note 2 – Regnskapsprinsipper IFRS

### Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Selskaps- og konsernregnskapet 2023 for SpareBank 1 Ringerike Hadeland er satt opp i overensstemmelse med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2023.

Konsernregnskapet og selskapsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

### Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2023

IFRS 17 Forsikringskontrakter erstattet IFRS 4 Forsikringskontrakter med ikrafttredelsestidspunkt 1. januar 2023. IFRS 17 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om forsikringskontrakter.

Formålet med den nye standarden er å sikre en ensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter.

I Sparebank 1 Ringerike Hadeland konsern er det Sparebank 1 Gruppen som banken eier og konsoliderer inn i konsernregnskapet ved egenkapitalmetoden gjennom sitt eierskap i Samarbeidende Sparebanker AS som blir påvirket av den nye standarden. Implementeringseffekten som følge av overgang fra IFRS 4 til IFRS 17 på Samarbeidende Sparebanker AS' egenkapital er beregnet til -202 mill. kr, og effekten på konsernet Sparebank 1 Ringerike Hadelands egenkapital er -33 mill. kr. Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

### Øvrige endringer med virkning for fremtidige perioder

Etter bankens vurderinger er det ingen IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

### Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som

margin og andre normale marginer knyttet til utlån og fordringer) og hovedstol, og instrumenter som holdes i en forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktfestede kontantstrømmer. Bankens investeringer i sertifikater og obligasjoner måles til virkelig verdi med verdiendring over resultat på grunn av bankens forretningsmodell. Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendring over OCI kan måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet dersom dette eliminerer eller reduserer, med vesentlig grad, et regnskapsmessig misforhold.

Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold. Som følge av at vurdering av fastrenteutlån til amortisert kost ville medført et regnskapsmessig misforhold grunnet regnskapsføring av sikringsinstrumenter til virkelig verdi, har SpareBank 1 Ringerike Hadeland valgt å måle alle fastrenteutlån til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

**Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter**  
Alle derivater skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi med mindre man oppfyller kravene til måling til virkelig verdi over OCI og velger dette ved første gangs innregning. SpareBank 1 Ringerike Hadeland regnskapsfører alle egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat. Renter knyttet til derivater som sikrer fastrentefinansiering presenteres under «Rentekostnader» sammen med rentekostnader fra sikringsobjektet. Renter knyttet til derivater hvor det ikke benyttes sikringsbokføring presenteres under «Andre renteinntekter». Verdiendring blir ført under «Netto resultat fra andre finansielle investeringer».

#### Sikringsbokføring

Banken benytter virkelig verdi sikring av sine fastrenteinlån for å styre sin renterisiko. Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet, både ved førstegangs klassifisering og på løpende basis i samsvar med IFRS 9. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i swap renten. Endringer i kredittspread er derfor ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten eller verddivurderingen. Ved virkelig verdi sikring blir sikringsinstrumentet regnskapsført til virkelig verdi og sikringsobjektet blir regnskapsført til amortisert kost justert for endring i virkelig verdi av den sikrede risiko. Endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført. Bankens inngår sikringsforretninger med anerkjente

banker for å redusere egen risiko. Derivatforretningene er knyttet til ordinær bankvirksomhet og gjennomføres for å redusere risiko knyttet til bankens innlån i finansmarkedene og for å avdekke og redusere risiko relatert til kunderettede aktiviteter. Kun sikringer knyttet til bankens innlånsvirksomhet defineres som "virkelig verdisikring" i henhold til IFRS 9. Bankens ingen kontrakter som kvalifiserer for kontantstrømsikring.

#### Tapsnedskrivning utlån

Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 vil gjelde for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller gjeldsinstrumenter til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn og finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangs innregning, skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Forventet kredittap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, det vil si forskjellen mellom de kontraktmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som banken forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet.

**Nærmere beskrivelse av bankens nedskrivningsmodell**  
Tapsanslaget lages kvartalsvis, og bygger på historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Tapsestimatene blir beregnet basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Bankens historikk for observert PD og observert LGD, som danner grunnlag for estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. Bankens modell for beregning av forventet kredittap benytter ikke klimarelaterte data for å beregne hvordan klimarisiko påvirker størrelsen på forventede kredittap.

Modellen inneholder 3 ulike scenarier, «Base case», «Best case» og «Worst case», og det beregnes et forventet tap (expected credit loss – ECL) for hvert scenario. ECL for en kombinasjon av de tre scenariene er et vektet gjennomsnitt for de tre scenariene, hvor

«Base case» vektes med 80 %, «Best case» vektes med 10 % og «Worst case» vektes med 10 %. Se «Note 3 – Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper» for utfyllende informasjon om scenarioene.

I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn:

#### Trinn 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

#### Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi eiendeler med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som ikke er klassifisert som kredittforringet. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede PD har økt vesentlig.

Følgende regler for kategorisering av trinn 2 gjelder:

- En konto skal ha kategori 2 når kontoen er i overtrekk eller har restanse på 30 dagers varighet eller mer.
- En konto skal ha kategori 2 når den tilhører en kunde som har blitt satt til særlig oppfølging. Kriteriene for dette fastsetter banken og kontoen settes i kategori 2 manuelt. Kriteriene kan bl.a. være at kunden er på watchlist. Det vil si at kunden har vesentlig forhøyet risiko og banken vurderer at det er behov for tettere oppfølging.
- En konto skal ha kategori 2 når kundens PD har økt med over 150 prosent til et nivå over 0,60 prosent. Endringen måles ved å sammenligne kundens PD samme måned som kontoen ble innregnet («PD\_IB») med kundens PD for måneden det rapporteres på («PD\_UB»).

Dersom de kvantitative eller kvalitative forholdene som medførte flytting til trinn 2 bedres tilstrekkelig, slik at de ikke lenger treffer de nevnte kriterier, vil engasjementet flyttes tilbake til trinn 1.

#### Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse og hvor det er objektive bevis på kreditttap som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av

engasjementet. For disse eiendelene avsettes det for forventet tap over levetiden. Banken har definert at det er objektive bevis for tap når et utlån er i mislighold (klasse J og K). Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap (expected credit loss - ECL). Dersom det er objektive bevis på at kredittap har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats.

Kredittapet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (taps-hendelse) og resultatet av tapshendelsen må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på kredittap omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- Ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- Konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- Sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- På grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen
- Kunder med mer enn 90 dagers betalingsmislighold vil alltid flyttes til trinn 3

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på kredittap for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet innregnes i resultatregnskapet. En kunde som er klassifisert som misligholdt, og følgelig ligger i kategori 3 skal ha 3 eller 12 måneders karenperiode etter at misligholdet er gjort opp avhengig av hvorvidt det er gitt betalingslettelse, før kunden går inn i en prøveperiode på 12 eller 24 måneder.

#### Misligholdte engasjement

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og tas med i bankens oversikt over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt innen 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. I tillegg kommer utlån og andre engasjementer som ikke er betalingsmisligholdte over 90 dager, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at banken vil bli påført tap. Engasjementer som anses å ha underliggende verdier med pant i boliger som dekker engasjementet fullt ut nedskrives ikke. Misligholdte engasjement vil ligge i trinn 3 i tapsmodellen.

#### Forbearance-merkede engasjement

Forbearance er definert som endringer i tidligere avtalt rentenivå, betingelser eller nedbetalingsplan for kunder i økonomiske vanskeligheter, som banken ikke ville gitt til en kunde som ikke var i økonomisk vanskeligheter.

Engasjementer skal forbearance-merkes, forutsatt at kunden er i økonomiske vanskeligheter dersom det innvilges lettelse slik beskrevet over. Forbearance-merkede kunder vil ligge i kategori 2.

#### Konstaterte tap

Konstatering av tap (fraregning av balanseført verdi) foretas når banken ikke har rimelige forventninger om å gjenvinne et engasjement i sin helhet eller en del av den. Kriterier når dette skal gjøres er blant annet:

- Avsluttet konkurs i selskaper med begrenset ansvar
- Stadfestet akkord/gjeldsforhandlinger
- Avvikling for øvrige selskaper med begrenset ansvar
- Avsluttet bo ved dødsfall
- Ved rettskraftig dom
- Sikkerheter er realisert

Engasjementet vil normalt legges på langstidsovervåking i tilfelle debitor igjen skulle bli søkegod. Innbetalinger på tidligere konstaterte lån framgår av note 10 og presenteres under «Tap på utlån og garantier» i resultatregnskapet.

#### Innregning og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes på handledagen, det vil si tidspunktet banken blir part i instrumentenes kontraktmessige betingelser. Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen er utløpt, eller når rettighetene til kontantstrømmene fra eiendelen er overført på en slik måte at risiko og avkastning knyttet til eierskapet i det alt vesentlige er overført.

Finansielle forpliktelser fraregnes når de kontraktmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

#### Modifiserte eiendeler og forpliktelser

Dersom det gjøres modifiseringer eller endringer i vilkårene til en eksisterende finansiell eiendel eller forpliktelse behandles instrumentet som en ny finansiell eiendel dersom de reforhandlede vilkårene er vesentlig forskjellige fra de gamle vilkårene. Dersom vilkårene er vesentlig forskjellig fraregnes den gamle finansielle eiendelen eller forpliktelsen, og en ny finansiell eiendel eller forpliktelse innregnes. Generelt vurderes et utlån til å være en ny finansiell eiendel dersom det utstedes ny lånedokumentasjon, samtidig

som det foretas ny kredittprosess med fastsettelse av nye lånevilkår.

Dersom det modifiserte instrumentet ikke vurderes å være vesentlig forskjellig fra det eksisterende instrumentet, anses instrumentet regnskapsmessig å være en videreføring av det eksisterende instrumentet. Ved en modifisering som regnskapsføres som en videreføring av eksisterende instrument, diskonteres de nye kontantstrømmene med instrumentets opprinnelige effektive rente og eventuell forskjell mot eksisterende balanseført beløp resultatføres.

Modifiserte lån der kunder er i en vanskelig økonomisk situasjon er gjenstand for individuell vurdering om behov for tapsavsetning.

#### Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av identifisert merverdi knyttet til oppkjøpte kunderelasjoner samt goodwill i konsernet SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser. Goodwill avskrives ikke, men er gjenstand for en årlig nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall.

#### Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper.

Tomter avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, eller reevaluert verdi, avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid, som er:

Bygninger	20-50 år
Maskiner og IT-utstyr	3-7 år
Transportmidler	4-5 år
Inventar	3-10 år.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

#### Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar banken i enkelte tilfeller eiendeler som har

vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg og regnskapsføres etter henholdsvis IAS 2 eller IFRS 5. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler føres som tillegg eller fradrag i tap på utlån.

#### Leieavtaler

IFRS 16 Leieavtaler har ført til at vesentlige leieavtaler for konsernet og morbank er balanseført. Standarden krever innregning av en bruksretteeiendel (rett til å bruke den leide eiendelen) og en finansiell forpliktelse til å betale leie for vesentlige leiekontrakter.

IFRS 16 inneholder valgmulighet til å unnlate å innregne bruksretten og tilhørende leieforpliktelsen for en leieavtale dersom leieavtalen er kortsiktig (under 12 måneder) eller leie av eiendelen har lav verdi. Konsernet og morbank har benyttet seg av dette fritaket. Nåverdien av leieforpliktelsen beregnes ved å neddiskontere resterende leiebetalinger med bankens marginale lånerente (fundingrente). Opsjoner til å forlenge leieperioden tas med dersom de med rimelig sikkerhet forventes å bli benyttet. Nåverdien for opsjonen innregnes da i leieforpliktelsen og bruksretten.

#### Nedskrivning på ikke-finansielle eiendeler

Balanseført beløp av bankens eiendeler omfattet av IAS 36 (ikke-finansielle eiendeler), blir gjennomgått på balansedagen, for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet under ordinære avskrivninger. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimator som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

#### Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost og virkelig verdi over utvidet resultat resultatføres løpende basert på en effektiv rente-metode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid.

For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil endring i markedsverdien klassifiseres som netto resultat fra andre finansielle investeringer, mens renteelementet klassifiseres som renteinntekt. For utlån overført til Trinn 3 er inntektsføring av renter på utlån basert på netto utlån, og inntektsføring av

renter på utlån i Trinn 1 og 2 er basert på brutto utlån.

#### Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Garantiprovisjoner blir beregnet som et fastbeløp per garanti utstedt og inntektsføres i takt med opptjening. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i konsernets regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres. Bankens mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad Boligkreditt og Næringskreditt oppnår med tillegg av et administrativt påslag. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

#### Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen på balansetidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres.

#### Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

#### Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

#### Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Lån innregnes førstegang til opptakskost. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag



av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom opptakskost og oppgjørsbeløpet ved forfall blir dermed periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Lån med fastrente sikringsbokføres (virkelig verdi sikring). Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

#### Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

#### Pensjoner

SpareBank 1 Ringerike Hadeland konsernet har etablert ulike pensjonsordninger for sine ansatte. Pensjonsordningene tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon.

#### Ytelsesbasert ordning

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte pensjon av nærmere angitt størrelse. Utgangspunktet for beregning av pensjonskostnader er lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Kostnadene beregnes ut fra årets påløpte pensjonsrettigheter og rentekostnader på tidligere påløpte rettigheter, fratrukket avkastning på pensjonsmidlene og periodisert arbeidsgiveravgift. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av estimerte fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og uttakstilbøyelighet. Konsernet benytter økonomiske forutsetninger som anbefalt av Norsk Regnskapsstiftelse. Konsernet har benyttet K2013BE som tabell for levetidsalder utarbeidet av Gabler. Tabellen gir styrkede forutsetninger for levetid enn K2013, men er mer forsiktig enn finanstillsynets dødelighetsmodell K2013FT.

Endring i pensjonsplaner resultatføres ved planendringstidspunktet. Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse og klassifiseres som personalkostnader i regnskapet. Det avsettes arbeidsgiveravgift på pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser. Estimatavvik resultatføres over konsernets totalresultat. Konsernets ytelsesbaserte ordninger er lukket for nye ansatte.

#### Innskuddsbasert ordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte.

Konsernet har tilbudt innskuddsbasert pensjonsordning for sine ansatte siden 1. juli 2010.

#### Pensjonsavtaler finansiert direkte over driften

Banken har også pensjonsavtaler finansiert direkte over driften. Basert på forsikringstekniske prinsipper beregnes nåverdien av antatt fremtidige pensjonsytelser. Disse pensjonsforpliktelsene er avsatt som langsiktig gjeld i regnskapet.

#### Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 % av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget. Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3

skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

#### Segmentrapportering

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har Privatmarked (privatkunder og mindre bedriftsengasjementer) og Bedriftsmarked (BM, større engasjementer), i tillegg til eiendomsmeglervirksomhet samt IT- og regnskapstjenester, som sitt primære rapporteringsformat. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat, hvor «key decision maker» er definert som konsernets ledergruppe. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

#### Utbytte og gaver

Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver presenteres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

#### Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold etter balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

#### Alternative resultatmål (APM)

I kvartals- og årsrapporten presenteres det alternative resultatmål i tillegg til måltall som reguleres av IFRS. Dette vil kunne hjelpe brukere til å forstå virksomheten bedre og gi mer tydelig informasjon om hvordan konsernet har prestert eller forventer å prestere. For en nærmere beskrivelse av de alternative resultatmålene som benyttes henvises det til bankens hjemmeside: [www.rhbank.no](http://www.rhbank.no).

### Note 3 – Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelse av selskaps- og konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper og informasjon i noter. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader og noteopplysninger. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet. Faktiske resultater vil avvike fra de estimerte størrelser. Postene omtalt under er utvalgte poster hvor det utvises størst grad av skjønn.

#### Tap på utlån og garantier

Det vises til note 2 for en detaljert beskrivelse av anvendt tapsmodell i henhold til IFRS 9. Modellen inneholder flere kritiske estimater. De viktigste er knyttet til definisjonen av vesentlig økt kredittisiko og viktige forutsetninger i den generelle tapsmodellen.

#### Vesentlig økt kredittisiko

Målingen av nedskrivningen for forventet tap i den generelle tapsmodellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Kredittforverringen måles ved utviklingen i økonomisk PD. Økonomisk PD er bankens beste vurdering av kundens misligholdsrisiko. Banken definerer at en vesentlig grad av kredittforverring inntreffer når kundens PD har økt med over 150 prosent til et PD-nivå over 0,60 prosent. I tillegg anses kredittrisikoen være vesentlig økt når en konto er i overtrekk eller har restanse på 30 dager eller mer, samt når kunden er satt til særlig oppfølging.

#### Sensitivitet og diverse forutsetninger i basisscenarioet

Banken har simulert effekter av å endre på forutsetningene for basisscenarioet. Det er simulert effekten av å øke PD- og LGD estimatene første år (andre forhold er holdt like). Simulering hvis PD øker med 100 prosent (andre forhold er holdt like) tilsier at nivået på forventet tap endres vesentlig. Forventet tap på utlån i morbanken øker med 56 mill. kroner (+52 prosent). Effekten av migrering er ikke inkludert her.

Tilsvarende simulering hvis LGD øker med 100 prosent (andre forhold er holdt like). Simuleringen tilsier at nivået på forventet tap endres vesentlig også her. Forventet tap på utlån i morbanken øker med 75 mill. kroner (+69 prosent).

	BM	PM	Totalt
Endring av PD nivå med 100%	47	9	56
Endring av LGD-nivå med 100%	62	14	75
<b>Totalt</b>	<b>109</b>	<b>23</b>	<b>132</b>

#### Scenariovekting og estimat på forventet utvikling på misligholds- og tapsnivå

Den generelle tapsmodellen beregner forventet tap under tre scenarier for økonomisk utvikling; base case, best case og worst case. Scenarioene benytter fremtidige prognoser på arbeidsledighet og rentenivå for å beregne misligholdsrisiko (PD). Tap gitt mislighold (LGD) beregnes basert på prognoser på utvikling i sikkerhetsverdier, som er de viktigste forutsetningene for beregningene av forventet tap (ECL).

Base case er forventet utvikling, og de makroøkonomiske prognosene i Norges Bank Pengepolitisk rapport 4/23 er lagt til grunn. Arbeidsledigheten øker noe de neste to årene før den stabiliserer seg på et nivå tilsvarende før pandemien. Rentebanen innebærer en rentetopp i 2024 før den gradvis går ned. Prisutvikling på sikkerheter i BM-segmentet synker gjennom de neste par årene, før den øker igjen mot slutten av prognoseperioden.

Best case reflekterer en normalisering av inflasjonsnivåene og dertil flat utvikling i rente- og arbeidsledighetsprognosene gjennom perioden. Dette innebærer at den spente geopolitiske situasjonen og de negative forstyrrelsene til tilbudssiden faller bort. Prisutvikling i BM-segmentet er forventet å øke med inflasjonsmålet årlig. Etterslep i boligbygging forventes å bidra til at prisveksten på boliger er noe høyere.

Worst case reflekterer en kraftig forverring av makroforutsetningene, med et raskt økende rentenivå, økt arbeidsledighet og fallende sikkerhetsverdier. Bankens worst case er basert på Finanstilsynets Finansiell Utvikling 06/23 framskrevet fra dagens rente-, arbeidsledighets- og sikkerhetsverdinivå. Scenariovektingen er gjenstand for løpende vurdering basert på tilgjengelig informasjon.

Gjennom året er scenariovekting på 80-10-10 opprettholdt som tidligere, da banken ikke har identifisert en endring i de makroøkonomiske forholdene som tilsier at vektingen burde endres. Bankens modelloverstyringer og skjønnsmessige tilpasninger beskrives under «faktisk utvikling».

#### Sensitivitet scenariovekting

En 10%-poengs reduksjon i sannsynlighet for basis-scenariet og tilsvarende 10%-poengs økning i sannsynligheten for stress-scenariet (worst case) resulterte i økte tapsavsetninger på ca. 23,6 mill.kr. Dette illustrerer sensitiviteten ved en høyere vekting av sannsynlighet for at worst-case scenariet slår til.

En 10%-poengs reduksjon i sannsynlighet for basis-scenariet og tilsvarende 10 %-poengs økning i sannsynlighet for det beste scenariet (best case) resulterer i reduserte tapsavsetninger på ca. 2,21 mill.kr. Dette illustrerer sensitiviteten ved en høyere vekting av sannsynlighet for at best-case scenariet slår til.

	BM	PM	Totalt
ECL i forventet scenario (Base case)	71	17	88
ECL i nedsidescenario (Worst case)	254	70	324
ECL i oppsidescenario (Best case)	53	13	66
ECL med anvendt scenariovekting 80/10/10 *)	88	22	109
ECL med alternativ scenariovekting 70/20/10	106	27	133
ECL med alternativ scenariovekting 70/10/20	86	21	107

#### Faktisk utvikling

Vi har over tid observert høy prisvekst i Norge, med økte konsumpriser og lønnsvekst som resultat. Inflasjonen er fortsatt klart over målet, og Norges Bank har oppjustert styringsrenten med 175 basispunkter fra utgangen av 2022. Dette øker usikkerheten knyttet både til den økonomiske utviklingen og usikkerhet rundt når, og i hvor stor grad effekten av renteøkningen vil bli synlig i kredittmodellen, enten gjennom atferdsvariabler

eller regnskapstall for bedrifter. Det økte rentenivået er også ventet å påvirke verdiene på næringsbygg, men på grunn av det lave nivået transaksjoner det siste året er denne ikke observerbar.

Bankens BM og PM avdelinger har i løpet av året, som i 2022, gjennomført kvartalsvise engasjementsgjennomgang med vurdering av kredittisikoen som følge av dagens markedssituasjon - og fordi det er grunn til å tro at effekter av økt rentenivå vil slå inn i kredittmodellene med forsinkelse. Videre valgte banken i 4. kvartal å gjennomføre en utvidet og risikobasert gjennomgang av engasjementer i utsatte næringer som følge av det økte rentenivået. Banken identifiserte i gjennomgangen noen få engasjementer med forhøyet risiko som ikke allerede var plassert i kategori 2 av modellen og overstyrte disse til kategori 2. Effekten av dette er en økning i ECL på om lag 7 prosent i bedriftsmarkedsporteføljen. Banken valgte å øke den skjønnsmessige tilleggsavsetningen med 2,5 mill. kr. til 12,5 mill. kr. for eventuell restrisiko etter engasjementsgjennomgangen.

#### Virkelig verdi egenkapitalinteresser

Måling av virkelig verdi på aksjer som ikke omsettes i et aktivt marked vil bestemmes ved å bruke en av følgende verdsettelsesmetoder: (i) siste kjente transaksjonskurs, (ii) resultat per aksje, (iii) utbytte per aksje, (iv) rapportert EBITDA for underliggende aksjeselskap og (v) siste kjente transaksjonskurs på sammenlignbare instrumenter. Slike verdsettelses vil være beheftet med usikkerhet.

## Note 4 – Segmentinformasjon

Inndelingen i segmentene som beskrevet under er knyttet til den måten konsernet styres og følges opp på internt i virksomheten slik besluttet i konsernledelsen iht. IFRS 8. På balanseposter segmentrapporteres det i morbanken kun på utlån og innskudd. Øvrige balanseposter er klassifisert under øvrige.

Rapporteringen av segmenter er inndelt i følgende områder: Privatmarked inneholder privatkunder for hele banken, samt mindre bedriftskunder.

Bedriftsmarked inneholder større bedriftsengasjementer. Eiendomsmegling samt IT- og regnskapstjenester inneholder virksomhet i datterselskaper.

Segment PM og segment BM er definert som kunder håndtert av henholdsvis PM og BM avdelingene. Det vil være kunder med BM sektor som behandles av PM avdelingene, og motsatt. Segmentinformasjonen vil derfor ikke samsvare med sektorinndelingen i note 11.

### Konsern 31.12.2023

(Beløp i mnok)	Privat- marked	Bedrifts- marked	Eiendoms- megling	IT- og regnskaps- tjenester	Øvrig virksomhet/ elimineringer	Totalt konsern
<b>RESULTAT</b>						
Netto renteinntekter og provisjon kredittforetak	328	399	0	0	47	775
Netto andre provisjonsinntekter	105	48	0	0	-2	151
Netto andre inntekter	0	0	51	85	19	155
Driftskostnader	221	116	46	84	-13	455
<b>Resultat før tap</b>	<b>212</b>	<b>332</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>77</b>	<b>626</b>
Tap på utlån og garantier	3	12	0	0	0	14
<b>Resultat før skatt</b>	<b>209</b>	<b>320</b>	<b>5</b>	<b>1</b>	<b>77</b>	<b>612</b>

(Beløp i mnok)	Privat- marked	Bedrifts- marked	Eiendoms- megling	IT- og regnskaps- tjenester	Øvrig virksomhet/ elimineringer	Totalt konsern
<b>BALANSE</b>						
Utlån til kunder	13 455	11 638	0	0	-38	25 055
Nedskrivning utlån	-19	-94	0	0	0	-113
Verdiendring utover tapsnedskrivning	2	0	0	0	0	2
Andre eiendeler	0	0	28	40	5 283	5 351
<b>Sum eiendeler pr segment</b>	<b>13 438</b>	<b>11 544</b>	<b>28</b>	<b>40</b>	<b>5 245</b>	<b>30 294</b>
Innskudd fra og gjeld til kunder	12 770	6 587	0	0	-7	19 350
Annen gjeld og egenkapital	0	0	28	40	10 877	10 945
<b>Sum egenkapital og gjeld pr segment</b>	<b>12 770</b>	<b>6 587</b>	<b>28</b>	<b>40</b>	<b>10 869</b>	<b>30 294</b>

### Konsern 31.12.2022

(Beløp i mnok)	Privat- marked	Bedrifts- marked	Eiendoms- megling	IT- og regnskaps- tjenester	Øvrig virksomhet/ elimineringer	Totalt konsern
<b>RESULTAT</b>						
Netto renteinntekter og provisjon kredittforetak	287	326	1	0	4	618
Netto andre provisjonsinntekter	106	50	0	0	-1	155
Netto andre inntekter	1	1	53	63	59	176
Driftskostnader	188	97	45	64	1	395
<b>Resultat før tap</b>	<b>205</b>	<b>280</b>	<b>9</b>	<b>-1</b>	<b>60</b>	<b>554</b>
Tap på utlån og garantier	-1	19	0	0	0	19
<b>Resultat før skatt</b>	<b>206</b>	<b>261</b>	<b>9</b>	<b>-1</b>	<b>60</b>	<b>535</b>

(Beløp i mnok)	Privat- marked	Bedrifts- marked	Eiendoms- megling	IT- og regnskaps- tjenester	Øvrig virksomhet/ elimineringer	Totalt konsern
<b>BALANSE</b>						
Utlån til kunder	13 299	11 276	0	0	0	24 574
Nedskrivning utlån	-15	-86	0	0	0	-102
Verdiendring utover tapsnedskrivning	5	0	0	0	0	5
Andre eiendeler	0	0	31	21	5 080	5 133
<b>Sum eiendeler pr segment</b>	<b>13 288</b>	<b>11 189</b>	<b>31</b>	<b>21</b>	<b>5 080</b>	<b>29 610</b>
Innskudd fra og gjeld til kunder	12 352	6 774	0	0	-8	19 118
Annen gjeld og egenkapital	0	0	31	21	10 440	10 492
<b>Sum egenkapital og gjeld pr segment</b>	<b>12 352</b>	<b>6 774</b>	<b>31</b>	<b>21</b>	<b>10 431</b>	<b>29 610</b>

## Note 5 – Kapitaldekning

SpareBank 1 Ringerike Hadeland benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko. Per 31.12.2023 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 4,5 prosent og motsyklisk kapitalbuffer 2,5 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 14 prosent. I tillegg har Finanstilsynets fastsatt et pilar 2-krav for SpareBank 1 Ringerike Hadeland på 1,6 prosent med virkning fra 31.03.2023, hvorav 0,9 prosent tilordnes ren kjernekapital. Totalt minstekrav til ren kjernekapital, inklusive pilar 2-kravet, er dermed 14,9 prosent. Styret har fastsatt mål for ren kjernekapitaldekning for banken og konsernet på regulatorisk minstekrav + 1 prosentpoeng.

Bankens investering i datterselskapene Eiendoms- megleren Ringerike Hadeland og SpareBank 1 Økonomihuset AS faller inn under størrelsesuntaket i CRR/CRD IV forskriftenes §17, og det utarbeides således ikke kapitaldekning på konsolidert nivå. Finanstilsynet har imidlertid pålagt bankene utvidet konsolideringsplikt for eierforetak i samarbeidende gruppe for eierandeler under 10%.

Bestemmelsen gjelder eierandeler i andre finansforetak som forestår den virksomheten som samarbeidet omfatter, jfr Finansforetaksloven § 17-13. Banken anvender regelen om forholdsmessig konsolidering av eierandeler i samarbeidende gruppe for SB1 Boligkreditt AS, SB1 Næringskreditt AS, SB1 Kredittkort AS og SB1 Finans Østlandet AS.

Banken har per 31.12.2023 gjort vurdering av risikoen i eiendomsutviklingsprosjekter i henhold til Finansdepartementets konklusjon og har flyttet engasjementer der det ikke er inngått juridisk bindende kjøpsavtale som dekker mer enn halvparten av engasjementsbeløpet til 150% risikovekt.

Finanstilsynet har i en tilsynsrapport for en sparebank datert august 2023 og under innlegg på Høstkonferansen til Bankenes Sikringsfond 15. september 2023 presisert at standardmetodebanker iht. kapitalkravsforordningen (CRR) artikkel 124 skal vekte boligdel av lån til konsesjonspliktig landbruk med 100 prosent risikovekt. Dette vil innebære en betydelig endring i standardmetodebankenes praksis for risikovekting for slike eksponeringer. Sparebank 1 Ringerike Hadeland benytter, i likhet med andre standardmetodebankers praksis, 35 prosent risikovekt for boligdel av lån til konsesjonspliktig landbruk forutsatt at det foreligger en takst på eiendommen som angir verdi på boligdel og at belåningsgraden er under 80 prosent. Dette har vært etablert praksis blant norske standardmetodebanker siden Basel II standarden ble innført i Norge i 2007. Banken følger utviklingen i saken tett, og Finansdepartementet instruerte Finanstilsynet i brev av 13.12.2023 om å utarbeide det nødvendige tallgrunnlaget for å redusere risikovekten fra 100 prosent til 50 prosent. En endring fra 35 prosent til 50 prosent risikovekt vil medføre kun mindre endringer i bankens kapitaldekning .

### Forholdsmessig konsolidering

(Beløp i mnok)	31.12.2022	31.12.2023
Ren kjernekapital	3 876	4 089
Kjernekapital	3 918	4 328
Ansvarlig kapital	4 234	4 643
Totalt beregningsgrunnlag	21 588	22 783
Ren kjernekapitaldekning	18,0 %	17,9 %
Kjernekapitaldekning	18,1 %	19,0 %
Kapitaldekning	19,6 %	20,4 %
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage ratio )	8,6 %	9,1 %

	MORBANK	
(Beløp i mnok)	31.12.2022	31.12.2023
Egenkapitalbevis	1 565	1 565
Overkursfond	497	497
Utjevningsfond, grunnfond og kompensasjonsfond	1 884	2 121
Fond for urealiserte gevinster	69	66
Hybridkapital	-	200
Avsatt til gaver og utbytte	211	322
Annen egenkapital	-23	-17
<b>Balanseført egenkapital</b>	<b>4 203</b>	<b>4 754</b>
Balanseført egenkapital som ikke inngår i kjernekapital	-211	-522
Verdiendringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-17	-17
Fradrag for utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-	-
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor <sup>1)</sup>	-811	-847
Tilleggsfradrag i ren kjernekapital som institusjonen anser som nødvendige	-53	-53
<b>Ren kjernekapital</b>	<b>3 110</b>	<b>3 315</b>
Fondsobligasjoner	-	200
Fradrag for vesentlige og ikke vesentlige eierandeler i finansiell sektor	-	-5
<b>Kjernekapital</b>	<b>3 110</b>	<b>3 510</b>
Tidsbegrenset ansvarlig kapital	250	250
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskaper i finansiell sektor <sup>1)</sup>	-23	-23
<b>Ansvarlig kapital</b>	<b>3 338</b>	<b>3 738</b>
<b>Risikoveid beregningsgrunnlag:</b>		
Stater	5	-
Lokale og regionale myndigheter	-	-
Offentlige foretak	-	-
Institusjoner	258	282
Foretak	4 780	5 255
Massemarked	2 440	2 597
Pantsikkerhet i eiendom	6 242	6 025
Forfalte engasjementer	148	164
Høyrisikoengasjementer	845	837
Obligasjoner med fortrinnsrett	144	169
Egenkapitalposisjoner	570	649
Øvrige engasjementer	251	129
<b>Sum kredittrisiko</b>	<b>15 684</b>	<b>16 107</b>
Operasjonell risiko	1 480	1 707
Motpartsrisiko derivater (CVA-risiko)	26	26
<b>Totalt beregningsgrunnlag</b>	<b>17 189</b>	<b>17 840</b>
<b>Kapitaldekning</b>		
Ren kjernekapitaldekning	18,1 %	18,6 %
Kjernekapitaldekning	18,1 %	19,7 %
Kapitaldekning	19,4 %	21,0 %
<b>Bufferkrav</b>		
Bevaringsbuffer (2,50%)	430	446
Motsyklisk buffer (2%)	344	357
Systemrisikobuffer (4,50 %)	516	803
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	1 289	1 606
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50%)	774	803
Tilgjengelig ren kjernekapital	1 048	907
Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage ratio )	10,4 %	11,4 %

## Note 6 – Finansiell risikostyring

### Overordnet ansvar og kontroll

Kjernevirksomheten til SpareBank 1 Ringerike Hadeland er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet bruker betydelige ressurser på å utvikle gode risikostyringssystemer og -prosesser.

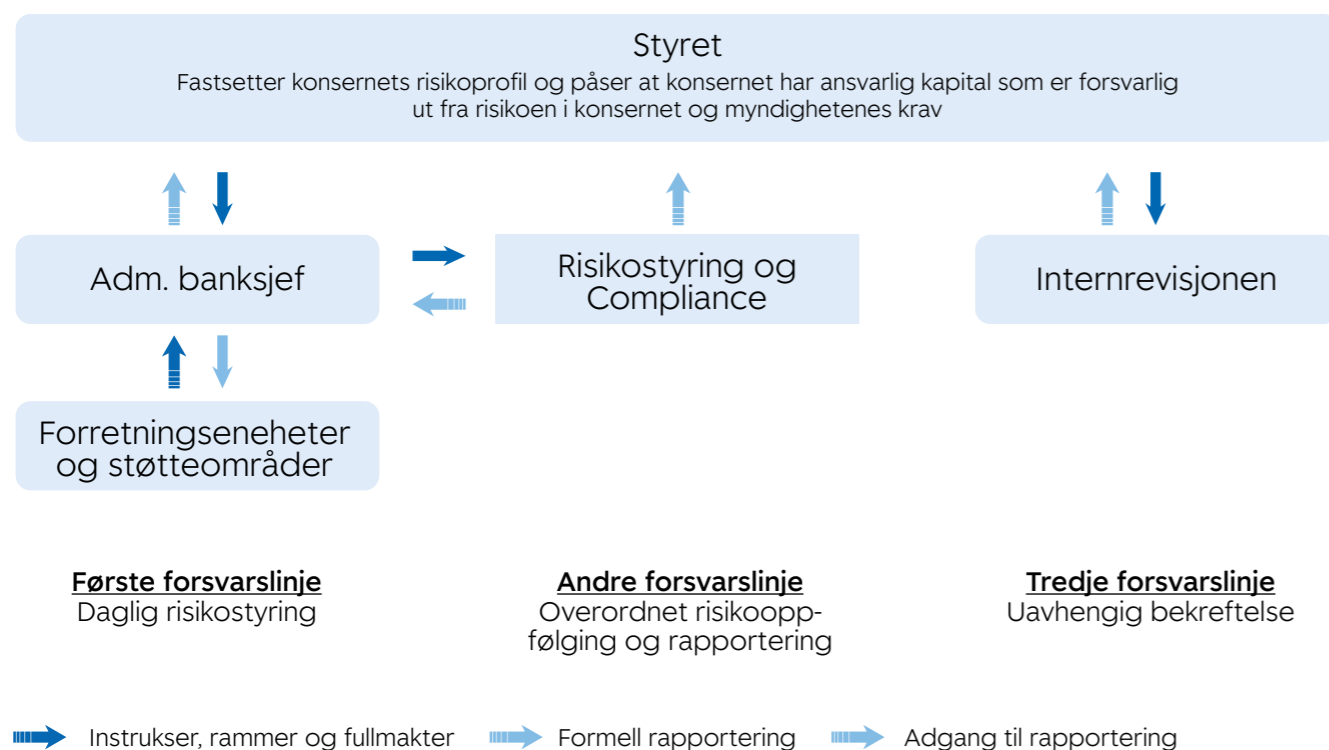
SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal ha en moderat risikoprofil. Risiko- og kapitalstyring skal støtte opp under konsernets strategiske mål og bidra til opprettholdelse av ønsket risikoprofil. Risiko- og kapitalstyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- Å ha en tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og konsernets verdigrunnlag
- Å ha en god forståelse av hvilke risikoer som er drivere for inntjening, kostnader og tap
- I størst mulig grad prise tjenester og produkter i tråd med underliggende risiko
- Å ha en tilstrekkelig soliditet sett i forhold til langsiktige strategiske mål og valgt risikoprofil
- Å utnytte diversifiseringsgevinster
- Å unngå at uventede enkelthendelser skader konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er virksomhetsstyringen bygget på følgende rammeverk:

- Konsernets strategiske mål og bilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Finansiell framskriving og stresstester
- Risikostrategier (fastsettelse av risikoevne og risikovilje)
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering og oppfølging
- Evaluering og tiltak
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Styring og kontroll omfatter alle prosesser og kontrolltiltak som er iverksatt av konsernets ledelse for å sikre en effektiv forretningsdrift og gjennomføring av konsernets strategier. Konsernet legger vekt på en kontroll- og styringsstruktur som fremmer målrettet og uavhengig styring og kontroll.



Styret har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra strategisk mål, vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risiko- og kapitalstyringen i konsernet, samt etiske retningslinjer som skal bidra til høy etisk standard. Videre skal styret påse at ledelsen sørger for en hensiktsmessig og effektiv risikostyringsprosess i samsvar med lover, forskrifter og myndighetenes forventninger, samt fastsette beredskaps- og kontinuitetsplaner for å sikre at driften kan videreføres og tap begrenses ved vesentlige uforutsette hendelser.

Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid og fokus på sentrale oppgaver.

Styret har egne utvalg for risikostyring, revisjon og godtgjøring. Utvalgene skal bistå styret i forberedelsen av saker, men beslutningen skal fastsettes av styret samlet. Instruks for utvalgene fastsettes av styret. Risikoutvalget er et forberedende organ for styret i saker som vedrører konsernets risikostyring og internkontroll, mens revisjonsutvalget forbereder saker som vedrører finansiell informasjon og internkontroll knyttet til denne. Utvalgene består av de samme tre medlemmene utgått av styret, men utvalgene har ikke samme leder. Godtgjøringsutvalget skal tilsvarende bistå styret i dets arbeid med ansettelsesvilkår for administrerende bank-sjef, samt når det gjelder hovedprinsipper og strategi for kompensasjon av det øverste ledersjikt i konsernet. Godtgjøringsutvalget består av tre styremedlemmer inklusive ansattrepresentant.

Administrerende banksjef har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Ledere av forretnings- og støtteområdene har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sine ansvarsområder, og skal påse at risikostyring – og eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt av styret eller administrerende banksjef.

Avdeling for risikostyring og compliance er organisert uavhengig av linje- og stabsenhetene og rapporterer direkte til administrerende banksjef. I tillegg har avdelingen adgang til å rapportere direkte til styret. Avdelingen er ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikoeksponeringen og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen rapporterer til styret og er primært styrets, men også administrasjonens redskap for overvå-

king av risikostyringsprosessens effektivitet og hensiktsmessighet. Internrevisjonens anbefalinger til forbedringer blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

### RISIKOEKSPONERING I SPAREBANK 1 RINGERIKE HADELAND

Kredittrisiko i utlånsporteføljen utgjør bankens største finansielle risikoområde, og defineres som risiko for tap som kan oppstå som følge av at kunder ikke har evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. I tillegg påfører bankens portefølje av rentebærende verdipapir banken kredittrisiko. Banken benytter standardmetoden for beregning av kredittrisiko i kapitalberegningen.

Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittpolicy konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Kredittpolicyen er forankret i bankens overordnede policy for risiko og kapitalstyring som legger forutsetningene for en moderat risikoprofil.

Bankens kredittpolicy inneholder retningslinjer for risikoprofilen, herunder maksimal misligholdssannsynlighet (PD) og maksimalt tap gitt mislighold (LGD) for privatmarkedet, bedriftsmarkedet og totalt. Kredittpolicyen inneholder også kredittstrategiske rammer som styrer bankens konsentrasjonsrisiko, herunder rammer for maksimal eksponering innenfor bransjer og på enkeltengasjement. Banken har videre som policy å avstå fra kredittgivning hvor bærekraftsrisikoen vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter. Etterlevelse av kredittpolicy og vedtatte rammer og måltall overvåkes løpende og rapporteres kvartalsvis til styret.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittpolicy og gjennom risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyring bidra til å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kredittinnvilgelser, men delegerer innen visse rammer kredittfullmakter til administrerende banksjef, som igjen kan delegerer disse videre innenfor egne fullmakter. Utlånsfullmakter er gradert i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Kredittgivning og styring av kredittrisiko skal bidra og være i henhold til bankens overordnede strategi for bærekraft. Bærekraftsrisikoer, herunder antihvitvaskrisiko, vurderes i forbindelse med all kredittbehandling. Vurderingen er risikobasert og tilpasset segmentet kunden tilhører. Hensikten er å vurdere hvordan kredittrisikoen påvirkes når det gjelder betjeningsevne, verdi av sikkerheter og omdømme. For privatkunder og mindre bedriftskunder er vurderingen hovedsakelig knyttet til antihvitvask og økonomisk kriminalitet. For bedriftskundene med engasjement på over 5 millioner kroner gjennomføres en bærekraftsanalyse av kunden i

en separat ESG-modul. Data samlet fra analysene kan på sikt ligge til grunn for å overvåke porteføljen blant annet med tanke på overgangsrisiko, fysisk klimarisiko og koblingen mellom bærekraft og kreditt- og risikorisiko. Banken har per i dag ikke identifisert engasjementer som har økt tapsrisiko grunnet overgangsrisiko og/eller fysisk klimarisiko. Klimarisiko vurderes dermed ikke å ha påvirkning på bankens forventede kreditttap og hensyntas derfor ikke i kredittmodellene eller i tapsmodellen. SpareBank 1-bankene har i 2023 også utviklet en første versjon av en stresstestmodell for å simulere hvordan klimascenarier påvirker risiko og tap i kredittporteføljen, erfaringer fra dette arbeidet kan på sikt tas inn i kreditt- og taps-modeller.

Bankens kredittmodeller og risikoklassifisering bygger på tre sentrale komponenter:

- Misligholdssannsynlighet (PD)
- Eksposering ved mislighold (EAD)
- Tap gitt mislighold (LGD).

#### Misligholdssannsynlighet (PD):

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet for alle kunder. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd og benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Modellene er basert på scoring av utlånsporteføljen hvor det tas hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste tolv månedene under de gjeldende konjunkturførhold. Modellen benytter 11 risikoklasser (A-K) hvorav 2 risikoklasser (J-K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement. Kundene re-scores månedlig i bankens porteføljestyringssystem basert på objektive kriterier.

#### Eksposering ved mislighold (EAD):

”Eksposering ved mislighold” EAD er en beregnet størrelse som angir eksposering mot kunden ved et tenkt fremtidig misligholdstidspunkt. Denne eksposeringen består av henholdsvis utlånsvolum, garantier og innvilgede, men ikke trukne rammer. For trekkrettigheter og

garantier benyttes en konverteringsfaktor for å anslå hvor mye av ubenyttede trekkrettigheter og avgitte garantier som blir trukket og gjort gjeldende ved et fremtidig misligholdstidspunkt.

For nærmere spesifisering av utlånsvolum, garantier og innvilgede, men ikke trukne rammer vises til note 11.

#### Tap gitt mislighold (LGD):

”Tap gitt mislighold” angir hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerheter, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. RE-verdi beregnes med utgangspunkt i en realisasjonsverdi i en nedgangskonjunktur.

Majoriteten av bankens utlån er sikret gjennom fysisk sikkerhet (pant), garantier eller avtaler om motregning. Hovedtypene av pant som benyttes er pant i boligeiendom, næringseiendom og annen fast eiendom, fordringer, varelager og driftsmidler. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret. Pantsatte eiendeler befinner seg hovedsakelig i bankens definerte markedsområde, samt Oslo.

Modellene for PD, EAD og LGD valideres jevnlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere nivå. Den kvantitative valideringen skal sikre at de benyttede estimater for misligholdssannsynlighet, eksposering ved mislighold og tapsgrad ved mislighold holder en tilstrekkelig god kvalitet. Det gjennomføres analyser som vurderer modellenes evne til å rangere kundene etter risiko (diskrimineringssevne), og evnen til å fastsette riktig nivå på risikoparameterne. Resultatene fra validering av bankens kredittmodeller bekrefter at modellenes treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

Bankens risikoklassifiseringssystem klassifiserer hvert engasjement i risikogrupperne laveste, lav, middels, høy, høyeste og misligholdt/nedskrevet basert på kundens misligholdssannsynlighet (PD) og sikkerhetsdekning (sikkerhetsklasse).

PD/Sikkerhetsdekning	1 [0-60%>	2 [60-70%>	3 [70-75%>	4 [75-80%>	5 [80-90%>	6 [90-100%>	7 [100%>
A [0,0 - 0,10 %>	Laveste	Laveste	Laveste	Laveste	Laveste	Laveste	Lav
B [0,1 - 0,25 %>	Laveste	Laveste	Laveste	Lav	Lav	Middels	Middels
C [0,25 - 0,50 %>	Laveste	Laveste	Laveste	Lav	Lav	Middels	Middels
D [0,50 - 0,75 %>	Laveste	Laveste	Lav	Middels	Middels	Middels	Middels
E [0,75 - 1,25 %>	Lav	Lav	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels
F [2,25 - 2,50 %>	Middels	Middels	Middels	Middels	Middels	Høy	Høy
G [2,50 - 5,00 %>	Middels	Middels	Middels	Middels	Høy	Høyest	Høyest
H [5,00 - 10,00 %>	Høy	Høy	Høy	Høy	Høyest	Høyest	Høyest
I [10,00 - 99,99 %>	Høyest	Høyest	Høyest	Høyest	Høyest	Høyest	Høyest
J [100 %>	Misligholdt	Misligholdt	Misligholdt	Misligholdt	Misligholdt	Misligholdt	Misligholdt
K [100 %>	Misligholdt og nedskrevet	Misligholdt og nedskrevet	Misligholdt og nedskrevet	Misligholdt og nedskrevet	Misligholdt og nedskrevet	Misligholdt og nedskrevet	Misligholdt og nedskrevet

#### Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke være i stand til å innfri forpliktelser på forfall eller ikke evne til å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlig økte kostnader.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer, og fastsettes årlig gjennom revisjon av likviditetspolicyen. Rammene ligger godt innenfor de minimumsgrensene fastsatt av regulatoriske myndigheter og konsernets konservative risikoprofil innen området. Policyen setter blant annet rammer for størrelse og kvalitet på likviditetsreserver og lengden på den tidsperioden som banken skal være uavhengig av ny markedsfinansiering.

Styring av likviditetsrisiko skal bidra og bygge opp under bankens overordnede strategi for bærekraft. Risiko knyttet til miljø, sosiale forhold, eierskap og selskapsstyring (ESG) skal vurderes i forbindelse med bankens fundingstrategi. Vurderingen skal være i tråd med bankens grønne rammeverk, og bidra til å bygge opp under bærekraftsmålene som banken har vedtatt.

I tilknytning til styringsdokumentene er det etablert egen beredskapsplan for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige finansmarkeder. I tillegg til likviditetsprognoser benyttes stresstester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på eksternt finansiering.

Avdeling for Økonomi/Finans er ansvarlig for bankens finansiering - og likviditetsstyring. Risikoeksposering- og utvikling overvåkes løpende og rapporteres periodisk til konsernets styre og ledelse av avdeling for risikostyring og compliance.

For ytterligere informasjon vises til note 15 og 16

#### Markedsrisiko

Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap som oppstår som følge av endringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater, aksjer, egenkapitalbevis og aksjefond, og posisjoner i rente- og valutamarkedene.

Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer, og fastsettes årlig gjennom revisjon av markedsrisikopolicyen. Rammene ligger godt innenfor de maksimalgrensene fastsatt av regulatoriske myndigheter, og konsernets konservative risikoprofil innen området. Risikoeksposering- og utvikling overvåkes løpende og rapporteres periodisk til konsernets styre og ledelse.

Styret har blant annet vedtatt rammer for renterisiko, spreadrisiko, aksjerisiko og valutarisiko

For ytterligere informasjon vises det til note 15.

#### Konsentrasjon

Konsentrasjoner av risiko oppstår når finansielle instrumenter med tilsvarende kjennetegn påvirkes på samme måte ved endringer i økonomiske eller andre forhold. Identifiseringen av konsentrasjoner innebærer utøvelsen av skjønn. SpareBank 1 Ringerike Hadeland kontrollerer risikokonsentrasjon gjennom rammesetting på ulike områder. For kreditt- og risikorisiko begrenses større risikokonsentrasjoner gjennom rammer for store engasjementer, høyrisikoengasjementer og bransjeeksponering. Faktisk eksponering fordelt på risikogrupper, sektor og næring samt geografiske områder presenteres i note 8. For markedsrisiko begrenses konsentrasjonsrisikoen gjennom rammer for maksimal spreadrisiko, renterisiko, valutarisiko, og aksjeeksponering. Konsentrasjon av renterisiko er presentert i note 15. Konsernets eksponering i valuta består av valutabeholdning i bankens minibanker. Aksjeeksponering er spesifisert i note 29. Konsernet har ikke identifisert betydelige risikoer utover dom som fremkommer i nevnte noter.

#### Operasjonell risiko

All virksomhet i konsernet er i større eller mindre grad utsatt for operasjonell risiko, som defineres som risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Operasjonell risiko styres gjennom policy for operasjonell risiko som fastsettes minimum årlig av styret. Policyen tar utgangspunkt i Finanstilsynets tilnærming til operasjonell risiko definert i «Modul for vurdering av operasjonell risiko» som igjen bygger på COSO, et internasjonalt akseptert rammeverk for helhetlig risikostyring. Rammeverket består av åtte innbyrdes relaterte komponenter; internt miljø, etablering av målsettinger, identifisering av hendelser, risikovurdering, risikohåndtering, kontrollaktiviteter, informasjon og kommunikasjon og oppfølging.

Etterlevelse av rammer og risikotoleranse overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres kvartalsvis til styret. Vurdering av internkontroll innenfor sentrale områder innenfor operasjonell risiko rapporteres til styret kvartalsvis som del av bankens risikorapport.

Compliancerisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomisk tap og/eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover/forskrifter, standarder og/eller interne retningslinjer og verdier (strategier, policyer, fullmactsreglement, rutiner og etiske retningslinjer). Compliancerisiko styres gjennom policy for compliance som fastsettes minimum årlig av styret

Bankens krise- og kontinuitetsplan beskriver beslutningsstruktur og organisering av en krise der en eller flere avdelinger er involvert. Planen bygger på

SpareBank 1-alliansens «Krise- og kontinuitetsplan for selskaper i SpareBank 1 –alliansen» og ivaretar bankens rolle i en eventuell krise som omfatter flere enheter i Alliansen. Overordnet Krise- og beredskapsplan er utarbeidet og godkjent av styret. Bankens kriseledelse gjennomfører jevnlig kriseøvelser både i egen regi og i samarbeid med SpareBank 1 Alliansen.

IT-virksomheten er en vesentlig faktor for at konsernet skal nå sine forretningsmessige mål. Bankens IT-virksomhet er også sentral for regnskapsføringen og den finansielle rapporteringen. SpareBank 1 Alliansen har inngått avtale med IT-leverandøren EVRY om drift og videreutvikling av kjerneløsningen til Alliansen-bankene. SpareBank 1 Alliansen har også avtaler med andre leverandører om ulike IT-løsninger. Gjennom avtalen banken har med SpareBank 1 Alliansen om deltakelse i sammenslutningen, tiltrer banken som part i de utkontrakteringsavtaler SpareBank 1 Alliansen gjør med underleverandører av IT-tjenester. Det er etablert databehandlingsavtaler mellom de leverandørene og bankene som blant annet sikrer håndtering av taushetsbelagt informasjon. Alle viktige beslutninger i IT-virksomheten er forankret hos ledelsen i banken. Bankens internkontrollerarbeid innenfor IT har særlig fokus på driftsstabilitet, endringshåndtering og informasjonssikkerhet.

Det foretas kartlegging av den operasjonelle risiko i forbindelse med oppfyllelse av internkontroll- og IKT-forskriftene. Det gjennomføres videre særskilte risikoanalyser av prosesser og forretningsområder der dette anses nødvendig.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland legger vekt på fullmaktsstrukturer, gode rutinebeskrivelser, definerte ansvarsforhold og en kultur som stimulerer til organisatorisk læring for å håndtere den operasjonelle risikoen.

#### ESG-risiko

ESG-risiko er risiko for tap som følge av

- Fysiske endringer i klima- natur- og/eller miljøforhold (Environment) som direkte eller indirekte vil kunne ha negativ effekt for konsernet. Klimarisiko handler både om hvordan de fysiske konsekvensene av klimaendringer vil påvirke natur og samfunn (fysisk klimarisiko), og hva overgangen til et samfunn med netto null utslipp vil innebære (overgangsrisiko)
- Manglende etterlevelse av markedets forventninger eller regulatoriske krav knyttet til arbeidstakerrettigheter, menneskerettigheter og god forretningskikk (Social)
- Manglende etterlevelse av markedets forventninger eller regulatoriske krav knyttet til styring og kontroll (Government)

ESG-risiko ansees være en underliggende risikodriver,

spesielt til kredittisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Det er gjennomføres årlige risikokartlegginger som ligger til grunn for bankens arbeid innen bærekraftsområdet og som danner grunnlaget for den årlige revideringen av policy for styring og kontroll av bærekraftisiko. Policydokumentet angir bankens risikotoleranse og -håndtering, roller og ansvar, rapportering og overvåking, samt prosess for kontinuerlig forbedring og mål for bankens bærekraftsarbeid. ESG-risiko er inkludert i alle øvrige overordnede styringsdokumenter og retningslinjer til konsernet. Det er gitt en nærmere omtale av de mest vesentlige teamene innenfor bærekraft og samfunn i bankens bærekraftrapportering.

#### For ytterligere informasjon vises til [b.la.](#) følgende noter:

- Note 8:** Utlån til og fordringer på kunder
- Note 11:** Maksimal kredittisikoeksponering, ikke hensyntatt pantstillelser
- Note 14:** Markedsrisiko knyttet til renterisiko
- Note 15:** Likviditetsrisiko
- Note 26:** Sertifikater og obligasjoner
- Note 28:** Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

## Note 7 – Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

MORBANK		Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)		2023	2022
988	1 114	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid		1 114	988
155	180	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid		180	155
<b>1 143</b>	<b>1 294</b>	<b>Sum</b>		<b>1 294</b>	<b>1 143</b>
<b>1,4 %</b>	<b>3,7 %</b>	<b>Gjennomsnittlig rente</b>		<b>3,7 %</b>	<b>1,4 %</b>

Innskudd og utlån til kredittinstitusjoner er i NOK og har i hovedsak flytende rente.

Gjennomsnittlig rente er beregnet på grunnlag av faktisk renteinntekt/-kostnad i året i prosent av gjennomsnittlig fordring og gjeld til kredittinstitusjoner.

## Note 8 – Utlån til og fordringer på kunder

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
<b>Utlån fordelt på fordringstype</b>				
2 426	2 397	Kasse-/drifts- og brukskreditter	2 397	2 426
559	398	Byggelån	398	559
21 513	22 146	Nedbetalingslån	22 146	21 513
77	115	Påløpte renter	115	77
<b>24 574</b>	<b>25 055</b>	<b>Brutto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>25 055</b>	<b>24 574</b>
<b>Nedskrivninger fordelt på fordringstype</b>				
-86	-94	Tap på utlån til amortisert kost	-94	-86
-15	-19	Tap på på utlån til virkelig verdi over utvidet resultat	-19	-15
5	2	Verdiendring utover tapsnedskrivning	2	5
<b>24 477</b>	<b>24 944</b>	<b>Netto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>24 943</b>	<b>24 477</b>
<b>Utlån fordelt på markeder</b>				
13 050	12 984	Lønnstakere	12 984	13 050
11 447	11 956	Næringsfordelt	11 956	11 447
0	0	Offentlig	0	0
77	115	Påløpte renter	115	77
<b>24 574</b>	<b>25 055</b>	<b>Brutto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>25 055</b>	<b>24 574</b>
<b>Nedskrivninger fordelt på markeder</b>				
-15	-19	Nedskrivninger lønnstakere	-19	-15
-86	-94	Nedskrivninger næring	-94	-86
5	2	Verdiendring utover tapsnedskrivning	2	5
<b>24 477</b>	<b>24 944</b>	<b>Netto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>24 943</b>	<b>24 477</b>
<b>Av nedbetalingslån utgjør lån utpekt til virkelig verdi over resultatet (FVO):</b>				
1 247	1 179	- Fastrentelån til kunder, bokført verdi	1 179	1 247
1 304	1 226	- Fastrentelån til kunder, pålydende verdi	1 226	1 304

I bankens interne risikoklassifiseringssystem klassifiseres alle engasjementer med individuelle nedskrivninger på utlån og garantier som misligholdt uavhengig av ekstern definisjon på mislighold (jf. note 2). De fordeles ikke på ulike risikogrupper slik som øvrige engasjementer. Fordeling på risikogrupper er basert på at banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen basert på objektive historiske data. Misligholdssannsynligheten benyttes deretter sammen med sikkerhetsverdier til å klassifisere kundene i ulike risikogrupper. Kundene rescores månedlig i bankens porteføljesystem basert på objektive kriterier.

MORBANK			KONSERN	
2023	2022	Totalt engasjement fordelt på sektor og næring	2023	2022
14 236	14 222	Lønnstakere o.l	14 222	14 236
1	1	Offentlig forvaltning	1	1
1 396	1 519	Primærnæringer	1 519	1 396
438	558	Industri	558	438
1 888	2 176	Bygg og anleggsvirksomhet	2 176	1 888
589	549	Varehandel	549	589
103	124	Transport og lagring	124	103
163	188	Hotell- og restaurantdrift	188	163
998	947	Forretningsmessig tjenesteyting	942	993
7 395	7 215	Omsetning/drift eiendommer	7 205	7 385
419	454	Diverse næringer	454	419
<b>27 626</b>	<b>27 953</b>	<b>Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring</b>	<b>27 938</b>	<b>27 611</b>

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	Brutto utlån fordelt på sektor og næring	2023	2022
13 050	12 984	Lønnstakere o.l	12 984	13 050
1 183	1 239	Primærnæringer	1 239	1 183
299	387	Industri	387	299
1 393	1 714	Bygg og anleggsvirksomhet	1 714	1 393
386	413	Varehandel	413	386
80	94	Transport og lagring	94	80
142	159	Hotell- og restaurantdrift	159	142
879	859	Forretningsmessig tjenesteyting	859	879
6 722	6 700	Omsetning/drift eiendommer	6 699	6 722
362	391	Diverse næringer	391	362
77	115	Påløpte renter, ikke sektorfordelt	115	77
<b>24 574</b>	<b>25 055</b>	<b>ordelt på sektor og næring</b>	<b>25 055</b>	<b>24 574</b>

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	Brutto utlån fordelt på geografiske områder	2023	2022
2 672	2 867	Innlandet	2 867	2 672
18 290	18 325	Viken	18 324	18 290
3 124	3 052	Oslo	3 052	3 124
469	777	Landet for øvrig	777	469
19	33	Utlandet	33	19
<b>24 574</b>	<b>25 055</b>	<b>Sum brutto utlån fordelt på geografiske områder</b>	<b>25 055</b>	<b>23 131</b>

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	Utlån til ansatte	2023	2022
384	416	Utlån til ansatte	558	384
186	188	Herav lån i SpareBank 1 Boligkreditt	188	186
3	5	Rentesubsidiering ansatte	6	4

Nedbetalingslån til ansatte gis med inntil 30 års nedbetalingstid og månedlige terminer. Rentesats for nedbetalingslån og flexilån til ansatte tilsvarer 60 % av rentesats for nedbetalingslån over 2 MNOK i privatkundemarkedet dersom belåningen ligger innenfor henholdsvis 85 % av forsvarlig verdi for nedbetalingslån og innenfor 60 % av forsvarlig verdi for flexilån. Totalt lånebeløp innenfor disse betingelsene kan ikke overstige 3,5 millioner kroner for den enkelte ansatte.



**Kreditrisiko - konsern**

Tabellen viser kreditrisiko fremstilt i bruttoverdier på finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost, virkelig verdi over OCI, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn. Bankens risikoklassifiseringssystem klassifiserer hvert engasjement i risikogrupperne lavest, lav, middels, høy, høyeste og misligholdt/nedskrevet basert på kundens misligholdssannsynlighet (PD) og sikkerhetsdekning (sikkerhetsklasse). Se for øvrig note 6 for ytterligere informasjon om bankens risikostyring og risikoklassifisering.

Utlån og forskudd til kunder totalt	2022				2023			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Lavest	9 756	21	0	9 777	10 551	123	0	10 675
Lav	5 386	130	0	5 516	5 772	135	0	5 907
Middels	6 309	1 274	0	7 583	5 584	1 427	0	7 011
Høy	851	271	0	1 122	324	432	0	756
Høyest	243	210	1	453	237	344	0	581
Misligholdt	0	0	122	122	0	0	125	125
<b>Bruttoverdi</b>	<b>22 545</b>	<b>1 906</b>	<b>122</b>	<b>24 574</b>	<b>22 469</b>	<b>2 461</b>	<b>125</b>	<b>25 055</b>
Verdiendring utover tapsnedskrivning	5			5	2			2
Sum avsetning	(49)	(24)	(29)	(102)	(40)	(45)	(29)	(113)
<b>Nettoverdi</b>	<b>22 501</b>	<b>1 882</b>	<b>94</b>	<b>24 477</b>	<b>22 431</b>	<b>2 416</b>	<b>97</b>	<b>24 944</b>

Utlån og forskudd til kunder til virkelig verdi over utvidet resultat (PM)	2022				2023			
	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	
Lavest	7 699	21	-	7 720	5 855	39	-	5 894
Lav	4 090	71	-	4 162	3 758	51	-	3 809
Middels	1 835	639	-	2 474	1 729	469	-	2 198
Høy	67	117	-	184	107	208	-	316
Høyest	15	141	-	156	67	207	-	274
Misligholdt	-	-	40	40	-	-	58	58
<b>Bruttoverdi</b>	<b>13 707</b>	<b>989</b>	<b>40</b>	<b>14 736</b>	<b>11 517</b>	<b>973</b>	<b>58</b>	<b>12 548</b>

Utlån og forskudd til kunder til amortisert kost (BM)	2022				2023			
	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	
Lavest	2 057	0	-	2 057	4 696	85	-	4 781
Lav	1 296	59	-	1 354	2 014	84	-	2 097
Middels	4 474	635	-	5 109	3 855	958	-	4 813
Høy	784	155	-	938	216	224	-	440
Høyest	228	69	1	298	170	137	-	307
Misligholdt	-	-	82	82	-	-	67	67
<b>Bruttoverdi</b>	<b>8 839</b>	<b>917</b>	<b>82</b>	<b>9 838</b>	<b>10 952</b>	<b>1 488</b>	<b>67</b>	<b>12 507</b>

**Note 9 – SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS og Sparebank 1 Kreditt AS****SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT AS**

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Næringskreditt AS i Stavanger. Banken har en eierandel på 4,42 prosent pr 31.12.2023 (4,61 prosent pr 31.12.2022). Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurransedyktige priser. Obligasjonene til SpareBank 1 Boligkreditt har en rating på Aaa fra Moody's. SpareBank 1 Boligkreditt erverver utlån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av alliansen kan banken overføre utlån til foretaket, og som en del av bankens finansieringsstrategi er det overført utlån til foretaket. Lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Overførte utlån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover forvaltningsrett og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2023 er bokført verdi av overførte utlån 12,16 milliarder kroner. Banken forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i foretaket.

Mottatt vederlag for lån overført fra banken til SpareBank 1 Boligkreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån og vurderes tilnærmet sammenfallende med lånenes virkelige verdi per utgangen av 2023 og 2022. De lånene som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet.

Banken har også inngått en aksjonærvtale med aksjonærene i SpareBank 1 Boligkreditt AS. Denne innebærer blant annet at banken skal bidra til at SpareBank 1 Boligkreditt AS til enhver tid har en ren kjernekapitaldekning (Core Tier 1) som tilsvarer de krav som myndigheter fastsetter (inkludert krav til bufferkapital og Pilar 2 beregninger), og eventuelt å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå. SpareBank 1 Boligkreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning som overstiger myndighetenes krav, samt management buffer på 0,4%. Ut fra en konkret vurdering har banken valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse også til at det finnes en rekke handlingsalternativer som også kan være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe. Banken har, sammen med de andre eierne av Spare-

Bank 1 Boligkreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe obligasjoner med fortrinnsrett for det tilfellet at SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøp av obligasjonene forutsetter at foretakets sikkerhetsmasse ikke har innført betalingsstans, slik at den faktisk er i stand til å utstede slike obligasjoner. Det foreligger derfor ingen kredittgaranti som kan påberopes i tilfelle at foretaket eller sikkerhetsmassen er insolvent. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 6 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Boligkreditt AS ikke har likviditet for de neste 12 måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her mht. kapitaldekning eller store engasjementer.

**SPAREBANK 1 NÆRINGSKREDITT AS**

De lånene som er overført til SpareBank 1 Næringskreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet. SpareBank 1 Næringskreditt ble etablert i 2009 og har konsesjon fra Finanstilsynet til å drive som kredittforetak. Banken har en eierandel på 8,02 prosent pr 31.12.2023 (7,96 prosent pr 31.12.2022). Obligasjonene til SpareBank1 Næringskreditt har en Aaa rating fra Moody's. Foretaket er eid av sparebanker som inngår i SpareBank1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Boligkreditt i Stavanger. Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av næringseiendom til konkurransedyktige priser. SpareBank1 Næringskreditt erverver utlån med pant i næringseiendom og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av bankens finansieringsstrategi er det overført utlån til foretaket. Lån overført til Sparebank 1 Næringskreditt er sikret med pant i næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Overførte lån er juridisk eid av Sparebank 1 Næringskreditt og banken har, utover forvaltningsrett og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån (til nedskrevet verdi), ingen rett

til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2023 er bokført verdi av solgte utlån til SpareBank 1 Næringskreditt AS 735 mill. kr. Banken forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i foretaket.

Mottatt vederlag for lån overført fra banken til SpareBank 1 Næringskreditt AS tilsvarer nominell verdi på overførte utlån og vurderes tilnærmet sammenfallende med lånenes virkelige verdi per utgangen av 2023 og 2022.

De lånene som er overført til SpareBank 1 Næringskreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet.

Banken har også inngått en aksjonæravtale med aksjonærene i SpareBank 1 Næringskreditt AS. Denne innebærer blant annet at banken skal bidra til at SpareBank 1 Næringskreditt kjernekapitaldekningen minst er på 11,0 prosent, og eventuelt å tilføre kjernekapital om den faller til et lavere nivå. SpareBank 1 Næringskreditt AS har interne retningslinjer om kjernekapitaldekning som overstiger myndighetenes krav, samt management buffer på 0,4%. Ut fra en konkret vurdering har banken valgt ikke å holde kapital for denne forpliktelsen, fordi risikoen for at banken skal bli tvunget til å bidra anses som svært liten. Det vises i den forbindelse også til at det finnes en rekke handlingsalternativer som også kan være aktuelle dersom en slik situasjon skulle inntreffe.

Banken har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe obligasjoner med fortrinnsrett for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøp av obligasjonene forutsetter at foretakets sikkerhetsmasse ikke har innført betalingsstans, slik at den faktisk er i

stand til å utstede slike obligasjoner. Det foreligger derfor ingen kredittgaranti som kan påberopes i tilfelle at foretaket eller sikkerhetsmassen er insolvent. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 6 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke har likviditet for de neste 12 måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement her mht. kapitaldekning eller store engasjementer.

#### SPAREBANK 1 KREDITT AS

SpareBank 1 Kreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen, og har som formål å være felles kredittkortselskap for bankenes kunder. SpareBank 1 Ringerike Hadeland har inngått en aksjonæravtale med aksjonærene i SpareBank 1 Kredittkort AS og med Sparebank 1 Kredittkort AS. Avtalen innebærer blant annet at banken er forpliktet til å bidra med egenkapital slik at SpareBank 1 Kredittkort AS har en forsvarlig ansvarlig kapital, og til enhver tid oppfyller de minstekrav til ansvarlig kapital som følger av lovgivning og/eller anbefalinger fra Finanstilsynet og som er nødvendig for en forsvarlig drift av Sparebank 1 Kredittkort. Banken er også forpliktet til å bidra med funding av egen portefølje (total balanse). Banken mottar provisjon fra Sparebank 1 Kredittkort AS tilsvarende bankens andel av renteinntekter fratrukket fundingkostnader og konstaterte tap, bankens andel av transaksjonsinntekter samt nysalgprovisjon.

## Note 10 – Tap på utlån og garantier

#### Morbank og konsern

Alle beløp er like for morbank og konsern bortsett fra en konsolidering fra en datter for brutto og netto utlån, se note 5. Beløp i mnok. Utlån til privatmarkedet er vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat. Tapsvurdering etter IFRS 9 inngår som en del av grunnlaget for virkelig verdivurdering.

MORBANK/KONSERN 2022				
Tap på utlån og garantier	01.01.2022	Endring avsetning for tap	Netto konstatert/ innbetalt tidligere konstatert	31.12.2022
Avsetning til tap etter amortisert kost - bedriftsmarkedet	74	8	-	82
Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI) - Privatmarked	19	0	0	19
'Skjønnsvis gruppevis tapsavsetning		10		10
<b>Sum avsetning til tap på utlån og garantier</b>	<b>93</b>	<b>18</b>	<b>-</b>	<b>111</b>

MORBANK/KONSERN 2023				
Tap på utlån og garantier	01.01.2023	Endring avsetning for tap	Netto konstatert/ innbetalt tidligere konstatert	31.12.2023
Avsetning til tap etter amortisert kost - bedriftsmarkedet	82	9	-	101
Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI) - Privatmarked	19	-3	0	16
'Skjønnsvis gruppevis tapsavsetning	10	3		13
<b>Sum avsetning til tap på utlån og garantier</b>	<b>111</b>	<b>8</b>	<b>-</b>	<b>119</b>

Bankens BM og PM avdelinger har i løpet av de siste kvartalene gjennomført engasjementsgjennomgang med vurdering av kredittrisikoen som følge av dagens markedssituasjon. Vi har over tid observert høy prisvekst i Norge, med økte konsumpriser og lønnsvekst som resultat. Inflasjonen er fortsatt klart over målet. På bakgrunn av dette justerte Norges Bank i rentemøtet 14. desember 2023 styringsrenten med 25 basispunkter til 4,50 prosent og signaliserte at dette sannsynligvis vil være nivået en god stund fremover. Styringsrenten har blitt oppjustert med 175 basispunkter fra samme tidspunkt i fjor. Prognosene er usikre, men anslagene fra Norges Bank tilsier en fallende fra høsten 2024.

På bakgrunn av økte renter og presumptivt reduserte verdier på spesielt næringsbygg har banken gjennomført utvidet gjennomgang av fire næringskoder i BM-porteføljen som mulig er ekstra tapsutsatt. Næringskodene «68.209 – Utleie av egen eller leid fast eiendom ellers», «68.100 – Kjøp og salg av egen fast eiendom», «41.109 – Utvikling og salg av egen fast eiendom ellers», og «41.200 – Oppføring av bygninger» har blitt gjennomgått. Hjemlet i en risikobasert tilnærming har banken gjennomgått alle engasjementer med en EAD på over 5,0 mill. kr i næringene 68.100, 41.109 og 41.200, i tillegg til engasjementer som har migrert negativt i risikoklassen de siste 12 måneder og som har fått innvilget betalingslettelse i kategori 1 etter førstegangsinnregning i næringen 68.209. Samlet har 126 selskaper, med en samlet EAD på 3.800 mill.kr vært gjenstand for utvidet gjennomgang. Resultatet av gjennomgangen var at det ble identifisert 14 engasjementer med forhøyet risiko. Samlet EAD på disse engasjementene var 232 mill. kr. Disse engasjementene har blitt overstyrt til kategori 2 dersom de ikke allerede lå i kategori 2. Videre har banken valgt å øke den skjønsmessige tapsavsetningen med 2,5 mill. kr for å dekke opp økt risiko i den delen av utvalget som ikke oppfylte kravene for utvidet gjennomgang. Skjønsmessig tapsavsetning beløper seg 12,5 mill. kr. ved utløpet av kvartalet.

Tabellene under avstemmer inngående og utgående balanse per trinn.

Avstemmingsposter inkluderer:

- Bevegelser mellom trinn, IB for lån som er flyttet til trinnene.
- Nye ustedte lån, som reflekterer tapsavsetningen for nye innregnede lån, inkludert utlån som tidligere er fraregnet som følge av endrede vilkår.
- Utlån som er fraregnet reflekterer avsetning for utlån som er fraregnet i perioden uten at det er nedskrevet som følge av kredit-tap inkludert lån som er fraregnet som følge av endringer i vilkår
- Ny måling av tap inkluderer effekt av endringer i input eller forutsetninger i modellen, delvis tilbakebetaling, opptrekk i eksisterende kreditt, og endringer i måling som følge av overføring mellom trinn.

## MORBANK/KONSERN 2022

Totalt balanseført tapsavsetning på utlån og garantier	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>35</b>	<b>28</b>	<b>30</b>	<b>93</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	6	(6)	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	(1)	1	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	(0)	(0)	0	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	22	7	0	30
Økning i trekk på eksisterende lån	7	9	2	18
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	(12)	(3)	(1)	(16)
Utlån som har blitt fraregnet	(11)	(10)	(2)	(22)
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	(0)	(0)	(1)	(1)
Skjønnsmessig gruppevis tapsavsetning	10	-	-	10
<b>31.12.2022</b>	<b>56</b>	<b>26</b>	<b>29</b>	<b>111</b>

## MORBANK/KONSERN 2023

Totalt balanseført tapsavsetning på utlån og garantier	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>56</b>	<b>26</b>	<b>29</b>	<b>111</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	4	-4	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-4	4	-0	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-2	2	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	5	3	2	9
Økning i trekk på eksisterende lån	13	32	7	52
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-29	-8	-5	-42
Utlån som har blitt fraregnet	-5	-4	-1	-10
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-0	-3	-3
Skjønnsmessig gruppevis tapsavsetning	3	-	-	3
<b>31.12.2023</b>	<b>43</b>	<b>47</b>	<b>30</b>	<b>119,34</b>

## MORBANK/KONSERN 2022

Totalt balanseført tapsavsetning på utlån til virkelig verdi over utvidet resultat (PM)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>5</b>	<b>9</b>	<b>5</b>	<b>18</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	3	-3	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-0,2	0	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0,0	-0,3	0	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	3	3	0	6
Økning i trekk på eksisterende lån	0,4	4	2	5
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-4	-1	-1	-6
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-2	-2	-1	-5
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap) -	-0	-0	-1	-1
<b>31.12.2022</b>	<b>5</b>	<b>9</b>	<b>4</b>	<b>17</b>

## MORBANK/KONSERN 2023

Totalt balanseført tapsavsetning på utlån til virkelig verdi over utvidet resultat (PM)	Trinn1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>5</b>	<b>9</b>	<b>4</b>	<b>17</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	1	-1	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-0	0	-0	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-0	0	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	0	1	2	3
Økning i trekk på eksisterende lån	1	7	2	9
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-4	-4	-0	-9
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-1	-1	-1	-3
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-0	-0
<b>31.12.2023</b>	<b>2</b>	<b>10</b>	<b>6</b>	<b>18</b>

## MORBANK/KONSERN 2022

Totalt balanseført tapsavsetning på utlån til amortisert kost (BM)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>24</b>	<b>18</b>	<b>25</b>	<b>67</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	2	-2	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1	1	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-	-0,0	0	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	15	4	0,3	20
Økning i trekk på eksisterende lån	7	5	0	13
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-7	-3	-0	-9
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-7	-8	-0	-15
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-0	-0
Skjønnsmessig gruppevis tapsavsetning	10	-	-	10
<b>31.12.2022</b>	<b>44</b>	<b>16</b>	<b>25</b>	<b>85</b>

## MORBANK/KONSERN 2023

Totalt balanseført tapsavsetning på utlån til amortisert kost (BM)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>44</b>	<b>16</b>	<b>25</b>	<b>85</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	2	-2	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-3	3	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-1	1	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	4	2	0	6
Økning i trekk på eksisterende lån	11	26	5	42
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-21	-5	-5	-32
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-2	-3	-0	-5
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-0	-3	-3
Skjønnsmessig gruppevis tapsavsetning	3	-	-	3
<b>31.12.2023</b>	<b>37</b>	<b>35</b>	<b>24</b>	<b>96</b>

## MORBANK/KONSERN 2022

Totalt balanseført tapsavsetning på ubenyttet/ garantier	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>8</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	0,3	(0,3)	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	(0,1)	0,1	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	(0,00)	(0,06)	0,06	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	4	0,09	-	4
Økning i trekk på eksisterende lån	0,7	0	0,0	1
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	(2)	(0,1)	(0,39)	(2)
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	(2)	(0,3)	(0)	(2)
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-	-
<b>31.12.2022</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>9</b>

## MORBANK/KONSERN 2023

Totalt balanseført tapsavsetning på ubenyttet/ garantier	Trinn1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>7</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>9</b>
Avsetning til tap				
Overført til (fra) trinn 1	1	-1	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-0	0	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-0	0	-
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	0	0	-	0
Økning i trekk på eksisterende lån	2	1	0	3
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-4	-0	-0	-5
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-2	-0	-0	-2
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-0	-	-0
<b>31.12.2023</b>	<b>4</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>5</b>

## MORBANK/KONSERN 2022

Brutto utlån totalt	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>21 238</b>	<b>1 794</b>	<b>100</b>	<b>23 131</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	551	-551	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-732	732	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-1	-19	20	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	8 960	646	7	9 613
Økning i trekk på eksisterende lån	433	36	3	471
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-900	-58	-7	-965
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-7 004	-658	-10	-7 672
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-0,0	-0	-4	-4
<b>31.12.2022</b>	<b>22 545</b>	<b>1 921</b>	<b>108</b>	<b>24 574</b>
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,25 %	1,34 %	26,81 %	0,45 %

## MORBANK/KONSERN 2023

Brutto utlån totalt	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>22 545</b>	<b>1 921</b>	<b>108</b>	<b>24 574</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	488	-488	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-1 225	1 228	-4	0
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-2	-46	48	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	3 720	153	10	3 883
Økning i trekk på eksisterende lån	4 071	370	9	4 449
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-4 699	-453	-32	-5 184
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-2 429	-222	-11	-2 662
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-3	-3	-6
<b>31.12.2023</b>	<b>22 469</b>	<b>2 461</b>	<b>125</b>	<b>25 055</b>
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,19 %	1,90 %	24,00 %	0,48 %

## MORBANK/KONSERN 2022

Brutto utlån PM	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>13 062</b>	<b>992</b>	<b>28</b>	<b>14 082</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	551	-551	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-732	732	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-1	-19	20	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	8 298	516	10	8 824
Økning i trekk på eksisterende lån	433	36	3	471
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-900	-58	-7	-965
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-7 004	-658	-10	-7 672
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-0	-0	-4	-4
<b>31.12.2022</b>	<b>13 707</b>	<b>989</b>	<b>40</b>	<b>14 736</b>
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,04 %	0,87 %	9,84 %	0,12 %

## MORBANK/KONSERN 2023

Brutto utlån PM	Trinn1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>13 707</b>	<b>989</b>	<b>40</b>	<b>14 736</b>
Avsetning til tap	215	-215	-	-
Overført til (fra) trinn 1	-469	473	-4	-0
Overført til (fra) Trinn 2	-2	-19	21	-
Overført til (fra) Trinn 3	2 783	129	11	2 923
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	2 390	130	6	2 525
Økning i trekk på eksisterende lån	-5 106	-393	-4	-5 503
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-2 000	-121	-11	-2 132
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-	-	-0	-0
<b>31.12.2023</b>	<b>11 517</b>	<b>973</b>	<b>58</b>	<b>12 548</b>
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,01 %	1,03 %	11,08 %	0,14 %

## MORBANK/KONSERN 2022

Brutto utlån BM	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>8 176</b>	<b>802</b>	<b>71</b>	<b>9 049</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	222	-222	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-306	306	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-	-1	1	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	3 028	336	3	3 367
Økning i trekk på eksisterende lån	281	22	1	304
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-374	-33	-3	-410
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-2 189	-279	-4	-2 472
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-0	-0
<b>31.12.2022</b>	<b>8 838</b>	<b>932</b>	<b>68</b>	<b>9 838</b>
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,50 %	1,69 %	37,44 %	0,86 %

## MORBANK/KONSERN 2023

Brutto utlån BM	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>8 838</b>	<b>932</b>	<b>68</b>	<b>9 838</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	271	-271	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-754	754	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-0	-23	23	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	1 064	39	1	1 105
Økning i trekk på eksisterende lån	3 871	363	4	4 238
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-1 792	-187	-26	-2 005
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-547	-116	-0	-663
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-3	-3	-6
<b>31.12.2023</b>	<b>10 952</b>	<b>1 488</b>	<b>67</b>	<b>12 507</b>
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,34 %	2,36 %	35,14 %	0,76 %

## MORBANK/KONSERN 2022

Ubenyttet kreditter	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2022</b>	<b>2 158</b>	<b>260</b>	<b>0</b>	<b>2 418</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	37	-37	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-35	35	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-0	-1	1	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	755	4	-	759
Økning i trekk på eksisterende lån	200	9	0	209
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-536	-20	-1	-557
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-484	-19	-	-504
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-	-
<b>31.12.2022</b>	<b>2 095</b>	<b>231</b>	<b>-0</b>	<b>2 326</b>

## MORBANK/KONSERN 2023

Ubenyttet kreditter	Trinn1	Trinn 2	Trinn 3	Total
<b>01.01.2023</b>	<b>2 095</b>	<b>231</b>	<b>-0</b>	<b>2 326</b>
Avsetning til tap overført til Trinn 1	21	-21	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 2	-116	116	-	-
Avsetning til tap overført til Trinn 3	-1	-0	1	-
"Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	247	0	-	247
Økning i trekk på eksisterende lån	383	20	1	404
Reduksjon i trekk på eksisterende lån	-506	-65	-2	-572
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-291	-0	-0	-291
Endring som skyldes konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-0	-	-0
<b>31.12.2023</b>	<b>1 833</b>	<b>282</b>	<b>-0</b>	<b>2 114</b>

	MORBANK/ KONSERN	
	31.12.2022	31.12.2023
<b>Periodens tap på utlån og garantier</b>		
Endring i nedskrivning Trinn 1 & 2	9	5
Endring i nedskrivning Trinn 3	-0	4
Effekt skjønsmessig nedskrivning	10	3
Konstaterte tap med tidligere nedskrivninger	1	3
Konstaterte tap uten tidligere nedskrivninger	0	2
Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	-1	-5
Andre korreksjoner / amortisering av nedskrivninger	-1	2
<b>Sum tap på utlån og garantier</b>	<b>19</b>	<b>14</b>

Etter gitte instruksjoner blir misligholdte lån/ kreditter og overtrukne konti overført til Modhi Collect AS (inkasso).  
Pr 31.12.2023 utgjorde konstaterte tap, som banken fortsatt har juridisk rett på, 5,3 mill. kroner.

	MORBANK/ KONSERN	
	31.12.2022	31.12.2023
<b>Periodens tap på utlån og garantier</b>		
Brutto misligholdte engasjement over 90 dager	0	45
Trinn 3 nedskrivning	0	- 11
<b>Netto misligholdte engasjement</b>	<b>0</b>	<b>34</b>
Avsetningsgrad	4,1 %	23,9 %
<b>Brutto misligholdte engasjement i % av brutto utlån</b>	<b>0,0 %</b>	<b>0,2 %</b>
Øvrig tapsutsatte engasjement	108	80
Trinn 3 nedskrivning	- 27	- 19
<b>Netto tapsutsatte engasjement</b>	<b>80</b>	<b>61</b>
Avsetningsgrad	17,7 %	24,0 %
Øvrig tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,7 %	0,3 %

	MORBANK/ KONSERN		
	Trinn 2	Trinn 3	Sum
<b>Lån med betalingslettelse *)</b>			
Lån med betalingslettelse	310	48	358
<b>Lån med betalingslettelse</b>	<b>310</b>	<b>48</b>	<b>358</b>

\*) Tabellen viser lån hvor det er innvilget betalingslettelse for å avhjelpe finansielle problemer hos kunden (blir etter IFRS 9 klassifisert enten i trinn 2 eller trinn 3). Lån som har en vesentlig økt kredittrisiko siden førstegangsinnregning, skal klassifiseres i trinn 2, mens kredittforringede lån skal klassifiseres i trinn 3.

I de tilfeller hvor engasjementene antas å ha underliggende verdier i pantet, bekreftet av takst eller verdivurdering fra eksterne kilder, som overstiger engasjementets størrelse er det ikke gjort tapsavsetninger.

## Note 11 – Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

MORBANK		Brutto eksponering (Beløp i mnok)	KONSERN	
2022	2023		2023	2022
<b>Eiendeler</b>				
90	103	Kontanter og fordringer på sentralbanker	103	90
1 143	1 294	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 294	1 143
24 574	25 055	Brutto utlån til og fordringer på kunder <sup>1)</sup>	25 055	24 574
2 041	2 136	Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	2 136	2 041
69	66	Derivater	66	69
97	100	Andre eiendeler (note 32)	131	126
<b>28 014</b>	<b>28 755</b>	<b>Sum eiendeler</b>	<b>28 786</b>	<b>28 043</b>
<b>Forpliktelser</b>				
712	769	Betingede forpliktelser (stilte garantier)	724	712
2 341	2 129	Ubenyttede kreditter	2 114	2 326
337	759	Lånetilsagn	759	337
<b>3 390</b>	<b>3 656</b>	<b>Sum finansielle kredittforpliktelser</b>	<b>3 597</b>	<b>3 375</b>
<b>31 404</b>	<b>32 411</b>	<b>Sum total kredittrisikoeksponering</b>	<b>32 383</b>	<b>31 418</b>

<sup>1)</sup> Netto utlån til og fordringer på kunder målt til virkelig verdi over resultatet utgjør kr 1.179 mill. kr. pr 31. desember 2023 (1.247 mill. kr.) for morbank og konsern.

MORBANK		Kredittrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på land (Beløp i mnok)	KONSERN	
2022	2023		2023	2022
<b>Kreditteksponering knyttet til utlån inkl. ubenyttede kreditter</b>				
31 387	32 377	Norge	32 349	29 090
19	34	Utlandet	34	19
<b>31 404</b>	<b>32 411</b>	<b>Totalt fordelt på geografiske områder</b>	<b>32 383</b>	<b>31 418</b>

Det er kun posten utlån som fordeles etter geografiske områder, ref. note 8. Andre eiendeler er kun eksponert i Norge. For mer informasjon av sikkerhetens beregning og estimater henvises leseren til note 3.

**Sikkerheter pr. sikkerhetsklasse**

Tabellen under viser total verdi av sikkerheter fordelt pr. sikkerhetsklasse i bankens risikoklassifiseringssystem. Risikoklasseinndeling skjer ved at det beregnes misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen basert på objektive data og scores på månedlig basis. Banken reduserer kredittrisikoen ved å ta sikkerhet i pant, og den vanligste formen for sikkerhet er pant i fast eiendom, men det benyttes også andre typer sikkerheter. Verdien av sikkerheten er beregnet som omsetningsverdi på de respektive sikkerhetstypene. Omseningsverdi for andre sikkerheter enn eiendom er vanligvis satt som bokført verdi i siste avlagte årsregnskap. Sikkerhetsdekning er beregnet som verdi av sikkerheten delt på exposure at default (EAD). Verdiene er beregnet ut i fra et gjennomsnitt av sikkerhetsdekningsintervallene innenfor hver klasse.

MORBANK OG KONSERN	Prosentvis snitt pr klasse	2023	2022
Sikkerhetsklasse 1	120 %	2 675	2 847
Sikkerhetsklasse 2	110 %	5 020	4 947
Sikkerhetsklasse 3	90 %	5 687	5 906
Sikkerhetsklasse 4	70 %	7 886	7 323
Sikkerhetsklasse 5	50 %	1 923	2 026
Sikkerhetsklasse 6	30 %	370	410
Sikkerhetsklasse 7	10 %	621	523
<b>Sum sikkerheter fra risikoklassifisering</b>		<b>24 183</b>	<b>23 982</b>

**Note 12 – Finansielle instrumenter og motregning**

I henhold til IFRS 7 skal det opplyses om hvilke finansielle instrumenter banken anser å oppfylle kravene til nettoføring iht. IAS 32.42, samt hvilke finansielle instrumenter man har inngått motregningsavtaler på. Begge iht. IFRS 7.13 A-F.

I den finansielle oppstillingen har banken ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

Sparebank 1 Ringerike Hadeland har avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater. Mot kunder i person- og bedriftsmarkedet anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse.

Mot finansielle institusjoner inngår konsernets standardiserte og hovedsaklig bilaterale ISDA-avtaler. Under ISDA har konsernet inngått tilleggsavtale om kontant sikkerhetsstillelse (CSA) mot institusjonelle motparter. Kunder i person- og bedriftsmarkedet som driver tradingvirksomhet henvises til Sparebank 1 SMN for utøvelse av virksomheten.

Eiendelene og forpliktelsene nedenfor kan motregnes.

2023	Brutto finansielle eiendeler/forpliktelser	Nettoført	Netto finansielle eiendeler/forpliktelser i balansen	Avgitt/mottatt kontant-sikkerhet
Derivater som eiendeler	66	0	66	-28
Derivater som forpliktelser	-94	0	-94	2

2022	Brutto finansielle eiendeler/forpliktelser	Nettoført	Netto finansielle eiendeler/forpliktelser i balansen	Avgitt/mottatt kontant-sikkerhet
Derivater som eiendeler	69	0	69	7
Derivater som forpliktelser	-94	0	-94	42

**Note 13 – Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler**

MORBANK	2023 (Beløp i mnok)	Noter	Risikoklasse					Misligholdt	Sum
			Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7		1 294	0	0	0	0	0	1 294
Brutto utlån til og fordringer på kunder									
Privatmarked	8		5 390	3 652	2 085	313	268	58	11 766
Bedriftsmarked	8		4 727	1 943	4 625	440	307	67	12 110
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet									
Privatmarked	8		505	157	113	2	5	0	783
Bedriftsmarked	8		54	154	188	0	0	0	396
<b>Sum brutto utlån</b>			<b>11 969</b>	<b>5 907</b>	<b>7 011</b>	<b>756</b>	<b>581</b>	<b>125</b>	<b>26 349</b>
<b>Finansielle investeringer</b>									
Sertifikater og obligasjoner	27		2 095	41					2 136
<b>Sum finansielle investeringer</b>			<b>2 095</b>	<b>41</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2 136</b>
<b>Totalt utlånsrelaterte eiendeler</b>			<b>14 065</b>	<b>5 947</b>	<b>7 011</b>	<b>756</b>	<b>581</b>	<b>125</b>	<b>28 485</b>

MORBANK	2022 (Beløp i mnok)	Noter	Risikoklasse					Misligholdt	Sum
			Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7		1 143	0	0	0	0	0	1 143
Brutto utlån til og fordringer på kunder									
Privatmarked	8		7 507	3 995	2 395	177	154	39	14 267
Bedriftsmarked	8		1 346	1 298	5 097	938	312	67	9 060
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet									
Privatmarked	8		584	167	79	7	2	1	840
Bedriftsmarked	8		340	56	12				407
<b>Sum brutto utlån</b>			<b>10 920</b>	<b>5 516</b>	<b>7 583</b>	<b>1 122</b>	<b>468</b>	<b>107</b>	<b>25 717</b>
<b>Finansielle investeringer</b>									
Sertifikater og obligasjoner	27		2 001	41	0	0	0	0	2 041
<b>Sum finansielle investeringer</b>			<b>2 001</b>	<b>41</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2 041</b>
<b>Totalt utlånsrelaterte eiendeler</b>			<b>12 921</b>	<b>5 556</b>	<b>7 583</b>	<b>1 122</b>	<b>468</b>	<b>107</b>	<b>27 758</b>

KONSERN	Noter	Risikoklasse					Misligholdt	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
<b>2023</b> (Beløp i mnok)								
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1 294	0	0	0	0	0	1 294
Brutto utlån til og fordringer på kunder								
PM	8	5 390	3 652	2 085	313	268	58	11 766
BM	8	4 727	1 943	4 624	440	307	67	12 110
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet								
Privatmarked	8	505	157	113	2	5	0	783
Bedriftsmarked	8	54	154	188	0	0	0	396
<b>Sum brutto utlån</b>		<b>11 970</b>	<b>5 907</b>	<b>7 010</b>	<b>756</b>	<b>581</b>	<b>125</b>	<b>26 349</b>
Finansielle investeringer								
Sertifikater og obligasjoner	27	2 095	41	0	0	0	0	2 136
<b>Sum finansielle investeringer</b>		<b>2 095</b>	<b>41</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2 136</b>
<b>Totalt utlånsrelaterte eiendeler</b>		<b>14 065</b>	<b>5 947</b>	<b>7 010</b>	<b>756</b>	<b>581</b>	<b>125</b>	<b>28 485</b>

KONSERN	Noter	Risikoklasse					Misligholdt	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
<b>2022</b> (Beløp i mnok)								
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	1 143	0	0	0	0	0	1 143
Brutto utlån til og fordringer på kunder								
PM	8	7 507	3 995	2 395	177	154	39	14 267
BM	8	1 346	1 298	5 097	938	312	67	9 060
Brutto utlån til og fordring på kunder og kredittinstitusjoner klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet								
Privatmarked	8	584	167	79	7	2	1	840
Bedriftsmarked	8	340	56	12	0	0	0	407
<b>Sum brutto utlån</b>		<b>10 920</b>	<b>5 516</b>	<b>7 583</b>	<b>1 122</b>	<b>468</b>	<b>107</b>	<b>25 717</b>
Finansielle investeringer								
Sertifikater og obligasjoner	27	2 001	41	0	0	0	0	2 041
<b>Sum finansielle investeringer</b>		<b>2 001</b>	<b>41</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>2 041</b>
<b>Totalt utlånsrelaterte eiendeler</b>		<b>12 921</b>	<b>5 556</b>	<b>7 583</b>	<b>1 122</b>	<b>468</b>	<b>107</b>	<b>27 758</b>

Bankens risikoklassifiseringssystem klassifiserer hvert engasjement i risikogrupperne laveste, lav, middels, høy, høyeste og misligholdt/ nedskrevet basert på kundens misligholdssannsynlighet (PD) og sikkerhetsdekning (sikkerhetsklasse). Se for øvrig note 6 for ytterligere informasjon om bankens risikostyring og risikoklassifisering.

## Note 14 – Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Bankens renterisiko beregnes ved å benytte 6 standardiserte rentesjokkscenarier som definert i EBAs retningslinje Annex III.

Renterisiko er sannsynligheten for at endringer i markedsrenten vil påvirke kontantstrømmer eller virkelig verdi av bankens finansielle instrumenter. Styret har fastsatt rammer for bankens renteeksponering.

Det foretas løpende overvåking og rapportering av bankens renteeksponering. Banken benytter instrumenter for å sikre at eksponering er innenfor fastsatte rammer.

Under presenteres bankens renterisiko ved et parallelt renteskift på 2 prosentpoeng for hele rentekurven for alle relevante balanseposter per 31.12.23.

Basisrisiko konsern (Beløp i mnok)	Renterisiko, 2 % økning	
	2023	2022
Obligasjoner og sertifikater	-5	-5
Fastrenteutlån til kunder	-72	-82
Derivater relatert til fastrenteutlån til kunder	52	70
Øvrige utlån og innskudd	-3	-2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer (hensyntatt sikringsderivater)	19	18
Annet	5	6
<b>Total renterisiko, effekt på resultat før skatt</b>	<b>-5</b>	<b>4</b>

Rentekurverisiko konsern (Beløp i mnok)	Renterisiko, 2 % økning	
	2023	2022
0-3 mnd	-2	0
3-12 mnd	8	8
12-36 mnd	-1	-2
36-60 mnd	-8	-2
>60 mnd	-2	1
<b>Total renterisiko, effekt på resultat før skatt</b>	<b>-5</b>	<b>4</b>

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

## Note 15 – Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke kan overholde sine betalingsforpliktelser når disse forfaller, eller erstatte innskudd når disse trekkes ut, med den konsekvens at konsernet misligholder forpliktelsene til å innfri innskudd og gi lån. Likviditetsrisiko blir styrt og målt ved hjelp av flere metoder. Se for øvrig omtale under note 6.

Tabellen under viser bankens forventede fremtidige kontantstrømmer knyttet til forpliktelser. I tabellen er det lagt til grunn nominelle verdier, samt rentenivå

slik det foreligger per 31.12.23. Løpetid på innskudd til fastrente er satt til utløpet av fastrenteperioden. Løpetid på øvrige innskudd er ansett å være på forespørsel noe som også medfører at fremtidige renteelementer ikke er lagt til. Løpetid på derivater er satt til utgangen av kontraktperioden. Kontraktmessig kontantstrøm på derivater er ikke balanseført. Løpetid på verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital er satt til første avtalte forfallstidspunkt. Sannsynligheten for at eventuelle call-muligheter blir benyttet er ikke hensyntatt. Løpetiden på øvrige forpliktelser er satt til forfallstidspunktet.

MORBANK Per 31.12.2023 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser</b>						
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 940	531	802	90	0	19 364
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	461	510	901	1 137	3 010
Derivater	0	19	-31	2	-1	-10
Annen gjeld og balanseførte forpliktelser	0	133	127	0	0	261
Ansvarlig lånekapital	0	4	12	56	283	356
<b>Sum kontantstrøm forpliktelser</b>	<b>17 940</b>	<b>1 150</b>	<b>1 421</b>	<b>1 049</b>	<b>1 419</b>	<b>22 980</b>

KONSERN Per 31.12.2023 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser</b>						
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 926	531	802	90	0	19 350
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	461	510	901	1 137	3 010
Derivater	0	19	-31	2	-1	-10
Annen gjeld og balanseførte forpliktelser	0	133	127	0	109	369
Ansvarlig lånekapital	0	4	12	56	283	356
<b>Sum kontantstrøm forpliktelser</b>	<b>17 926</b>	<b>1 150</b>	<b>1 421</b>	<b>1 049</b>	<b>1 528</b>	<b>23 075</b>

MORBANK Per 31.12.2022 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser</b>						
Innskudd fra og gjeld til kunder	18 271	214	602	42	0	19 129
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	491	673	3 913	1 303	6 381
Derivater	0	27	-14	59	27	99
Annen gjeld og balanseførte forpliktelser	0	46	88	0	0	134
Ansvarlig lånekapital	0	0	15	60	277	351
<b>Sum kontantstrøm forpliktelser</b>	<b>18 271</b>	<b>778</b>	<b>1 364</b>	<b>4 074</b>	<b>1 607</b>	<b>26 093</b>

KONSERN Per 31.12.2022 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser</b>						
Innskudd fra og gjeld til kunder	18 260	214	602	42	0	19 118
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	491	673	3 913	1 303	6 381
Derivater	0	27	-14	59	27	99
Annen gjeld og balanseførte forpliktelser	0	95	95	0	1	190
Ansvarlig lånekapital	0	0	15	60	277	351
<b>Sum kontantstrøm forpliktelser</b>	<b>18 260</b>	<b>827</b>	<b>1 371</b>	<b>4 074</b>	<b>1 607</b>	<b>26 139</b>

## Note 16 – Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

MORBANK Per 31.12.2023 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Eiendeler</b>						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	103	0	0	0	0	103
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 114	0	0	180	0	1 294
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 690	42	130	1 274	20 808	24 944
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	110	214	1 813	0	2 136
Finansielle derivater	0	(0)	1	39	26	66
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	1 101	1 101
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	323	323
Investering i konsernselskaper	0	0	0	0	77	77
Eiendom, anlegg og utstyr	0	0	0	0	82	82
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	0
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	24	0	24
Andre eiendeler	49	18	0	0	33	99
<b>Eiendeler</b>	<b>3 957</b>	<b>169</b>	<b>346</b>	<b>3 329</b>	<b>22 450</b>	<b>30 251</b>
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 939	531	802	90	0	19 363
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	333	346	3 660	1 137	5 477
Finansielle derivater	0	1	0	94	0	94
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	133	127	0	52	313
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	251	251
<b>Sum gjeld</b>	<b>17 939</b>	<b>999</b>	<b>1 276</b>	<b>3 844</b>	<b>1 440</b>	<b>25 498</b>



KONSERN Per 31.12.2023 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Eiendeler</b>						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	103	0	0	0	0	103
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 114	0	0	180	0	1 294
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 690	42	130	1 274	20 807	24 943
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	110	214	1 813	0	2 136
Finansielle derivater	0	0	1	39	26	66
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	1 101	1 101
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	319	319
Investering i konsernselskaper	0	0	0	0	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	0	0	0	0	106	106
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	69	69
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	24	0	24
Andre eiendeler	49	48	0	0	33	130
<b>Eiendeler</b>	<b>3 957</b>	<b>200</b>	<b>346</b>	<b>3 329</b>	<b>22 462</b>	<b>30 294</b>
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 926	531	802	90	0	19 350
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	333	346	3 660	1 137	5 477
Finansielle derivater	0	1	0	93	0	94
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	186	131	0	52	369
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	251	251
<b>Sum gjeld</b>	<b>17 926</b>	<b>1 051</b>	<b>1 280</b>	<b>3 843</b>	<b>1 440</b>	<b>25 540</b>

Utlån og innskudd til fast rente er fordelt ut fra løpetiden på engasjementet. Innskudd til flytende rente er i sin helhet vurdert å forfalle på forespørsel grunnet at kunden her står fritt til å løse ut engasjementet på et hvert ønskelig tidspunkt.

MORBANK Per 31.12.2022 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Eiendeler</b>						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	90	0	0	0	0	90
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	988	0	0	155	0	1 143
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 831	65	64	883	20 634	24 477
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	9	156	1 877	-	2 041
Finansielle derivater	0	0	1	39	29	69
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	1 093	1 093
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	244	244
Investering i konsernselskaper	0	0	0	0	61	61
Eiendom, anlegg og utstyr	0	0	0	0	88	88
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	0
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	36	0	36
Andre eiendeler	39	28	0	0	33	99
<b>Eiendeler</b>	<b>3 948</b>	<b>102</b>	<b>220</b>	<b>2 990</b>	<b>22 182</b>	<b>29 443</b>
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	18 270	214	602	42	0	19 129
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	255	495	3 513	1 286	5 549
Finansielle derivater	0	0	0	69	25	94
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	46	88	0	84	218
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	251	251
<b>Sum gjeld</b>	<b>18 270</b>	<b>515</b>	<b>1 185</b>	<b>3 623</b>	<b>1 647</b>	<b>25 240</b>

KONSERN Per 31.12.2022 (Beløp i mnok)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Eiendeler</b>						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	90	0	0	0	0	90
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	988	0	0	155	0	1 143
Netto utlån til og fordringer på kunder	2 831	65	64	883	20 634	24 477
Sertifikater, obligasjoner og rentefond	0	9	156	1 877	0	2 041
Finansielle derivater	0	0	1	39	29	69
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	0	0	0	0	1 094	1 094
Investering i eierinteresser	0	0	0	0	361	361
Investering i konsernselskaper	0	0	0	0	0	0
Eiendom, anlegg og utstyr	0	0	0	0	112	112
Goodwill og andre immaterielle eiendeler	0	0	0	0	57	57
Eiendel ved utsatt skatt	0	0	0	36	0	36
Andre eiendeler	39	57	0	0	33	128
<b>Eiendeler</b>	<b>3 948</b>	<b>131</b>	<b>220</b>	<b>2 990</b>	<b>22 320</b>	<b>29 610</b>
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	18 259	214	602	42	0	19 118
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	255	495	3 513	1 286	5 549
Finansielle derivater	0	0	0	69	25	94
Annen gjeld og balanseført forpliktelse	0	95	95	0	85	274
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0	251	251
<b>Sum gjeld</b>	<b>18 259</b>	<b>564</b>	<b>1 192</b>	<b>3 623</b>	<b>1 647</b>	<b>25 285</b>

## Note 17 – Netto renteinntekter

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
		<b>Renteinntekter</b>		
17	48	Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	48	17
838	1 351	Renter av utlån til og fordringer på kunder	1 351	838
53	123	Renter av sertifikater, obligasjoner og derivater	123	53
		<b>Rentekostnader</b>		
0	0	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	0
202	490	Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	492	202
134	279	Renter på utstedte verdipapirer	279	134
12	16	Renter på annen gjeld	16	12
<b>348</b>	<b>785</b>	<b>Sum rentekostnader</b>	<b>787</b>	<b>348</b>
<b>560</b>	<b>737</b>	<b>Sum netto renteinntekter</b>	<b>736</b>	<b>560</b>

Renter på annen gjeld inkluderer avgift til Sikringsfondet med 15,7 mill. kroner i 2023.

## Note 18 – Netto provisjons- og andre inntekter

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
		<b>Provisjonsinntekter</b>		
6	5	Garantiprovisjon	5	6
17	16	Verdipapirromsetning	16	17
83	89	Betalingsformidling	89	83
51	48	Forsikringstjenester	48	51
59	39	Boligkreditt	39	59
7	7	Andre provisjonsinntekter	7	7
<b>224</b>	<b>205</b>	<b>Sum provisjonsinntekter</b>	<b>205</b>	<b>224</b>
		<b>Provisjonskostnader</b>		
8	11	Betalingsformidling	11	8
2	4	Andre provisjonskostnader	4	2
<b>10</b>	<b>15</b>	<b>Sum provisjonskostnader</b>	<b>15</b>	<b>10</b>
		<b>Andre driftsinntekter</b>		
1	1	Driftsinntekter fast eiendom	1	1
0	0	Meglerprovisjon	133	114
6	2	Andre driftsinntekter	2	6
<b>7</b>	<b>3</b>	<b>Sum andre driftsinntekter</b>	<b>136</b>	<b>121</b>
<b>221</b>	<b>194</b>	<b>Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter</b>	<b>327</b>	<b>334</b>

## Note 19 – Netto resultat fra finansielle eiendeler

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
<b>31</b>	<b>22</b>	<b>Sum utbytte</b>	<b>22</b>	<b>31</b>
<b>62</b>	<b>89</b>	<b>Inntekt fra eierinteresser i felleskontrollert virksomhet</b>	<b>27</b>	<b>89</b>
(18)	(5)	Sertifikater og obligasjoner målt til virkelig verdi over resultatet	(5)	(18)
(3,8)	0	Netto verdiendring på derivater og sikringsobjekt knyttet til sikring av verdipapirgjeld	0	(3,8)
(13)	4	Netto verdiendring på derivater og sikringsobjekt knyttet til fastrenteutlån	4	(13)
33	2	Netto verdiendring på egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet	2	33
0,0	0,6	Netto gevinst/ tap på valutabeholdning	0,6	0,0
-	-	Netto verdiendring på garantiforpliktelser	-	-
<b>(2)</b>	<b>2</b>	<b>Sum netto resultat fra andre finansielle investeringer</b>	<b>2</b>	<b>(2)</b>
<b>90</b>	<b>113</b>	<b>Netto resultat fra finansielle eiendeler</b>	<b>19</b>	<b>55</b>

## Note 20 – Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
99	110	Lønn	192	167
13	12	Pensjonskostnader (note 23)	17	17
28	33	Sosiale kostnader	51	42
<b>141</b>	<b>155</b>	<b>Sum personalkostnader</b>	<b>260</b>	<b>227</b>
146	153	Antall årsverk pr 31.12.	246	231

### Ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

#### 2023 (hele tusen kroner)

Navn	Lønn og andre kortsiktige ytelser <sup>2</sup>	Herav utbetalt bonus	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Innbetaling innskuddspensjon	Styre- honorar i døtre og lignende	Lån	Antall egenkapitalbevis <sup>1</sup>
<b>Ledergruppen</b>	10 689	0	0	1 207	0	36 681	18 897
<b>Styret</b>	1 579	0	0	0	0	8 692	7 063

### Ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

#### 2022 (hele tusen kroner)

Navn	Lønn og andre kortsiktige ytelser <sup>2</sup>	Herav utbetalt bonus	Opptjente pensjonsrettigheter siste år	Innbetaling innskuddspensjon	Styre- honorar i døtre og lignende	Lån	Antall egenkapitalbevis <sup>1</sup>
<b>Ledergruppen</b>	10 494	0	388	1 024	0	34 587	25 980
<b>Styret</b>	1 502	0	0	0	0	10 885	7 697

<sup>1</sup> Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Ringerike Hadeland pr 31.12. Det er også tatt med egenkapitalbevis tilhørende den nærmeste familie og foretak hvor vedkommende selv eller nærmeste familie har bestemmende innflytelse, jf regnskapsloven § 1-3, 2. ledd.

<sup>2</sup> Kun honorarer er inkludert i godtgjørelse til ansattevalgte styre- og representantskapsmedlemmer

Det vises til "Rapport godtgjørelse til ledende personer" på bankens nettsider for nærmere beskrivelse.

### Spareprogram for ansatte

I 2022 startet konsernet et ettårig Spareprogram for sine ansatte. Dette ble videreført til 2023. For annethvert egenkapitalbevis den ansatte kjøper gjennom spareordningen gir Sparebank 1 Ringerike Hadeland konsern den ansatte ett bonus-egenkapitalbevis. Tildelingen av "bonusbevis" skjer to år etter kjøp av egenkapitalbevis i spareprogrammet og forutsetter at den ansatte fortsatt eier de opprinnelige oppsparte egenkapitalbevisene, samt fortsatt er ansatt i konsernet. Av konsernets ansatte valgte 160 å delta ved oppstart av spareprogrammet i januar 2023. Ved utgangen av året hadde 4 ansatte trådt ut av ordningen grunnet at arbeidsforholdet var avsluttet. Konsernets balanseførte forpliktelse knyttet til kjøp av fremtidige bonusbevis var 2,7 mill. kroner per 31.12.2023, hvorav 1,4 mill. kroner gjelder ordningen i 2023.

## Note 21 – Andre driftskostnader

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
61	65	IT-kostnader	68	66
17	22	Markedsføring	26	19
10	10	Ordinære avskrivinger ( note 30 og 31)	11	11
1	0	Formuesskatt	0	1
11	11	Driftskostnader faste eiendommer	11	11
8	11	Eksterne honorarer	13	10
38	53	Øvrige driftskostnader	66	51
<b>147</b>	<b>172</b>	<b>Sum adm. kostn. og andre driftskostnader</b>	<b>195</b>	<b>168</b>
		<b>Godtgjørelse til ekstern revisor</b>		
1,5	1,8	Lovpålagt revisjon	1,9	1,7
0,1	0,2	Teknisk bistand	0,2	0,1
0,3	0,2	Andre tjenester	0,2	0,3
<b>1,8</b>	<b>2,1</b>	<b>Sum (inkludert merverdiavgift)</b>	<b>2,2</b>	<b>2,1</b>

## Note 22 – Pensjoner

### Generell beskrivelse av konsernets pensjonsordninger

Konsernet er pliktig å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk ytelsespensjon. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov. Konsernet benytter IAS 19 ved beregning av sine pensjonsforpliktelser.

### Ansatte i morbanken

Det eksisterer tre ulike ytelsesbaserte pensjonsordninger for bankens ansatte, som stammer fra de tre bankene, SpareBank 1 Gran, SpareBank 1 Ringerike og SpareBank 1 Jevnaker Lunner før fusjonen i 2010. YTP-ordningene administreres av hhv Storebrand, Ringerike Pensjonskasse og SpareBank 1 Forsikring. De kollektive ytelsespensjonsordningene er lukket, og ansatte som ikke er omfattet av disse inngår i en innskuddspensjonsordning. Alle som er ansatt etter 1. juli 2010 inngår i innskuddspensjonsordningen.

Styret i banken besluttet i april 2017 å gjennomføre en 2. gangslukking av bankens ytelsesbaserte pensjonsordninger med virkning fra 1. juli 2017. Pensjonister og ansatte født til og med 1960 har blitt værende i ytelsesordningene, mens yngre årsklasser er overført bankens

innskuddspensjonsordning og kompensert for forskjellen mellom ordningene.

I tillegg kommer AFP (Avtalefestet Førtidspensjon) som gjelder alle ansatte. Banken har også udekkede pensjonsforpliktelser som finansieres over driften.

Ny AFP-ordning gjeldende fra 2011 skal regnskapsføres som en ytelsesbasert foretaksordning og finansieres gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn. Det foreligger foreløpig ikke tilgjengelig informasjon for innregning av den nye forpliktelsen og ordningen er derfor foreløpig behandlet som en innskuddspensjonsordning.

### Ansatte i Eiendomsmeglern Ringerike Hadeland AS

Alle ansatte (26) er tilsluttet ITP.

### Ansatte i Sparebank 1 Økonomihuset AS

Alle ansatte (80) er tilsluttet ITP.

Lukkede ytelsespensjoner	MORBANK	KONSERN
Ansatte	10	10
Pensjonister	103	103

Innskuddspensjon	MORBANK	KONSERN
Ansatte	142	229

Til grunn for beregning av kostnader og forpliktelser for lukket pensjonsordning ligger følgende forutsetninger:

Økonomiske forutsetninger	01.01.2024	01.01.2023
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Forventet avkastning på midlene	3,10 %	3,00 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	3,50 %	3,50 %
Forventet G-regulering	3,28 %	3,25 %
Forventet pensjonsregulering	1,8%/3,25%	0,0%/3,25%
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %
Forventet frivillig avgang	5% nedtrappes til 0% fra 50 år	5% nedtrappes til 0% fra 50 år
Forventet AFP-uttak fra 62 år	Ulike for de ulike "ordningene"	Ulike for de ulike "ordningene"
Benyttet uførhetstabell	IR73	IR73
Benyttet dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

De tidspunkt som er angitt ovenfor angir fra hvilket tidspunkt forpliktelsen beregnes med endrede forutsetninger. Dette innebærer eksempelvis at pensjonsforpliktelsen per 31.12.2022 er neddiskontert med de forutsetninger som gjelder 01.01.2022, mens årskostnaden for 2022 er basert på de forutsetninger som gjaldt ved årets begynnelse.

### Netto pensjonsforpliktelse i balansen

MORBANK/KONSERN (Beløp i mnok)	31.12.2023			31.12.2022		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Påløpte pensjonsforpliktelser	-228	-61	-288	-247	-63	-310
Verdi pensjonsmidlene	236	-	236	226	0	226
Netto pensjonsforpliktelser	8	-61	-53	-21	-63	-84
Arbeidsgiveravgift	-	1	1	-	0	0
<b>Balanseførte pensjonsforpliktelser</b>	<b>8</b>	<b>-60</b>	<b>-52</b>	<b>-21</b>	<b>-63</b>	<b>-84</b>

## Årets pensjonskostnad

MORBANK	31.12.2023			31.12.2022		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
(Beløp i mnok)						
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1	0	1	2	0	2
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	7	2	9	5	1	6
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-7	0	-7	-5	0	-5
Arbeidsgiveravgift	0	0	0	0	0	0
Sum ytelsesbaserte ordninger	2	2	4	3	1	4
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	0	8	8	0	9	9
<b>Netto pensjonskostnader</b>	<b>2</b>	<b>10</b>	<b>12</b>	<b>3</b>	<b>11</b>	<b>13</b>

KONSERN	31.12.2023			31.12.2022		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
(Beløp i mnok)						
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1	0	1	2	0	2
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	7	2	9	5	1	6
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-7	0	-7	-5	0	-5
Arbeidsgiveravgift	0	0	0	0	0	0
Sum ytelsesbaserte ordninger	2	2	4	3	1	4
Innskuddsbaserte pensjonsordninger	0	13	13	0	13	13
<b>Netto pensjonskostnader</b>	<b>2</b>	<b>15</b>	<b>17</b>	<b>3</b>	<b>15</b>	<b>17</b>

## Sensitivitet konsern 2023

(Beløp i mnok)

Sikret ordning PBO	-1,0 %	+1,0%
Diskonteringsrente	257	202
Lønnsregulering	225	229
Pensjonsregulering	203	255
Sikret ordning PBO (%)		
Diskonteringsrente	13,2 %	-10,9 %
Lønnsregulering	-0,8 %	0,8 %
Pensjonsregulering	-10,6 %	12,5 %
Usikret ordning PBO	-1,0 %	+1,0%
Diskonteringsrente	56	46
Lønnsregulering	51	51
Pensjonsregulering	46	56
Usikret ordning PBO (%)		
Diskonteringsrente	11,5 %	-8,3 %
Lønnsregulering	0,3 %	1,4 %
Pensjonsregulering	-8,1 %	11,1 %

## Sensitivitet konsern 2022

(Beløp i mnok)

Sikret ordning PBO	-1,0 %	+1,0%
Diskonteringsrente	278	215
Lønnsregulering	241	246
Pensjonsregulering	216	276
Sikret ordning PBO (%)		
Diskonteringsrente	14,1 %	-11,5 %
Lønnsregulering	-0,9 %	0,9 %
Pensjonsregulering	-11,1 %	13,3 %
Usikret ordning PBO	-1,0 %	+1,0%
Diskonteringsrente	59	48
Lønnsregulering	52	53
Pensjonsregulering	48	58
Usikret ordning PBO (%)		
Diskonteringsrente	11,3 %	-9,6 %
Lønnsregulering	-0,5 %	0,5 %
Pensjonsregulering	-9,9 %	10,9 %

## Note 23 – Skatt

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
551	703	Resultat før skattekostnad	612	521
-107	-108	+/- permanente forskjeller *	2	-15
28	-45	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	-44	33
-16	10	- herav ført direkte mot egenkapitalen	10	-16
<b>456</b>	<b>560</b>	<b>Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt</b>	<b>581</b>	<b>523</b>
114	140	Herav betalbar skatt	141	117
<b>114</b>	<b>140</b>	<b>Betalbar skatt i balansen</b>	<b>141</b>	<b>117</b>
114	140	Betalbar skatt av årets overskudd	142	117
-7	11	+/- endring i utsatt skatt	11	-7
4	-2	+/- øvrige endringer utsatt skatt	-2	4
0,2	-0,6	+/- for mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	-0,6	0,2
0	0	+/- andre endringer	0	0
<b>111</b>	<b>149</b>	<b>Årets skattekostnad</b>	<b>151</b>	<b>114</b>

2022	2023	Utsatt skattefordel og utsatt skatt i balansen vedrører følgende midlertidige forskjeller	2023	2022
7	6	- Gevinst-/tapskonto	8	10
5	1	- Andre poster	1	5
<b>12</b>	<b>7</b>	<b>Sum positive skatteøkende midlertidige forskjeller</b>	<b>9</b>	<b>14</b>
<b>3</b>	<b>2</b>	<b>Utsatt skatt</b>	<b>2</b>	<b>3</b>
28	31	- Driftsmidler	30	28
84	52	- Netto pensjonsforpliktelse	52	84
45	21	- Finansielle instrumenter	21	44
<b>157</b>	<b>104</b>	<b>Sum negative skattereduserende midlertidige forskjeller</b>	<b>103</b>	<b>156</b>
<b>39</b>	<b>26</b>	<b>Utsatt skattefordel</b>	<b>25</b>	<b>38</b>
<b>36</b>	<b>24</b>	<b>Netto bokført utsatt skattefordel</b>	<b>24</b>	<b>36</b>

2022	2023	Utsatt skatt i resultatregnskapet vedrører endring i følgende midlertidige forskjeller	2023	2022
-0,5	0,4	- Gevinst-/tapskonto	0,4	-0,5
5	-5	- Finansielle instrumenter	-5	5
1	0,7	- Varige driftsmidler	0,7	1
2	-8	- Netto pensjonsforpliktelse	-8	2
0	1,0	- Andre midlertidige forskjeller	0,8	0
<b>7</b>	<b>-11</b>	<b>Netto endring utsatt skatt</b>	<b>-11</b>	<b>7</b>

2022	2023	Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	2023	2022
141	176	25 % av resultat før skatt	153	130
-12	3	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller) *	3	-12
-23	-28	Aksjeutbytte	0	0
0	0	Gevinst verdipapirer under fritaksmetoden	0	0
1	0,7	Tilbakeføring av 3% av skattefrie inntekter etter fritaksmodellen	0,7	1
0	0	Effekt av endret skattesats	0,0	0,0
4	-2	Andre endringer	-5	-6
0,2	-0,6	For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	-0,6	0,2
<b>111</b>	<b>149</b>	<b>Resultatført periodeskatt</b>	<b>151</b>	<b>114</b>

2022	2023	Effektiv skattesats i %	2023	2022
<b>20 %</b>	<b>21 %</b>	<b>Effektiv skattesats i %</b>	<b>25 %</b>	<b>22 %</b>

Inkluderer ikke skattepliktige resultatposter samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (resultatandeler trekkes ut ettersom de allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

## Note 24 – Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

I henhold til IFRS 7 skal finansielle instrumenter som regnskapsføres til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer:

### Nivå 1:

#### Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter kun egenkapitalinstrumenter notert på Oslo Børs.

### Nivå 2:

#### Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel

enkelte OTC derivater) bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater. Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2. Instrumenter inkludert i nivå 2 omfatter renteswapper, obligasjoner og sertifikater som inngår i likviditetsporteføljen, samt egenkapitalinstrumenter notert på utenlandsk børs.

### Nivå 3:

#### Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Dersom fastsettelsen av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2, benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke er basert på observerbare markedsdata, er fastsatt på grunnlag av verdianslag innhentet fra eksterne parter eller SpareBank 1 Gruppen. Verddivurdering er basert på et gjennomsnitt av fem ulike metoder:

- siste kjente transaksjonskurs
- resultat per aksje
- utbytte per aksje
- rapportert EBITDA for underliggende aksjeselskap
- siste kjente transaksjonskurs på sammenlignbare instrumenter

Instrumenter inkludert i nivå 3 som verdsettes etter disse verdsettelsesmetoder omfatter unoterte egenkapitalinstrumenter, som vurderes til virkelig verdi over resultatet.

Strategiske eierposter i SpareBank 1 selskapene verdsettes i hovedsak til gjennomsnittlig emisjonskurs. Ved verdifall som ikke anses å være forbigående, nedskrives eierposten til vår andel av bokført egenkapital i selskapet.

Fastrentelån klassifisert i nivå 3 verddivurderes kvartalsvis basert på en neddiskontert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer fra porteføljen. Diskonteringsrenten settes lik en stipulert markedsrente for porteføljen. Verdien tilsvarende bankens beste estimat på prisen en markedsdeltaker vil være villig til å betale for fastrenteutlånsporteføljen i et annenhåndsmarked for fastrenteutlån.

## Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2023.

Eiendeler (beløp i mnok)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet</b>				
- Derivater	0	66	0	66
- Obligasjoner og sertifikater	0	2 136	0	2 136
- Egenkapitalinstrumenter og verdipapirfond	0	2	1 099	1 101
- Fastrentelån	0	0	1 179	1 179
<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over OCI</b>				
- Utlån klassifisert til virkelig verdi over OCI	0	13 438	0	13 438
<b>Sum eiendeler</b>	<b>0</b>	<b>15 643</b>	<b>2 277</b>	<b>17 920</b>
<b>Forpliktelser (beløp i mnok)</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet</b>				
- Derivater	0	94	0	94
<b>Sum forpliktelser</b>	<b>0</b>	<b>94</b>	<b>0</b>	<b>94</b>

## Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2022.

Eiendeler (beløp i mnok)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet</b>				
- Derivater	0	69	0	69
- Obligasjoner og sertifikater	0	2 041	0	2 041
- Egenkapitalinstrumenter og verdipapirfond	0	2	1 092	1 094
- Fastrentelån	0	0	1 247	1 247
<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over OCI</b>				
- Utlån klassifisert til virkelig verdi over OCI	0	13 287	0	13 287
<b>Sum eiendeler</b>	<b>0</b>	<b>15 400</b>	<b>2 339</b>	<b>17 739</b>
<b>Forpliktelser (beløp i mnok)</b>	<b>Nivå 1</b>	<b>Nivå 2</b>	<b>Nivå 3</b>	<b>Total</b>
<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet</b>				
- Derivater	0	94	0	94
<b>Sum forpliktelser</b>	<b>0</b>	<b>94</b>	<b>0</b>	<b>94</b>

## Følgende tabell presenterer endringene i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2023:

	Fastrentelån	Egenkapital-instrumenter	Sum
Inngående balanse	1 247	1 092	2 339
Investeringer i perioden	0	3	3
Tilbakebetaling av kapital	0	0	0
Salg i perioden (til bokført verdi)	0	-24	-24
Netto volumendring i perioden	-77	26	-52
Gevinst eller tap ført i resultatet	9	2	10
Gevinst eller tap ført direkte mot utvidet resultat	0	0	0
<b>Utgående balanse</b>	<b>1 179</b>	<b>1 099</b>	<b>2 277</b>

Verdsettelsen av fastrentelånene er basert på endringer i markedsrenten og endringer i porteføljens kunderente hensyntatt gjennomsnittlig gjenværende løpetid på porteføljen. Gjennomført sensitivitetsanalyse indikerer at en økning i markedsrenten på 10 basispunkter ville medført en brutto negativ resultateffekt på 4,1 mill kroner. Tilsvarende ville en reduksjon i markedsrenten på 10 basispunkter medført en brutto positiv resultateffekt på 4,1 mill kroner.

## Note 25 – Virkelig verdi av finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost

MORBANK (Beløp i mnok)	Bokført verdi 31.12.23	Virkelig verdi 31.12.23	Bokført verdi 31.12.22	Virkelig verdi 31.12.22
<b>EIENDELER</b>				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 294	1 294	1 143	1 143
<i>Netto utlån til og fordringer på kunder:</i>				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (BM)	11 109	11 109	10 788	10 788
<b>Sum finansielle eiendeler</b>	<b>12 403</b>	<b>12 403</b>	<b>11 931</b>	<b>11 931</b>
<b>FORPLIKTELSE</b>				
Innskudd fra og gjeld til kunder	19 363	19 363	19 129	19 129
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost	2 110	2 111	3 036	3 017
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, virkelig verdi-sikret	3 366	3 366	2 513	2 513
Ansvarlig lånekapital	251	252	251	248
Hybridkapital	201	202		
<b>Sum finansielle forpliktelser</b>	<b>25 090</b>	<b>25 093</b>	<b>24 928</b>	<b>24 906</b>

KONSERN (Beløp i mnok)	Bokført verdi 31.12.23	Virkelig verdi 31.12.23	Bokført verdi 31.12.22	Virkelig verdi 31.12.22
<b>EIENDELER</b>				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 294	1 294	1 143	1 143
<i>Netto utlån til og fordringer på kunder:</i>				
Utlån (BM)	11 108	11 108	10 788	10 788
<b>Sum finansielle eiendeler</b>	<b>12 403</b>	<b>12 403</b>	<b>11 931</b>	<b>11 931</b>
<b>FORPLIKTELSE</b>				
Innskudd fra og gjeld til kunder	19 350	19 350	19 118	19 118
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost	2 110	2 111	3 036	3 017
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, virkelig verdi-sikret	3 366	3 366	2 513	2 513
Ansvarlig lånekapital	251	252	251	248
Hybridkapital	201	202	0	0
<b>Sum finansielle forpliktelser</b>	<b>25 077</b>	<b>25 079</b>	<b>24 917</b>	<b>24 895</b>

### Virkelig verddivurdering av poster ført til amortisert kost

Ved virkelig verddivurdering av poster ført til amortisert kost har vi delt inn i følgende: utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån til kunder bedriftsmarked, innskudd fra og gjeld til kunder, gjeld til kredittinstitusjoner og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

Utlån til kunder og kredittinstitusjoner prises på ulike måter. Her følger en oversikt over ulike prismodeller fordelt på de ulike kategoriene:

- Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner prises med utgangspunkt i NIBOR.
- Utlån til kunder personmarked prises med flytende kunderente.
- Utlån til kunder bedriftsmarked prises med flytende kunderente samt en del lån prises med utgangspunkt i NIBOR.

Banken vurderer at lån til bedriftsmarkedet med flytende rente har en riktig markedspris på balanse-tidspunktet. Begrunnelsen for dette er at den flytende renten kontinuerlig vurderes og justeres i henhold til rentenivået i kapitalmarkedet og endringer i konkurranse-situasjonen.

NIBOR-lån på til sammen 6.096 mill kroner (hovedsakelig bedriftsmarkedet) per 31.12.2023 er inngått med forskjellige marginer og med ulike tidsintervall for renteregulering. Alle disse NIBOR-lånene kan reforhandles kontinuerlig. Banken tilstreber at disse lånene har rett markedspris til enhver tid.

### Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd til kunder

For innskudd til kunder og gjeld til kredittinstitusjoner estimeres virkelig verdi lik bokført verdi siden disse i all hovedsak har flytende rente. Basert på overnevnte vurderinger blir det ingen forskjell mellom bokført verdi og virkelig verdi i tabellen over.

### Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital blir verddivurdert ved teoretisk markedsverddivurdering basert på rente- og spreadkurve fra Verdipapirfondenes forening.



## Note 26 – Certifikater og obligasjoner

MORBANK		Certifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor		KONSERN	
2022	2023	(beløp i mnok)		2023	2022
			Stat- og statsgarantert		
540	490	- pålydende verdi		490	540
559	504	- virkelig verdi		504	559
			Annen offentlig utsteder		
85	60	- pålydende verdi		60	85
87	61	- virkelig verdi		61	87
0	0	Finansielle foretak			0
1 384	1 554	- pålydende verdi		1 554	1 384
1 387	1 558	- virkelig verdi		1 558	1 387
<b>2 009</b>	<b>2 104</b>	<b>Sum rentepapirer, pålydende verdi</b>		<b>2 104</b>	<b>2 009</b>
9	14	- påløpte renter		14	9
<b>2 041</b>	<b>2 136</b>	<b>Sum rentepapirer, virkelig verdi over resultatet</b>		<b>2 136</b>	<b>2 041</b>

MORBANK		Certifikater og obligasjoner fordelt på risikoklasse		KONSERN	
2022	2023	Virkelig verdi (beløp i mnok)		2023	2022
1 992	2 082	Risikoklasse 1 (Rating AAA til AA-)		2 082	1 992
41	41	Risikoklasse 3 (Rating BBB+ til BBB- og rentepapirer uten rating)		41	41
<b>2 033</b>	<b>2 122</b>	<b>Sum certifikater og obligasjoner</b>		<b>2 122</b>	<b>2 033</b>
9	14	- påløpte renter		14	9
<b>2 041</b>	<b>2 136</b>	<b>Sum rentepapirer, virkelig verdi over resultatet</b>		<b>2 136</b>	<b>2 041</b>

Rating av certifikater og obligasjoner er hentet fra Standard & Poor's, Moodys eller Fitch. Risikoklassene er i henhold til Finanstilsynets grupperinger og kapitalkravskravskriften.

## Note 27 – Finansielle derivater

### Generell beskrivelse

Oppstillingen nedenfor viser virkelig verdi av bankens finansielle derivater bokført som eiendeler og gjeld samt nominelle verdier av kontraktene. Positiv markedsverdi av kontrakter blir bokført som eiendel, mens negativ markedsverdi blir bokført som gjeld. Kontraktsvolumet, oppført brutto, viser størrelsen av derivatens underliggende eiendeler, og er grunnlaget

for måling av endringer i virkelig verdi av bankens derivater. Det oppgitte volumet viser utestående volum av transaksjoner ved årets slutt og gir ingen indikasjon på markedsrisiko eller kredittrisiko.

Banken har ingen kontrakter som kvalifiserer for kontantstrømsikring.

### MORBANK OG KONSERN

Alle beløp er like for morbank og konsern (beløp i mnok).

Til virkelig verdi over resultatet	2023			2022		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
<b>Renteinstrumenter</b>						
Renteswapper fastrente utlån	909	33	0	1 146	37	2
<b>Sum renteinstrumenter</b>	<b>909</b>	<b>33</b>	<b>0</b>	<b>1 146</b>	<b>37</b>	<b>2</b>
<b>Sikring av innlån</b>						
Rentebytteavtaler (inkl. renteswap)	3 634	33	93	2 524	32	92
<b>Sum renteinstrumenter sikring</b>	<b>3 634</b>	<b>33</b>	<b>93</b>	<b>2 524</b>	<b>32</b>	<b>92</b>
<b>Sum finansielle derivater</b>						
Sum renteinstrumenter	4 543	66	94	3 670	69	94
<b>Sum finansielle derivater</b>	<b>4 543</b>	<b>66</b>	<b>94</b>	<b>3 670</b>	<b>69</b>	<b>94</b>

### Virkelig verdisikring

Konsernet har gjennomført en verdisikring av fastrenteinnlån med en balanseverdi på 3.634 mill. kroner. Innlånene sikres 1:1 gjennom eksterne kontrakter hvor det er samsvar mellom løpetid og fastrenten i sikringsobjektet og sikringsforretningen. Konsernet utarbeider kvartalsvis dokumentasjon på at sikringsobjektet og sikringsinstrumentet er sikringseffektivt. Ved bruk av sikringsbokføring sikrer konsernet seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread mot markedsrenten er ikke en del av sikret risiko og påvirker derfor ikke effektiviteten i sikringsbokføringen.

Endring i virkelig verdi av sikringsinstrumentet i 1:1 sikringen var 11,6 mill. kroner i 2023 (-33,5 mill. kroner), mens endring i virkelig verdi av sikringsobjektet i 1:1 sikringen var -11,3 mill. kroner (-31,1 mill. kroner). Sikringsineffektiviteten innregnet i resultatet utgjorde dermed 0,3 mill. kroner (-2,4 mill. kroner). Resultateffektene er inkludert i resultatlinjen "netto resultat fra andre finansielle investeringer".

## Note 28 – Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
		<b>Aksjer og andeler</b>		
1 093		Til virkelig verdi over resultat		1 094
-	-	- Børsnoterte egenkapitalbevis	-	-
1 093	1 101	- Unoterte selskaper	1 101	1 094
0,02	0,02	- Unoterte fond	0,02	0,02
<b>1 093</b>	<b>1 101</b>	<b>Sum aksjer og andeler</b>	<b>1 101</b>	<b>1 094</b>
-	-	<b>Sum børsnoterte selskaper</b>	-	
<b>1 093</b>	<b>1 101</b>	<b>Sum unoterte selskaper</b>	<b>1 101</b>	<b>1 094</b>

## Note 29 – Goodwill og andre immaterielle eiendeler

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
-	-	Goodwill	50	50
-	-	Andre immaterielle eiendeler	7	12
-	-	<b>Sum goodwill og andre immaterielle eiendeler 31.12</b>	<b>57</b>	<b>63</b>

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
		<b>Goodwill</b>		
0	0	Anskaffelsekost 01.01	50	50
0	0	Avgang	0	0
0	0	Tilgang	13	0
0	0	Anskaffelsekost 01.01	63	50
		Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0
		Årets nedskrivninger	1	0
		Akkumulerte nedskrivninger 31.12	2	0
<b>0</b>	<b>0</b>	<b>Balansført goodwill 31.12</b>	<b>61</b>	<b>50</b>

Balansført goodwill i konsernet knytter seg til goodwill tilknyttet EiendomsMegler 1 Ringerike Hadeland AS i forbindelse med morbankfusjonen mellom tidligere Ringerike Sparebank, Sparebanken Jevnaker Lunner og Gran Sparebank i 2010 (16,2 mill. kroner) samt goodwill ved oppkjøp av SpareBank 1 Økonomihuset AS og SpareBank1 Økonomihuset IT-Nett AS i 2015 (33,6 mill. kroner). Tilgangen i 2023 skyldes goodwill ved oppkjøp og innfusjonering av Fokus Regnskap AS og BS Regnskap AS. Rest goodwill knytter seg til oppkjøpet av datterdatter (EiendomsMegler 1 Gjøvik AS) i 2010 som samme år ble fusjonert inn i EiendomsMegleren Ringerike Hadeland AS (datterselskap).

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
		<b>Andre immaterielle eiendeler</b>		
40		Anskaffelsekost 01.01	52	52
0		Tilgang	0	0
0		Avgang	0	0
40		Anskaffelsekost 31.12	52	52
40		Akkumulerte av- og nedskrivninger 01.01	45	40
0		Avgang akkumulerte av- og nedskrivninger	0	0
0,0		Årets av- og nedskrivninger	0	6
40		Akkumulerte av- og nedskrivninger 31.12	45	45
<b>0</b>	<b>0</b>	<b>Andre immaterielle eiendeler 31.12</b>	<b>7</b>	<b>7</b>

Andre immaterielle eiendeler i konsern består i tillegg av identifisert og beregnet merverdi på kundeportefølje og merkevare ved oppkjøpet av SpareBank 1 Økonomihuset AS og SpareBank 1 Økonomihuset IT-nett AS i 2015 samt ervervede lisenser i EiendomsMegler 1 Ringerike Hadeland AS.

## Note 30 – Eiendom, anlegg og utstyr

MORBANK					KONSERN					
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Anlegg under utførelse	IFRS 16 bruksrett	Totalt	(Beløp i mnok)	Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Anlegg under utførelse	IFRS 16 bruksrett	Totalt
153	40	0	8	201	Anskaffelseskost 01.01.2022	158	46	0	39	243
1	2	3	0	6	Tilgang	1	2	3	0	6
7	3	0	0	9	Avgang	7	3	0	0	9
147	40	3	8	197	Anskaffelseskost 31.12.2022	153	45	3	39	240
70	29	0	4	104	Akkumulert av-og nedskrivning	73	35	0	12	119
7	2	0	1	10	Årets avskrivning	7	3	0	4	13
0	0	0	0	0	Årets nedskrivning	0	0	0	0	0
6	2	0	0	8	Årets avgang	6	2	0	0	8
72	29	0	5	106	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2022	74	35	0	16	125
<b>75</b>	<b>10</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>91</b>	<b>Balansført verdi 31.12.2022</b>	<b>79</b>	<b>11</b>	<b>3</b>	<b>23</b>	<b>115</b>
147	40	3	8	197	Anskaffelseskost 01.01.2023	153	45	3	39	240
3	0	1	0	4	Tilgang	3	2	1	0	6
0	0	2	0	2	Avgang	0	0	2	0	2
149	40	1	8	199	Anskaffelseskost 31.12.2023	156	47	1	39	243
72	29	0	5		Akkumulert av-og nedskrivning	74	35	0	16	
7	2	0	1		Årets avskrivning	7	3	0	3	
0	0	0	0		Årets nedskrivning	0	0	0	0	
0	0		0		Årets avgang	0	0	0	0	
78	31	0	6	115	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2023	81	37	0	19	137
<b>71</b>	<b>9</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>83</b>	<b>Balansført verdi 31.12.2023</b>	<b>75</b>	<b>10</b>	<b>1</b>	<b>20</b>	<b>107</b>

### Avskrivning

Prosentats for ordinære avskrivninger er 2-5 % for bankbygg og annen fast eiendom, tomter 0 %, innredning og inventar 10-30 %, maskiner- og IT-utstyr 15-30 % og transportmidler 20-25 %.

### Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

## Note 31 – Andre eiendeler

MORBANK		KONSERN		
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
50	62	Forskuddsbet. ikke påløpte kostnader og opptj. ikke mottatte innt.	94	79
47	37	Andre eiendeler	37	47
<b>97</b>	<b>99</b>	<b>Sum andre eiendeler</b>	<b>130</b>	<b>126</b>

## Note 32 – Innskudd fra og gjeld til kunder

MORBANK		KONSERN		
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
15 468	14 351	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	14 338	15 457
3 660	5 012	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	5 012	3 660
<b>19 129</b>	<b>19 363</b>	<b>Sum innskudd fra og gjeld til kunder</b>	<b>19 350</b>	<b>19 118</b>

2022	2023	Innskudd fordelt på sektor og næring	2023	2022
12 080	12 482	Lønnstakere o.l	12 482	12 080
730	622	Offentlig sektor	622	730
400	416	Primærnæringen	416	400
213	244	Industri	244	213
999	908	Bygg- og anleggsvirksomhet	908	999
458	435	Varehandel	435	458
149	160	Transport og lagring	160	149
110	131	Hotell og restaurantdrift	131	110
1 949	1 829	Forretningsmessig tjenesteyting	1 818	1 945
1 239	1 392	Omsetning/drift eiendommer	1 390	1 232
794	721	Diverse næringer	721	794
5	24	Påløpte renter	24	5
<b>19 129</b>	<b>19 363</b>	<b>Sum innskudd fordelt på sektor og næring</b>	<b>19 350</b>	<b>19 118</b>

2022	2023	Innskudd fordelt på geografiske områder	2023	2022
3 347	3 313	Innlandet	3 313	3 347
13 625	13 793	Viken	13 780	13 613
1 568	1 638	Oslo	1 638	1 568
432	457	Landet for øvrig	457	432
158	161	Utlandet	161	158
<b>19 129</b>	<b>19 363</b>	<b>Sum innskudd fordelt på geografiske områder</b>	<b>19 350</b>	<b>19 118</b>

## Note 33 – Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

MORBANK			KONSERN		
2021	2022	(Beløp i mnok)	2022	2021	
		Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak			
-	-	- pålydende verdi	-	-	
-	-	- virkelig verdi	-	-	
		Obligasjonsgjeld			
5 549	5 466	- pålydende verdi	5 466	5 549	
5 549	5 477	- bokført verdi	5 477	5 549	
<b>5 549</b>	<b>5 466</b>	<b>Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, pålydende verdi</b>	<b>5 466</b>	<b>5 549</b>	
<b>5 549</b>	<b>5 477</b>	<b>Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer, bokført verdi</b>	<b>5 477</b>	<b>5 549</b>	
<b>2022</b>	<b>2023</b>	Obligasjonsgjeld fordelt på forfallstidspunkt	<b>2023</b>	<b>2022</b>	
699	0	2023	0	699	
1 100	616	2024	616	1 100	
900	900	2025	900	900	
750	750	2026	750	750	
800	800	2027	800	800	
950	1 250	2028	1 250	950	
350	1 150	2029	1 150	350	
<b>5 549</b>	<b>5 466</b>	<b>Sum obligasjonsgjeld, pålydende verdi</b>	<b>5 466</b>	<b>5 549</b>	
<b>2022</b>	<b>2023</b>	Verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer	<b>2023</b>	<b>2022</b>	
5 549	5 466	NOK	5 466	5 549	
<b>5 549</b>	<b>5 466</b>	<b>Sum verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer</b>	<b>5 466</b>	<b>5 549</b>	

## MORBANK OG KONSERN

Endring i verdipapirgjeld	31.12.2023	Emittert	Forfalt/ innløst	Tilbakekjøp	31.12.2022
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	5 466	1 100	-574	-609	5 549
Påløpte renter	70				58
Verdijusteringer	-59				-58
<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>	<b>5 477</b>	<b>1 100</b>	<b>-574</b>	<b>-609</b>	<b>5 549</b>
Endring i verdipapirgjeld	31.12.2022	Emittert	Forfalt/ innløst	Tilbakekjøp	31.12.2021
Obligasjonsgjeld, nominell verdi	5 549	1 750	-321	-1 084	5 204
Påløpte renter	58				43
Verdijusteringer	-58				5
<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>	<b>5 549</b>	<b>1 750</b>	<b>-321</b>	<b>-1 084</b>	<b>5 252</b>

Endring i forpliktelser fra finansiering	31.12.2023	Påløpt rente	Andre effekter			31.12.2022
			Valuta- effekter	Verdi- justeringer	Kontant- strøm	
Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	5 477	12	0	-1	-83	5 549
Ansvarlig lånekapital	251	0	0	0	0	251
<b>Sum</b>	<b>5 728</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>-1</b>	<b>-83</b>	<b>5 800</b>

Endring i forpliktelser fra finansiering	31.12.2022	Påløpt rente	Andre effekter			31.12.2021
			Valuta- effekter	Verdi- justeringer	Kontant- strøm	
Gjeld ved utstedelse av verdipapirer	5 549	14	0	-63	345	5 252
Ansvarlig lånekapital	251	1	0	0	0	251
<b>Sum</b>	<b>5 800</b>	<b>15</b>	<b>0</b>	<b>-63</b>	<b>345</b>	<b>5 503</b>

## Note 34 – Ansvarlig lånekapital

MORBANK			KONSERN		
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022	
<b>Ansvarlig lånekapital</b>					
250	250	- tidsbegrenset ansvarlig lånekapital <sup>1)</sup>	250	250	
1	1	- påløpte renter	1	1	
<b>251</b>	<b>251</b>	<b>Sum ansvarlig lånekapital</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	

<sup>1)</sup> Ansvarlig lån har en løpetid på 10 år med mulighet for call etter 5 år. Pr 31.12.2023 har banken utstedt totalt 250 mill. kroner i ansvarlig lånekapital, med tidspunkt for «call» 30.09.2026 (50 mill kr).

### MORBANK OG KONSERN

Endring i ansvarlig lånekapital	31.12.2023	Emittert	Forfalt/ innløst	Tilbake-kjøp	31.12.2022
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, nominell verdi	250	200	-78	-122	250
Påløpte renter	1	0	0	0	1
<b>Sum ansvarlig lånekapital</b>	<b>251</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>251</b>

MORBANK			KONSERN		
2021	2022	(Beløp i mnok)	2022	2021	
<b>Ansvarlig lånekapital</b>					
250	250	- tidsbegrenset ansvarlig lånekapital <sup>1)</sup>	250	250	
1	1	- påløpte renter	1	1	
<b>251</b>	<b>251</b>	<b>Sum ansvarlig lånekapital</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	

### MORBANK OG KONSERN

Endring i ansvarlig lånekapital	31.12.2022	Emittert	Forfalt/ innløst	Tilbake-kjøp	31.12.2021
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, nominell verdi	250	0	0	0	250
Påløpte renter	1	0	0	0	1
<b>Sum ansvarlig lånekapital</b>	<b>251</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>251</b>

## Note 35 – Annen gjeld og forpliktelser

MORBANK			KONSERN		
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022	
<b>Annen gjeld og balanseførte forpliktelser</b>					
22	25	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	82	79	
84	52	Pensjonsforpliktelser (note 23)	52	84	
111	236	Annen gjeld	236	111	
<b>218</b>	<b>313</b>	<b>Sum annen gjeld og balanseførte forpliktelser</b>	<b>369</b>	<b>274</b>	
<b>Stilte garantier mv. (avtalte garantibeløp)</b>					
131	124	Betalingsgarantier	124	131	
173	170	Kontraktsgarantier	170	173	
0	0	Lånegarantier	0	0	
0,1	0	Garantier for skatter	0	0,1	
407	475	Annet garantiansvar	430	308	
<b>712</b>	<b>769</b>	<b>Sum stilte garantier (ikke balanseført)</b>	<b>724</b>	<b>612</b>	
<b>Andre ikke balanseførte forpliktelser</b>					
2 341	2 129	Ubenyttede kreditter	2 114	2 341	
337	759	Innvilgede lånetilsagn (ikke diskontert)	759	337	
<b>2 678</b>	<b>2 887</b>	<b>Sum andre ikke balanseførte forpliktelser</b>	<b>2 873</b>	<b>2 678</b>	
<b>3 607</b>	<b>3 969</b>	<b>Totale forpliktelser</b>	<b>3 966</b>	<b>3 564</b>	

Bygg	Verdipapir <sup>1)</sup>	Sum	Pantstillelser	Bygg	Verdipapir <sup>1)</sup>	Sum
			Pantstillelse 2023			
			- Tilhørende forpliktelse 2023		1 863	1 863
			Pantstillelse 2022			
1 889		1 889	Tilhørende forpliktelse 2022	1 889	1 889	

<sup>1)</sup> Verdipapirer stilt som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank

## Note 36 – Bundne midler

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
		<b>Bundne midler</b>		
5	6	Skattetrekk	10	9
<b>5</b>	<b>6</b>	<b>Sum bundne midler</b>	<b>10</b>	<b>9</b>

### Klientmidler

Datterselskapet Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS oppbevarer klientmidler på egne bankkonti og har klientansvar i forbindelse med eiendomsmeglingen. I konsernregnskapet fremkommer dette som en netto fordring knyttet til provisjon.

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
0	0	Bokført klientansvar per 31.12.	-82	-103
0	0	Innestående klientmidler bank per 31.12.	102	121
0	0	Avsetning til tap på fordringer	-0,31	-0,31
<b>0</b>	<b>0</b>	<b>Bokførte klientfordringer per 31.12.</b>	<b>20</b>	<b>18</b>

## Note 37 – Investeringer i eierinteresser

Firma	Anskaffelseskost.	Forretningskontor	Eierandel i prosent
<b>Investering i datterselskaper</b>			
<b>Aksjer eid av morbanken</b>			
Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS	13	Hønefoss	94 %
Sparebank 1 Økonomihuset AS	64	Hønefoss	100 %
	<u>77</u>		
<b>Investeringer i felleskontrollert virksomhet</b>			
Samarbeidende Sparebanker AS	292	Oslo	16,41 %
SpareBank 1 SamSpar AS	31	Oslo	16,45 %
	<u>323</u>		

### Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringer er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet.

2023	Sel- skapets aksje- kapital	Antall aksjer	Pålyd- ende verdi	Eien- deler	Gjeld	Sum inntek- ter	Sum kost- nader	Sel- skapets års- resultat	Bokført verdi 2023
Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS	562	700	803	28	19	69	65	4	13
Sparebank 1 Økonomihuset AS	10 000	1 000	10 000	40	18	88	87	1	64
<b>Sum investering i datterselskaper</b>									<b>77</b>
<b>Sum investeringer i konsernselskap morbank</b>									<b>77</b>

2022	Sel- skapets aksje- kapital	Antall aksjer	Pålyd- ende verdi	Eien- deler	Gjeld	Sum inntek- ter	Sum kost- nader	Sel- skapets års- resultat	Bokført verdi 2022
Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS	562	700	803	31	22	53	45	9	13
Sparebank 1 Økonomihuset AS	2 000	1 000	2 000	21	15	63	64	(1)	48
<b>Sum investering i datterselskaper</b>									<b>61</b>
<b>Sum investeringer i konsernselskap morbank</b>									<b>61</b>

Inntekter fra investering i datterselskap	2023	2022
Utbytte fra Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS	6	8
Utbytte fra Sparebank 1 Økonomihuset AS	-	5

**Investeringer i felleskontrollert virksomhet**

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
216	244	Balanseført verdi per 01.01.	361	356
28	79	Tilgang/avgang	26	4
0	0	EK-endringer	20	-1
0	0	Resultatandel	-5	51
0	0	Utbetalt utbytte	-83	-49
<b>244</b>	<b>323</b>	<b>Balanseført verdi per 31.12.</b>	<b>319</b>	<b>361</b>

**Inntekter fra investeringer i felleskontrollert virksomhet**

MORBANK			KONSERN	
2022	2023	(Beløp i mnok)	2023	2022
0	0	Resultatandel fra Samarbeidende Sparebanker AS	-6	51
0	0	Resultatandel fra Sparebank 1 SamSpar AS	0	0
49	83	Utbytte fra Samarbeidende Sparebanker AS	0	0
0	0	Utbytte fra SpareBank 1 SamSpar AS	0	0
<b>49</b>	<b>83</b>	<b>Sum inntekt</b>	<b>-5</b>	<b>51</b>

**Konsernets eierandeler i felleskontrollert virksomhet**

(Beløp i mnok)						Bokført		
2023	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	verdi	Eierandel	Antall aksjer
Samarbeidende SpareBanker AS	292	0	1	6	(6)	312	16,41 %	127 230
SpareBank 1 SamSpar AS	13	9	21	21	0	7	16,45 %	25 467
	<b>306</b>	<b>9</b>	<b>22</b>	<b>28</b>	<b>(5)</b>	<b>319</b>		

2022	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	Bokført		
						verdi	Eierandel	Antall aksjer
Samarbeidende SpareBanker AS	349	0	51	0	51	357	15,21 %	134 953
SpareBank 1 SamSpar AS	0	11	7	7	(0)	4	15,21 %	134 953
	<b>350</b>	<b>12</b>	<b>58</b>	<b>8</b>	<b>51</b>	<b>361</b>		

**Note 38 – Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper**

Transaksjoner mellom nærstående parter. Med nærstående parter menes her tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og datterselskaper. Se note 37 for investeringer i eierinteresser. Bankens mellomværende med ansatte og tillitsvalgte vises i note 21.

Lån (Beløp i mnok)	Nærstående selskaper		Felleskontrollerte virksomheter	
	2023	2022	2023	2022
Lån utestående pr 1.1.	0	1	16	0
Lån innvilget i perioden	1	0	0	20
Tilbakebetaling	0,0	-0,7	-4	-4
<b>Utestående lån per 31.12.</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>12</b>	<b>16</b>
Renteinntekter	0,2	0,1	0,8	0,6
Tap ved utlån	0	0	0	0

**Innskudd (Beløp i mnok)**

Innskudd per 1.1.	12	25	0	0
Nye innskudd i perioden	2	0	0	0
Uttak	0	-13	0	0
<b>Innskudd per 31.12.</b>	<b>13</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Rentekostnader	0,03	0,02	0	0

Alle lån til nærstående parter er bokført i morbanken.

## Note 39 – Eierandelskapital- og eierstruktur

### Egenkapitalbeviskapital

Bankens egenkapitalbeviskapital utgjør 1.565.040.500 kroner fordelt på 15.650.405 egenkapitalbevis, hvert pålydende 100 kroner. Per 31.12.2023 var det 2033 egenkapitalbevisiere (2008 per 31.12.2022).

Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte:

År	Endring	Endring i egenkapitalbeviskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
1996	Emisjon ifbm børsnotering	50 000 000	50 000 000	500 000
2010	Kapitalutvidelse ifbm fusjon	1 344 665 200	1 394 665 200	13 446 652
2017	Emisjon	170 375 300	1 565 040 500	1 703 753

MORBANK			
(Beløp i mnok)	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Egenkapitalbeviskapital	1 565	1 565	1 565
Overkursfond	492	492	492
Utjevningsfond eksklusive utbytte og fond for urealiserte gevinster	1 779	1 580	1 580
<b>A. Sum egenkapitalbevisierenes kapital</b>	<b>3 836</b>	<b>3 637</b>	<b>3 637</b>
Grunnfondskapital eksklusive gaver og fond for urealiserte gevinster	100	94	94
Kompensasjonsfond	5	5	5
<b>B. Sum samfunnseid kapital</b>	<b>105</b>	<b>99</b>	<b>99</b>
<b>Egenkapital eksklusiv utbytte og fond for urealiserte gevinster</b>	<b>3 941</b>	<b>3 736</b>	<b>3 736</b>
<b>Eierandelsbrøk (A/(A+B))</b>	<b>97,34 %</b>	<b>97,35 %</b>	<b>97,34 %</b>

De 20 største egenkapitalbevisierne		Antall egenkapitalbevis	Andel
1	SPAREBANK 1-STIFTELSEN RINGERIKE	4 634 470	29,61 %
2	SPAREBANKSTIFTELSEN GRAN	3 086 627	19,72 %
2	SPAREBANKSTIFTELSEN JEVNAKER LUNNE	2 347 840	15,00 %
4	VPF EIKA EGENKAPITALBEVIS	532 631	3,40 %
5	TRONRUD AS	319 690	2,04 %
6	MP PENSJON PK	246 222	1,57 %
7	KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE GJENSI	234 424	1,50 %
8	WENAASGRUPPEN AS	232 000	1,48 %
9	FRES AS	209 335	1,34 %
10	AKA AS	148 531	0,95 %
11	DNB BANK ASA	117 558	0,75 %
12	ALLUMGÅRDEN AS	77 311	0,49 %
13	THORSTEIN KVALE AS	58 570	0,37 %
14	G.A.S. HOLDING AS	50 679	0,32 %
15	SPESIALFONDET BOREA UTBYTTE	50 000	0,32 %
16	BERGEN KOMMUNALE PENSJONSKASSE	50 000	0,32 %
17	RG HOLDING AS	41 338	0,26 %
18	LUNNER ALMENNING	40 322	0,26 %
19	ADLON AS	40 000	0,26 %
20	STAAVI	38 000	0,24 %
20	HAHV INVEST AS	38 000	0,24 %
<b>Sum 20 største eiere</b>		<b>12 593 548</b>	<b>80,47 %</b>
Øvrige eiere		3 056 857	19,53 %
<b>Utstedte egenkapitalbevis</b>		<b>15 650 405</b>	<b>100 %</b>

Intervall	Antall eiere	%	Antall EKB	%
10.001-	90	4 %	13 758 006	88 %
5.001-10.000	85	4 %	604 292	4 %
1.000-5.000	394	19 %	867 808	6 %
201-1.000	685	34 %	349 606	2 %
0-200	779	38 %	70 693	0 %
	2 033	100 %	15 650 405	100 %

Kommune	Antall eiere	%	Antall EKB	%
RINGERIKE	742	36 %	6 525 759	42 %
GRAN	167	8 %	3 321 959	21 %
JEVNAKER	170	8 %	2 605 616	17 %
OSLO	188	9 %	1 456 675	9 %
HOLE	150	7 %	329 649	2 %
BERGEN	19	1 %	242 016	2 %
RAUMA	1	0 %	232 000	1 %
Sum	1 437	71 %	14 713 674	94 %
Øvrige	596	29 %	936 731	6 %
<b>Totalt</b>	<b>2 033</b>	<b>100 %</b>	<b>15 650 405</b>	<b>100 %</b>



## Note 40 – Leieavtaler

IFRS 16 Leieavtaler fører til at vesentlige leieavtaler for konsernet balanseføres. Bruksrett er presentert i balansen som en del av "Eiendom, anlegg og utstyr", mens leieforpliktelsen presenteres som "Annen gjeld og balanseført forpliktelser". SpareBank 1 Ringerike Hadeland har benyttet seg av fritak som finnes for kortsiktige leieavtaler (under 12 måneder) og leieavtaler med lav verdi. Disse leiekostnadene utgjorde 0,79 mill. kroner for morbank og 1,0 mill. kroner for konsernet i 2023.

Alle beløp er i millioner kroner.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	Balansen	31.12.2023	31.12.2022
3	2	Leieforpliktelser	25	27
3	2	Bruksrett	19	22

MORBANK			KONSERN	
31.12.2022	31.12.2023	Resultatregnskap	31.12.2023	31.12.2022
1	1	Avskrivninger	4	4
0,1	0,1	Renter	-0,7	-0,4
1	1	Sum	3	3

## Note 41 – Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntruffet vesentlige hendelser etter balansedagen som påvirker konsernets regnskap.



## Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

Vi erklærer, etter beste overbevisning, at årsregnskapet for SpareBank 1 Ringerike Hadeland for 2023 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av morbankens og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også, etter beste overbevisning, at årsberetningen gir en rettviseende:

- oversikt over viktige begivenheter i regnskapsåret og deres innflytelse på årsregnskapet
- beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor i neste regnskapsår
- beskrivelse av vesentlige transaksjoner med nærstående.

Hønefoss, 14. februar 2024  
I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland



Olav Fjell  
Leder



Wenche Ravlo  
Nestleder




Svein Oftedal



Jane K. Gravbråten



Liv Bente Kildal



Hans Anton Stubberud



Espen Gundersen



Bjørn Rune Rindal  
Adm. direktør

# Eierstyring og selskapsledelse

**Styret og ledelsen i SpareBank 1 Ringerike Hadeland vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i konsernet. De formelle kravene for denne følger av regnskapslovens § 3-3b og Oslo Børs krav om å følge og forklare eventuelle avvik fra Norsk anbefaling for eierskapsstyring og selskapsledelse (NUES) <sup>1</sup>.**

<sup>1</sup> Vurderingen tar utgangspunkt i sist oppdaterte anbefaling fra NUES pr. 14.oktober 2021. Det er ingen endringer i 2022 og 2023

## Pkt. 1 Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

God virksomhetsstyring i SpareBank 1 Ringerike Hadeland omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter for å sikre egenkapitalbeveiserne, kundenes, medarbeiderne og andre gruppers interesser i konsernet. SpareBank 1 Ringerike Hadeland følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse og retter seg etter dens anbefalinger som er relevante for en sparebank med egenkapitalbevis. Styret gir en redegjørelse for selskapets eierstyring og selskapsledelse i årsberetningen. Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterlevs i SpareBank 1 Ringerike Hadeland.

*Avvik fra anbefalingen: Ingen*

## Pkt. 2 Virksomhet

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er i dag et moderne, børsnotert bankkonsern som tilbyr alle typer finanstjenester. Styret vedtok igjennom strategiarbeid i 2021 ny visjon for banken. Bankens vedtatte visjon er «Vi er en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region».

Bankens overordnede strategiske mål er å være et lønnsomt, bærekraftig og solid bankkonsern som er attraktiv for kunder, egenkapitalbeveiere, medarbeidere og lokalsamfunnet. Den overordnede strategien skal gjenspeile disse ambisjonene. Som følge av dette skal bankkonsernet

- Være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling
- Nær og dyktig – med korteste beslutninger
- Utnytte teknologien og digitale løsninger

- Være samfunnsengasjert og skape stolthet for regionen
- Bedriftskultur med arbeidsglede, åpenhet og kontinuerlig forbedring
- Selvstendig og offensiv eier i SpareBank 1-alliansen

Styret evaluerer løpende konsernets strategiske mål, bilde og fastsetter de overordnede målsetningene relatert til risikoprofil og avkastning. Videre fastsetter styret overordnede rammer og retningslinjer for risiko- og kapitalstyringen i konsernet, samt etiske retningslinjer som skal bidra til høy etisk standard.

Bankens vedtekter finnes på bankens nettside.

Samfunnsansvar er en integrert del av SpareBank 1 Ringerike Hadeland sin virksomhet og uttrykkes gjennom strategier, tiltak og aktiviteter banken gjennomfører i lokalsamfunnet. Et aktivt samfunnsengasjement er direkte verdiskapende ved at det reduserer risiko, gir nye forretningsmuligheter, skaper motiverte medarbeidere og ikke minst bidrar til å opprettholde bankens gode omdømme.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har egne nettsider for samfunnsansvar. Det vises ellers til eget kapittel om bærekraft i årsrapporten og bærekraftsrapporten.

### Bærekraftig verdiskaping

Banken har en viktig rolle som utviklingsaktør og ønsker å være et forbilde på god forretningsdrift, også når det gjelder ESG-relaterte (Environmental, Social and Governance) spørsmål. Konsernets mål er at all forretningsdrift, investeringer og økonomisk verdiskaping

skal være bærekraftig og ivareta hensynet til etikk, miljø, sosiale forhold samt arbeidstaker- og menneskerettigheter. SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal kjennetegnes av høy etisk standard, god eierstyring og selskapsledelse.

Styret har vedtatt etikkregler for konsernet, og etikk er fast tema på kurs for alle nyansatte. I tillegg gjennomføres årlig en etikkuke med fokus på aktuelle områder hvor ansatte deltar i diskusjoner rundt utvalgte tema. Dette skal bidra til at bevisstgjøring av konsernets verdigrunnlag og at etiske retningslinjer blir godt kommunisert og gjort kjent i hele organisasjonen. Det er etablert varslingsrutiner dersom ansatte får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser eller andre forhold som kan være med på å skade selskapets omdømme eller finansielle situasjon.

*Avvik fra anbefalingen: Ingen*

## Pkt. 3 Selskapskapital og utbytte

Styret foretar løpende en vurdering av kapitalsituasjonen i lys av selskapets mål, strategi og ønsket risikoprofil, samt regulatoriske krav. SpareBank 1 Ringerike Hadeland har et langsiktig mål for ren kjernekapital på myndighetskrav + 1,0 prosentpoeng. Styret vurderer kapitaldekningen å være tilfredsstillende.

<sup>2</sup> Kapitalplanleggingen hensyntar forventede endringer i regulatoriske krav. Forutsatt et pilar 2-krav på 1,6% vil kravet til ren kjernekapital være 14,9% med fullt påskrudd kapitalbuffer.

Merk at kapitaldekningen ren kjernekapital per 31.12.2023 er 17,95 forholdsmessig konsolidert.

For detaljert informasjon om kapitaldekningen, se note 5 i årsrapporten. For en nærmere omtale av reglene om kapitaldekning og hvilke prinsipper SpareBank 1 Ringerike Hadeland legger til grunn for å vurdere kapitalbehovet, vises det til konsernets Pilar 3-rapportering som er publisert på bankens nettside.

### Utbytte

Styret i SpareBank 1 Ringerike Hadeland har per 31.12.2023 tillatelse fra Finanstilsynet til å erverve og ta pant i egne egenkapitalbevis for samlet pålydende inntil 50 mill. kr. Tillatelsen er gyldig frem til neste representantskapsmøte senest 30.04.2024, eller inntil Finanstilsynet ut fra hensynet til konsernets soliditet tilbakekaller tillatelsen.

### Kapitalforhøyelser

Styrefullmakter til kapitalforhøyelser gis på bakgrunn av konkrete og definerte formål. Per 31.12.2023 foreligger det ingen styrefullmakter til å foreta kapitalforhøyelser i SpareBank 1 Ringerike Hadeland.

*Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

## Pkt. 4 Likebehandling av egenkapitalbeveiere og transaksjoner med nærstående

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har en egenkapitalbevisklasse og alle egenkapitalbevis har lik stemmerett. Styret og ledelsen legger vekt på at alle egenkapitalbeveiere skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Ved aksjekapitalforhøyelser skal eksisterende aksjonærer gis fortrinnsrett, med mindre særskilte forhold tilsier at dette kan fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland forholder seg til finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for sparebanker med egenkapitalbevis.

*Avvik fra anbefalingen: Ingen*

## Pkt. 5 Fri omsettelighet

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs med ticker RING og er fritt omsettelige. Vedtektene inneholder ingen begrensninger på omsetteligheten.

*Avvik fra anbefalingen 5: Ingen*

## Pkt. 6 Generalforsamling (Representantskapet)

En sparebank er i utgangspunktet en selveid institusjon og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskaper, jfr. finansforetaksloven kapittel 8 om hvilke organer en sparebank skal ha. SpareBank 1 Ringerike Hadeland forholder seg til finansforetakslovens bestemmelser om finansforetaksorganer.

Representantskapet er konsernets øverste organ. Representantskapet skal se til at sparebanken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak. Etter lovgivingen legges det vekt på at de valgte medlemmer skal sammen avspeile sparebankens kundestruktur, andre interessegrupper og samfunnsfunksjon. Egenkapitalbeveiserne og innskytterne har ni representanter hver, mens ansatte har seks representanter.

Representantskapet fastsetter konsernets årsregnskap, gir styret fullmakt til å ta opp ansvarlig lån og til å foreta kapitalforhøyelser, samt velge medlemmene til bankkonsernets styre og valgkomité.

Ordinært representantskapsmøte skal i henhold til vedtektene avholdes innen utgangen av mars måned hvert år. Styret kan velge å gjennomføre representantskapsmøtet som fysisk eller elektronisk møte. Innkalling og saksdokumenter sendes medlemmene og er tilgjengelig på bankens nettside senest 21 dager før møtet avholdes. Ved forfall innkalles varamedlemmer. Det er ikke anledning til å møte ved fullmektig eller med rådgiver. På representantskapsmøtet deltar styreleder, minst en representant fra valgkomiteen og ekstern

revisor. Andre styremedlemmer kan stille. Fra administrasjonen deltar adm. direktør og banksjef økonomi/finans. Øvrige medlemmer av konsernledelsen kan stille. Det er kun medlemmer av representantskapet som har stemmerett og generelt fattes beslutninger med alminnelig flertall. Protokoll fra møtene i representantskapet er tilgjengelig på bankens nettside.

<sup>3</sup> Dersom representantskapsmøtet blir avholdt elektronisk, må det foreligge systemer som sikrer at lovens krav er oppfylt, samt krav til bekreftelse av elektronisk stemmegivning.

En oversikt over representantskapets medlemmer finnes på bankens nettside.

#### Egenkapitalbeveiserens valgmøte

Det avholdes årlig ett valgmøte for egenkapitalbeveiserne hvor representanter til representantskapet velges og hvor det informeres om selskapets finansielle stilling. Egenkapitalbeveiserne innkalles til valgmøte senest 14 dager før valgmøtet avholdes. Innkallingen inkluderer valgkomiteens innstilling til representanter til representantskapet samt andre relevante sakspapirer. Hvert egenkapitalbevis gir rett til en stemme. Den som har stemmerett er valgbar. Alle egenkapitalbeveisere kan delta på møtet, og det er anledning til å stemme med fullmakt.

*Avvik fra anbefalingen: SpareBank 1 Ringerike Hadeland forholder seg til lover og forskrifter som regulerer finansforetak i sammensetningen av styrende organer. Avvikene vurderes ikke å ha noen reell forskjell fra anbefalingen.*

#### Pkt. 7 Valgkomiteer

I samsvar med SpareBank 1 sine vedtekter er det etablert en valgkomité for innskyterne og en valgkomite for egenkapitalbeveiserne. I tillegg har de ansatte et valgstyre for sine representanter.

#### Valgkomite for representantskapet

Representantskapet i SpareBank 1 Ringerike Hadeland velger en valgkomité blant representant-skapets medlemmer. Valgkomiteen består av fem medlemmer, hvor det minst er en representant fra henholdsvis egenkapitalbeveiserne, innskyterne og de ansatte, samt ett uavhengig medlem av interessegruppene som ikke er medlem av representantskapet. Det er ikke adgang for styrets medlemmer eller ledende ansatte i SpareBank 1 Ringerike Hadeland å være medlem av valgkomiteen. Komiteen ledes av representantskapets leder. Valget gjelder for to år om gangen.

Valgkomiteen avgir begrunnet innstilling representantskapet for valg av styrets leder og medlemmer, samt medlemmer av valgkomiteen. Innstillingen skal gi relevant informasjon om kandidatens bakgrunn og uavhengighet. Valgkomiteen tilstreber å gjennomføre individuelle samtaler med styrets medlemmer i denne forbindelse. Valgkomiteen har også som oppgave å

gjennomgå og foreslå eventuelle endringer i honorarstrukturen for selskapets tillitsvalgte.

Valgkomiteen skal forberede innskytternes valg av representantskapsmedlemmer og varamedlemmer til representantskapet. Valgkomiteens innstilling skal foreligge senest to uker før innskytervalget skal gjennomføres.

Informasjon om valgkomiteen finnes på bankens nettside.

#### Valgkomite egenkapitalbeveiserne

Valgkomiteen skal forberede egenkapitalbeveiserens valg av medlemmer og varamedlem til representantskapet, samt leder og medlemmer til valgkomiteen. Valgene gjennomføres på egenkapitalbeveiserens valgmøter.

#### Valgstyre for ansattes valg

Valg av ansatte som medlemmer av representantskapet foretas av og blant de ansatte i selskapet i henhold til egen instruks.

*Avvik fra anbefalingen: Ingen.*

#### Pkt. 8 Styret, sammensetning og uavhengighet

*Styret velges av representantskapet for inntil to år av gangen. Styret består av syv medlemmer, hvorav to er ansatte representanter. Styret skal være sammensatt slik at de ivaretar bankens behov for kompetanse, kapasitet og mangfold. Ved valg av styrets medlemmer foretas en egnethetsvurdering som blant annet tar hensyn til behovet for både kontinuitet og uavhengighet. De valgte styremedlemmene skal til sammen oppfylle alle nødvendige lovpålagte kompetansekrav. Begge kjønn skal være representert ved minst 40 prosent i styret.*

*Ingen av styremedlemmene som er valgt av representantskapet har noen ansattes- eller oppdragsforhold til selskapet utover sine verv som tillitsvalgte. De enkelte styremedlemmenes bakgrunn er beskrevet i årsrapporten på selskapets nettsider.*

*Ingen i konsernledelsen er medlem av styret.*

*Styret har minimum 9 møter i året og medlemmenes deltakelse på styremøtene er beskrevet i årsrapporten.*

*Avvik fra anbefalingen: Et styremedlem er ansatt som adm. direktør i en av bankens største kunder. Styremedlemmets uavhengighet er vurdert av valgkomiteen. Utover dette har selskapet ingen avvik fra anbefalingen*

#### Pkt. 9 Styrets arbeid

Styrets oppgaver reguleres av en egen styreinstruks vedtatt av representantskapet og det utarbeides årsplaner for styrets arbeid. Instruksene regulerer blant annet styrets ansvar og plikter, saksbehandling og

hvilke saker som skal styrebehandles, samt regler for innkalling og møtebehandling. Instruksene angir også retningslinjer for behandling av avtaler med nærstående parter.

Styret leder konsernets virksomhet i samsvar med lover, forskrifter, vedtekter og vedtak fattet i representantskapet. Styret er ansvarlig for at midler konsernet rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte, samt å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. I tillegg fastsetter styret konsernets strategi, budsjett og markeds- og organisasjonsmessige mål. Det er styret som ansetter og avsetter adm. direktør. Styret har også fastsatt styringsinstruks for adm. direktør.

Styremedlemmer tar ikke del i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har særlig betydning for vedkommende selv eller noen av sine nærstående. Styrets nestleder leder diskusjonen dersom styreleder erklærer seg inhabil. Se for øvrig punkt 4 hvor interessekonflikter og inhabilitet omtales nærmere.

Styret mottar periodisk rapportering av resultatutvikling, markedsutvikling, ledelses-, personal- og organisasjonsmessig utvikling og utvikling i risikobildet og risikokoesponeringen for selskapet. Styret foretar årlig en egenevaluering av sitt virke med henblikk på arbeidsform, saksbehandling, møtestruktur og prioritering av oppgaver, og dette gir grunnlag for endringer og tiltak. I tillegg foretas en evaluering av hvilken kompetanse styret besitter.

Styret har opprettet tre faste styreutvalg som består av medlemmer av styret, som er nærmere beskrevet nedenfor. Utvalgene er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, med formål å foreta vurderinger av utpekte saksområder og derved forbedre styrebehandlingen. Styret fastsetter instruks for utvalgene.

#### Transaksjoner med nærstående

Styreinstruksene i SpareBank 1 Ringerike Hadeland angir at styremedlemmer og adm. direktør ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at vedkommende må anses for å ha personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme følger av konsernets etiske retningslinjer. Den enkelte plikter selv å påse at han ikke er inhabil ved behandlingen av en sak.

Styreinstruksene angir videre at styremedlemmer på eget initiativ skal opplyse om enhver interesse den enkelte eller vedkommendes nærstående kan ha i avgjørelsen av et spørsmål. Med mindre styremedlemmet selv velger å fratrukke seg ved behandlingen eller avgjørelsen av en sak, skal styret beslutte om vedkommende skal fratrukke seg. Ved vurderingen skal det legges vekt på alle former for personlige, økonomiske eller andre interes-

ser hos styremedlemmet og behovet for allmennhetens tillit til bankens virksomhet. Styrets vurderinger av habilitetsspørsmål protokolleres.

#### Godtgjørelsesutvalg

Godtgjørelsesutvalget består av tre medlemmer, inkludert en ansattrepresentant fra konsernets styre, som møtes minimum to ganger årlig. Utvalget skal forberede styrets behandling av blant konsernets godtgjørelsesordning og forberede behandling av adm. direktørs kontrakt og vilkår for årlig behandling av et samlet styret.

Godtgjøringsutvalget er regulert i finansforetakslovens § 15-4 (2)

#### Risikoutvalget

Risikoutvalget består av tre medlemmer fra konsernets styre, og møtes normalt fem ganger i året. Risikoutvalget skal forberede behandlingen av saker knyttet til styrets styring og kontroll av konsernets samlede risiko, samt jevning vurdere om konsernets styring- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten. Utvalget skal videre overvåke systemene for internkontroll, herunder konsernets interne revisjon.

Risikoutvalgets oppgaver er regulert i finansforetaksloven § 13-6 (4).

#### Revisjonsutvalget

Revisjonsutvalg består av tre medlemmer fra konsernets styre, og møtes normalt fem ganger i året. Utvalgets sammensetning oppfyller anbefalingens krav til uavhengighet og kompetanse. Revisjonsutvalget skal forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen, samt avgi uttalelse for valg av revisor. Utvalget skal ha løpende kontakt med revisor om årsregnskapet og vurdere og overvåke revisors uavhengighet og objektivitet, herunder i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor som kan ha betydning for revisors uavhengighet og objektivitet.

Revisjonsutvalgets sammensetning og oppgaver er regulert i finansforetakslovens § 8-18 – 8-20

*Avvik fra anbefalingen: Ingen*

#### Pkt. 10 Risikostyring og internkontroll

Styret i SpareBank 1 Ringerike Hadeland har fokus på risikostyring og internkontroll, og at det er en integrert del av styrets arbeid. God risiko- og kapitalstyring er sentralt i konsernets langsiktige verdiskaping. Internkontroll skal bidra til å sikre effektiv drift og forsvarlig håndtering av risikoer av betydning for å oppnå konsernets forretningsmessige mål

Bankkonsernets pilar 3-rapport, inneholder en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring og er tilgjengelig på bankens nettsider.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil og ha så høy kvalitet i risikooppfølgingen at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad. Selskapets risikoprofil er fastsatt gjennom styringsdokumenter for ulike risikoområder og er kvantifisert gjennom styrefastsatte rammer.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risiko-utvikling følges opp gjennom periodiske risikoreporter til konsernets ledelse og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring og compliance som er uavhengig av forretningsenhetene.

#### Internkontroll finansiell rapportering

Bankens avdeling for økonomi og finans utarbeider finansiell rapportering i SpareBank 1 Ringerike Hadeland og påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder og konsernets regnskapsprinsipper. Banksjef økonomi og finans rapporterer direkte til adm. direktør.

Ekstern revisor foretar hvert kvartal begrenset revisjon av selskapets delårsregnskap i tillegg til full revisjon av selskapets årsregnskap.

#### Internrevisjonen

Internrevisor er et redskap for styret og administrasjonen for overvåking av at risikostyrings-prosessene er målrettede, effektive og fungerer som forutsatt. Det er PwC som står for leveransen av internrevisortjenester til konsernet, og omfatter morbanken og datterselskaper underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll.

Internrevisjonen rapporterer halvårlig til styret, som vedtar årsplaner og budsjett for intern-revisjonen. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger blir i åpne gjennomgått og vurdert implementert.

Avvik fra anbefalingens: Ingen

#### Pkt. 11 Godtgjørelse til styret

Styrets medlemmer mottar en årlig kompensasjon fastsatt av representantskapet. Styre-medlemmenes honorar er ikke resultatavhengige og det utstedes ikke opsjoner til styre-medlemmene. Ingen av styrets medlemmer valgt av representantskapet har oppgaver for selskapet utover styrevervet eller verv avledet av dette.

Nærmere informasjon om kompensasjon for styret fremgår av note til årsregnskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

#### Pkt. 12 Godtgjørelse til ledende ansatte

Fastsetting av lønn og annen godtgjørelse til adm. direktør foretas av styret. Styret har etablert et godt-

gjørelsesutvalg som velges av og blant styrets medlemmer. Utvalget skal forberede alle saker om godtgjørelsesordninger som skal avgjøres av styret.

Nærmere informasjon om kompensasjon for ledende ansatte fremgår av note til årsregnskapet.

Styrets erklæring om lederlønn er eget saksdokument til representantskapet.

Det er ingen aksjeverdibasert godtgjørelse i konsernet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

#### Pkt. 13 Informasjon og kommunikasjon

SpareBank 1 Ringerike Hadeland legger betydelig vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om konsernets utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet.

Informasjon til markedet formidles gjennom investor-presentasjoner, hjemmesider på internett, presse-meldinger og regnskapsrapporter. Det avholdes regelmessige presentasjoner overfor investorer, långivere og andre samarbeidspartnere.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

#### Pkt. 14 Selskapsovertakelse

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er en selveiende institusjon som ikke kan bli overtatt av andre gjennom oppkjøp. Eierstrukturen i en sparebank er lovregulert og det må gis tillatelse fra Finanstilsynet for eierandel over 10 prosent av eierandelskapitalen.

Oversikt over de største egenkapitalbevisiere i SpareBank 1 Ringerike Hadeland fremkommer av årsregnskap og kvartalsrapporter.

Avvik fra anbefalingen: Lovpålagt eierbegrensning

#### Pkt. 15 Revisor

Ekstern revisor velges av representantskapet etter anbefaling fra revisjonsutvalget og innstilling fra styret. Revisors hovedoppgave er å vurdere hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og foretar den lovbestemte bekreftelsen av den økonomiske informasjon konsernet gir i sine offentlige regnskap. Ekstern revisor deltar i styremøtene som behandler årsregnskapet. I tillegg møter revisor i revisjonsutvalgets møter som behandler regnskapet.

Styret har fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte ekstern revisor til andre tjenester enn revisjon.

Ekstern revisor presenterer årlig en plan for revisjonsarbeidet for revisjonsutvalget og styret. Revisor gir

revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder om det er identifisert vesentlige svakheter i selskapets interne kontroll knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen, samt eventuelle forbedringsforslag.

Avvik fra anbefalingen: Ingen



# Aktivitet- og redegjørelsesplikten (ARP)

## Våre medarbeidere

I SpareBank 1 Ringerike Hadeland jobber det medarbeidere som er mellom 22 og 66 år. Vi har mange ulike personligheter, ulik kompetanse, erfaring og perspektiver som vi tar med oss i oppgaveløsning på jobb. Vi må sikre at ansatte føler seg inkludert uavhengig av ulikheter, og jobber etter vårt slagord «gode sammen». Vi har høy kompetanse om eget fagfelt, om relasjonsbygging og vår region. Vi utvikler oss i takt med kundenes behov, og det stiller krav til endringsviljen - og evnen vår. Dyktige og engasjerte medarbeidere er bankens viktigste konkurransefortrinn.

### Arbeidsforhold

Banken har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidstakerrettigheter ivaretas gjennom etterlevelse av lov og tariffavtaleverk og i jevnlig dialog med medarbeidernes tillitsvalgte og verneombud i flere faste møte- og samarbeidsarenaer. Vi er også tilknyttet bedriftshelsetjenesten Agil Helse, som bistår både proaktivt og ved hendelser.

Når tidligere år har vært preget av korona, så har 2023 vært preget av endringer i organisasjonen; relansering av strategi, endringer i organisering, mange nyansatte og nye ledere. Banken står midt i et generasjonsskifte som påvirker oss, og som stiller krav til hvordan vi jobber med kompetanseoverføring, opplæring og kulturutvikling.

Organisasjonsendringer er hovedsakelig at vi etablerer team og avdelinger som jobber med samme oppgaver, for å spesialisere oss og møte kundebehov. Endringer gjør at lokasjonstilhørighet for ansatte har blitt utfordret, og i 2023 har vi jobbet med nye retningslinjer for kjøring mellom kontorer og til kundemøter. Disse skal både bidra til at vi møtes fysisk for vedlikehold av det sosiale miljøet på arbeidsplassen og de gode kundeopplevelsene, samtidig som vi tar hensyn til klima og miljø.

Vi har fortsatt arbeidet med utvikling av vår bedriftskul-

tur. Vi har utviklet en felles lederplattform for konsernet og gjennomført en ledersamling for samtlige ledere i konsernet. Lederne har stor påvirkning, og måten vi leder på er viktig for å lykkes med strategi, endringer og kulturutvikling. Vi har to viktige mål for lederne våre – de skal ha mot og evne til å gjennomføre endring og utvikling og bygger sammen med teamet psykologisk trygghet for å skape gode prestasjoner. Vi har gjennomført to høydesamlinger for alle ansatte, med fokus på å bli kjent, skape trygghet i relasjoner og utfordre oss på ulike problemstillinger sammen.

### HMS og sykefravær

Sparebank 1 Ringerike Hadeland jobber systematisk med HMS. Samarbeids- og arbeidsmiljøutvalget har flere faste møte- og samarbeidsarenaer gjennom året, og blir enige om tiltak for å sikre at vi har et trygt og godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. I 2023 gjennomførte vi en intern risikovurdering for HR og HMS. Basert på dette jobber vi med ulike tiltak for å møte disse utfordringene. Fokus for 2023 har vært organisasjonsendringer, arbeidsbelastning og oppfølging av enkelte avdelinger basert på resultater i vår organisasjonsundersøkelse Winningtemp.

Vi legger til rette for fysisk aktivitet for våre ansatte. Vi har et aktivt bedriftsidrettslag som arrangerer alt fra yoga, teknikktrening på langrenn og felles deltakelse på Ringeriksmaraton. Dette er gode helsefremmende tiltak. Vi gir også individuell, økonomisk støtte til trening og konkurranser.

Vi har avtale med bedriftshelsetjeneste med periodisk oppfølging av ansattes helsesituasjon, samt individuell oppfølging med blant annet psykolog ved behov. Vi legger til rette for å redusere fysiske arbeidsbelastninger blant våre ansatte og investerer i hjelpemidler for å sikre gode arbeidsstillinger på kontoret. Hovedarbeidsplassen vår er kontoret, og alle har sin egen ergonomisk tilpassede arbeidsplass i lokalene våre.

I 2023 var sykefraværet i banken 4,29 %, som er en ned-

gang fra 5,18 % i 2022. Legemeldt langtidsfravær utgjør den største andelen av sykefraværet. Banken arbeider aktivt med sykefraværsoppfølgingen, med vekt på å komme tidlig i gang med oppfølgingsplaner og aktuelle tilretteleggingstiltak.

Det er i 2023 ikke rapport om noen arbeidsulykker.

Sykefravær	
Kvinner	4,94 %
Menn	3,22 %
Fravær pga. syke barn (samlet antall dagsverk)	
Kvinner	96
Menn	55

### Organisasjonsutvikling og kompetanse

Gjennom 2023 er det gjort en rekke justeringer i organisasjonen. Bakgrunnene for justeringene henger sammen med endrede kundeforventninger, endringer i forventninger knyttet til myndighetskrav og som følge av relansering av ny virksomhetsstrategi.

Banken står i et generasjonsskifte. Dette medfører en rekke nye medarbeidere og ledere som skal innlemmes i organisasjonen på en god måte. Etablering og utvikling av team gjennom teamutvikling, med workshop og coaching har vært et prioritert og betydelig arbeid gjennom 2023, som et viktig verktøy for å lykkes med endringsarbeidet. Fokuset i dette arbeidet har handlet om å forstå og utnytte ulikheter i team, for på den måten å få ut potensialet i team.

Kompetanseutvikling er et prioritert område, som skal bidra til at den enkelte medarbeider opplever mestring og utvikling i sitt arbeid, samtidig som banken sikrer nødvendig fremtidig kompetanse.

For å sikre at vi utvikler kompetanse for å lykkes med utviklingen, er det gjort kompetanseløft for flere større grupper i organisasjonen. Dette for å sette organisasjonen i stand til å nå bankens målsetninger.

De årlige utviklingssamtalene er et verktøy for å sikre at strategien forankres hos hver medarbeider og at vi får kartlagt kompetanse – og utviklingsbehovene. På bakgrunn av samtalene, og målene for strategien, utvikles tiltaksplaner for individer og på virksomhetsnivå.

Opplæring, kurs og utdanning skjer i samarbeid med både interne og eksterne partnere. I 2023 har vi hatt ulike eksterne foredragsholdere til å holde webinar, flere ansatte har gjennomført kurs og videreutdanning via Handelshøyskolen BI/NHH. En rekke medarbeidere har deltatt på eksterne kurs spesifikke for sin rolle.

Bærekraftkompetanse har vært et prioritert område for banken i 2023. Banken gjennomførte et omfattende kompetanseløft på bærekraft, tilpasset de enkelte fagområdenes behov. Arbeidet med å sikre opprettholdelse av autorisasjoner for rådgivere og kundebehandlere gjøres strukturert og systematisk, spesielt med tanke på mange nyansatte gjennom året 2023.

For å kontinuerlig måle og ta pulsen på vår organisasjon, gjennomfører vi løpende organisasjonsundersøkelser ved bruk av Winningtemp. Dette er et viktig verktøy for å kontinuerlig måle og justere hvordan vårt arbeidsmiljø er, og hvordan våre medarbeidere har det.

# Likestilling og mangfold

## Del 1: Tilstand for kjønnslikestilling

### Kjønnsbalanse i virksomheten

	2023	2022	2021
<b>Andel kvinner totalt</b>	<b>62 %</b>	<b>63 %</b>	<b>65 %</b>
<b>Andel kvinner i ulike stillingskategorier</b>			
Nivå 3-leder	44 %	69 %	46 %
Nivå 2-ledere	33 %	33 %	33 %
<b>Andel kvinner i styret</b>	<b>43 %</b>	<b>43 %</b>	<b>43 %</b>

Vi har 148 faste ansatte i banken per desember 2023, totalt 162 inkludert midlertidig ansatte. Av disse er 62 % kvinner og 38 % menn. Vi har 14 midlertidig ansatte, hvorav 7 er kvinner. Vi har ingen innleide konsulenter utover dette.

Totalt sett er kvinner underrepresentert på ledernivåer i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Men på ledernivå 3 har vi nådd målsetningen om 60/40 med 44 % kvinner. Det har i 2023 ikke vært noen endringer i ledergruppen med nivå 2-ledere.

### Alderssammensetning i virksomheten

	2023	2022	2021
Ansatte under 30	19	17	12
Ansatte 30-40	45	39	32
Ansatte 40-50	39	39	36
Ansatte 50-60	35	38	39
Ansatte over 60	24	20	27

	2023	2022	2021
Ledere under 30	1	1	1
Ledere 30-40	6	6	6
Ledere 40-50	17	11	10
Ledere 50-60	2	1	1
Ledere over 60	3	2	2

### Heltid – deltid fordelt på kjønn

Andel deltid	2023	2022	2021
Kvinner	8,0 %	9,7 %	12,6 %
Menn	2,5 %	1,4 %	2,1 %

Av 148 faste ansatte jobber 12 deltid. Årsaken til søknader om redusert stiling på grunn av omsorgsoppgaver, alder eller arbeidsevne. Banken har god oversikt over de deltidsansatte, og har ingen indikasjon på at det forekommer ufrivillig deltid. Ved ønske om økt stillingsprosent av fast ansatte, har banken etterkommet samtlige søknader, noe utviklingen over deltidsarbeid viser.

### Lønn fordelt på kjønn og stillingsgrupper

Gjennomsnittslønn	2023	2022	2021
Gjennomsnittslønn totalt	Kr 719.970	Kr 713 122	Kr 671 554
Kvinner	Kr 669.450	Kr 643.007	Kr 607.867
Menn	Kr 801.454	Kr 830.863	Kr 793.621

Kvinnerns lønn som andel av menns i ulike stillingskategorier	2023	2022	2021
Rådgivere personmarked	95 %	93%	95%
Rådgivere bedriftsmarked	95 %	99%	97%
Kundebehandlere/saksbehandlere	103 %	102%	101%
Stab	88 %	82%	79%
Mellomledere	103 %	106%	104%

I forbindelse med årlig lønnsjustering, er spesielt balanse mellom kjønn lagt vekt på, slik at lønnsforskjeller kan forklares med objektive kriterier.

### Foreldrepermisjon

#### Uttak av foreldrepermisjon (samlet antall dagsverk)

Kvinner	521
Menn	347,6

### Turnover og rekruttering

Turnover i 2023 har vært 6 prosent, som er en oppgang fra 1,4 prosent i 2022. Det ble ansatt 28 nye eksternt rekrutterte medarbeidere i 2023. Av disse var 16 menn og 12 kvinner. Dette er en markant økning fra tidligere år.

## Del 2: Vårt arbeid med likestilling, mangfold og inkludering

### Rammeverk og målsetninger

Vår policy for bærekraft skal sikre at banken har en virksomhet som operer i tråd med bankens bærekraftsambisjoner, og den skal tydeliggjøre og være retningsgivende for vårt arbeid og støtte medarbeidere og ledere i beslutninger og daglig arbeid. I den står det at vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon. I tillegg er våre retningslinjer for etikk med å danne grunnlaget for hvordan vi jobber med dette, samt vår driftsavtale, personalhåndbok og standard for varsling av kritikkverdige forhold.

Vi har to overordnede målsetninger på dette området:

- Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025 (minimum 40% av hvert kjønn)
- Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier

I SpareBank 1 Ringerike Hadeland vet vi at ulikheter i de ansattes egenskaper komplementerer og beriker. Vårt mangfold av ansatte skal speile det samfunnet vi er en del av. Uansett hvem du er, har du som jobber i SpareBank 1 Ringerike Hadeland de samme spennende mulighetene som dine kolleger.

Vi har nulltoleranse for diskriminering, og i våre etiske retningslinjer er det nedfelt at vi skal bidra til at diskriminering, trakassering, seksuell trakassering eller mobbing ikke forekommer i konsernet. Vi skal også oppføre oss på en måte som ikke krenker menneskeverdet og vise respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

### Slik jobber vi i praksis

Likestilling, mangfolds- og diskrimineringsarbeidet er stadig viktigere i daglig drift. Dette viser seg i rekrutteringsarbeid, lønnsvurderinger og medarbeiderundersøkelser.

### Undersøkelser og kartlegging

- Vårt verktøy for organisasjonsundersøkelser Winningtemp har likestilling/diskriminering som eget kartleggingstema
- Årlig blir kjønnsfordeling og lønnsforskjeller på ulike stillingsnivåer, kjønnsforskjeller, deltid, midlertidighet og foreldrepermisjon gjennomgått. I tillegg ser vi på kjønn- og aldersfordeling på kompetansetiltak og intern mobilitet
- SAMU, partssammensatt utvalg, har temaet likestilling, mangfold og diskriminering som fast tema gjennom året. Basert på innsikten vi samlar inn ved kartlegginger over, diskuteres tiltak

### Iverksette tiltak

Med utgangspunkt i kartlegginger, undersøkelser og

løpende tilbakemeldinger, iverksettes ulike tiltak. Tiltakene diskuteres i partssammensatte utvalg, ledelsen og HR, avhengig av størrelse og omfang på tiltakene.

### Vurdere resultater av arbeidet

Resultater av tiltakene vurderes fortløpende, samt i de årlige kartleggingene og analysene.

### Beskrivelse av tiltak i 2023, eller som del av daglig drift

#### Rekruttering

- Kompetansebasert rekruttering. Vi har satt kompetansebasert rekruttering i system. Vi definerer kompetanse som er viktig for en rolle og disse står sentralt gjennom hele rekrutteringsprosessen. Dette reduserer risikoen for ubevisste preferanser og diskriminering i rekruttering
- Utforming av stillingsannonser blir vurdert med tanke på språk og bildebruk, slik at underrepresenterte profiler oppfordres til å søke
- Ved ansettelse til lederstillinger er det gjort flere tiltak for å sikre kandidater av begge kjønn i finaleprosessen. Dette har blitt gjort blant annet gjennom search etter kvinnelige kandidater i tillegg til ordinær utlysning. Den best kvalifiserte kandidaten er ikke nødvendigvis den med lengst erfaring, men den som i tillegg til å være kvalifisert bidrar til mangfold i teamet

#### Lønns- og arbeidsvilkår

- I den årlige lønnsjusteringsprosessen er det rettet spesielt fokus på å avdekke lønnsforskjeller som ikke kan begrunnes med objektive kriterier
- Likebehandling knyttet til lønn er et sentralt tema i rekrutteringsprosessene og i Ansettelsesutvalget
- Likebehandling mellom kjønn, ved ekstraordinære lønnsvurderinger og forfremmelser
- Medarbeidere uavhengig av kjønn og alder, har fått innvilget permisjoner som følge av omsorgsoppgaver, nedsatt funksjonsevne, sykdom og alder
- Vi har signert FNs Global Compact med deres 10 prinsipper for ansvarlig næringsliv, hvor prinsipp 6 er å sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes. Dette vil bidra til å ansvarliggjøre oss selv i likestillings- og diskrimineringsarbeidet

#### Karriere og utvikling

- I ulike kompetansetiltak der det er begrenset med plasser har vi en prosess for utvelgelse som hensyntar likestilling og mangfold
- I 2023 har vi hatt et stort kompetanseløft på bærekraft til alle ansatte i hele konsernet. Dette har vært tilpasset avdelinger og oppgaver, så det er relevant for ulike roller.
  - o HR-avdelingen har tatt fire moduler e-læring om Mangfold og inkludering med påfølgende

workshop. Formålet er å øke kompetanse og bevissthet rundt viktigheten av mangfold, for å kunne gi god rådgivning og lederstøtte

### Tilrettelegging, balanse jobb og familieliv

- Virksomheten tilrettelegger så langt det lar seg gjøre for mulighet for å kombinere jobb og familieliv.
  - o Fleksible arbeidstidsløsninger
  - o Mulighet for å arbeide hjemmefra
  - o Kortere arbeidstid om sommeren
  - o Fra 64 år har heltidsansatte rett til en time kortere daglig arbeidstid
- Banken har omfattende velferdsordninger som skal sikre tilrettelegging av særlig tyngende omsorgsoppgaver, sykdom og nedsatt funksjonsevne.
  - o Alle ansatte har tilbud om utvidet helsekontroll og oppfølging
  - o Alle ansatte får arbeidsplassvurdering ved behov og tilpasning av utstyr
  - o Bedriftshelsetjenesten brukes aktivt i et forebyggende og reparerende perspektiv ved livskriser, helseutfordringer eller sykdom
  - o Omfattende tilrettelegging og arbeidsutprøving ved sykefravær
- Arbeidstrening for eksterne personer, for å bidra til at mennesker i vårt lokalsamfunn får arbeidserfaring til hjelp for å komme ut igjen i arbeidslivet.

### Trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold

- Alle ansatte deltar i årlig etikkuke, hvor etiske retningslinjer gjennomgås
- Det gjennomføres løpende pulsmåling med egne spørsmål om mobbing og trakassering
- Egen varslingsrutine for hvordan man melder fra om uønskede hendelser er gjort kjent og tilgjengeliggjort synlig og enkelt for alle medarbeidere.
- Egen ekstern varslingskanal, sikrer ekstern bistand til undersøkelser og håndtering, samt anonym varsling ved behov.
- Ansatte som blir utsatt for truende kundedadferd, blir ivaretatt gjennom egen rutine for ettervern.

### Planer og forventninger til videre arbeid

I 2024 blir det viktigste arbeidet å gjennomføre en ny risikokartlegging for likestilling, mangfold og inkludering, for deretter å utarbeide en policy for likestilling, mangfold og inkludering. Vi vil jobbe bredt med dette i virksomheten og sette i gang tiltak basert på denne kartleggingen.

Det er rimelig å anta at et konkret tiltak vil være økt mangfoldskompetanse, i hele banken og særlig for

ledere og de ulike rollene i partssamarbeidet.

Vi skal også jobbe med lønn og arbeidsvilkår, da vi skal innføre et nytt system for lønnsfastsettelse og vurderinger basert på vår lønnspolicy. Dette vil bidra til at vi har bedre verktøy for å vurdere lik lønn for likt arbeid, og til å nå målet vårt om at lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier.



# Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven

## Forord

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022 og «skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester». Videre skal loven «sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold».

I henhold til loven skal store bedrifter i Norge «utføre aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Aktsomhetsvurderingene skal utføres regelmessig og stå i forhold til virksomhetens størrelse, virksomhetens art, konteksten virksomheten finner sted innenfor, og alvorlighetsgraden av og sannsynligheten for negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold».

## Formålet med redegjørelsen

Det er redegjørelsen for aktsomhetsvurderingene vi har gjort i 2023 for vårt konsern. Formålet er å gi relevant informasjon om vår virksomhet og hvordan vi jobber med å forebygge og håndtere negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Rapporten gir også informasjon om våre funn i arbeidet og de tiltakene som vi har iverksatt.

Datterselskapet EiendomsMegler 1 Ringerike Hadeland AS oppfylte per 31.12.23 ikke kriteriene for større virksomheter etter åpenhetsloven, og utarbeider derfor ikke egen redegjørelse. Datterselskapet SpareBank 1 Økonomihuset AS oppfylte per 31.12.23 kriteriene for større virksomheter etter åpenhetsloven og leverer egen redegjørelse for sine aktsomhetsvurderinger for 2023.

Har du innspill eller spørsmål til vårt arbeid med bære-

kraft håper vi du tar kontakt! Du kan sende en e-post til vår fagsjef for bærekraft ([maria.rosenberg@rhhbank.no](mailto:maria.rosenberg@rhhbank.no)) eller kontakte vårt kundesenter.

## Menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter

Grunnleggende menneskerettigheter følger av blant annet FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter fra 1966, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966 og ILOs kjernekonvensjoner om grunnleggende rettigheter og prinsipper i arbeidslivet. Når det er anstendige arbeidsforhold i en bedrift, ivaretas de grunnleggende menneskerettighetene og helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen. Videre får de ansatte en lønn som det er mulig å leve av.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal være en organisasjon som har et aktivt forhold til bærekraft. Konsernet skal ikke, verken direkte eller indirekte, medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, økonomisk kriminalitet, hvitvasking, korrupsjon, alvorlig natur- og miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

Som del av SpareBank 1 Gruppen er vi medlem av FNs Global Compact. Dette er verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. Som medlem er vi forpliktet til å følge FNs ti prinsipper for ansvarlig næringsliv.

## SpareBank 1 Ringerike Hadeland - regionens ledende finanskonsern

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er regionens ledende finanskonsern. Hovedkontoret ligger i Hønefoss og konsernet med sine datterselskaper har i alt 253 ansatte. Konsernet har fire bankkontorer, tre meglerkontorer og et økonomi- og regnskapshus. Disse er lokalisert i Ringerike, Nittedal, Jevnaker og Gran kommuner. Konsernet er totalleverandør innen finansiering, sparing og plassering, forsikring og betalingstjenester til privatkunder og bedrifter.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er en del av SpareBank 1-alliansen, som er et bank- og produktsamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Utvikling DA, deres datterselskaper og andre felleseide selskaper. Felles innkjøp er ett av områdene det samarbeides om i alliansen. I tillegg er SpareBank 1 Ringerike Hadeland en del av de samarbeidende lokalbankene (SamSpar) i SpareBank 1-alliansen.

## Forretningsidé

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal bidra til bærekraftig vekst i, og utvikling av, vår region. Vi skal gjøre det gjennom å levere et bredt spekter av finansielle tjenester, eiendomsmegling og regnskapstjenester, og gjennom relevant økonomisk rådgivning til personer og bedrifter.

Vår ambisjon er at folk og bedrifter flest i vår region skiller SpareBank 1 Ringerike Hadeland fra konkurrentene fordi de opplever oss som en nær og relasjonell lokalbank. For å sette våre dyktige medarbeidere i stand til å innfri våre kunders behov og forventinger, utnytter vi mulighetene som ligger i både effektivisering og nye forretningsmuligheter, samt i digitalisering og automatisering. Vi bygger relasjonell kapasitet når vi evner å utnytte kraften i data og teknologi.

## Visjon

Vi er en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Vår visjon har siden fusjonen i 2010 vært å være «den anbefalte banken». Som markedsleder er vi det. For å tydeliggjøre vår visjon, og løfte ambisjonen for banken som en hjørnesteinsbedrift i våre lokalmiljøer, vedtok vi i 2021 en mer aktiv visjon. Den understreker også en differensiering i markedet, hvor vi viser at vi er mer enn en bank i vår region. For vi vet: Går det godt i våre lokalsamfunn, kan det gå godt for vår bank.

## Strategi og satsingsområder

Lønnsom og bærekraftig vekst er resultatet av å hjelpe kundene og samfunnet til å lykkes. Vi gjør det gjennom å være nære og dyktige rådgivere, benytte fremtidsrettede digitale muligheter, og å engasjere oss i positiv utvikling. Vi skal være en offensiv og god samarbeidspartner.

Vår strategi er bygget for å svare opp tre megatrender: Digitalisering, endrede kundeforventninger, og bærekraft/det grønne skiftet. Vi har definert fire strategiske satsingsområder:

- Bærekraft: Vi bidrar til bærekraftige lokalsamfunn – og en bedre fremtid i tråd med Paris-avtalen.
- Digitalisering: Vi øker vår konkurransekraft gjennom å utnytte teknologi til å effektivisere, bygge kunde-relasjoner, og øke inntekter.
- Alltid personlig: Vi skiller oss klart fra konkurrentene som nære og personlige.
- Mer enn en bank: Markedet skal oppleve at vi er en positiv drivkraft der folk bor.





## Aktsomhetsvurderinger

I henhold til § 4 i åpenhetsloven skal SpareBank 1 Ringerike Hadeland utføre aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv. Vi gjør aktsomhetsvurderinger for å kartlegge, forebygge, avbøte og redegjøre for hvordan selskapet håndterer faktiske og potensielle negative konsekvenser av vår egen virksomhet, leverandørkjede og forretningsforbindelsers virksomhet.

I vårt arbeid legger vi til grunn at aktsomhetsvurderinger er:

- forebyggende, der formålet er å unngå å forårsake eller bidra til negativ påvirkning.
- risikobaserte og bør være basert på prioriteringer

## FN Global Compacts 10 prinsipper for ansvarlig næringsliv:

			
<h3>Menneskerettigheter</h3> <p>1: Støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, og</p> <p>2: påse at vi ikke medvirker til krenkelser av menneskerettighetene.</p>	<h3>Arbeid</h3> <p>3: Holde organisasjonsfriheten i hevd og sikre at arbeidstagers rett til å føre kollektive forhandlinger anerkjennes i praksis, og</p> <p>4: avskaffe alle former for tvangsarbeid, og</p> <p>5: sikre reell avskaffelse av barnarbeid, og</p> <p>6: sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes.</p>	<h3>Miljø</h3> <p>7: Støtte en føre-var-tilnærming til miljøutfordringer, og</p> <p>8: ta initiativ til å fremme økt miljøansvar, og</p> <p>9: oppmuntre til utvikling og bruk av miljøvennlig teknologi.</p>	<h3>Anti-korrupsjon</h3> <p>10: Bedrifter skal bekjempe enhver form for korrupsjon, inkludert utpressing og bestikkelser.</p>

på grunnlag av alvorlighetsgrad og sannsynlighet for skade.

- en pågående og gjentakende prosess, som stadig må forbedres.

Våre aktsomhetsvurderinger skal være tilpasset vår størrelse, bransje og forretningsmodell; vår kontekst og risiko. Gjennomføringen av aktsomhetsvurderingene skal så langt som mulig innpasses i SpareBank 1 Ringe-

rike Hadelands øvrige beslutnings- og rapporterings-systemer og de etablerte rutinene for risikostyring. Vi skal jobbe for kontinuerlig forbedring og utvikling av våre systemer og rutiner for etterlevelse av åpenhetsloven.

Figuren nedenfor oppsummerer trinnene i aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer:



Kilde: Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv

### Forankring av ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer

Styret er ansvarlig for å fastsette strategi, mål, policy og risikotoleranse for bærekraftsrisiko. Styret vedtar også policy for bærekraft og etiske retningslinjer, samt behandler kvartalsrapporter om bærekraft der arbeidet etter åpenhetsloven inngår. Styret behandler også rapporten om aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven.

Administrerende direktør har overordnet ansvar for det daglige arbeidet med bærekraft, herunder arbeidet med etterlevelse av åpenhetsloven. Banksjef Organisasjon og utvikling har ansvar for det daglige bærekraftarbeidet på vegne av administrerende direktør. Utførende er fagsjef bærekraft som rapporterer til Banksjef Organisasjon og utvikling. I tillegg har Banksjef Økonomi/Finans ansvar for bærekraft i innkjøp og utkontraktering.

Ansvarlighet og respekt for menneskerettighetene er innarbeidet i en rekke styringsdokumenter:

- Policy for bærekraft
- Etiske retningslinjer
- Policy for utkontraktering
- Policy for personvern
- Standard for etterlevelse av åpenhetsloven
- Innkjøpsrutine
- Krav til leverandører om bærekraft og forretnings-etiske forhold
- Retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond i SpareBank 1
- Sponsoravtaler

Innholdet i de aktuelle styringsdokumentene er nærmere beskrevet nedenfor:

Styringsdokument	Innhold relevant for etterlevelse av åpenhetsloven
<a href="#">Policy for bærekraft</a>	SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal være en organisasjon som har et aktivt forhold til bærekraft, og tar ansvar for miljøutfordringene samfunnet står ovenfor. Konsernet skal ikke, verken direkte eller indirekte, medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, økonomisk kriminalitet, hvitvasking, korrupsjon, alvorlig natur- og miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. Dette gjelder både internt og i forholdet til våre kunder og samfunnet for øvrig. Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard. Vi skal respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirke til brudd på disse rettighetene. Vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon. Vi skal ha kompetanse på bærekraft. Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten. I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraftsprinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter. Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede. De skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til en bærekraftig omstilling. Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav til leverandører om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet. Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko, og driver i tråd med lover og forskrifter på sitt felt.
<a href="#">Etiske retningslinjer</a>	<b>Regel 5: Vi opptre med respekt og omtanke</b> Dette betyr blant annet at den enkelte ansatte og tillitsvalgte må bidra til at diskriminering, trakassering, seksuell trakassering eller mobbing ikke forekommer i konsernet, og ikke oppføre seg på en måte som krenker menneskeverd.  <b>Regel 9: Vi viser respekt for menneskerettigheter og arbeider for å redusere miljøbelastningen</b> Dette betyr blant annet at den enkelte ansatte må: Vise respekt for de grunnleggende menneskerettighetene, slik disse er beskrevet i sentrale menneskerettighetskonvensjoner, i utførelsen av sitt arbeid eller verv i konsernet. Aktivt medvirke til at konsernets leverandørkjede, forretningsforbindelser og de selskapene som SpareBank 1 investerer i respekterer menneskerettighetene.
<a href="#">Policy for utkontraktering</a>	Utkontraktering er når en oppdragstaker utfører arbeidsoppgaver på vegne av SpareBank 1 Ringerike Hadeland som alternativt måtte vært utført av selskapet selv. Dette kan innebære både større og mindre deler av selskapets virksomhet. Vårt ansvar overfor kunder, offentlige myndigheter og andre endres ikke som følge av utkontrakteringen. Policy for utkontraktering gir overordnede føringer for hvordan SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal innrette vår virksomhet slik at vi etterlever regelverket for utkontraktering på en mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte
<a href="#">Policy for personvern</a>	Vårt konsern er avhengig av høy tillit fra kunder, og våre kunder skal ha tillit til at personopplysningene deres er trygge hos oss. Sikkerhetskultur og etterlevelse av personvernregelverket har høyt fokus i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Konsernet håndterer personopplysninger som en del av daglig drift. Dette gjelder både personopplysninger på vegne av kunder og om egne ansatte. I de prosesser og oppgaver konsernet utfører er det lovpålagt å ivareta den registrertes personvern. Formålet med policyen er å angi overordnede føringer for håndtering av personopplysninger i konsernet. Policyen suppleres av konsernets spesifikke rutiner for personvern, som utdypet og spesifiserer kravene i policyen.

Styringsdokument	Innhold relevant for etterlevelse av åpenhetsloven
Standard for etterlevelse av åpenhetsloven	Formålet med standarden er å beskrive hvordan SB1 Ringerike Hadeland sitt arbeid for etterlevelse av åpenhetsloven skal innrettes. Standarden viser hvilke prosesser som må gjennomføres, hva som skal vektlegges i disse prosessene og hvem som har ansvar for dem.
Innkjøpsrutine	Rutinen skal blant annet sikre bærekraftige og kostnadseffektive anskaffelser. Et prinsipp i rutinen er at bankens innkjøp skal være mest mulig bærekraftig. Ved avtaleinngåelse skal leverandøren forplikte seg til «Standard om bærekraft i innkjøp». Rutinen stiller også krav om at enhver anskaffelse skal gjennomføres i tråd med konsernets etiske retningslinjer. Ved krav om skriftlig kontrakt skal nye leverandører, før inngåelse av avtale, gjennom en leverandørgodkjenningssprosess.
<a href="#">Krav til leverandører om bærekraft og forretningsetiske forhold</a>	Våre krav til leverandører og underleverandører dekker miljø, sosiale forhold (menneskerettigheter) og forretningsetiske forhold. Standarden gir en beskrivelse av oppfølging og revisjon, samt sanksjoner ved brudd på kravene.
<a href="#">Retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond i SpareBank 1</a>	Retningslinjene skal være førende for arbeidet bankene i SpareBank 1-alliansen gjør for å sikre ansvarlig distribusjon av verdipapirfond. Retningslinjene inneholder krav, forventninger og oppfordringer til leverandører av verdipapirfond som skal distribueres i SpareBank 1. Tema som dekkes er miljø, samfunn (menneskerettigheter mv.) og eierstyring.
Sponsoravtaler	Våre sponsoravtaler inneholder krav om at bærekraftarbeid/ESG skal være en sentral del av samarbeidet. Det er en forutsetning at samarbeid og felles aktiviteter gjøres med minst mulig miljøbelastning, og at de er inkluderende og anti-diskriminerende med tanke på kjønnsidentitet, etnisitet, seksuell legning, ferdigheter, overbevisning og egen privatøkonomi, og utøves etter samfunnets forventning til ryddighet, etterlevelse og åpenhet. Det er et krav at alle som jobber med barn under 15 år skal ha levert politiattest. Manglende oppfølging av politiattester hos klubben anses som mislighold, og kan medføre umiddelbar oppsigelse av avtalen.

I tillegg til etablerte ordninger som varslingskanal for våre egne ansatte og klagemekanismer for våre kunder, har vi mulighet for at alle som ønsker å gi innspill til vårt bærekraftarbeid eller arbeid etter åpenhetsloven, kan gjøre det via våre websider. Vi oppfordrer på websidene til å ta kontakt for å gi tilbakemelding eller innspill til forbedringer av vårt arbeid med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i vår egen drift, hos våre leverandører eller forretningspartnere.

## Kartlegging og vurdering av negativ påvirkning

[OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv](#) basert på OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv, anbefaler at det gjøres en overordnet analyse for å kartlegge alle områder av virksomheten, alle operasjoner og forretningsforbindelser, inkludert leverandørkjeden. Det anbefales også å innlemme

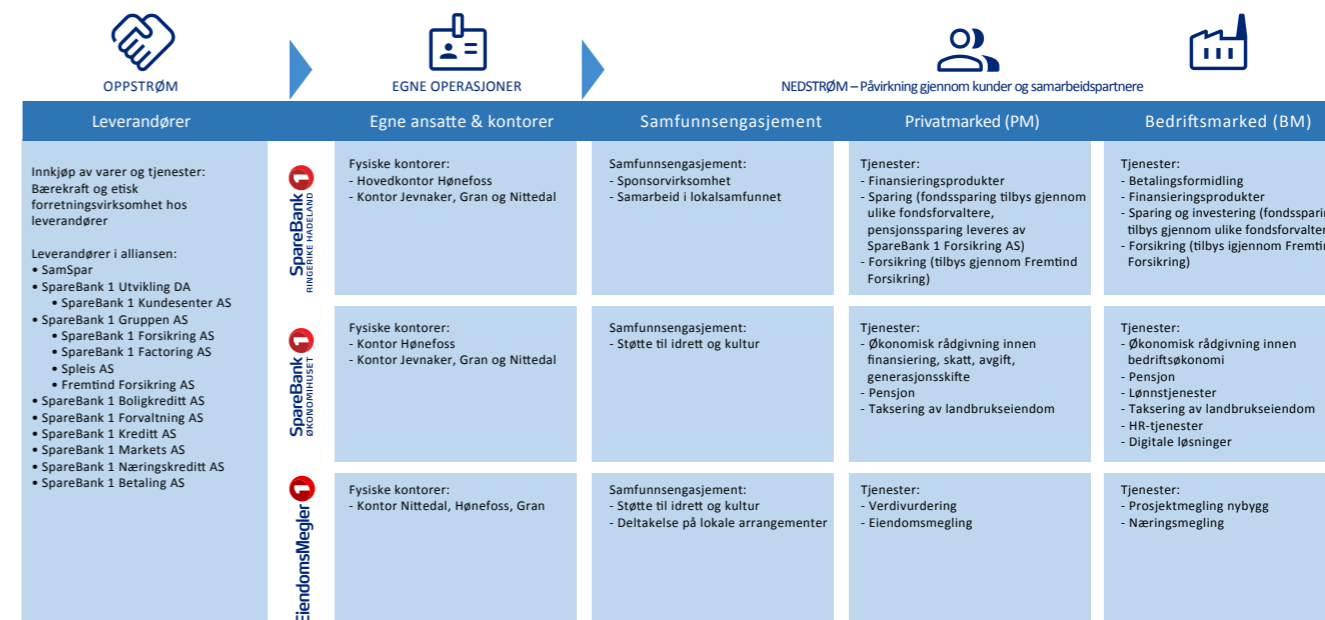
arbeidet med åpenhetsloven i allerede etablerte styringssystemer og risikovurderinger. I lys av dette legger vi til grunn at SpareBank 1 Ringerike Hadeland sin til enhver tid gjeldende dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft utgjør den overordnede analysen etter åpenhetsloven, som så danner grunnlaget for videre prioritering av de viktigste områdene for videre kartlegging. Analysen oppdateres jevnlig.

### Overordnet analyse – dobbelt vesentlighetsanalyse

Dobbel vesentlighet handler om å vurdere hvordan et selskap påvirker og blir påvirket av omgivelsene, for å prioritere hvor fokuset skal rettes. Analysen skal blant annet reflektere omverdenens forventninger til oss, og disse utvikler seg raskt. Formålet med en dobbel vesentlighetsanalyse er å forstå både (1) hvilken påvirkning selskapets aktiviteter har på omverden gjennom vår verdikjede, samt (2) hvilke bærekraftforhold som påvirker selskapets langsiktige verdiskapning, altså finansiell vesentlighet.

I forbindelse med oppdatering av dobbelt vesentlighetsanalyse for SpareBank 1 Ringerike Hadeland, er det gjort en verdikjedeanalyse for

å identifisere de største påvirkningene vi har på omverdenen. Her defineres vår verdikjede inklusive datterselskap, fra oppstrøm til nedstrøm.



Faktiske og potensielle påvirkninger plasseres i tilhørende deler av SpareBank 1 Ringerike Hadeland sin drift (leverandører, egne operasjoner, samfunnsengasjement, og kundeledet BM og PM). Disse påvirkningene er kategorisert etter positive og negative påvirkninger, og derfra rangert ut fra nivå av alvorlighetsgrad (scale) og omfang (scope), og til slutt oppsummert som enten lav, medium eller høy påvirkning.

Den gjeldende analysen viser at den største potensielle og faktiske påvirkningen på bærekrafttema samlet sett ligger nedstrøms i privat- og bedriftsmarkedet. Det betyr at det er gjennom vårt kunderettede arbeid at vi har størst påvirkning. Analysen viser også følgende vurderinger som er relevante for etterlevelsen av åpenhetsloven:

Område	Vurdert høy potensiell påvirkning
Oppstrøm: Våre leverandører:	<b>Menneskerettighetsbrudd blant leverandører:</b> Potensiell positiv påvirkning gjennom ansvarlig innkjøp og oppfølging av Åpenhetsloven, som styrker konkurransebetingelsene for leverandører som opererer på en god måte og reduserer omfanget av menneskerettighetsbrudd i verdikjeden <b>Ansvarlige arbeidsforhold hos leverandører:</b> Potensiell positiv påvirkning ved å sette tydelige krav til leverandører og styrke konkurransebetingelsene for leverandører som opererer på en god måte
Egne operasjoner: Egne ansatte og kontorer:	<b>Mangfold, inkludering og likestilling:</b> Potensiell positiv påvirkning på temaet avhengig av konkrete satsninger og tiltak

Denne overordnede analysen suppleres med nærmere kartlegginger og vurderinger som det er redegjort for i kapitlene som følger.

## Kartlegging og vurdering av potensiell negativ påvirkning gjennom våre leverandører og leverandørkjeder

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er en del av SpareBank 1-alliansen, som er et bank- og produktsamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom de felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Utvikling DA, deres datterselskaper og andre felleseide selskaper. Felles innkjøp er ett av områdene det samarbeides om i alliansen.

Allianseinnkjøp gjennomføres av SpareBank 1 Utvikling som inngår leverandøravtaler på vegne av alliansen og følger opp bærekraftsrisiko relatert til disse. Mesteparten av SpareBank 1 Ringerike Hadeland sine innkjøp håndteres gjennom allianseinnkjøp. En nærmere omtale av arbeidet er gitt nedenfor. I tillegg er SpareBank 1 Ringerike Hadeland en del av de samarbeidende lokalbankene (SamSpar) i SpareBank 1-alliansen, som ivaretar etterlevelse av åpenhetsloven for leverandørkjedene i sin virksomhet.

### Felles avtaler i SB1-Alliansen

Allianseinnkjøp forventer av sine leverandører og forretningspartnere at de har et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede, samt at de aktivt og målrettet jobber for å redusere negativ påvirkning av klima, miljø og sosiale- og forretningsetiske forhold. De stiller krav til leverandørene om at de har retningslinjer innen bærekraft, og at disse skal omsettes til handling. Videre stilles krav om etterlevelse av åpenhetsloven, føring av klimaregnskap og plan for omstilling til netto null.

Allianseinnkjøps leverandør oppfølging innen bærekraft har siden 2019 vært basert på OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger. Gjennom en tidligere risikobasert kartlegging av 249 eksisterende leverandører ble 12 leverandører prioritert i 2022 og ble nærmere fulgt opp innen bærekraft med dybdeundersøkelser. Leverandørene er innen kontormøbler, IT-utstyr, IT-tjenester og konsulent og bemanningsselskaper. De ble valgt på grunn av kriterier som risiko for negativ påvirkning, mulighet for å redusere risiko, størst omsetningsvolum og kjernevirksomhet.

Utvalgte leverandørers manglende oppfølging av aktsomhetsvurdering i henhold til OECDs retningslinjer ble fulgt opp med frister for forbedring. For å følge med på gjennomføring og resultater av tiltak ble det satt frister for å rette mangler og det ble holdt oppfølgingsmøter m.m. der retting ikke er tilfredsstillende. De fleste leverandørene hadde retningslinjer m.m. på plass, mens 6 av 12 som ikke hadde påbegynt aktsomhetsvurdering i henhold til åpenhetsloven har utført dette etter tilbakemeldinger fra allianseinnkjøp. Alle leverandørene har nå dokumentert retningslinjer m.m. og redegjort for

aktsomhetsvurderinger. [Redegjørelsen for aktsomhetsvurderinger for 2022 fra Allianseinnkjøp finnes her](#), og arbeidet i 2023 bygger videre på dette.

### Allianseinnkjøps oppfølging av leverandører i 2023

Samtlige 12 leverandører har redegjort for sine aktsomhetsvurderinger. Oppfølgingen av redegjørelsene viser at leverandørene legger mest vekt på den generelle beskrivelsen av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer osv. Det er mindre opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som virksomhetene har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger.

To av leverandørene har blitt fulgt videre opp. Det er en større leverandør av IT-utstyr og en større leverandør av IT-tjenester. Begge leverandørene ble orientert om at allianseinnkjøps vurdering av deres redegjørelse etter åpenhetsloven er at det ikke er lagt nok vekt på opplysninger om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser, jf. åpenhetsloven §§ 5 b og 5 c. De ble bedt om en nærmere tilbake melding på dette. Leverandøren av IT-utstyr ble i tillegg bedt om å redegjøre for undersøkelser hos en av sine underleverandører av elektroniske komponenter i Kina.

Leverandøren av IT-utstyr har gitt mer konkret informasjon om faktiske funn i 2022 hos seks underleverandører i Asia som hadde «avvik knyttet til indikatorer på moderne slaveri innen kostnader til rekruttering, reise, medisinsk behandling og opphold. Det var et tilfelle av tilbakeholdt pass og en månedslønn og et tilfelle av tvungen overtid». Leverandøren har i «samarbeid med Responsible Business Alliance (RBA) krevd at underleverandørene stopper den ulovlige praksisen og følger opp med stedlig revisjon. Det er også tilbakebetalt om lag 0,8 mill. USD til 200 ansatte i 2022». Hos underleverandøren i Kina var det «avvik for overtidsarbeid, bostøtte og trygdeavgifter. Dette indikerer systemfeil i kontrollprosesser og er under oppfølging».

Leverandøren av IT-tjenester har ikke offentliggjort redegjørelsen etter åpenhetsloven lett tilgjengelig på sine nettsider slik åpenhetsloven krever, men viser i stedet til årsrapporten. Allianseinnkjøp anser ikke dette som tilstrekkelig. Til dette uttaler leverandøren at «det er relevant å se redegjørelsen sammen med øvrig innhold i vår Sustainability report, der flere andre områder også griper inn i vårt arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Det vises her til blant annet kapitler om «responsible sourcing», «employee experience», «diversity and inclusion» og «cybersecurity & privacy». Selv om det kan være interessant å se leverandørens redegjørelse i sammenheng med øvrig informasjon om bærekraftarbeid i årsrapporten osv. kan ikke dette helt eller delvis erstatte redegjørelsen, som skal gjøres lett tilgjengelig

på deres nettsider. I tillegg er det ikke lett å se hva som faktisk er redegjørelsen i årsrapporten og hva som er relevant tilleggsinformasjon slik leverandøren har uttalt. Allianseinnkjøp vurderer denne leverandørens generelle arbeid med bærekraft som meget godt.

### Lokale innkjøp

Med lokale innkjøp menes innkjøp som ikke dekkes av Allianseinnkjøp eller SamSpar og der SpareBank 1 Ringerike Hadeland selv initierer og gjennomfører anskaffelsesprosessen.

### Tiltak ved gjennomføring av nye anskaffelser

Vi gjør følgende tiltak for å forebygge negativ påvirkning på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold i størst mulig grad:

- Ved lokale innkjøp gjelder vår innkjøpsrutine som stiller krav til at hensynet til bærekraft ivaretas i alle innkjøp.
- Ved krav om skriftlig kontrakt skal nye leverandører, før inngåelse av avtale, gjennom en leverandørgodkjenningssprosess.
- Ved avtaleinngåelse skal leverandører forplikte seg til våre krav til leverandører om bærekraft og forretningssetiske forhold.

### Tiltak for å følge opp eksisterende leverandører og leverandørkjeder

Vi gjør i tillegg jevnlig risikobaserte tiltak for å overvåke og avdekke risiko for negativ påvirkning på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold som måtte oppstå etter kontraktsinngåelse. Vi vurderer leverandører etter to dimensjoner: omsetning (hvor mye vi har handlet for) og bransje, og vi benytter et digitalt verktøy for å motta varslinger om leverandørene og dokumentere våre risikovurderinger.

Ifølge rapporter fra blant andre Økokrim og NTAES<sup>6</sup> er det særlig de delene av arbeidslivet med høy andel ufaglært arbeidskraft og høy andel utenlandsk arbeidskraft som preges av arbeidslivskriminalitet. Vi vurderer at dette også indikerer risiko for negativ innvirkning på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold. Bransjer vurdert med høyere risiko (og som er relevante for vårt konsern) er<sup>7</sup>:

<b>Bransje</b>
Bygg- og anlegg
Overnatting og servering
Transport og bilpleie/bilvask
Forretningsmessig tjenesteyting, herunder renhold
Annen personlig tjenesteyting (Vaskeri og renseri)

<sup>6</sup> Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) er et samarbeid mellom politiet, Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og Tolletaten i arbeidet mot blant annet arbeidslivskriminalitet.

<sup>7</sup> Kilder: Handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet - [regjeringen.no](#) og Arbeidstilsynets årsrapport for 2022.

Dette gjør vi:

- Vi følger med på våre 40 største leverandører målt etter kvartalsvis omsetning (innkjøp gjort av banken) ved bruk av et digitalt verktøy.
- I tillegg gjør vi en jevnlig risikovurdering av nye leverandører som opererer i risikobrancher (identifisert blant de 100 største leverandørene målt etter innkjøp gjort av banken).
- Vi gjennomfører også dialogmøter med utvalgte leverandører basert på en risikovurdering, for å høre om deres arbeid for å sikre respekt for menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet og i deres leverandørkjeder. Slik ønsker vi å understreke vår tydelige forventning til leverandørene og få en bedre forståelse av leverandørens arbeid for å sikre respekt for menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold. I 2023 gjennomførte vi to slike dialogmøter.

Vi har på rapporteringstidspunktet ikke avdekket faktiske negative konsekvenser eller vesentlig risiko for negative konsekvenser gjennom våre aktsomhetsvurderinger av lokale innkjøp.

## Ivaretagelse av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold for egne ansatte

Våre viktigste ressurser er engasjerte og dyktige medarbeidere som hver dag bidrar til å skape resultatene til konsernet. Vi har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidstakerrettigheter ivaretas gjennom etterlevelse av norsk lov og tariffavtaleverk og i jevnlig dialog med medarbeidernes tillitsvalgte og verneombud i flere faste møte- og samarbeidsarenaer.

Sparebank 1 Ringerike Hadeland jobber systematisk med HMS. Banken gjør risikovurderinger med hensyn til helse, miljø og sikkerhet, i samarbeid med verneombud, ledere og medarbeidere. Vi legger til rette for fysisk aktivitet for våre ansatte og støtter utgifter til trening og konkurranser. Banken har avtale med bedriftshelsetjeneste med periodisk oppfølging av ansattes helsesituasjon. Vi legger til rette for å redusere fysiske arbeidsbelastninger blant våre ansatte og investerer i hjelpemidler for å sikre gode arbeidsstillinger på kontoret.

Hovedarbeidsplassen vår er kontoret, og alle har sin egen ergonomisk tilpassede arbeidsplass i lokalene våre. Den enkelte har på frivillig basis inngått en skriftlig avtale om hjemmekontor.

Konsernet bruker verktøyet Winningtemp for å gjøre organisasjonsundersøkelser. Verktøyet måler regelmes-

sig hvordan den enkelte ansatte i organisasjonen har det, og bidrar til at organisasjonen mer effektivt kan jobbe med tiltak for å bedre arbeidsmiljøet ytterligere. Vi har god score på de ulike parameterne i undersøkelsen, og vi ser at teamfølelse, engasjement og ledelse skiller seg spesielt positivt ut. Dette er viktige parametere for et godt arbeidsmiljø. Sykefraværet vårt er lavt og var på 4,29 prosent i 2023, hvorav 3,21 prosent er legemeldt sykefravær. Det er i 2023 ikke rapportert om noen yrkesskader.

Vi har varslingskanal som gjelder for alle ansatte, tillitsvalgte og innleide og gir mulighet for å varsle om kritikkverdige forhold jfr. arbeidsmiljøloven §2A, samt mistenkelige transaksjoner (hvitvaskingsloven). Varsleren kan være anonym og kan benytte ulike kanaler for å varsle. Alle varslene går til EY som en anonym tredjepart. De mottar varslet på vegne av Sparebank 1 Ringerike Hadeland og gir råd om videre oppfølging. Deretter overføres varselet til varslingsansvarlig.

I SpareBank 1 Ringerike Hadeland vet vi at ulikheter i de ansattes egenskaper komplementerer og beriker. Vårt mangfold av ansatte skal speile det samfunnet vi er en del av. Uansett hvem du er, har du som jobber i SpareBank 1 Ringerike Hadeland de samme spennende mulighetene som dine kolleger.

Vi har nulltoleranse for diskriminering, og i våre etiske retningslinjer er det nedfelt at vi skal bidra til at diskriminering, trakassering, seksuell trakassering eller mobbing ikke forekommer i konsernet. Vi skal også oppføre oss på en måte som ikke krenker menneskeverdet og vise respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Nærmere redegjørelse er gitt i kapittelet «Likestilling og mangfold» i årsrapporten.

## Kunderettet arbeid knyttet til respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

### Bedriftsmarkedet

Banken hadde rundt 5.600 bedriftskunder i 2023. SpareBank 1 Ringerike Hadeland har en sterk posisjon og har ambisjon om å være det foretrukne bankkonsernet for regionens næringsliv.

Våre kunder skal operere innenfor norske lover, og i bærekraftperspektivet vektlegges særskilt lover knyttet til beskatning, arbeidsmiljø, diskriminering og forurensning. I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraftprinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter.

I alle kredittsaker skal det gjøres en vurdering av ESG- og klimarisiko. Vurderingen skal være risikobasert og tilpasset segmentet kunden tilhører. Hensikten er å vurdere hvordan kredittrisikoen påvirkes når det gjelder betjeningsevne, verdi av sikkerheter og omdømme. Banken benytter en egen modul for vurdering av ESG og klimarisiko i kredittsaker for kredittengasjementer av en viss størrelse. For mindre kunder gjør rådgiverne en overordnet vurdering av om virksomheten er utsatt for negative effekter som følge av klimarelaterte endringer, brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter eller økonomisk kriminalitet.

Vi gjør også en rekke tiltak og kontroller av nye og eksisterende kunder som ledd i vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet. Dette arbeidet er nærmere omtalt i bærekraftrapporten for 2023.

### Privatmarkedet

Banken hadde rundt 62 600 privatkunder i 2023. SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. For privatmarkedet betyr det at vi skal hjelpe kundene med å lykkes i sin privatøkonomi, bygge og trygge verdier som varer, slik at de kan realisere drømmer og leve et godt liv.

I tillegg til tiltak vi gjør som ledd i vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet, er vi opptatt av å unngå utilsiktede negative konsekvenser for våre kunder med hensyn til personvern. Vi lever av tillit og våre kunder skal ha tillit til at personopplysningene deres er trygge hos oss. Vi behandler alle personopplysninger i tråd med gjeldende lovkrav og GDPR. En nærmere omtale av vårt arbeid med personvern finnes i vår bærekraftrapport for 2023.

Ifølge Finans Norge er over 600 000 nordmenn i dag ikke digitale, enten fordi de ikke har digitale ferdigheter, fordi de har ulike handicap eller fordi de ikke kan språket godt nok. For å sikre at disse menneskene likevel får tilgang til banktjenester, har bankene i Norge blitt enige om en bransjenorm for finansiell inkludering. Denne normen har også SpareBank 1 Ringerike Hadeland sluttet seg til. Dette innebærer at banken skal ha de viktigste tjenestene analogt tilgjengelig for kundene.

### Ansvarlig forvaltning i fond

Fondssparing er et viktig spareprodukt for våre kunder. Fondene vi tilbyr er investert i selskaper innen svært mange ulike sektorer, både i Norge og globalt. Det er krevende å få oversikt over selskapenes ansvarlighet og bærekraftprestasjoner, både innen miljø, klima, menneske- og arbeidstakerrettigheter, økonomisk kriminalitet og virksomhetsstyring. Ved å gi god informasjon og rådgivning har vi mulighet til å hjelpe våre kunder som er opptatt av bærekraft med å gjøre ansvarlige investeringer som kan bidra til å skape en bærekraftig fremtid.

Vi formidler fond fra ulike fondsforvaltere videre til våre kunder. For å sikre en ansvarlig forvaltning, stiller vi krav til fondsforvalterne som vi distribuerer fond fra. Når vi samarbeider om dette i SpareBank 1-alliansen er vi en stor aktør med påvirkningskraft.

Ved utgangen av 2023 hadde kundene til SpareBank 1 Ringerike Hadeland plassert om lag 3 mrd. kroner i ulike fond- og spareprodukter (verdipapirfond, spareforsikringer og aktiv forvaltning). Banken er tilknyttet agent for ODIN og kan i medhold av ODINs konsesjon yte investeringsrådgivning på verdipapirfond.

Gjennom våre retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond har vi definert hva vi oppfordrer, forventer og krever av forvalterne av verdipapirfondene som vi distribuerer. Som forutsetning for distribusjon i våre kanaler skal alle verdipapirfondsforvaltere skriftlig bekrefte at de er kjent med og følger våre retningslinjer. Les mer om ansvarlig forvaltning i fond i vår bærekraftrapport for 2023.

Hønefoss, 14. februar 2024

I styret for SpareBank 1 Ringerike Hadeland



Olav Fjell  
Leder



Wenche Ravlo  
Nestleder



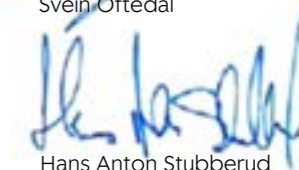
Svein Oftedal



Jane K. Gravbråten



Liv Bente Kildal



Hans Anton Stubberud



Espen Gundersen



Bjørn Rune Rindal  
Adm. direktør

# Bankens tillitsvalgte 2023

## Representantskapet

### Innskytervalgt

#### Medlemmer

Steinar Aasnæss (nestleder)  
Lill Heidi Tinholt  
Lise Kihle Gravermoen (repr. samf. funksjon)  
Erik Schjerven  
Ann Kristin Bakke  
John Vestengen  
Kari-Anne Jønnes (leder)  
Kjetil Gulbrandsen  
Roy S. Torheim

#### Varamedlemmer

Kjersti Olberg  
Mette Sønsteby  
Jane Dahl Sogn (repr. samf. funksjon)

### Egenkapitalbeviservalg

#### Medlemmer

Frederik W. Skarstein  
Ellen Grønlund  
Tor Eid  
Mona Hanekne Andersen  
Guro Cathrine Thoresen  
Tore Berg  
Kjell Eddie Wang  
Lars Torgeir Dahl  
Torgeir Brørby

#### Varamedlemmer

Thorstein Kvale  
Nils Kjetil Tronrud  
Gro Sønsteby Strande

### Ansattevalg

#### Medlemmer

Randi Irene Roa  
Liv Grinna  
Emil Lundberg  
Heidi Brusveen  
Katrine Mathiesen

#### Varamedlemmer

Lars Petter Elsrud  
Anne Kari Hvamstad

## Styret og valgkomiteer

### Styret

#### Medlemmer

Olav Fjell (leder)  
Wenche Ravlo (nestleder)  
Jane K. Gravbråten  
Svein Oftedal  
Hans Anton Stubberud  
Liv Bente Kildal (ansatt repr.)  
Espen Gundersen (ansatt repr.)

### Valgkomite Representantskapet

#### Medlemmer

Kari Anne Jønnes (leder)  
Peer Veiby  
Ann Kristin Bakke  
Tor Eid  
Randi Irene Roa

### Valgkomite Egenkapitalbevisere

#### Medlemmer

Lars Torgeir Dahl (leder)  
Helge A. Hagelsteen Vik  
Kjell Eddie Wang



# Revisjonsberetning

# Deloitte.

Deloitte AS  
Dronning Eufemias gate 14  
Postboks 221 Sentrum  
NO-0103 Oslo  
Norway

Tel: +47 23 27 90 00  
www.deloitte.no

Til representantskapet i SpareBank 1 Ringerike Hadeland

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

## Uttalelse om årsregnskapet

### Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 Ringerike Hadeland som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital, kontantstrømsoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital, kontantstrømsoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

### Etter vår mening

- oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav,
- gir selskapsregnskapet et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og
- gir konsernregnskapet et rettvisende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Vår konklusjon er konsistent med vår tilleggsrapport til revisjonsutvalget.

### Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Vi er ikke kjent med at vi har levert tjenester som er i strid med forbudet i revisjonsforordningen (EU) No 537/2014 artikkel 5 nr. 1.

Vi ble første gang valgt som revisor for SpareBank 1 Ringerike Hadeland før år 2000, og har vært valgt revisor i banken sammenhengende i en periode på mer enn 20 år med gjenvalg av representantskapet den 21. mars 2018.

### Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2023. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"), DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL, member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no to learn more.

© Deloitte AS

Registrert i Foretaksregisteret Medlemmer av Den norske Revisorforening  
Organisasjonsnummer: 980 211 282

**Deloitte.**side 2  
Uavhengig revisors beretning -  
SpareBank 1 Ringerike Hadeland*IT systemer og kontroller relevant for finansiell rapportering*

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
SpareBank 1 Ringerike Hadelands IT-systemer er helt sentrale for regnskapsføringen og rapporteringen av gjennomførte transaksjoner, for å fremskaffe grunnlag for viktige estimater og beregninger, og for å fremskaffe relevant tilleggsinformasjon.	SpareBank 1 Ringerike Hadeland har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi har opparbeidet oss en forståelse for SpareBank 1 Ringerike Hadelands overordnede styringsmodell for IT-systemene som er relevant for den finansielle rapporteringen.
IT-systemene er standardiserte, og forvaltningen og driften er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører.	Vi har vurdert og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter tilknyttet kjernebanksystemet relevante for den finansielle rapporteringen knyttet til tilgangsstyring. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.
God styring og kontroll med IT-systemene både i SpareBank 1 Ringerike Hadeland og hos tjenesteleverandørene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering og er derfor et sentralt forhold i revisjonen.	Vi vurderte tredjepartsbekreftelsen (ISAE 3402-rapport) fra SpareBank 1 Ringerike Hadelands tjenesteleverandør av kjernebanksystemet med hensyn til om denne hadde tilfredsstillende internkontroll på IT-områder som kan ha betydning for SpareBank 1 Ringerike Hadelands finansielle rapportering.  Vi vurderte også tredjepartsbekreftelsen (ISAE 3000-rapport) knyttet til tjenesteleverandøren av kjernebanksystemet med hensyn til om utvalgte automatiserte kontrollaktiviteter i IT-systemene, herunder blant annet knyttet til beregning av renter og gebyrer og systemgenererte rapporter, var tilfredsstillende utformet og om de hadde fungert i perioden.  Vi benyttet egne IT-spesialister i arbeidet med å forstå den overordnede styringsmodellen for IT-systemer og i vurderingen og testingen av kontrollaktiviteter.

*Nedskrivninger for forventet tap på utlån til bedriftsmarkedet*

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
SpareBank 1 Ringerike Hadeland har utlån til bedriftsmarkedet, se note 3, 6, 8 og 10 for en omtale om kredittrisiko og nedskrivninger på utlån og garantier.	SpareBank 1 Ringerike Hadeland har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til nedskrivninger på utlån innen bedriftsmarkedet.
SpareBank 1 Ringerike Hadeland har foretatt en vurdering av behovet for nedskrivninger for forventet tap på utlån og garantier. Det er knyttet betydelig skjønn til bankens vurderinger av størrelsen på nedskrivningene innen bedriftsmarkedet.	Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til individuelle nedskrivninger på kredittforringede utlån. Kontrollaktivitetene vi vurderte og testet utformingen av var knyttet til identifikasjon av kredittforringede utlån og vurdering av kontantstrømmer fra disse utlånene. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden.

Penneo Dokumentnr: 60140-6661E-UPPNS-UMN01-6F7UZ-505UJ

**Deloitte.**side 3  
Uavhengig revisors beretning -  
SpareBank 1 Ringerike Hadeland*Nedskrivninger for forventet tap på utlån til bedriftsmarkedet, fortsetter*

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
Skjønnutøvelsen krytter seg til framoverskuende vurderinger benyttet i estimeringen av forventet tap, inkludert vurderinger av hvordan forventet tap påvirkes av usikkerheten om den økonomiske utviklingen. SpareBank 1 Ringerike Hadeland benytter modeller og informasjon fra en tjenesteleverandør i beregningen av forventet tap.	For et utvalg av kredittforringede utlån testet vi om disse var tidsriktig identifisert og vurderte de kontantstrømmer som banken hadde estimert fra utlånene.  For øvrige nedskrivninger på utlån beregnet ved bruk av modeller og informasjon fra SpareBank 1 Ringerike Hadelands sin tjenesteleverandør, vurderte vi tredjepartsbekreftelse knyttet til utvalgte deler av modellen som banken benytter for beregning av forventet tap og grunnlagsdata som benyttes i beregningene.
Forutsetningene og estimatene som benyttes i vurderingene er avgjørende for størrelsen på nedskrivningene, og nedskrivninger på utlån i bedriftsmarkedet er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.	Vi rimelighetsvurderte utvalgte framoverskuende vurderinger benyttet i estimeringen av forventet tap.  Vi vurderte om noteopplysningene om nedskrivninger på utlån innen bedriftsmarkedet tilfredsstillte kravene i IFRS 7.

**Øvrig informasjon**

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Vår uttalelse om årsberetningen gjelder tilsvarende for redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar.

**Ledelsens ansvar for årsregnskapet**

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utisiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.





side 4  
Uavhengig revisors beretning -  
SpareBank 1 Ringerike Hadeland

#### Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de arvedte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi har eneansvar for vår konklusjon om konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Vi avgir en uttalelse til revisjonsutvalget om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i revisjonsberetningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.



side 5  
Uavhengig revisors beretning -  
SpareBank 1 Ringerike Hadeland

#### Uttalelse om andre lovmessige krav

##### Uttalelse om etterlevelse av krav om felles elektronisk rapporteringsformat (ESEF)

##### Konklusjon

Som en del av revisjonen av årsregnskapet for SpareBank 1 Ringerike Hadeland har vi utført et attestasjonsoppdrag for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som inngår i årsrapporten med filnavn «RING Årsrapport 2023.zip» i det alt vesentlige er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i delegert kommisjonsforordning (EU) 2019/815 om et felles elektronisk rapporteringsformat (ESEF-regelverket) etter forskrift gitt med hjemmel i verdipapirhandelloven § 5-5, som inneholder krav til utarbeidelse av årsrapporten i XHTML-format og iXBRL-markering av konsernregnskapet.

Etter vår mening er årsregnskapet som inngår i årsrapporten i det alt vesentlige utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket.

##### Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsrapporten i overensstemmelse med ESEF-regelverket. Ansvaret omfatter en hensiktsmessig prosess, og slik intern kontroll ledelsen finner nødvendig.

##### Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er, på grunnlag av innhentet revisjonsbevis, å gi uttrykk for en mening om årsregnskapet, som inngår i årsrapporten, i det alt vesentlige er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket. Vi utfører vårt arbeid i samsvar med internasjonal attestasjonsstandard (ISAE) 3000 – «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon». Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i ESEF-regelverket.

Som et ledd i vårt arbeid utfører vi handlinger for å opparbeide forståelse for selskapets prosesser for å utarbeide årsregnskapet i overensstemmelse med ESEF-regelverket. Vi kontrollerer om årsregnskapet foreligger i XHTML-format. Vi utfører kontroller av fullstendigheten og nøyaktigheten av iXBRL-markeringen av konsernregnskapet, og vurderer ledelsens anvendelse av skjønn. Vårt arbeid omfatter kontroll av samsvar mellom markeringene av data i iXBRL og det reviderte årsregnskapet i menneskelig lesbart format. Vi mener at innhentet bevis er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Oslo, 14. februar 2024  
Deloitte AS

Roger Furholm  
statsautorisert revisor

# PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo" - sikker digital signatur. De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

## Roger Furholm

Statsautorisert revisor

Serienummer: UN:NO-9578-5999-4-1255133

IP: 77.16.xxx.xxx

2024-02-15 17:38:42 UTC



Penneo Dokumentnummer: GD140-G6G1L-UPHNS-LAM01-6171UZ-S0S0UJ

Dokumentet er signert digitalt, med Penneo.com. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er list og tids-stempelt med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

### Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validator>



# Bærekraft rapport for SpareBank 1 Ringerike Hadeland

## 2023

Foto: [johner.se/](https://www.johner.se/)Amanda Falkman

# Bærekraft

<b>GENERELL INFORMASJON</b>	156
Prinsipper for bærekraftrapportering	156
Rammeverk og FNs bærekraftmål	156
Våre bærekraftmål	158
Våre bærekraftforventninger	158
Forankring og organisering av bærekraftarbeidet	159
Interessenter	161
Dobbel vesentlighetsanalyse	161
Vesentlige bærekraftemaer	165
<b>KLIMA OG MILJØ</b>	166
Strategisk forankring	166
Rammeverk for grønn obligasjon	168
Produkter og tjenester med fokus på bærekraft	168
Klimarisiko	170
Finansierte klimagassutslipp	176
Klimaregnskap for vår egen virksomhet	179
Estimerte utslipp per omsetning	183
<b>SOSIALE FORHOLD</b>	186
Strategisk forankring	186
Ivaretagelse av våre medarbeidere	188
Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden	191
Bankens rolle i lokalsamfunnet	192
<b>ANSVARLIG OG ETISK FORRETNINGSDRIFT</b>	194
Strategisk forankring	194
Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking	196
Personvern	198
IT-sikkerhet	200
God styring	200
Ansvarlig forvaltning i fond	202
<b>GRI-INDEKS</b>	204
<b>OPPSUMMERT TCFD-RAPPORTERING</b>	207
<b>VEDLEGG:</b>	
Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet	208
Metode for beregning av utslipp	208
Vedlegg 2: Metode for beregning av estimerte, finansierte klimagassutslipp	209
Overordnet om data og datakvalitet	209
Bedriftsmarkedsporteføljen	209
Boliglånsporteføljen	211

## GENERELL INFORMASJON

### Prinsipper for bærekraftrapporteringen

Hensikten med vår bærekraftrapportering er å vise hvordan vår virksomhet bidrar til en bærekraftig utvikling, hvilken påvirkning vi har på klima og miljø, sosiale forhold og samfunnet rundt oss, samt hvilke vesentlige risikoer og muligheter vi ser for vår virksomhet som følge av bærekraftfaktorer.

Bærekraftrapporten redegjør blant annet for våre mål og forventninger til oss selv, vesentlige tema vi jobber med, hva vi har gjort i 2023, samt hva vi skal jobbe med fremover.

Vi jobber for at vår rapportering om bærekraft i størst mulig grad skal være:

- Nøyaktig; vi skal rapportere korrekt informasjon på tilstrekkelig detaljnivå slik at leseren kan vurdere virkningene av arbeidet vårt.
- Balansert; vi skal rapportere nøkternt om både positive og negative forhold.
- Klar og tydelig; informasjonen skal presenteres på en forståelig måte.
- Sammenlignbar; slik at leseren kan få et inntrykk av utviklingen over tid og også sammenligne våre resultater med andre bedrífers rapportering.
- Fullstendig; vi skal gi informasjon som viser bredden i bærekraftarbeidet vårt og virkninger for hele rapporteringsperioden. Dette innebærer også at vi fremover må rapportere mer informasjon om bærekraftarbeidet i konsernets datterselskaper.

kraftarbeidet i konsernets datterselskaper.  
• Etterprøvbar; slik at rapporteringen kan kontrolleres.

En forutsetning for god rapportering etter disse prinsippene er gode bærekraftdata. Per nå har vi svak datakvalitet på flere punkter. Derfor legger vi vekt på å vise hvilke forutsetninger, antakelser og estimater vi har brukt, og også fortelle om tiltak vi iverksetter for å forbedre datakvaliteten fremover.

Vi rapporterer årlig i forbindelse med årsrapporten. Dersom ikke annet er spesifisert, gjelder vår rapport for morbankens virksomhet.

Bærekraftrapporteringen er utarbeidet etter rapporteringsstandardene Global Reporting Initiative (GRI) og Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

Beregningene av finansierte klimagassutslipp er basert på Veileder for beregning av finansierte klimagassutslipp fra Finans Norge og PCAF-metodikken. Disse er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utviklet av «The Greenhouse Gas Protocol Initiative», også kalt GHG-protokollen. Dette er den mest anvendte metoden globalt for å måle egne utslipp av klimagasser. Vi har også brukt denne metoden for å beregne våre utslipp fra egen drift.

### Rammeverk og FNs bærekraftmål

#### Eksterne rammeverk, forpliktelser og medlemskap

Bankens bærekraftarbeid bygger på prinsippene i FNs bærekraftmål, FNs Global Compacts ti prinsipper for ansvarlig næringsliv og FNs prinsipper for bærekraftig bankdrift (UNEP FI). I tillegg bygger arbeidet på bankens sparebanktradisjoner, gjeldende virksomhetsstrategi og på anbefalingene fra bransjeorganisasjonen Finans Norge i «Veikart for grønn konkurransekraft i finanssektoren».

Som del av SpareBank 1 Gruppen er vi medlem i FNs Global Compact. Dette er verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. I 2023 ble vi medlem av PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials), et internasjonalt partnerskap for standardisert beregning

og rapportering av klimagassutslipp. Vi startet også opp miljøfyrtårnsertifiseringsprosess i 2023.



#### FNs bærekraftmål

FNs 17 bærekraftmål ligger til grunn for konsernets bærekraftarbeid. Basert på vår doble vesentlighetsanalyse og strategi har vi i 2023 valgt fem mål som vi mener er spesielt relevante for vår virksomhet og påvirkning:



**Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.**

Vi skal fremme inkludering og mangfold gjennom vår forretningsdrift. Vi skal bruke vår rolle som finansiell samarbeidspartner til å skape økt bevissthet om bærekraft, og bidra til sunn vekst i form av bærekraftige arbeidsplasser og økonomi. Vi skal bidra til beskyttelse av arbeiderrettigheter gjennom krav til våre leverandører og forretningspartnere.



**Mål 9: Industri, innovasjon og infrastruktur: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon**

Vi skal fremme bærekraftig næringsutvikling og bidra til omstilling av næringslivet i vårt markedsområde til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser.



**Mål 13: Stoppe klimaendringene: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem.**

Vi skal hjelpe våre kunder i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.



**Mål 16: Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner: Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling**

Gjennom vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet bidrar vi til reduksjon av ulovlige finansstrømmer som undergraver en velfungerende velferdsstat. Arbeidet bidrar også til å stanse overgrep, utnyttning og menneskehandel.



**Mål 17: Samarbeid for å nå målene: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling.**

Vi er overbevist om at samarbeid er den beste strategien for å nå felles mål. Sammen med våre kunder bygger vi bevissthet og kunnskap. Vi fokuserer på muligheter og lønnsomhet. Som del av SpareBank 1-alliansen samarbeider vi med 12 andre banker til beste for våre kunder.

## Våre bærekraftsmål

Vi har satt følgende overordnede mål innen bærekraft. Det skal fremover settes flere mål og delmål og lages tiltaksplaner for relevante avdelinger i konsernet for å sikre at de overordnede målene nås.

### For bankvirksomheten

#### Klima og miljø

- **Egen virksomhet er klimanøytral i 2030.** Dette innebærer at vi innen utgangen av 2030 skal kutte utslippene fra egen drift i scope 1-3 med minimum 50 prosent i forhold til 2019, og kompensere for resten på en ansvarlig måte.
- **Klimanøytral finansierings- og investeringsportefølje i 2050.** Vi skal sette delmål for vårt arbeid innen klima og miljø i tråd med CSRD-regelverket med tilhørende standarder.

#### Grønn omstilling

- **Finansiere 5 mrd. kroner i bærekraftige utlån og aktiviteter i 2030.** Bærekraftige utlån og aktiviteter er i henhold til vårt grønne obligasjonsrammeverk og/eller EUs taksonomi. Målet gjelder grønne utlån samlet for privatmarked (PM) og bedriftsmarked (BM), inkludert utlån overført til kredittforetak. Det settes delmål for PM og BM for å oppnå det overordnede målet.

### For hele konsernet

#### Kampen mot økonomisk kriminalitet

- **Vi har nulltoleranse knyttet til økonomisk kriminalitet.**
- **Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard.**

#### Likestilling

- **Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025** Minimum 40% av hvert kjønn.
- **Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier.**

### Datakvalitet

Erfaringene våre hittil viser at manglende data eller svak datakvalitet særlig er en utfordring når det gjelder målene våre innen klima og miljø og grønn omstilling. Arbeidet med å sette gode mål blir der

med et arbeid som vil fortsette i 2024, samtidig som vi jobber med å øke datatilfanget og datakvaliteten, og forbereder etterlevelse av de kommende bærekraftrapporteringskravene (CSRD).

## Våre bærekraftforventninger

I 2023 har vi justert det vi tidligere kalte ambisjoner, og formulert dem som klare forventninger. Konsernet skal bidra til å nå målsettingene innen bærekraft gjennom arbeid med følgende forventninger som vi har

til vår organisasjon, våre produkter og tjenester, vårt samfunnsengasjement og overfor våre leverandører, forretningspartnere og våre kunder.

### Vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å redusere klimagassutslipp fra vår egen virksomhet
- Vi skal respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirke til brudd på disse rettighetene
- Vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

### Våre produkter og tjenester

- Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning
- Vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko
- Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten
- I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraftprinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter

### Vårt samfunnsengasjement

- Vi skal være lokal kompetansebygger på økonomi og bidra til å styrke utdanningsmiljøet lokalt
- Vi skal støtte initiativ som bedrer oppvekstvilkår
- Vi skal bidra til lokale klima- og naturtiltak

### Våre leverandører og forretningspartnere

- Skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede
- Skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til en bærekraftig omstilling
- Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav til leverandører om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet

### Våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko, og driver i tråd med lover og forskrifter på sitt felt

## Forankring og organisering av bærekraftarbeidet

Formålet med vårt bærekraftarbeid er å bidra til bærekraftige lokalsamfunn og en bedre fremtid i tråd med Parisavtalen. Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.

Vi jobber med bærekraft for å sikre at vi:

- er relevante og konkurransedyktige for kundene våre
- forsterker de positive påvirkningene vi har på samfunnet rundt oss, og begrenser de negative
- opprettholder økonomisk lønnsomhet
- forvalter vårt gode omdømme
- opprettholder god risikohåndtering
- fortsetter å være et attraktivt investeringsobjekt
- fortsetter å være en attraktiv arbeidsplass.

### Forankring i visjon, verdier og virksomhetsstrategi

Vår visjon er å være en drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Visjonen peker retning for arbeidet vårt og etablerer bærekraft som en sentral del av vår virksomhet.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har fire grunnverdier: Nær, dyktig, engasjert og framtidrettet. Verdiene

bygger på sparebanktradisjonen og innebærer å ta et utvidet ansvar for utviklingen av samfunnet. Bærekraft er slik solid forankret i bankens verdigrunnlag.

I 2023 oppdaterte SpareBank 1 Ringerike Hadeland sin virksomhetsstrategi og vil fremover i større grad jobbe kontinuerlig med strategiarbeid. Tilnærmingen skal sikre at virksomheten kan gjøre nødvendige endringer raskere, i takt med omverdenens utvikling.

I arbeidet er det blant annet lagt til grunn at bransjen opplever et betydelig pådrag i myndighetenes regulering, spesielt innenfor områdene økonomisk kriminalitet og bærekraft. Dobbel vesentlighetsanalysen innen bærekraft er også lagt til grunn for oppdateringen av virksomhetsstrategien.

Bærekraft er ett av fire hovedområder i strategien, og arbeidet med bærekraft skal sikre at vi er relevante og konkurransedyktige. Innen bærekraft er det pekt på fire områder som virksomheten må jobbe med: kompetanse, grønn portefølje, reduksjon av klimagassutslipp i egen drift, samt data.

I 2024 skal det jobbes videre med tiltak og gjennomføring med bred involvering i hele organisasjonen.

## Bærekraft i virksomhetsstrategien:

### Kompetanse

Økt kunnskap om bærekraft er første skritt. I kommende periode skal vi utvikle dette til kompetanse gjennom praksis for god bruk – i økonomisk rådgivning for kunder, og i andre interne fagområder som datainnhenting, analyse, etterlevelse og rapportering.

### Egen drift

Vi skal bidra til å bli et lavutslippssamfunn gjennom løpende å redusere egne klimautslipp i vår virksomhet. Dette skjer eksempelvis gjennom lavere innkjøpt energimengde, reduserte utslipp fra anskaffelser av varer og tjenester, gjennom grønnere transport og gjennom økt digitalisering.

### Grønn portefølje

På sikt vil det bli mer gunstig for oss å finansiere grønne eiendeler – som vi ønsker skal komme kundene våre til gode. Vi prioriterer derfor å jobbe aktivt for å øke finansiering av nye eiendeler som tilfredsstillende taksonomien og vårt grønne rammeverk, og vi bidrar til at grønne produkter skal være økonomisk lønnsomme for våre kunder gjennom helhetlig økonomisk rådgivning.

### Data

For å styre bærekraftsrisikoer og realisere muligheter som oppstår, trenger vi gode data om objektene vi finansierer. Vi skal innhente og behandle nødvendige data om våre pant, gjennom identifisering av datakilder, god samhandling med våre kunder og samarbeidspartnere, og med gode systemer for løpende oppdatering.

## Policy og behandling i styrende organer

Policy for bærekraft er bankens øverste styrende dokument for arbeidet med bærekraft. Retningslinjen gjelder for hele konsernet så langt det er relevant. Retningslinjen fastsettes av styret og oppdateres årlig, blant annet basert på dobbel vesentlighetsanalysen og risikokartlegging av bærekraftområdet.

I 2023 har styret behandlet en rekke saker knyttet til bankens bærekraftarbeid. Bankens representantskap har også hatt bærekraft på agendaen.

## Slik organiserte vi bærekraftarbeidet i 2023

Styret er ansvarlig for å fastsette strategi, mål, policy og risikotoleranse for bærekraftsrisiko. Administrerende direktør har overordnet ansvar for det daglige arbeidet med bærekraft. Banksjef Organisasjon og utvikling har ansvar for bærekraftarbeidet på vegne av administrerende direktør. Fagsjef bærekraft rapporterer til banksjef Organisasjon og utvikling og har fagansvar for bærekraftområdet. I 2023 ansatte vi en bærekraftcontroller som rapporterer til økonomisjef og samarbeider tett med fagsjef bærekraft. I tillegg foregår det daglige bærekraftarbeidet i bankens ulike avdelinger. Ansvarsfordelingen er nærmere beskrevet i kapitlet Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter.

Det er etablert et bærekraftforum i banken som skal bidra til informasjonsdeling og koordinering av bærekraftarbeidet på tvers i tråd med overordnet strategi og planer. Forumet skal gi ledergruppa innspill i strategiske og prinsipielle bærekraftsspørsmål og består av ansatte som arbeider tett med oppfølging av bærekrafttiltak eller har andre nøkkelroller i bærekraftarbeidet.

I 2023 organiserte vi også deler av bærekraftarbeidet i prosjekter knyttet til forberedelse av kommende rapporteringskrav i EUs taksonomi og Corporate sustainability reporting directive (CSRD). Samarbeid mellom HR-avdelingen og fagsjef bærekraft var også vesentlig for å få realisert kompetanseløftet innen bærekraft i 2023.

### Samarbeid i SamSpar

SpareBank 1 Ringerike Hadeland deltar i SamSpar, et samarbeid mellom de mindre sparebankene i SpareBank 1-alliansen. Høsten 2023 ble samarbeidet om bærekraft formalisert gjennom opprettelsen av fagråd bærekraft i SamSpar. Fagrådet ledes for tiden av SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Faglig samarbeid er viktig for å utvikle bærekraftområdet til det beste for våre kunder og lokalsamfunnene vi er en del av.

## Interessenter

SpareBank 1 Ringerike Hadeland forholder seg til omgivelsene, der utvikling og forvaltning av verdier skjer i samspill med kunder, eiere, medarbeidere, myndigheter, media, lokalsamfunn med flere. Alle disse aktørene har forventninger til oss knyttet til bærekraft, og det er derfor vi anser dem som interessenter. Vi vil skille oss positivt ut – og arbeider for å oppfylle forventningene hver dag.

Hensikten med vår interessentdialog er å forstå våre interessenters forventninger til oss og få innspill til vårt bærekraftarbeid. Det er også nyttig å utforske nye muligheter sammen. Interessentdialogen foregår blant annet som ledd i dobbel vesentlighetsanalysen vi gjennomfører på bærekraft, men også i form av kundeundersøkelser, årlig bærekraftundersøkelse, deltakelse i ulike nettverk og møteplasser, samt i dialog med våre tillitsvalgte og ansatte, kunder og leverandører. På bakgrunn av interessentdialogen prioriterer vi stadig tiltak for å forbedre og utvikle arbeidet vårt.

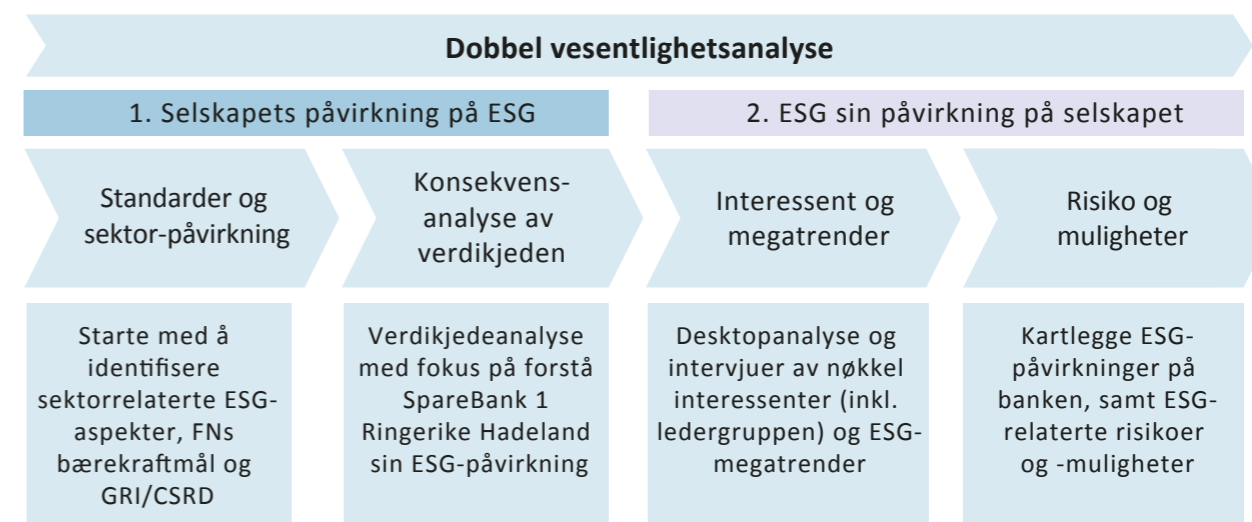
Våre interessenter innen bærekraft:



## Dobbel vesentlighetsanalyse

I 2023 har vi for første gang gjennomført en dobbel vesentlighetsanalyse. En slik analyse handler om å vurdere hvordan et selskap påvirker og blir påvirket av omgivelsene, for å prioritere hvor fokuset for bærekraftarbeidet skal rettes. Formålet med en dobbel vesentlighetsanalyse er å forstå både (1) hvilken påvirkning selskapets aktiviteter har på omverdenen gjennom

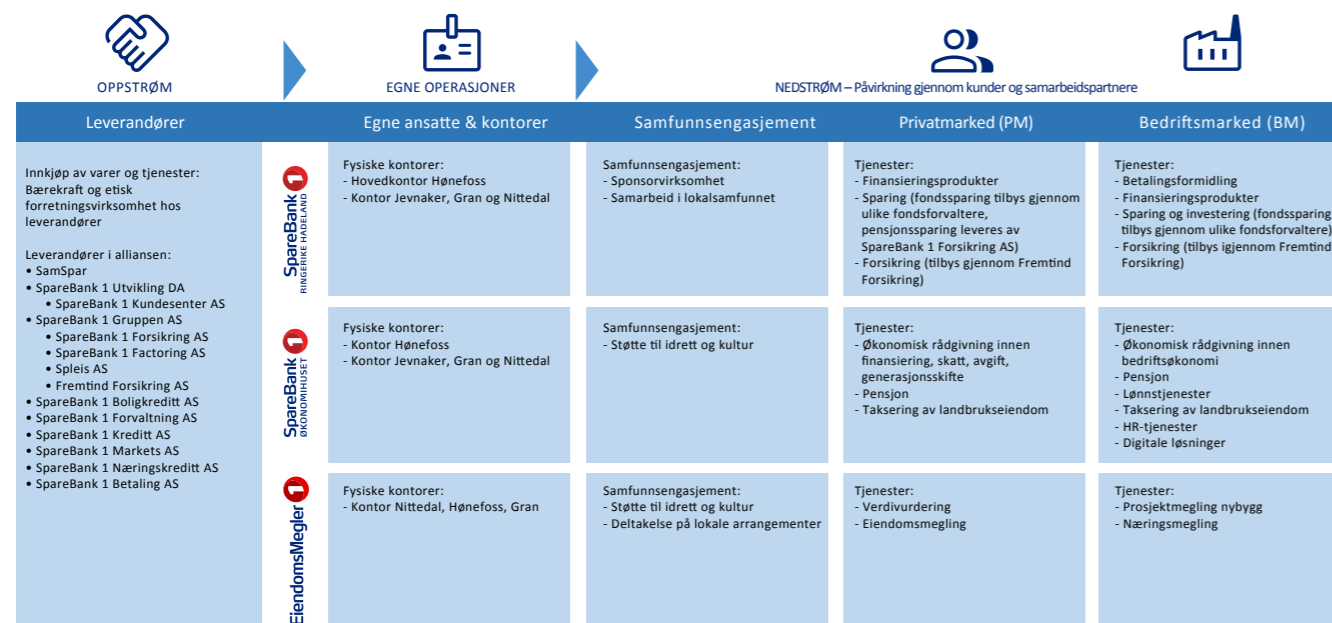
selskapets verdikjede, samt (2) hvilke bærekraftforhold som påvirker selskapets langsiktige verdiskapning, altså finansiell vesentlighet. Analysen er et godt verktøy som grunnlag for vårt arbeid med bærekrafttiltak og rapportering. Metodikken vi har brukt for å gjennomføre analysen er nærmere beskrevet i figuren nedenfor.



### Verdikjedeanalyse og påvirkninger

Vi gjorde en verdikjedeanalyse for å identifisere de største påvirkningene vi som virksomhet har på omverdenen. Alle foretak har en innvirkning på samfunnet og verden rundt seg innen bærekrafttemaer, både positivt

og negativt, og dette belyses i en påvirkningsanalyse. Vi har først definert vår verdikjede, fra oppstrøm til nedstrøm. Vår verdikjede på konsernnivå inklusive datterforetak er vist i figuren nedenfor.



Deretter har vi plassert påvirkninger i tilhørende deler av banken sin drift (leverandører, egne operasjoner, samfunnsengasjement, og kundeledet BM og PM). Disse påvirkningene er kategorisert etter positive og negative påvirkninger, og derfra rangert ut fra nivå av alvorlighetsgrad (scale) og omfang (scope), og til slutt oppsummert som enten lav, medium eller høy påvirkning. Vi skilte også mellom hva som er faktiske påvirkninger nå, og hva som er potensielle fremtidige påvirkninger. I tillegg skilte vi mellom direkte og indirekte påvirkninger.

Denne delen av analysen ble blant annet gjennomført på en workshop med alle ledere i konsernet, der ulike påvirkninger ble diskutert og rangert. Analysen er også forankret i bankens bærekraftforum og ledergruppe. Analysen viser at den største potensielle og faktiske påvirkningen ligger nedstrøms i privat- og bedriftsmarkedet. De mest vesentlige påvirkningene er vist i figuren nedenfor:

	Type påvirkning fra selskapet	Hvor i verdikjeden?	Vurdering av påvirkningen
	Indirekte klima- og naturpåvirkning	Bedriftsmarkedet og privatmarkedet	Nå: Negativ påvirkning Potensiell positiv
	God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet	Bedriftsmarkedet, privatmarkedet og i samfunnet	Nå: Positiv påvirkning. Potensiell negativ
	Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden	Leverandørkjeden	Potensiell positiv eller negativ

### Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet

Vi har per nå en negativ, indirekte påvirkning på samfunnet rundt oss fordi vi gjennom å gi lån til bedrifter og privatpersoner, finansierer klimagassutslipp og naturpåvirkning. I bedriftsmarkedet har næringene vi er eksponert for negative påvirkninger på klima gjennom blant annet ressursbruk og avfall, anleggsvirksomhet, transport og drift. Næringene har negativ naturpåvirkning gjennom areallbruk og forurensning.

Fremover kan vi ha en positiv påvirkning på utviklingen, hvis vi klarer å bidra til utslippskutt og ivaretagelse av natur gjennom våre produkter og rådgivning.

### God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet

Økonomisk kriminalitet undergraver det finansielle systemets integritet og er en trussel mot velferdssamfunnet og et sunt næringsliv. Vi og andre banker har plikt til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og avverge svindel, hvitvasking, sanksjonsomgåelse og terrorhandlinger. Ved å jobbe aktivt på dette feltet og etterleve lover og retningslinjer, gir vi i dag et positivt bidrag til et sunt næringsliv i vårt markedsområde. Der som vi ikke jobber godt på dette feltet, kan virkningen potensielt bli negativ.

Personvern og datasikkerhet er strengt regulert, og vi er avhengige av kundenes tillit. Det er derfor viktig for oss å sikre verdiene og dataene vi forvalter. Gjennom gode rutiner, verktøy og kontroller er påvirkningen i dag positiv, men den kan bli negativ om noe skulle gå galt på disse områdene.

### Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden

SpareBank 1 Ringerike Hadeland kan ha en potensiell positiv påvirkning gjennom ansvarlige innkjøp og oppfølging av åpenhetsloven, som styrker konkurransebetingelsene for leverandører som opererer på en god måte.

### Interessent- og megatrendanalyser

For å forstå hva som er vesentlig for våre interessenter, gjorde vi en interessentanalyse. SpareBank 1 Ringerike Hadeland påvirker en rekke interessenter, og vi er også avhengig av samspillet med flere av disse for å lykkes. Hva som er vesentlig for banken er derfor naturlig knyttet til hva som er vesentlig for våre interessenter.

Som utgangspunkt for analysen har vi definert våre viktigste interessenter. Disse består av eiere, ansatte herunder også ledergruppen, kunder, lokalsamfunnet, kapitalmarkedene, myndigheter, interesseorganisasjoner, leverandører, media, og lokal politikk og kommunal forvaltning i vårt markedsområde. Det er hentet inn informasjon fra personlige intervjuer med nøkkelpersoner fra ledergruppen, samt interne og eksterne intervjuer i tillegg til markedsundersøkelser og desktop analyser.

Hva som er vesentlig for oss må også sees i lys av den globale og nasjonale utviklingen innen bærekraft. I megatrendanalysen så vi på globale og nasjonale trender som kan påvirke hva selskapet må ta hensyn til fremover. Disse er identifisert gjennom eksisterende litteratur, slik som artikler, rapporter og regulatoriske oppdateringer. Trendene vi har identifisert og analysert er globale klimaendringer, tap av natur og biomangfold, databasert innsikt og teknologi, sosiale rettigheter og demografisk utvikling.

### Scenarioanalyse av risikoer og muligheter

Gjennom interessent- og megatrendanalysene identifiserte vi risikoer og muligheter for vår bank. Hvordan vi påvirkes og hvilke risikoer og muligheter som er mest vesentlige, vil avhenge av hvordan verden utvikler seg, og hvilken effekt regulatoriske krav til slutt har. De prioriterte risikoene og mulighetene ble derfor plassert i to scenariomatriser basert på om verden fortsetter som før («Business as usual») eller følger «grønn omstilling»-scenarioet, og hvordan dette vil ha utslag på banken. Risiko- og mulighetsbildet endrer seg, avhengig av hvilket scenario som legges til grunn.

I vurderingene i analysen har vi valgt å ta utgangspunkt i at EUs strategi for bærekraftig omstilling, «EU Green Deal», får gjennomslag og flytter kapital i en grønn retning. Videre «tror vi på» at våre ulike interessenter jobber for å oppnå ESG-målene de har kommunisert offentlig. Det vil blant annet medføre strengere ESG-reguleringer og økt fokus på selskapers påvirkning på natur, klima og mennesker. Vi har altså lagt til grunn «grønn omstilling»-scenarioet frem mot 2030.

For vektning av risiko er det gjort en vurdering av sannsynlighet for at risikoen inntreffer og graden av konsekvens. For å prioritere muligheter er det gjort vurdering av grad av oppside og tilhørende ressurskostnad. Tabellen nedenfor viser de mest vesentlige risikoene og mulighetene, gitt scenarioet «grønn omstilling»:

Muligheter	
Tilgang til kapital gjennom grønne obligasjoner	Ved å utstede grønne obligasjoner kan banken utvide muligheten til kapitaltilgang
Øke konkurransefortrinn ved lokal tilstedeværelse	Vi har høy markedsandel i regionen og kan bruke vår lokale tilstedeværelse til å skape verdi for kunden og lokalsamfunnet knyttet til bærekraft
Tilby produkter og tjenester med fokus på bærekraft	Utvikling av et bredt utvalg av produkter og tjenester med fokus på bærekraft kan gi et utvidet mulighetsrom i markedet
Tilby god ESG-rådgivning	God rådgivning i privat- og bedriftsmarkedet kan bidra til bærekraftig utvikling i vårt markedsområde og en god omstilling for våre kunder
Risikoen	
ESG-reguleringsbrudd	Manglende kapasitet, kompetanse og ressurser kan potensielt medføre at vi ikke klarer å følge opp de regulatoriske kravene
For liten grønn portefølje	Banken kan potensielt oppleve utfordringer i fremtiden dersom andelen av utlånsporteføljen som er rettet mot bærekraftige prosjekter blir for lav. Dette kan gi økt kredittisiko gjennom klimarisiko for delen av porteføljen som ikke innfrir kravene i overgangen til et lavutslippssamfunn. Det kan også potensielt gi økt likviditetsrisiko ved å gjøre det mer krevende for banken å hente inn kapital.
For lav ESG-kompetanse	Kan potensielt lede til mangelfull eller feilaktig rådgivning, mangelfulle retningslinjer, svake rutiner, og feilaktige kredittvurderinger



Store deler av konsernet var med på Ringeriksmaraton og Barnas Ringeriksmaraton. I 2023 stilte vi med ni 8-mannslag, tre parmaratonlag og to helter som skulle løpe hele veien fra Vik til Jevnaker. Som løper møtte du oss på Røyse skole, hvor vi delte ut vann på 2. etappe.

## Vesentlige bærekrafttemaer

Gjennom dobbel vesentlighetsanalysen som er omtalt over, har vi identifisert vesentlige bærekrafttema for vår virksomhet. Et bærekrafttema kan være vesentlig fordi det medfører betydelige risikoer eller muligheter, eller

fordi selskapet har en betydelig påvirkning på miljø og samfunn. De vesentlige temaene er oppsummert i figuren nedenfor:



Vi vil fremover videreutvikle, justere og oppdatere den doble vesentlighetsanalysen ved behov og minst årlig.

Analysen vil danne grunnlaget for bærekraftarbeidet og rapporteringen om bærekraft fremover.

Vesentlige påvirkninger	Nærmere omtale i rapporten (kapittelnavn og side)
Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet	<i>Klima og miljø</i> fra side 176
God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet	<i>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</i> fra side 204
Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden	<i>Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden</i> side 201
Muligheter og risiko	
Tilgang til kapital gjennom grønne obligasjoner	<i>Rammeverk for grønn obligasjon</i> side 178
Øke konkurransefortrinn ved lokal tilstedeværelse	<i>Bankens rolle i lokalsamfunnet</i> fra side 202
Tilby produkter og tjenester med fokus på bærekraft	<i>Produkter og tjenester med fokus på bærekraft</i> fra side 178
Tilby god ESG-rådgivning	<i>Klima og miljø</i> fra side 176
ESG-reguleringsbrudd	<i>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</i> fra side 204
For liten grønn portefølje	<i>Produkter og tjenester med fokus på bærekraft</i> fra side 178
For lav ESG-kompetanse	<i>Kompetanse om bærekraft</i> fra side 198

I 2021 gjorde banken en vesentlighetsanalyse og denne lå til grunn for fjorårets bærekraftrapportering. Vesentlige tema var da arbeid mot økonomisk kriminalitet og antihvitvasking, ansvarlig utlån, bærekraft i kredittprosesser og produkter med fokus på bærekraft, etikk og antikorrupsjon, bankens rolle i lokalsamfunnet, klimarisiko og ansvarlig forvaltning (fond). Disse temaene fanges i stor grad opp av den doble vesentlighetsanalysen som er gjort i 2023, men den endrede metodikken gjør at funnene i analysen grupperes og struktureres noe annerledes.

rupsjon, bankens rolle i lokalsamfunnet, klimarisiko og ansvarlig forvaltning (fond). Disse temaene fanges i stor grad opp av den doble vesentlighetsanalysen som er gjort i 2023, men den endrede metodikken gjør at funnene i analysen grupperes og struktureres noe annerledes.



## KLIMA OG MILJØ

Finansbransjen har en svært sentral rolle i arbeidet med bærekraft og grønn omstilling. Gjennom kredittgivning og finansiering er bransjen en premissgiver for utviklingen av både næringsliv og private husholdninger. Vi ønsker å bidra til bærekraftige lokalsamfunn og en bedre fremtid i tråd med Parisavtalen. Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.

Vi har rundt 62.600 personkunder, 5.600 bedriftskunder og 1.300 lag og foreningskunder. Daglig har våre rådgivere gode samtaler med mange av våre kunder rundt spørsmål om dagens og fremtidige økonomiske verdier for person og selskap.

Vår posisjon knyttet til finansiering av investeringer, virksomheter og prosjekter gir oss en mulighet til å påvirke og understøtte en bærekraftig samfunnsutvikling. Vi ønsker å jobbe sammen med kundene våre for å nå bærekraftmålene, og bidra til høyere bevissthet, kompetanse og endringshastighet.

Vi har per nå en negativ, indirekte klima- og naturpåvirkning på samfunnet rundt oss fordi vi, gjennom å gi lån til bedrifter og privatpersoner, finansierer klimagassutslipp og naturpåvirkning. Dette er et vesentlig bærekrafttema for oss. Fremover kan vi ha en positiv påvirkning på utviklingen, hvis vi klarer å bidra til utslippskutt og ivaretagelse av natur gjennom våre produkter og rådgivning.

### Strategisk forankring



#### Våre bærekraftsmål For bankvirksomheten

##### Klima og miljø

- Egen virksomhet er klimanøytral i 2030.
- Klimanøytral finansierings- og investeringsportefølje i 2050.

##### Grønn omstilling

- Finansiere 5 mrd. kroner i bærekraftige utlån og aktiviteter i 2030.

#### Våre bærekraftforventninger

##### Til vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å redusere klimagassutslipp fra vår egen virksomhet
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

##### Til våre produkter og tjenester

- Vi skal hjelpe kundene våre i omstilling til bærekraftige løsninger ved å tilby relevante produkter og tjenester og god finansiell rådgivning.
- Vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko
- Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten
- I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraft-prinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter

##### Til vårt samfunnsengasjement

- Vi skal bidra til lokale klima- og naturtiltak

##### Til våre leverandører og forretningspartnere

- Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede

##### Til våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko

Området klima og miljø innebærer både muligheter og risikoer for banken. Vi ønsker å bidra til at produkter med fokus på bærekraft skal være økonomisk lønnsomme for våre kunder gjennom helhetlig økonomisk rådgivning. Ved å utstede grønne obligasjoner kan banken utvide tilgangen til kapital. Et bredt utvalg av produkter og tjenester med fokus på bærekraft vil kunne gi et utvidet mulighetsrom i markedet.

Samtidig kan banken potensielt oppleve utfordringer i fremtiden dersom andelen av utlånsporteføljen som er rettet mot bærekraftige prosjekter blir for lav. Dette kan gi økt kredittrisiko gjennom klimarisiko for delen av porteføljen som ikke innfrir kravene i overgangen til et lavutslippssamfunn. Det kan også potensielt gi økt likviditetsrisiko ved å gjøre det mer krevende for banken å hente inn kapital.

### Forankring i virksomhetsstrategien

- Kompetanse
- Grønn portefølje
- Reduksjon av klimagass i egen drift
- Data

### Policyer og retningslinjer

- [Policy for bærekraft](#)
- Policy for styring av kredittrisiko
- Kreditthåndbøker
- [Krav til leverandører om bærekraft og forretningssetiske forhold](#)

### Gjennomførte tiltak i 2023

- Gjennomført dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft
- Revidert policy for bærekraft og våre bærekraftmål
- Jobbet med å innarbeide bærekraftvurderinger i relevante risikovurderinger og styringsdokumenter
- Etablert mål for grønne utlån for 2024
- Etablert mål for andel grønne papirer i likviditetsporteføljen
- Etablert retningslinjer og krav for innhenting av energiklasse og energiattest for næringseiendommer
- Tatt i bruk ny ESG-modul i kredittprosessen for bedriftsmarked, som gir oss ESG-score på kundenivå og aggregert på porteføljenivå
- Blitt medlem av PCAF, som gir tilgang til bedre data for beregning av våre finansierte klimagassutslipp
- Gjennomført et kompetanseløft om bærekraft for våre rådgivere
- Økt ressursene som jobber med bærekraft ved å ansette bærekraftcontroller
- Monterte solceller på taket på hovedkontoret
- Startet prosessen med å bli miljøfyrtårnsertifisert
- Energimerket våre egne bygg

## Rammeverk for grønn obligasjon

Banker kan bidra til å gjøre obligasjonsmarkedet «grønnere» ved å øke utstedelser av grønne obligasjoner<sup>1</sup>. Dette kan også øke bankens tilgang til kapital, slik det er identifisert i vår dobbel vesentlighetsanalyse.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har i samarbeid med SEB utviklet et grønt rammeverk som dekker følgende områder:

- Energieffektive boliger
- Energieffektive næringsbygg
- Vannkraft
- Bioenergi
- Distribusjon av kraft
- Skogbruk
- Jordbruk

Rammeverket er klassifisert «Medium green» i tredjepartsattesteringen fra Cicero. Karakteren gis når rammeverket er vurdert å bidra til prosjekter og løsninger som er i tråd med FNs langsiktige bærekraftsmål. Multiconsult har, som uavhengig aktør, vurdert effekten av den delen av SpareBank 1 Ringerike Hadelands låneportefølje som er kvalifisert for grønne obligasjoner. [En nærmere rapportering på rammeverket](#) er publisert på bankens websider.

For ytterligere å bidra til å gjøre obligasjonsmarkedet grønnere har banken vedtatt å preferere grønne obligasjoner fremfor ikke-grønne ved investering av bankens likviditetsportefølje. Dette er nærmere omtalt i kapittelet om god styring.

## Produkter og tjenester med fokus på bærekraft



Foto: Maskot Bildbyrå AB

### Personkundemarkedet

Banken har etablert et grønt rammeverk med tilhørende produkter. Produktene som er etablert og videreutviklet for personkundemarkedet er miljølån og grønt boliglån. Bankens tilbyr i tillegg lån til el-bil. Produktene har blitt tilpasset og videreutviklet i takt med utviklingen gjennom året. Gjennom tjenesten Mitt Klimaspør i digitalbanken bidro vi til bevisstgjøring hos våre kunder om sammenhengen mellom personlig forbruk og CO2-utslipp.

I personmarkedet har grønne utlån om lag tredoblet seg fra fjoråret og er pr 31.12.2023 på 320 mill. kroner. Gjennom året har vi tilpasset både kundereiser og prisene på de grønne produktene og ser en positiv utvikling av nye grønne lån, spesielt det siste halvåret. Det er etablert mål for nye grønne utlån i personmarkedet for 2024. Målet er å doble utlån til 600 mill. kroner samt videreutvikle dagens produkter og etablere nye produkter.

### Bedriftskundemarkedet

Vårt grønne rammeverk har vært utgangspunktet for utvikling av produkter med fokus på bærekraft innen bedriftsmarkedet. Vi tilbyr grønne bygge- og nedbetalingslån til virksomheter, prosjekter og tiltak som bidrar til det grønne skiftet i vår region. Aktiviteter som

kan kvalifisere er nybygg, kjøp og oppgradering av næringsbygg, landbruk, skogbruk og fornybar energi. I tillegg tilbyr vi miljølån til bankes privatkunder, som vi har som målsetting å distribuere via våre bedriftskunder som leverer produkter og tjenester som kvalifiserer for miljølånet.

I 2023 har bærekraft vært tema i kundesamtaler, kundemøter og avdelingsmøter i bedriftsmarkedsavdelingen. Bankens har vært samarbeidspartner til flere arrangementer for næringslivet der bærekraft var tema, blant annet Ringerikskonferansen og Hadelandskonferansen.

Banken er også deltaker i prosjektet Bærekraft Hadeland, som har som mål at næringslivet på Hadeland skal gå bærekraftig og lønnsomt inn i fremtiden. Prosjektet, som organiseres av Hadelandshagen, startet i 2022 og varer i tre år med deltakere fra lokalt næringsliv og an-

dre aktører i regionen. Det settes fokus på både miljø- og klima, sosiale forhold og økonomi. Utfordringen til deltakerne er å omstille sin forretningsmodell slik at den både er lønnsom og bærekraftig.

Det er etablert mål for grønne utlån i bedriftsmarkedet for 2024. Målet er å øke nye grønne utlån med 100 mill. kroner. Vi skal ta en enda tydeligere posisjon for hvordan vi skal påvirke våre kunder og samarbeidspartnere for å bidra til å nå FN's bærekraftsmål generelt og våre bærekraftsmål spesielt. Vi har også besluttet å utvikle flere grønne produkter til våre bedriftskunder som bidrar til det grønne skiftet.

(mill. kroner)	2023	Mål for 2024
Grønne utlån privatmarkedet	320	600
Grønne utlån bedriftsmarkedet	25	125



I 2023 arrangerte vi «Bedre råd»-kvelder i hele vårt markedsområde. Denne gangen prioriterte vi å gi førstegangskjøpere gode råd om sparing og veien til egen bolig i et samarbeid mellom bank og eiendomsmegler. Omkring 230 unge deltok.

<sup>1</sup> Jf. Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen, fra Finans Norge.

## Klimarisiko

Klimarisiko er risiko for skader og tap som følge av endringer i klima og klimapolitikken. Begrepet beskriver usikkerheten som klimaendringene skaper, og hvilken betydning denne usikkerheten kan få for økonomien som helhet og det enkelte selskap. Klimarisiko består av fysisk risiko, overgangsrisiko og ansvarsrisiko. «Fysisk klimarisiko oppstår fordi det er usikkerhet om fremtidige klimaendringer, mens overgangsrisiko oppstår fordi det er usikkerhet knyttet til fremtidig samfunnsutvikling, klimapolitikk og teknologiutvikling»<sup>2</sup>.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har en direkte klimarisiko

knyttet til egen drift, og en indirekte risiko knyttet til våre lånekunder. Klimarisiko kan bidra til mulig økt kredittisiko; altså faren for tap for banken som følge av at kunder ikke klarer å betale renter og avdrag eller oppfylle andre forpliktelser. Dette kan knyttes både til fysisk risiko og overgangsrisiko. Klimarisiko kan også påvirke banken på andre måter. Det er derfor viktig å kartlegge og styre klimarisikoen i våre porteføljer. Vi forventer også av oss selv at vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til klimarisiko og bærekraft. Gjennom å gjøre våre kunder mer bevisste på klimarisiko kan vi ha en positiv påvirkning og bidra til klimatilpasning i vårt markedsområde.

### Fysisk klimarisiko

Risiko for økonomiske konsekvenser av fysisk skade som følge av klimaendringer, for eksempel skade på eiendeler. Kilder til fysisk klimarisiko kan for eksempel være økt nedbør, flom, ras og stigende havnivå. Fysisk risiko inndeles i to grupper; akutt og kronisk, der akutt knytter seg til konsekvensene av ekstreme værhendelser, mens kronisk gjelder konsekvensene av de mer gradvise endringene som økt tørke.

### Overgangsrisiko

Økonomisk risiko knyttet til overgangen til lavutslippssamfunnet, for eksempel som følge av endrede kundepreferanser, teknologiendringer eller myndighetskrav. Kilder til overgangsrisiko kan for eksempel være strengere klimakrav og inntreden av ny teknologi.

### Ansvarsrisiko

Erstatningskrav knyttet til beslutninger eller mangel på beslutninger som kan knyttes til klimapolitikk eller klimaendringer.

## Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter

### Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter

Styret er ansvarlig for å fastsette strategi, mål, policy og risikotoleranse for bærekraft. Styret skal også påse at selskapet har tilstrekkelig styring og kontroll av bærekraft. Følgende system er etablert for å ivareta styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter:

- Styret behandler årlig forslag til revidering av policyen for bærekraft som er det overordnede styringsdokumentet om bærekraft i konsernet. Policyen legger føringer for arbeidet, herunder mål, organisering og ansvarsforhold, samt risikostyring.
- Det skal årlig gjøres en overordnet risikokartlegging av bærekraftområdet og en rapport om denne skal behandles i styret.

- Det skal årlig gjennomføres en dobbel vesentlighetsanalyse for å identifisere vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter i bærekraftarbeidet. Styret skal behandle en rapport om funnene i analysen.
- Styret skal kvartalsvis behandle en bærekraftrapport som gir informasjon om framdrift i arbeidet og utviklingen i de viktigste bærekraftrisikoene.
- Bærekraft er også inkludert i den kvartalsvise rapporteringen fra Risikostyring og Compliance til styret der det er relevant.
- Styret behandler også den årlige bærekraftrapporten der klimarelaterte risikoer og muligheter inngår.
- Styret behandler klimarisiko som en driver til øvrige risiki ved behandling av konsernets ICAAP-prosess. ICAAP er en vurdering av samlet kapitalbehov i banken.

I 2023 har styret revidert policy for bærekraft og vedtatt overordnede mål og forventninger for bankens bærekraftarbeid. Styret har også behandlet rapport fra gjennomføringen av dobbel vesentlighetsanalyse, samt kvartalsrapporter om bærekraft, der klimarelaterte risikoer og muligheter har inngått.

### Ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter

Administrerende direktør har overordnet ansvar for det daglige arbeidet med bærekraft og skal påse at konsernet implementerer policy for bærekraft. Herunder minimum årlig, og når det skjer større endringer, rapportere hva som er selskapets største bærekraftrisikoer og hvordan de er håndtert. Banksjef Organisasjon og utvikling har ansvaret for bankens arbeid med bærekraft, herunder etterlevelse av bankens policy for bærekraft, strategi- og utviklingsarbeid, organisering, kompetanseutvikling og overordnet virksomhets- og risikostyring.

I tillegg har Banksjef Risikostyring & Compliance, Banksjef Økonomi/Finans, Banksjef Marked og kommunikasjon, Banksjef Personmarked og Banksjef Bedriftsmarked roller og ansvar knyttet til bærekraft og håndtering av bærekraftrisiko.

Fagsjef bærekraft har ansvaret for å bidra til videreutvikling av bankens bærekraftarbeid med særlig vekt på strategi, kompetanse og rapportering, samt ansvaret for rutiner, rammeverk og å holde seg oppdatert på nyheter og regelverksutvikling innen fagfeltet, gjennomføre risikoanalyse, samt opplæring og rapportering internt og eksternt.

Videre er det alle ledes ansvar å sørge for at de ansatte i sin enhet får den informasjon og opplæring som er nødvendig for å kunne jobbe ansvarlig med bærekraft innenfor enhetens ansvarsområde. Den enkelte medarbeider har ansvar for å sette seg inn i bankens bærekraftsprinsipper og mål samt bankens etiske retningslinjer. Enhver medarbeider skal også bidra aktivt til oppfyllelse av bærekraftstrategien og reduksjon av uønsket bærekraftrisiko i dagligarbeidet.

Følgende system er etablert for å ivareta ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter:

- Arbeidet med bærekraft er forankret i bankens ledergruppe.
- Ledergruppen forbereder revidering av policy for bærekraft, ICAAP-rapporteringen og andre saker til styret vedrørende klimarisiko og bærekraft.
- Ledergruppen og øvrig ledelse i banken er aktivt involvert i arbeidet med dobbel vesentlighetsanalyse der klimarelaterte risikoer og muligheter inngår.
- Ledergruppen behandler kvartalsrapporter om bærekraft.
- Identifisering og vurdering av bærekraftrisiko inngår

i samtlige risikokartlegginger i banken og også ved implementering av nye systemer, tjenester, produkter og prosesser. For de største risikoene som vurderes, skal det legges en strategi for videre utvikling og gjøres en vurdering av tilhørende kontrolltiltak.

- I alle kredittsaker i bedriftsmarkedet skal det gjøres en vurdering av ESG -og klimarisiko. Se nedenfor for nærmere omtale.
- Det er etablert et bærekraftforum som skal bidra til informasjonsdeling og koordinering av bærekraftarbeidet på tvers av organisasjonen i tråd med overordnet strategi og planer. Forumet skal gi ledergruppa innspill i strategiske og prinsipielle bærekraftsspørsmål og består av ansatte som arbeider tett med oppfølging av bærekrafttiltak eller har andre nøkkelroller i bærekraftarbeidet.

I 2023 ble det gjennomført kompetanseløft om bærekraft for samtlige ledere i banken, som et ledd i å styrke ledelsens kunnskapsgrunnlag for god styring av klimarelaterte risikoer og muligheter.

### Prosser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko

I revidert policy for bærekraft er det nå fastsatt at SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal gjennomføre følgende tiltak for å identifisere, vurdere og håndtere bærekraftrisiko, herunder klimarisiko:

- Årlig risikokartlegging i forbindelse med revisjon av policy, med tilhørende kontroll- og styringstiltak.
- Årlig dobbel vesentlighets analyse for å identifisere og vurdere vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter i bærekraftarbeidet, med strategi for videre utvikling og tilhørende kontrolltiltak.
- Bærekraftrisiko skal inngå i samtlige risikokartlegginger i banken for å identifisere, vurdere og dokumentere bærekraftrisiko knyttet til tjenester, produkter, prosesser, systemer og leverandører/utkontrakterte tjenester.
- Bærekraftrisiko skal identifiseres, vurderes og dokumenteres ved nye og endringer av tjenester, produkter, prosesser, systemer og leverandører/utkontrakterte tjenester.

Risikokartleggingene ligger, sammen med andre vurderinger, til grunn for bankens arbeid innen bærekraftområdet og danner grunnlag for den årlige revideringen av policy for bærekraft.

### Bærekraft i kredittprosesser i bedriftsmarkedet

Vi finansierer ikke prosjekter knyttet til våpen, kull, pornografi eller uregulert kryptovaluta. Våre kunder skal operere innenfor norske lover, og i bærekraftperspektivet vektlegges særskilt lover knyttet til beskatning, arbeidsmiljø, diskriminering og forurensning. Kunder som opererer i strid med lover eller allment etisk problematisk virksomhet, skal ikke innvilges kreditt.

<sup>2</sup> Kilde: «Klimarisiko og Oljefondet» s 34, [Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

I alle kredittsaker skal det gjøres en vurdering av ESG- og klimarisiko. Vurderingen skal være risikobasert og tilpasset segmentet kunden tilhører. Hensikten er å vurdere hvordan kredittrisikoen påvirkes når det gjelder betjeningsevne, verdi av sikkerheter og omdømme. Banken benytter en egen modul for vurdering av ESG- og klimarisiko i kredittsaker for kredittengasjementer av en viss størrelse. For mindre kunder gjør rådgiverne en overordnet vurdering av om virksomheten er utsatt for negative effekter som følge av klimarelaterte endringer, brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter eller økonomisk kriminalitet. I 2023 tok vi i bruk en ny ESG-modul i kredittprosessen som gir oss ESG-score på kundenivå og aggregert på porteføljenivå. Dette setter oss i stand til å sette ambisjoner for en bærekraftig utvikling av kundeporteføljen gjennom økt bevisstgjøring og benchmark.

Vi har etablert retningslinjer og krav for innhenting av energiklasse og energiattest for næringseidomsobjekter som finansieres av banken, og dette er dokumentasjon som innhentes i forbindelse med innvilgelse av finansiering. Energitiltak diskuteres med bedriftskunder som finansierer nybygg og oppgraderinger og påkostninger på eksisterende eiendommer. Fra 2024 har vi som ambisjon å innhente energiattest for eiendommer over 20 mill. kroner som

banken finansierer. Det er et mål å øke andelen energi-merkede næringsbygg vesentlig.

Vi har som policy at vi skal delta og være en pådriver i samarbeid med SpareBank 1-alliansen om implementering av hensiktsmessig verktøy for vurdering av klima- og miljørisiko, herunder overgangsrisko, i våre kredittsaker.

Innen personmarkedet vil vi i 2024 fortsette arbeidet med å få inn vurderinger av ESG-kriterier i utlån og finansieringsløypene.

### Klimarisiko i bankens markedsområde

Bankens hovedmarkedsområde er innenfor de seks kommunene, Ringerike, Gran, Jevnaker, Nittedal, Hole og Lunner.

Norsk klimaservicesenter har laget klimaprofiler som oppsummerer hvilke konkrete utslag klimaendringene kan gi fram mot slutten av århundret i norske fylker. Profilene er basert på et scenario der de globale klimagassutslippene fortsetter i samme takt som de har gjort de siste tiårene.

Norsk klimaservicesenter peker på følgende fysiske klimarisikoer for kommunene i vårt markedsområde<sup>3</sup>:

Sannsynlig økning	
Ekstrem nedbør (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Det forventes at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann».
Regnflom (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Det forventes flere og større regnflommer, og i mindre bekker og elver må man forvente en økning i flomvannføringen».
Jord- flom- og sørpeskred (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Økt fare som følge av økte nedbørmengder».
Mulig sannsynlig økning	
Tørke (Buskerud, Oppland, Akershus)	«Det forventes små endringer i sommernedbør» i Buskerud og Akershus, og økt sommernedbør i Oppland. Høyere temperaturer og økt fordamping gir økt fare for tørke om sommeren i alle fylkene.
Isgang (Buskerud, Oppland)	«Kortere isleggings sesong, hyppigere vinterisganger samt isganger høyere opp i vassdragene enn i dag». For Akershus er faren for isgang sannsynlig uendret eller mindre enn i dag, på grunn av kortere isleggings sesong og mindre ismengder.
Snøskred (Buskerud, Oppland)	«Med varmere og våtere klima vil det oftere regne på snødekt underlag. Dette kan redusere faren for tørrsnøskred og øke faren for våtsnøskred i skredutsatte områder».
Kvikkleireskred (Buskerud og Akershus)	«Økt erosjon som følge av kraftig nedbør, og økt flom i elver og bekker, kan utløse flere kvikkleireskred».

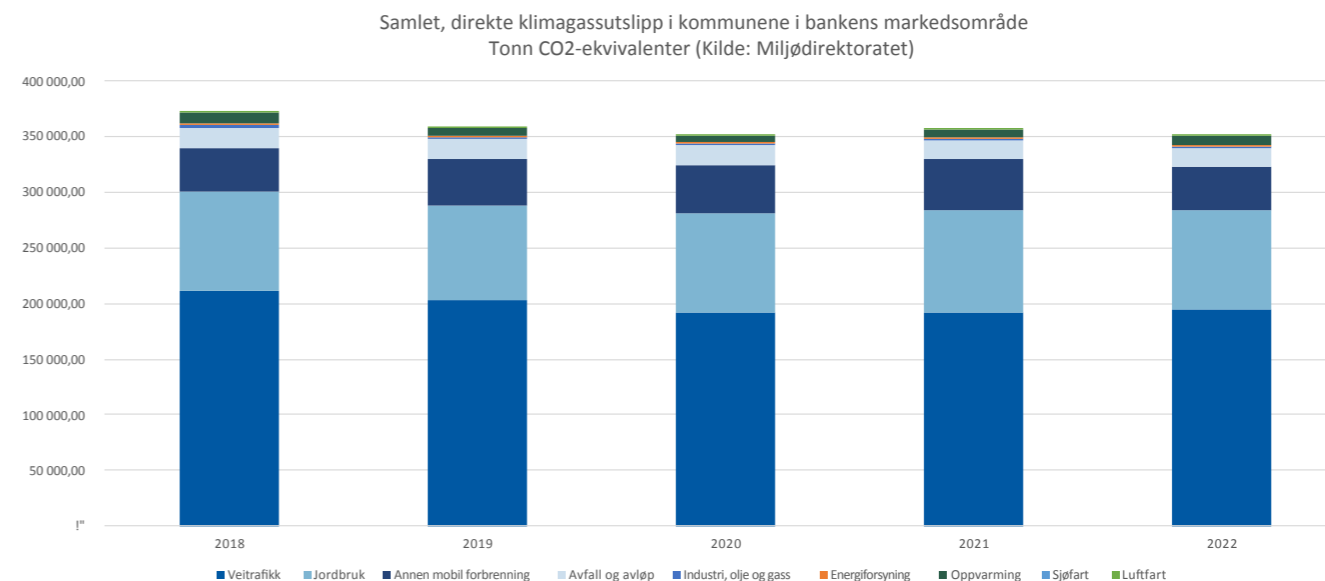
<sup>3</sup> Kilde: Norsk Klimaservicesenter

Dette beskriver forventet utvikling i fysisk klimarisiko i vårt markedsområde på lang sikt. I neste delkapittel kan du lese om hvordan vår utlånsportefølje er påvirket av fysisk klimarisiko per nå.

Ifølge Miljødirektoratets beregninger, var det direkte utslippet fra bankens markedsområde i 2022 på 350.390 tonn CO<sub>2</sub>-ekvivalenter, ned 2 prosent fra 2021. Tallene for

2022 er de nyeste tilgjengelige. Utslippene stammer hovedsakelig fra veitrafikk som står for om lag 56 prosent av utslippene. Utslipp fra jordbruk står for 25 prosent.

Utslippene sier både noe om mulige overgangsriskoer for næringslivet i vårt område, men viser også en mulighetsside; i hvilke bransjer kan endringstiltak ha størst utslippsreducerende effekt.



Kilde: Sammenligne klimagassutslippene i flere kommuner - Miljødirektoratet ([miljodirektoratet.no](https://miljodirektoratet.no))

### Klimarisiko i bankens utlånsportefølje

Bankens utlånsportefølje inkl. kredittselskaper består av 66 prosent utlån til personmarkedet og 34 prosent utlån til bedriftsmarkedet, jf. note 8 til årsregnskapet. Utlån til personmarkedet er hovedsakelig til boligformål.

#### Fysisk klimarisiko

Banken identifiserer pantesikkerheter i utlånsporteføljen som er utsatt for fysisk klimarisiko basert på informasjon fra Norkart som har sammenstilt offentlig tilgjengelige data. Nedenfor gis en status per 31.12.23 over våre panteobjekter i eiendom. Vi stiller krav om at panteobjekter vi finansierer er forsikret.

#### Kvikkleire

Om lag 6,5 prosent, 1043 stykk, av pantesikkerhetene er utsatt for økt risiko knyttet til kvikkleire. Dette omfatter eiendommer med lav, middels og høy faregrad, og også eiendommer med kvikkleirefare innen 200 meter. Om lag 42,3 prosent av pantesikkerhetene er vurdert

å ikke ha økt risiko for kvikkleire, og hele 51,3 prosent av panteobjektene er ikke kartlagt for denne fysiske klimarisikoen.

#### Snøskred

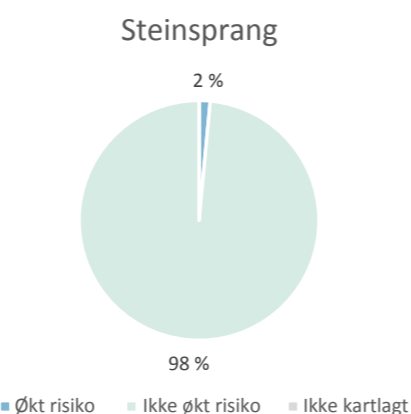
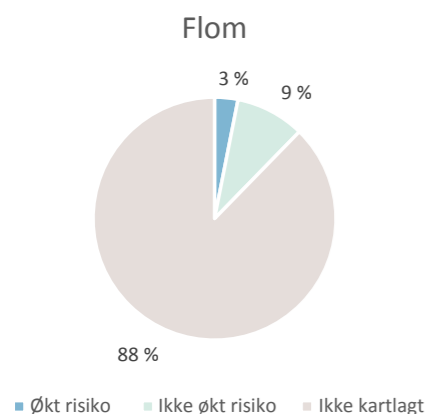
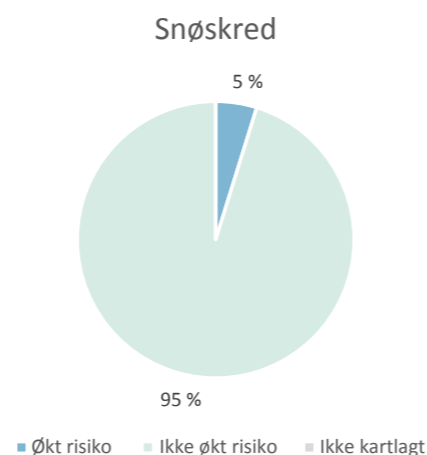
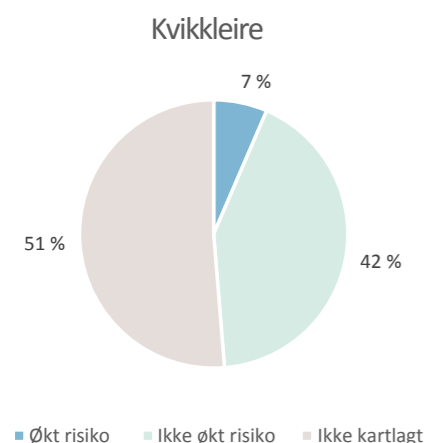
Om lag 4,8 prosent, 773 stykk, av bankens panteobjekter ligger innenfor soner med fare for snøskred. 95,2 prosent av pantesikkerhetene er vurdert å ikke ha økt risiko for snøskred.

#### Flom

Om lag 3,1 prosent, 501 stykk, av pantesikkerhetene er utsatt for økt flomfare. Dette omfatter 10, 20, 50, 100, 200 og 500-årsflom. 9,2 prosent av pantesikkerhetene er vurdert å ikke ha økt risiko for flom og hele 87,7 prosent er ikke kartlagt for denne fysiske klimarisikoen.

#### Steinsprang og stormflo

Om lag 1,5 prosent, 242 stykk, av pantesikkerhetene ligger innenfor soner med fare for steinsprang. Om lag 0,5 prosent, 88 stykk, ligger innenfor stormflo-soner i kartet.



Samlet viser tilgjengelige data at utlånsporteføljen i relativt liten grad er utsatt for fysisk klimarisiko.

Alvorlige hendelser med akutt fysisk klimarisiko er dramatiske for samfunnet, bedriftene og enkeltpersonene som berøres. Det fikk vårt markedsområde erfare da ekstremværet «Hans» traff oss med enorme nedbørsmengder i august 2023. Flere tusen innbyggere fikk beskjed om å evakuere husene sine, og det oppsto en rekke skader. Samtidig viste denne dramatiske hendelse

sen også en god beredskap hos sentrale og lokale myndigheter, frivillige, privatpersoner og bedrifter i samspill, noe som trolig reduserte skadene.

Vår erfaring så langt er at dette ekstremværet ikke har økt bankens kredittrisiko og vi har ikke avdekket kredittengasjement som er tapsutsatt som følge av ekstremværet. Imidlertid har «Hans» bidratt til noe redusert lønnsomhetsprovisjon fra Fremtind forsikringsselskap som følge av skader, jf. note 18 til regnskapet.

#### Datakvalitet

Vi har per nå ikke fullgod kvalitet på datagrunnlaget for vurdering av fysisk klimarisiko i våre porteføljer. For eksempel er om lag 51 prosent av pantesikkerhetene ikke kartlagt for kvikkleirefare, og om lag 88 prosent

er ikke kartlagt for flomfare. Vi er i stor grad avhengige av at offentlige myndigheter utfører flere kartlegginger om fysisk klimarisiko for at datakvaliteten skal bli bedre.

#### Overgangsrisiko

For boliglånsporteføljen er overgangen til et lavutslippssamfunn blant annet knyttet til energieffektivitet i boligen. I kapitlet om finanserte klimagassutslipp fra bankens porteføljer omtales dette nærmere. I kapitlet om produkter og tjenester med fokus på bærekraft står det mer om våre produkter og tjenester knyttet til boliger.

Bankens utlånsportefølje i bedriftsmarkedet består i hovedsak av lån til små og mellomstore foretak lokalisert

i Ringerike og Hadelandsregionen innenfor bransjene eiendom og eiendomsutvikling, bygg- og anleggsvirksomhet, og landbruk.

Bankens utlån til næringsdrivende (inkludert lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt) utgjør 12,8 mrd. kroner, hvorav utlån til omsetning og drift av eiendommer utgjør 52 prosent av porteføljen, jf. note 8 i regnskapet. Nedenfor omtales bærekrafttrisikoen innen de tre næringene hvor banken har størst eksponering; omsetning og drift av eiendommer, primærnæring og bygg og anlegg.

#### Bærekraftstrisiko innen omsetning og drift av eiendommer (59 % av BM-porteføljen\*)

Kundenes virksomhet innen omsetning og drift av eiendommer kan påvirkes av blant annet følgende bærekraftstrisiko:

- Økt sannsynlighet for ekstremvær kan påvirke verdien av eiendommene og øke sannsynligheten for fysiske skader
- Økt etterspørsel etter energieffektive leieobjekter kan påvirke verdien av eksisterende bygningsmasse
- Endrede krav og forventninger med hensyn til biodiversitet i byggeprosjekter

Banken har i sitt arbeid mot kunder innen næringen et særlig fokus på etterlevelse av arbeidsrettsregler, skatte- og avgiftsregler, og forebygging av hvitvasking. I tillegg jobber vi for å avdekke og styre overgangsrisiko knyttet til energieffektivitet. Et tiltak er å kartlegge og øke andelen energimerkede næringsbygg i porteføljen. Dette skal sette oss i stand til å styre risiko og være en god rådgiver for kundene innen bransjen.

#### Bærekraftstrisiko innen landbruk og skogbruk (10 % av BM-porteføljen\*)

Bankens portefølje innen primærnæringen består hovedsakelig av utlån til landbruk og skogbruk. Kundenes virksomhet innen næringen kan påvirkes av blant annet følgende bærekraftstrisiko:

- Sannsynlig økning i ekstrem nedbør kan påvirke avlinger
- Mulig sannsynlig økning i fare for tørke om somrene kan påvirke avlinger
- Strengere reguleringer knyttet til utslipp, biodiversitet, arealbruk etc. kan påvirke driften
- Endret forventning fra konsumenter med økt fokus på redusert konsum av kjøtt og på økologiske produkter kan påvirke driften

Landbruket i vår region har vært utsatt for flere værhendelser, både tørkeperioder og nedbør/flom i løpet av de siste ti årene. For eksempel tørkesommeren 2018. Banken har så langt ikke opplevd tap knyttet til slike ekstremværehendelser.

Banken har i sitt arbeid mot kunder innen næringen et særlig fokus på etterlevelse av arbeidsrettsregler, skatte- og avgiftsregler, og forebygging av hvitvasking. Vi vil fremover jobbe for å kraftsamle ressurser i vårt konsern for å sikre fortsatt god rådgivning og risikohåndtering knyttet til kunder i primærnæringen.

#### Bærekraftstrisiko innen bygg og anlegg (13 % av BM-porteføljen\*)

Kundenes virksomhet innen bygg og anlegg kan påvirkes av blant annet følgende bærekraftstrisiko:

- Økt sannsynlighet for ekstremvær kan øke risikoen for fysiske skader på anleggsvirksomheten
- Endret krav til utslipp ved anleggsvirksomhet, herunder krav til fossilfrie anleggsplasser
- Endret krav og forventninger til hensyn til biodiversitet i byggeprosjekter

Banken har i sitt arbeid mot kunder innen næringen særlig oppmerksomhet på etterlevelse av arbeidsrettsregler, skatte- og avgiftsregler, og forebygging av hvitvasking. Vi har fokus på bærekrafttema i vår dialog med kunder i denne bransjen, for eksempel utslippsfri byggeplass, innleid arbeidskraft og avfallshåndtering.

\* (inkl. næringskreditt)

I alle kredittsaker skal det gjøres en vurdering av ESG- og klimarisiko. Dette er nærmere omtalt i kapitlet Bærekraft i kredittprosesser i bedriftsmarkedet. Et viktig risikoreducerende tiltak for å håndtere de identifiserte risikoene er å bygge og spisse bærekraftkompetanse hos våre bedriftsrådgivere. Vi er i gang med et omfattende kompetanseløft som er nærmere omtalt i eget kapittel.

I innledningen i kapittel om klima og miljø og i delkapittel om produkter og tjenester med fokus på bærekraft, står det mer om hvordan vi ønsker å bidra til omstilling hos våre bedriftskunder. Blant annet har vi utarbeidet et rammeverk for utstedelse av grønne obligasjoner.

## Finansierte klimagassutslipp

Finansierte klimagassutslipp er utslipp som indirekte kan knyttes til våre aktiviteter innen lån og investeringer, og som er utenfor vår direkte kontroll. Det handler blant annet om utslippene som banken er med å finansiere gjennom utlån til privat- og bedriftskunder. Beregning av finansierte klimagassutslipp er en del av vår kartlegging av overgangsrisiko, det gir grunnlag for vårt arbeid med å videreutvikle våre produkter og tjenester med fokus på bærekraft og gir bakteppe for vårt langsiktige arbeid mot målet om å ha en klimanøytral finansierings- og investeringsportefølje i 2050.

Banken er ikke eksponert mot karbonintensive bransjer som utvinning av olje og gass, oljeraffinering, metallproduksjon, sjøfart eller luftfart og har derfor en relativt sett lite karbonintensiv utlånsportefølje. Vi ønsker likevel å synliggjøre utslippene i utlånsporteføljene, fordi det er gjennom vår verdikjede at vi har størst mulighet for å bidra til at Norge når de ambisiøse målene i Parisavtalen.

Fra 31.12.2023 rapporterer SpareBank 1 Ringerike Hadeland finansierte klimagassutslipp fra utlån til bedrifter og boliger, basert på metodikken til Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAFs) og veileder for beregning av finansierte klimagassutslipp fra Finans Norge fra juni 2022. Disse er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utviklet av «The Greenhouse Gas Protocol Initiative», også kalt GHG-protokollen. Vi har også brukt denne metodikken for å estimere finansierte klimagassutslipp for 2022 for å sikre sammenlignbarhet.

Standarden omfatter følgende klimagasser, som omregnes til CO<sub>2</sub>-ekvivalenter: CO<sub>2</sub>, CH<sub>4</sub> (metan), N<sub>2</sub>O (lystgass), SF<sub>6</sub>, NF<sub>3</sub>, HFK og PFK gasser. Når det blir beregnet totale klimagassutslipp i utlånsporteføljene, begrenser vi oss til kundenes direkte utslipp (scope 1 og 2-utslipp). Vi inkluderer ikke kundenes indirekte utslipp (scope 3) da det ville innebære dobbelttelling siden ett selskaps direkte utslipp er et annet selskaps indirekte utslipp. Se vedlegg for utdypende informasjon om beregningsmetodikken vi har brukt.

**Det er viktig å understreke at på bakgrunn av analysemetodikken og bruk av estimater, er resultatene som presenteres per nå usikre og må anses som et startpunkt.** Vi oppfatter at dette er en utfordring for hele bransjen. Det må derfor forventes til dels stor variasjon i utslippsmålninger fremover ettersom vi får økt tilgang på faktiske utslippsdata. Målet er på sikt å erstatte de beregnede utslippene med faktiske rapporterte og verifiserte utslipp.

### Datakvalitet

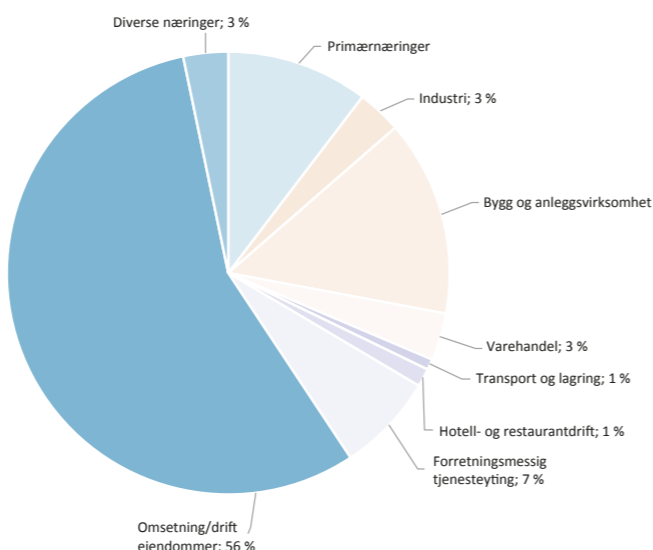
Vi benytter ulike datagrunnlag i estimeringene. PCAF-metodikken har utviklet et datakvalitetshierarki, med skala fra 1 til 5, der 1 er best datakvalitet. Ved en scoring på 1 er beregningen basert på rapporterte, verifiserte utslippstall fra kunden. Ved en scoring på 4 og 5 gjøres beregningene basert på utslipp per økonomisk aktivitet og bransjespesifikke utslippsfaktorer. Vi oppgir i tabellene i dette kapittelet «vektet gjennomsnittlig datakvalitet» som reflekterer hvor treffsikker PCAF-metodikken anser datagrunnlaget for å være.

Ettersom flere selskaper fremover trolig vil rapportere klimaregnskap blir det viktig å etablere løsninger for effektiv deling og gjenbruk av disse dataene. Vi er kjent med at Finans Norge har tatt et bransjeinitiativ for at Brønnøysundregistrene skal få en rolle i arbeidet, og vi støtter dette initiativet.

### Estimert CO<sub>2</sub>-avtrykk fra bankens utlån til næringsdrivende (Scope 3)

Bankens utlånsportefølje i bedriftsmarkedet (BM) består i hovedsak av lån til små og mellomstore foretak lokalisert i Ringerike og Hadelandsregionen innenfor bransjene eiendom og eiendomsutvikling, bygg- og anleggsvirksomhet, landbruk og varehandel. Bankens utlån til næringsdrivende (ekskludert lån overført til SpareBank 1 Næringskreditt) utgjør om lag 12,0 mrd. kroner, hvorav utlån til omsetning og drift av eiendommer utgjør 56 prosent av porteføljen, jf. note 8 i regnskapet.

#### Brutto utlån fordelt på næring



Estimert CO<sub>2</sub>-avtrykk fra bankens utlån til næringsdrivende utgjorde i 2023 53.243 tCO<sub>2</sub>e, noe som er en økning på 4,8 prosent sett i forhold til 2022. Den estimerte utslippsintensiteten, som viser estimerte utslipp fordelt på utlån, var på 4,5 tCO<sub>2</sub>e per millioner kroner i 2023. Dette er likt som 2022. Vi har kun beregnet klimagassutslipp for vår utlånsportefølje på egen balanse. Verdipapirer har vi ikke beregnet utslipp fra.

Estimeringen av finansierte klimagassutslipp påvirkes av datakvaliteten vi har om utslippene fra vår utlånsportefølje. Jo lavere datakvalitet, desto større er usikkerheten, og derfor benyttes en høyere utslippsfaktor i beregningen. Da blir estimert utslipp også høyere.

Estimerte finansierte klimagassutslipp i bedriftsmarkedet:

År	Utlån egen balanse (MNOK)	Estimerte utslipp i tCO <sub>2</sub> e (scope 1 og 2)	Estimert utslippsintensitet i tCO <sub>2</sub> e/MNOK	Data-kvalitet
2022	11.407	50.799	4,5	4,19
2023	11.958	53.243	4,5	3,92

For nærmere bakgrunn om beregningsmetode, se vedlegg.

Tabellene nedenfor viser fordelingen av estimerte utslipp på ulike næringer i porteføljen. Vi ser at det er primærnæringer som står for de klart største utslippene, hele 82 prosent av totale estimerte utslipp i 2023. Dette på tross av at utlån til primærnæringer kun utgjør om lag 10 prosent av samlede utlån til bedriftsmarkedet. Det er viktig å bemerke at beregningen av estimerte klimagassutslipp er svært avhengig av at bedrifter er registrert med den næringskoden som best reflekterer

selskapets aktivitet og det banken har finansiert. Dette fordi næringskode styrer hvilken utslippsfaktor som skal brukes i estimeringen. Videre er det viktig å understreke at estimeringen av finansierte klimagassutslipp påvirkes av hvilke utslippsfaktorer som benyttes. Vi har her benyttet faktorer for Norge, noe som gir et annet resultat enn om vi benytter gjennomsnittsfaktorer for EU. Vi vil videreutvikle og justere vår estimeringsmetode i tiden fremover.

#### Finansierte klimagassutslipp 2023

BM-porteføljen	Utlån egen balanse (MNOK)	Andel utlån	Estimerte utslipp Scope 1 og 2 (tCO <sub>2</sub> e)	Andel utslipp	Vektet data-kvalitet*	Karbonintensitet**
Bygg- og anleggsvirksomhet	1 714	14 %	1 721	3 %	4,22	1,00
Diverse næringer	404	3 %	1 144	2 %	4,53	2,83
Forretningsmessig tjenesteyting	856	7 %	390	1 %	4,6	0,46
Hotell og restaurantdrift	159	1 %	218	0 %	4,27	1,37
Industri	380	3 %	3 195	6 %	4,05	8,40
Omsetning/drift eiendommer	6 703	56 %	1 369	3 %	3,72	0,20
Primærnæringer	1 236	10 %	43 592	82 %	3,68	35,27
Transport og lagring	95	1 %	51	0 %	4,88	0,54
Varehandel	411	3 %	1 563	3 %	4,23	3,80
Sum Næring	11 958	100 %	53 243	100 %	3,92	4,45

#### Finansierte klimagassutslipp 2022

BM-porteføljen	Utlån egen balanse (MNOK)	Andel utlån	Estimerte utslipp Scope 1 og 2 (tCO <sub>2</sub> e)	Andel utslipp	Vektet data-kvalitet*	Karbonintensitet**
Bygg- og anleggsvirksomhet	1 390	12 %	1 451	3 %	4,18	1,04
Diverse næringer	362	3 %	656	1 %	4,56	1,81
Forretningsmessig tjenesteyting	722	6 %	382	1 %	4,46	0,53
Hotell og restaurantdrift	142	1 %	222	0 %	4,06	1,56
Industri	303	3 %	3 247	6 %	4,08	10,73
Omsetning/drift eiendommer	6 865	60 %	2 767	5 %	4,24	0,40
Primærnæringer	1 173	10 %	40 189	79 %	3,65	34,25
Transport og lagring	75	1 %	41	0 %	4,86	0,54
Varehandel	374	3 %	1 845	4 %	4,21	4,93
Sum Næring	11 406	100 %	50 799	100 %	4,19	4,45

\* Vektet gjennomsnitt (1-5), hvor 1 er best \*\* tCO<sub>2</sub>e per MNOK i utlån

<sup>4</sup> <https://www.finansnorge.no/siteassets/dokumenter/maler-og-veiledere/veileder-for-beregning-av-finansierte-klimagassutslipp.pdf>

### Metode-endring siden forrige rapportering

Det å estimere finansierte klimagassutslipp er et område i stadig utvikling, og er beheftet med usikkerhet. I bærekraftrapporten for 2022 benyttet vi en annen metode for å estimere finansierte klimagassutslipp fra utlån til bedriftsmarkedet enn i årets rapport. Det estimerte CO<sub>2</sub>-avtrykket var basert på hvor stor andel av norske bankers og finansforetaks utlån banken sto for i de enkelte bransjene. Denne andelen ble deretter multiplisert med totalt utslipp (CO<sub>2</sub>-ekvivalenter) fra den enkelte bransje. For 2023 har vi benyttet Finans Norges veileder for finansierte klimagassutslipp som ble lansert i juni 2023, og som er basert på PCAF-standardene. Dette gir et 47% lavere estimert utslipp enn rapportert i 2022 (95.100 tCO<sub>2</sub>e). 2022-tallene i denne rapporten er omarbeidet i henhold til ny metode.

### Estimert CO<sub>2</sub>-avtrykk fra bankens boliglånsportefølje (Scope 3)

Denne kategorien omfatter alle lån til kjøp eller refinansiering av boligeiendom til privatpersoner. CO<sub>2</sub>-avtrykket fra bankens boliglånsportefølje er estimert basert

på antatt strømforbruk for boligen. Vi har benyttet metodikken som er beskrevet i veileder fra Finans Norge, og som baserer seg på PCAF. Vi har beregnet det estimerte klimagassutslippet fra boliger ved å bruke norske lokasjons<sup>5</sup>- og markeds<sup>6</sup>-baserte utslippsfaktorer fra Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE) for hvert år. En detaljert beskrivelse av metodikken finnes i vedlegg.

Vi rapporterer kun utslipp for utlånsvolum på egen balanse og ikke for lån som er overført til Boligkreditt. Uttrekket korrigeres for krysspanter. Totale utlånsvolum stemmer med regnskapsdata. Estimert er angitt i tonn CO<sub>2</sub>-ekvivalenter (tCO<sub>2</sub>e).

Tabellen nedenfor viser estimert avtrykk fra bankens boliglånsportefølje. Finansierte lokasjonsbaserte utslipp i boliglånsporteføljen er estimert til 3.092 tCO<sub>2</sub>e for 2023. Den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren fra NVE 2023 var ikke tilgjengelig på rapporteringstidspunktet. Derfor har vi brukt faktoren fra 2022 for 2023.

År	2022	2023
Estimerte utslipp, lokasjonsbasert metode (tCO <sub>2</sub> )	2.899	3.092
Estimert utslippsintensitet, lokasjonsbasert metode (tCO <sub>2</sub> per MNOK)	0,11	0,12
Estimerte utslipp, markedsbasert metode (tCO <sub>2</sub> )	76.593	81.687
Estimert utslippsintensitet, markedsbasert metode (tCO <sub>2</sub> per MNOK)	3,0	3,2
Vektet gj.snittlig datakvalitet (fra 1-5, der 1 er best)	3,52	3,24
Utlån totalt (milliarder kr)	25,3	25,8
Utlån egen balanse (milliarder kr)	13,8	13,8

Gjennomsnittlig byggeår i uttrekket for 2023 er 1976 (1976 per 2022) og gjennomsnittlig størrelse på boligen (BRA) er 150,9 kvm (151,3 per 2022).

År	Gj.snittlig byggeår	Gj.snittlig BRA	Antall eiendommer
2022	1976	151,3	14.969
2023	1976	150,9	14.927

Gjennomsnittlig estimert strømforbruk per eiendom i porteføljen har økt fra i fjor. Dette som følge av at vi har fått inn energimerker (ekte og estimert) på flere av bo-

ligene i porteføljen i 2023. Dermed har vi mer nyansert informasjon om strømforbruket i boligene, noe som gir et høyere estimert strømforbruk samlet sett.

År	Estimert totalt energiforbruk for alle eiendommer (MWh/år)	Gj. snittlig strømforbruk kWh per m <sup>2</sup>	Gj.snittlig strømforbruk per eiendom MWh	Gj.snittlig utslipp kgCO <sub>2</sub> e per m <sup>2</sup> (lokasjonsbasert)
2022	564.877	184	38	3,5
2023	626.817	216	42	4,1

### Datakvalitet

Det estimerte CO<sub>2</sub>-avtrykket for bankens boliglånsportefølje er beheftet med usikkerhet og beregnet gitt tilgjengelige data. Særlig er det et problem at vi mangler energimerke for en rekke boliger. Dette er en utfordring vi deler med flere banker i Norge. Vi jobber både internt og eksternt for å forbedre vårt datagrunnlag. Et viktig tiltak er arbeid overfor norske myndigheter gjennom Finans Norge slik at

energimerking av boliger kan bli mer utbredt og data om dette med tilstrekkelig kvalitet kan gjøres tilgjengelig for bankene. Vi ser at datakvaliteten i våre beregninger har forbedret seg fra 3,52 i 2022 til 3,24 i 2023 (1 er best). Det er fordi flere boliger fikk et energimerke (ekte eller estimert). Mens det i 2022 manglet energimerke for 55 prosent av boligene i porteføljen, var samme tall for 2023 kun 16 prosent.

### Metode-endring siden forrige rapportering

Det å estimere finansierte klimagassutslipp er et område i stadig utvikling, og er beheftet med usikkerhet. I bærekraftrapporten for 2022 benyttet vi en annen metode for å estimere finansierte klimagassutslipp fra utlån til boliger. I fjor estimerte vi strømforbruk basert på byggestandard og bruksareal. I tillegg brukte vi en

annen faktor for klimagassutslippsintensitet som ligger mellom de lokasjonsbaserte og markedsbaserte faktorene fra NVE. Videre korrigerer vi ikke for vår finansierte andel av utslippene. Samlet gir endringene i metodikk om lag 95% lavere estimert finansierte klimagassutslipp fra boliglånsporteføljen. 2022-tallene er omarbeidet i henhold til ny metode.

## Klimaregnskap for vår egen virksomhet

Vi jobber for å redusere klimagassutslipp fra vår virksomhet. Vi har satt mål om at egen virksomhet skal være klimanøytral innen 2030. Dette innebærer at vi innen utgangen av 2030 skal kutte utslippene fra egen drift i scope 1-3 med minimum 50 prosent i forhold til 2019, og kompensere for resten på en ansvarlig måte. Vi ønsker å være gode forbilder gjennom å redusere eget forbruk, avfall og CO<sub>2</sub>-avtrykk.

I 2023 har vi montert solceller på taket på hovedkontoret og startet prosessen med å bli miljøfyrtårnsertifisert. Dette vil gi oss et viktig styringsverktøy i det videre arbeidet mot målet om klimanøytralitet i 2030. Vi har også energimerket våre egne bygg, og gjennom dette fått innspill til tiltak som kan forbedre energieffek-

tiviteten ytterligere.

Vi utarbeider klimaregnskap for vår egen virksomhet ved hjelp av Cemasis. Informasjonen som benyttes stammer både fra eksterne og interne kilder, og blir omregnet til tonn CO<sub>2</sub>-ekvivalenter. Analysen er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utviklet av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" - GHG protokollen. En nærmere beskrivelse av metodikken er beskrevet i vedlegg.

Klimaregnskapet er inndelt i tre nivåer (scopes) som består av både direkte og indirekte utslippskilder. Scope 1 inkluderer alle utslippskilder knyttet til drifts- midler der organisasjonen har operasjonell kontroll.

<sup>5</sup> <https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/hvor-kommer-stroemmen-fra/>

<sup>6</sup> Varedeklarasjon for strømleverandører - NVE

Scope 2 er rapportering av indirekte utslipp knyttet til innkjøpt energi; elektrisitet eller fjernvarme/kjøling. Utslippsfaktorene som benyttes i Cemasys for elektrisitet er basert på nasjonale brutto produksjonsmikser fra International Energy Agency's statistikk (IEA Stat). Den nordiske miksfaktoren dekker produksjonen i Sverige, Finland, Norge og Danmark og reflekterer det felles nordiske markedsområdet (Nord Pool Spot). Som utslippsfaktorer for fjernvarme benyttes enten faktisk produksjonsmikser basert på innhentet informasjon fra den enkelte produsent, eller gjennomsnittsmikser basert på IEA statistikk.

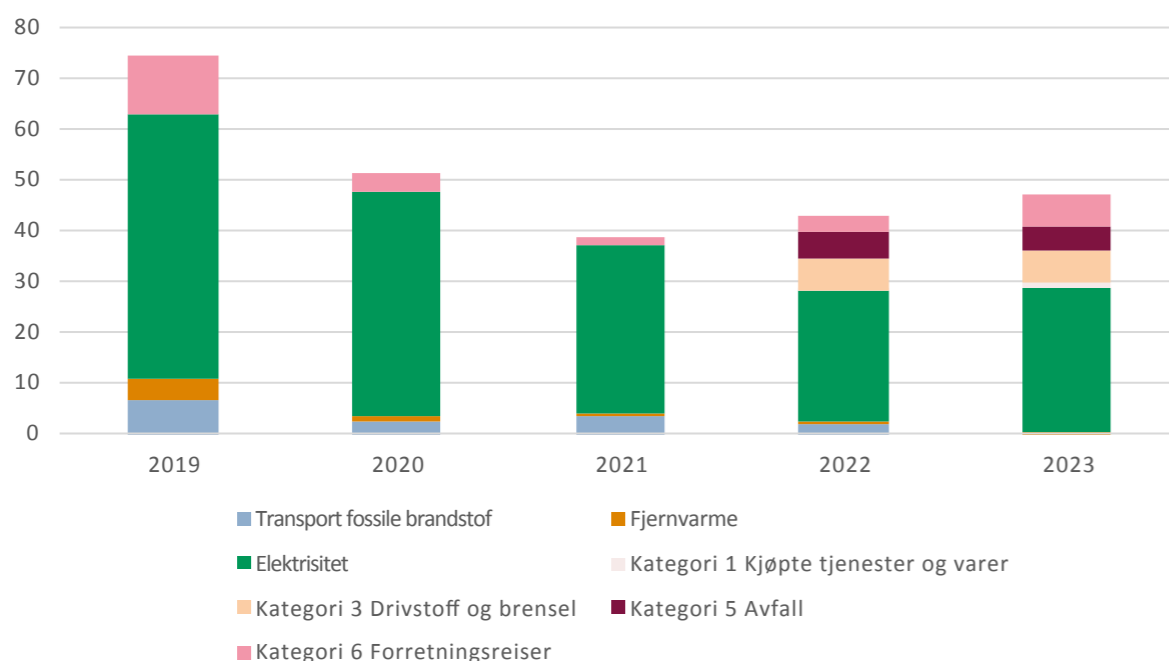
Scope 3 er indirekte utslipp knyttet til innkjøpte varer eller tjenester. Dette er utslipp som indirekte kan knyttes til organisasjonens aktiviteter, men som foregår utenfor deres kontroll (derav indirekte). Typisk scope 3 rapportering vil inkludere ansattes pendling, flyreiser, logistikk/

transport av varer, avfall, vannforbruk etc.

#### Årlige lokasjonsbaserte utslipp

SpareBank 1 Ringerike Hadeland hadde i 2023 et totalt klimagassutslipp på 47,0 tonn CO<sub>2</sub>-ekvivalenter (tCO<sub>2</sub>e). Dette tilsvarer utslippet fra fire passasjerer som reiser 32 ganger tur/retur Oslo-Paris med rutefly økonomiklasse<sup>7</sup>. Det er en økning på 4,0 tCO<sub>2</sub>e, tilsvarende 9 prosent sammenlignet med 2022. Økningen ligger i scope 3 og skyldes hovedsakelig at vi for 2023 har rapportert om flere utslipp enn tidligere år; flyreiser og antall sendte debetkort. Særlig avfall og brensel- og energirelaterte aktiviteter drar opp samlede utslipp i scope 3. Økningen skyldes ikke nye aktiviteter, men en mer utfyllende rapportering. I scope 1 er utslippene redusert til 0 fordi dieselbiler er byttet ut med elbiler. I scope 2 er strømforbruket redusert med 16 prosent i forhold til foregående år.

#### Klimagassutslipp, lokasjonbasert metode (tonn CO<sub>2</sub>e)



#### Årlige markedsbaserte utslipp

Hittil i rapporten har vi fremstilt våre utslipp basert på et fysisk perspektiv, eller lokasjonsbasert metode. I dette avsnittet skal vi vise våre utslipp basert på et markedsbasert perspektiv. Beregningen av utslippsfaktor baseres da på om virksomheten velger å kjøpe opprinnelsesgarantier eller ikke. Ved kjøp av opprinnelsesgarantier dokumenterer leverandøren at kjøpt elektrisitet kommer fra kun fornybare kilder, som gir en utslippsfaktor på 0 gram CO<sub>2</sub>e per kWh.

Elektrisitet som ikke er knyttet til opprinnelsesgaranti-

er får en utslippsfaktor basert på produksjonen som er igjen etter at opprinnelsesgarantiene for fornybar andel er solgt. Dette kalles residual mikser, og er normalt signifikant høyere enn den lokasjonsbaserte faktoren.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland har kjøpt 100 prosent opprinnelsesgarantier for sine banklokasjoner for elektrisitetsforbruket i 2023 med unntak av strømforbruk på Gran, og det markedsbaserte utslippet for elektrisitet er derfor redusert til 25,7 tCO<sub>2</sub>e i 2022. Det totale markedsbaserte utslippet for SpareBank 1 Ringerike Hadeland (scope 1, 2 og 3) lå på 54,3 tCO<sub>2</sub>e i 2023.

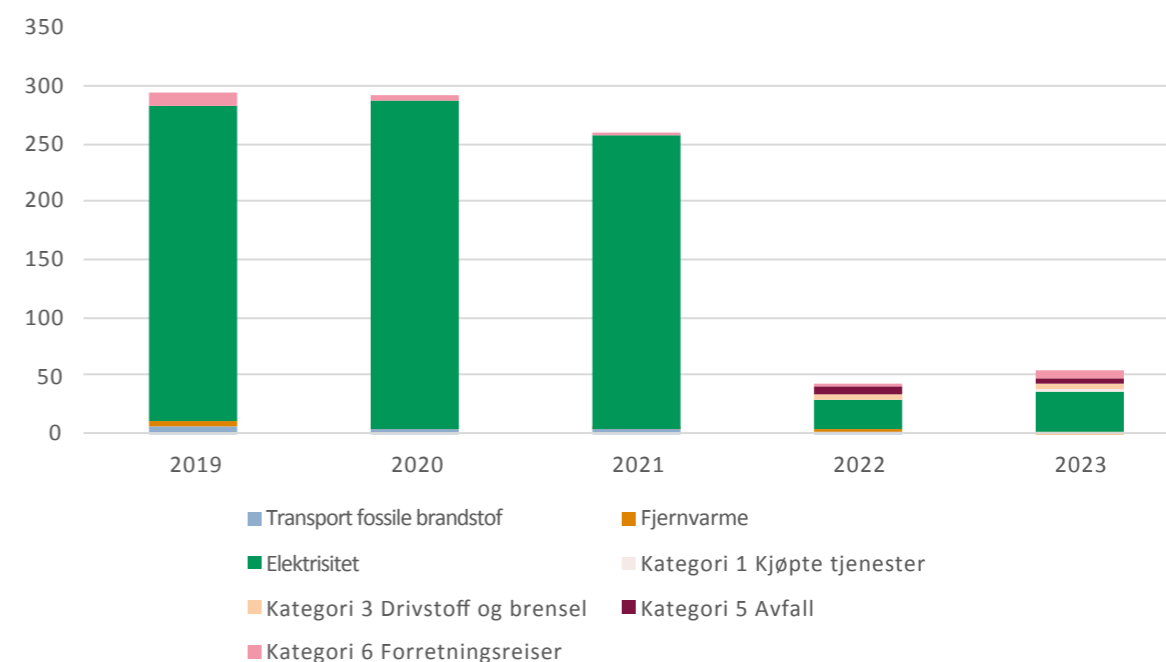
<sup>7</sup> Forutsetninger: 133 g CO<sub>2</sub>e utslipp per passasjer per km. 1392 km å fly fra Oslo til Paris.

Dette er en økning på 27 prosent sammenlignet med 2022, og kommer av at SpareBank 1 Ringerike Hadeland

har estimert et høyere strømforbruk på banklokasjon i Gran enn i fjor.

Kategori	2019	2020	2021	2022	2023	%-vis endring
Elektrisitet scope 2 med markedsbaserte beregninger	275,9	284,7	253,3	25,7	36,2	41 %
Scope 1+2+3 med markedsbaserte strømberregninger	294,2	291,2	258,2	42,7	54,3	27 %

#### Klimagassutslipp, markedsbasert metode (tonn CO<sub>2</sub>e)



#### Tilleggsinformasjon til klimaregnskapet

Vi har i 2023 investert i underkant av 0,8 mill. kroner i eiendom, anlegg og utstyr, jf. note 30 i årsregnskapet, herav er 0,3 mill. kroner investert i solceller til hovedkontoret. Anlegget er beregnet å produsere i overkant av 12 tusen kilowattimer i året, som samsvare en reduksjon i CO<sub>2</sub>e-utslipp på 5,6 tonn per år. Dette er ikke tatt inn i

vårt klimaregnskap, men har generert utslipp i 2023.

Banken eier en ferieleilighet i Spania og flere hytter som stilles til disposisjon for bankens ansatte og pensjonister. I vårt klimaregnskap er strømforbruket for disse tatt med. Reisene til og fra leiligheten og hyttene er imidlertid ikke regnet inn, da dette er privatreiser.

#### Datakvalitet

For å lage et fullgodt klimaregnskap trengs det flere data om vår virksomhet og vi må planlegge i forkant slik at data er tilgjengelig for rapportering etterpå. For eksempel må vi i større grad veie materialer og be om underlagsinformasjon fra våre leverandører gjennom året. Vi har i år rapportert flere typer utslipp

enn tidligere, og vil fortsette med å forbedre vår rapportering om egne klimagassutslipp. Et viktig tiltak som skal gjennomføres, og som vil hjelpe oss til å videreutvikle kvaliteten i vårt klimaregnskap, er at vår virksomhet skal Miljøfyrtårn-sertifiseres i 2024. Prosessen for miljøfyrtårnsertifisering ble startet i 2023.



### Korrigeringer siden forrige rapportering

Vi har gjort enkelte justeringer i tidligere rapporterte tall. Se en nærmere beskrivelse i vedlegg. Samlet medfører justeringene 7% lavere estimert lokasjonsbasert klimagassutslipp (scope 1, 2 og 3) enn vi rapporterte i 2022.

### Klimakompensering

Vi har kjøpt klimakreditter for å kompensere klima-

gassutslippene fra vår egen virksomhet på 47 tonn Co2-ekvivalenter i 2023. Kredittene er betalt i 2024 og utgiften vil inngå i årsregnskapet for 2024. Klimakredittene skal bidra til å balansere våre klimagassutslipp med en tilsvarende mengde unngått eller fjernet utslipp et annet sted (klimakompensering). Vi ser på dette som et bidrag til klimafinansiering. Samtidig må vi selv fortsette arbeidet med å redusere våre egne utslipp.



## Estimerte utslipp per omsetning

Totalt estimert utslipp i banken tilsvarer 56.382 tCO2e (53.741 per 2022) lokasjonsbasert, som tilsvarer en økning på 4,9 prosent fra 2022. Videre har banken beregnet et nøkkeltall for beregnet utslipp tCO2e per millioner kroner omsetning. I dette nøkkeltallet har inn-

tekter fra verdipapirporteføljen ikke blitt hensyntatt, da banken ikke har estimater på beregnet utslipp i denne. Utslipp tCO2e per MNOK omsetning synker fra 69,0 tCO2e i 2022 til 60,5 tCO2e i 2023. Dette tilsvarer en nedgang på 12,4 prosent.

Årlige klimagassutslipp tCO2e								
Kategori	Fotnote	2019	2020	2021	2022	2023	%-vis endring	Mål
<b>Scope 1 utslipp (egen virksomhet)</b>								
Utslipp fra firmabiler, fossil	1.1	6,7	2,6	3,3	2,1	-	-	
Sum totale scope 1 utslipp (egen virksomhet)		6,7	2,6	3,3	2,1	-	-100 %	-100 %
<b>Scope 2 utslipp (egen virksomhet, lokasjonsbasert)</b>								
Lokasjonsbaserte utslipp elektrisitet (norsk miks)	2.1	52,0	44,3	33,6	24,4	27,0	11 %	
Lokasjonsbaserte utslipp elektrisitet (europeisk miks)	2.2				1,2	1,5	25 %	
Lokasjonsbaserte utslipp fjernvarme bioenergi		4,1	0,6	0,5	0,4	0,4	0 %	
Sum totale scope 2 utslipp (egen virksomhet, lokasjonsbasert)		56,1	44,9	34,1	26,0	28,9	11 %	
<b>Scope 2 utslipp (egen virksomhet, markedsbasert)</b>								
Markedsbaserte utslipp elektrisitet (norsk miks)		271,8	284,1	252,8	250,1	316,3	26 %	
Markedsbaserte utslipp elektrisitet (europeisk miks)		-	-	-	2,3	2,7	17 %	
Lokasjonsbaserte utslipp fjernvarme bioenergi		4,1	0,6	0,5	0,4	0,4	0 %	
Opprinnelsesgaranti for elektrisitet	2.3	-	-	-	-227,1	-283,2	25 %	
Sum totale Scope 2 utslipp (egen virksomhet, markedsbasert)		275,9	284,7	253,3	25,7	36,2	41 %	
<b>Scope 3 indirekte utslipp (egen virksomhet)</b>								
Kategori 1 Kjøpte varer og tjenester	3.1	-	-	-	0,2	1,1	450 %	
Kategori 3 Drivstoff og brensel	3.2	-	-	-	6,4	5,9	-8 %	
Kategori 5 Avfall	3.3	-	-	-	5,1	4,7	-8 %	
Kategori 6 Forretningsreiser	3.4	11,6	3,9	1,6	3,2	6,4	50%	
Sum totale scope 3 indirekte utslipp (egen virksomhet)		11,6	3,9	1,6	14,9	18,1	21 %	

Årlige klimagassutslipp tCO2e								
Kategori	Fotnote	2019	2020	2021	2022	2023	%-vis endring	Mål
<b>Totale utslipp egen virksomhet (scope 1, 2 og 3)</b>								
Totale scope 1, 2 (lokasjonsbasert) og scope 3 utslipp (eks. kategori 15)		74,4	51,4	39,0	43,0	47,0	9 %	2030: Netto 0
Totale scope 1, 2 (markedsbasert) og scope 3 utslipp (eks. kategori 15)		294,2	291,2	258,2	42,7	54,3	27 %	2030: Netto 0
<b>Scope 3 indirekte utslipp (finansiert)</b>								
Kategori 15 Investerings- og utlånsportefølje BM (lokasjonsbasert)	3.5				50.799	53.243	5 %	2050: Netto 0
Kategori 15 Investerings- og utlånsportefølje PM (lokasjonsbasert)	3.6				2.899	3.092	7 %	2050: Netto 0
Sum totale scope 3 indirekte utslipp (finansiert)					53.698	56.335	5 %	
<b>Totale utslipp egen virksomhet og finansiert</b>								
Totale scope 1, 2 (lokasjonsbasert) og scope 3 utslipp					53.741	56.382	5 %	
Totale scope 1, 2 (markedsbasert) og scope 3 utslipp					53.741	56.389	5 %	
<b>Utslippetsintensitet (markedsbasert)</b>								
Per årsverk	4.1				370,6	363,8	-2 %	
Etter omsetning morselskap (per mill. nok)	4.2				69,0	60,5	-12 %	

Fotnoter til tabellen:

1.1  
Utslipp fra forbrenning av drivstoff er basert på antall kjørte kilometer. Nedgangen skyldes at vi har erstattet våre bedriftsbiler i 2022 med elbiler.

2.1  
Det er en nedgang i utslipp, fordi strømforbruket gikk ned. Årsaken er redusert bygningsmasse og at vi har investert i å gjøre våre bygninger med energieffektive.

2.2  
Siden 2022 inkluderer vi strømforbruk fra vår bankleilighet i Spania.

2.3  
Det er kjøpt opprinnelsesgaranti (fornybar energi) som dekker vårt strømforbruk, eksklusive hyttene og kontorer på Gran.

3.1  
Kategorien omfatter utslipp fra vannforbruk. Vannforbruk er målt på hovedkontoret og Jevnaker. Basert på

dette og fordeling årsverk per sted er totalt vannforbruk beregnet. Fra og med 2023 omfatter denne kategorien også antall sendte debetkort til kunde.

3.2  
Kategorien omfatter utslipp fra produksjon og transport av fossile drivstoff og kommer i tillegg til selve forbrenningen som rapporteres i scope 1. Det er også indirekte utslipp (transport, reparasjoner mm.) knyttet til produksjoner av elektrisitet i tillegg til utslipp fra selve energiproduksjonen som rapporteres i scope 2.

3.3  
Kategorien omfatter målt avfall fra vårt hovedkontor. Basert på dette og fordeling årsverk per sted er totalt avfall beregnet. Vi skiller papp (resirkulert), papir (resirkulert) og restavfall (forbrent).

3.4  
Forretningsreiser omfatter kilometergodtgjørelse og flyreiser i tjeneste. Kilometergodtgjørelse fra ansatte skiller mellom vanlig bil og elbil og vi har målt siden 2019. Fra og med 2023 har vi også målt flyreiser i tjeneste,



Finans Norge arrangerer årlig NM for ungdomsskoleklasser i personlig økonomi. Vinnerne av NM i 2023 var klassen på Li skole i Nittedal. Jenny og Mina representerte klassen i EM-finalen i Brussel. Vi besøkte Li skole for å hjelpe jentene med å forberede seg til mesterskapet, der de blant annet skal svare på spørsmål om budsjett, aksjemarkedet, inflasjon, svindel og skatt.

beregnet ut fra oppgitte km fra reisebyrå og tilgjengelige utslippsdata, som tilsvare 3,1 tCO<sub>2</sub> i 2023. Derfor har utslipp i denne kategori økt med 50% siden 2022.

3.5  
Kategorien omfatter utslipp i scope 1 og 2 lokasjonsbasert fra BM-porteføljen. Vi har brukt lokasjonsbasert metodikk, fordi Finans Norge anbefaler å bruke dette når de estimerte finansierte utslippene skal brukes i videre konsolidering av tallene.

3.6  
Kategorien omfatter utslipp i scope 1 og 2 lokasjonsbasert fra PM boliglånportefølje. Vi har brukt lokasjonsbasert metodikk, fordi Finans Norge

anbefaler å bruke dette når estimerte finansierte utslipp skal brukes i videre konsolidering av tallene.

4.1  
Markedsbaserte utslipp per årsverk, økning i antall ansatte fra 2021 til 2023.

4.2  
Lokasjonsbasert utslipp per omsetning gikk ned med 14 % fra 2022 til 2023, blant annet grunnet stor økning i omsetningen.

Startkontingenten til Barnas Ringeriksmaraton 2023, som vi arrangerte, gikk til inntekt til Barnas Turlag i DNT Ringerike.



## SOSIALE FORHOLD

SpareBank 1 Ringerike Hadelands visjon er å være drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Derfor er en av våre viktigste oppgaver å bidra til et sterkt lokalsamfunn. Dette fordrer lokalt engasjement - av mennesker, for mennesker og mellom mennesker. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker på muligheten til å øke vårt konkurransefortrinn ved lokal tilstedeværelse. Vi har høy markedsandel i regionen og kan bruke vår lokale tilstedeværelse til å skape verdi for kunden og lokalsamfunnet knyttet til bærekraft. I dette kapitlet kan du lese mer om bankens rolle i lokalsamfunnet.

I vår virksomhetsstrategi er kompetanse definert som ett av fire prioriterte områder som vi skal jobbe med innen bærekraft for å sikre at vi er relevante og konkurransedyktige. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker også på at om vi har for lav ESG-kompetanse, kan det lede til mangelfull eller feilaktig rådgivning, mangelfulle retningslinjer, svake rutiner, og feilaktige kredittvurderinger. Derfor har vi i flere år jobbet med å heve kompetansen om bærekraft i vår organisasjon. I dette kapitlet kan du lese mer om kompetansesarbeidet vi har gjort i 2023.

Vi har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Vi har mål for likestilling og kjønnsbalanse og dette kan du lese mer om i det videre.

### Strategisk forankring



#### Våre bærekraftsmål

##### For hele konsernet

##### Likestilling

- Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025 (Minimum 40% av hvert kjønn).
- Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier.

#### Våre bærekraftforventninger

##### Til vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal respektere internasjonalt anerkjente menneskerettigheter og ikke medvirke til brudd på disse rettighetene
- Vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

##### Til våre produkter og tjenester

- Vi skal bidra til at våre kunder har en aktiv holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko
- Vi skal vurdere ESG-faktorer i kredittprosessene i bankvirksomheten
- I vår bankvirksomhet skal vi ikke finansiere kunder som opererer i strid med våre bærekraft-prinsipper, eller der ESG-risiko vurderes å være høy, og denne ikke er av forbigående karakter

##### Til vårt samfunnsengasjement

- Vi skal være lokal kompetansebygger på økonomi og bidra til å styrke utdanningsmiljøet lokalt
- Vi skal støtte initiativ som bedrer oppvekstvilkår
- Vi skal bidra til lokale klima- og naturtiltak

##### Til våre leverandører og forretningspartnere

- Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede
- De skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til bærekraftig omstilling.
- Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet

##### Til våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft.

Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden er pekt på som et vesentlig tema for bankens bærekraftarbeid fordi vi kan ha en potensiell positiv påvirkning gjennom ansvarlige innkjøp og oppfølging av åpenhetsloven, som styrker konkurranse-betingelsene for leverandører som opererer på en god måte. Vi har redegjort for vårt arbeid med respekt for menneskerettigheter i dette kapitlet. I tillegg gir vår redegjørelse om aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven informasjon om vårt arbeid for å sikre respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i våre leverandørkjeder.

### Forankring i virksomhetsstrategien

- Strategi for «Mer enn en bank»
- Kompetanse om bærekraft

### Policyer og retningslinjer

- [Policy for bærekraft](#)
- [Etiske retningslinjer](#)
- Standard for etterlevelse av åpenhetsloven
- Policy for utkontraktering
- [Krav til leverandører om bærekraft og forretningsetiske forhold](#)
- Sponsorstrategi

### Gjennomførte tiltak i 2023

- Gjennomført dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft, se omtale i kapittel 1.7
- Revidert policy for bærekraft og våre bærekraftsmål.
- Gjennomført kompetanseløft om bærekraft for hele konsernet.
- Gjennomført etikk-uke med menneskerettigheter som tema, inkludert e-læringskurs og diskusjoner.
- Videreført våre over 100 samarbeidsavtaler med lokale lag, foreninger og virksomheter, der vårt bidrag både er kompetanse, samarbeid og økonomi.
- Videreført vårt samarbeid med Ungt Entreprenørskap og vår omfattende partnerskapsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge.
- Utdelt SpareBank 1 Ringerike Hadelands Talentstipend og Ringeriksstipendet
- Bidratt til Ringerike Næringsfond, SpareBank 1 Ringerike Hadeland næringsstiftelse og finansiert Vekst- og Næringsbarometer.
- Gjennomført en rekke markedsarrangementer som «Bedre råd» for førstegangskjøpere og gratis kinoforestilling for kunder mellom 2-11 år under Barnas Speredager.
- Vi har igangsatt prosjektet «100 historier om 100 millioner».
- Vi har hatt opplæring av seniorer i digitale banktjenester og tips for å unngå svindel i samarbeid med Ringerike kommune.

## Ivaretagelse av våre medarbeidere

Vi har som mål å være en trygg og god arbeidsplass med hensyn til fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidstakerrettigheter ivaretas gjennom etterlevelse av lov og tariffavtaleverk og i jevnlig dialog med medarbeidernes tillitsvalgte og verneombud. Vi har flere faste møte- og samarbeidsarenaer, og er tilknyttet en bedriftshelsetjeneste som bistår i dette arbeidet – både proaktivt og ved hendelser. Det er nærmere redegjort for hvordan vi ivaretar våre egne ansatte i kapittelet om aktivitet- og redegjørelsesplikten i årsrapporten for 2023.

### Likestilling og mangfold

Vår policy for bærekraft skal sikre at banken har en virksomhet som opererer i tråd med bankens bærekraftsprinsipper, og den skal støtte medarbeidere og ledere i beslutninger og daglig arbeid. I den står det at vi skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering i vår organisasjon. I tillegg er våre retningslinjer for etikk med å danne grunnlaget for hvordan vi jobber med dette, samt vår bedriftsavtale, personalhåndbok og standard for varsling av kritikkverdige forhold. Vi har to overordnede målsetninger på dette området:

- Kjønnsbalanse på alle ledernivåer innen 2025 (minimum 40% av hvert kjønn)
- Lønnsforskjeller skal kunne begrunnes med objektive kriterier

I SpareBank 1 Ringerike Hadeland vet vi at ulikheter i de ansattes egenskaper komplementerer og beriker. Vårt mangfold av ansatte skal speile det samfunnet vi er en del av. Uansett hvem du er, har du som jobber i SpareBank 1 Ringerike Hadeland de samme spennende mulighetene som dine kolleger.

Vi har nulltoleranse for diskriminering, og i våre etiske retningslinjer er det nedfelt at vi skal bidra til at diskriminering, trakassering, seksuell trakassering eller mobbing ikke forekommer i konsernet. Vi skal også oppføre oss på en måte som ikke krenker menneskeverdet og vise respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Vi har 148 fast ansatte i banken per desember 2023, totalt 162 inkludert midlertidig ansatte. Av disse er 62 % kvinner og 38 % menn. Vi har 14 midlertidig ansatte, hvorav 7 er kvinner. Vi har ingen innleide konsulenter utover dette.

Totalt sett er kvinner underrepresentert på ledernivåer i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Men på ledernivå 3 (lederstillinger med personalansvar) har vi nådd målsetningen om 60/40 med 44 % kvinner. Det har i 2023 ikke vært noen endringer i ledergruppen med nivå 2-ledere. Det er nærmere redegjort for arbeidet med kjønnslikestilling i kapittelet om aktivitet- og redegjørelsesplikten.

Tilstand for kjønnslikestilling	2023	2022	2021
Andel kvinner totalt	62 %	63 %	65 %
Andel kvinner i ulike stillingskategorier			
Nivå 3-leder (lederstillinger med personalansvar)	44 %	69 %	46 %
Nivå 2-ledere (bankens ledergruppe)	33 %	33 %	33 %
Andel kvinner i styret	43 %	43 %	43 %

### Kompetanse om bærekraft blant våre ansatte

I vår virksomhetsstrategi er kompetanse definert som ett av fire prioriterte områder som vi skal jobbe med innen bærekraft for å sikre at vi er relevante og konkurransedyktige. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker også på at om vi har for lav ESG-kompetanse, kan det lede til mangelfull eller feilaktig rådgivning, mangelfulle retningslinjer, svake rutiner, og feilaktige kredittvurderinger.

Derfor har vi i flere år jobbet med å heve kompetansen om bærekraft i vår organisasjon.

For 2023 satte vi oss følgende kompetansemål: Innen utgangen av 2023 skal alle ansatte i SpareBank 1 Ringerike Hadeland, med datterselskaper, bli trygge på at de kan nok om bærekraft til at det er en del av jobben de gjør. Basert på en erkjennelse av at hver avdeling har sine spesifikke utfordringer innen bærekraft, bestemte vi at



Å bygge kompetanse innen bærekraft er et prioritert område. Her fra gruppearbeid på kurs om bærekraft og boliger.

hver avdeling måtte få egne kurs rettet direkte mot sitt område og sin arbeidshverdag. Fremfor å kurse noen få «spesialister», la vi opp til at alle medarbeidere skulle på kurs. Gjennom kompetanseløftet ønsket vi å skape stolthet, trygghet og engasjement hos alle ansatte, og bidra til å øke samhandling og samarbeid i konsernet.

I første halvår 2023 gjennomførte vi kurs for de store gruppene medarbeidere i personmarked- og bedriftsmarkedsavdelingene. Ett eksempel på en kursdag var Bærekraft og næringseiendom som ble gjennomført for alle bedriftsrådgivere, prosjektteamet i Eiendomsmegler 1 og rådgivere fra SpareBank 1 Økonomihuset. Temaene var energimerking, sirkularitet i byggeprosjekter, nåværende og fremtidige myndighetskrav og to eksempler fra lokalt næringsliv.

Arrangerte heldagskurs i 2023:

- **Kompetanseløft bærekraft for ledere i hele konsernet.** 35 ledere deltok på faglig program og gruppeoppgaver gjennom dagen. Hensikten var å heve kompetansen om grønn finans, kommende regulatoriske krav og dobbel vesentlighetsanalyse.
- **Kurs om bærekraft og næringseiendom over to hele dager,** for alle bedriftsrådgivere, prosjektteamet i Eiendomsmegler 1 og rådgivere fra SpareBank 1 Økonomihuset. Temaene var energimerking, sirkularitet i

byggeprosjekter, nåværende og fremtidige myndighetskrav og to eksempler fra lokalt næringsliv. Det var 24 deltakere fra hele konsernet hver dag.

- **Kurs om bærekraft og boliger for privatmarkedet** for medarbeidere i privatmarkedsavdelingen og Eiendomsmegler 1. Kursdagen ble gjennomført tre ganger og til sammen deltok 63 medarbeidere fra konsernet. Hensikten var å heve kompetansen om bærekraft i boliger, energieffektivitet, energimerking og mulighetene for støtte fra Enova.
- **Kurs om bærekraft og sparing og investering** for våre rådgivere som jobber særskilt med sparing, investering og forsikring.
- **Kurs om bærekraft i markedsføring og kommunikasjon** for våre fagsjefer og medarbeidere i marked- og kommunikasjonsavdelingen.

I tillegg har vi arrangert følgende kortere kompetansesamlinger for ulike avdelinger i konsernet:

- Foredrag for backoffice, kredittstøtte, kundesenter og kundefront
- Foredrag for felles kundefront
- Samling for bedriftssenteret og BM-rådgivere som ikke fikk deltatt tidligere
- Orientering om åpenhetsloven for BM-rådgivere
- Samling om kunstig intelligens og personvern for avdelingene data og analyse, It, organisasjon og



- utvikling, produksjonsstøtte, økonomi og andre medarbeidere som jobber med data og digitalisering
- Foredrag om taksonomirapportering og CSRD for avdelingene data og analyse, finans og økonomi
  - Samling for medarbeidere innen teknisk eiendomsdrift
  - Kurs i mangfold og inkludering for HR-avdelingen
  - Kompetanseløft om bærekraft for nye rådgivere i personmarked og de som ikke fikk deltatt tidligere
  - Bærekraft for avdelingen Økonomisk kriminalitet
  - Orientering om bærekraft for oppgjørsavdeling og meglerstøtte i Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland.
  - Foredrag om bærekraftsrapportering for rådgivere i SpareBank 1 Økonomihuset
  - Det har også blitt gitt orienteringer for styret i banken og økonomihuset om bærekraft.

Kursene og samlingene er gjennomført som blandet læring med eksterne og interne foredragsholdere, videoer, quiz og gruppeoppgaver med refleksjoner.

Innkjøpte kursopplegg fra SpareBank 1 Sørøst-Norge ble brukt som utgangspunkt for flere av kursene. Med dette opplegget har samtlige ansatte i SpareBank 1 Ringerike Hadeland og Eiendomsmegler 1 Ringerike Hadeland samt ledere og rådgivere i SpareBank 1 Økonomihuset fått tilbud om kompetanseløft om bærekraft i 2023.

Vi har i tillegg gjennomført etikkuke med e-læring om etiske retningslinjer og menneskerettigheter, samt dilemma trening for ulike roller i banken knyttet til menneskerettigheter. Alle nyansatte tar, som del av onboardingen, e-læringskurset Bærekraftig finans.

Vi jobber også med å forbedre vår kompetanse om bærekraftsrapportering. Controller bærekraft deltok på Akademiet i bærekraftsrapportering i regi av Revisorforeningen med flere høsten 2023. Vi deltok også på webinarer om bærekraftsrapportering i SpareBank 1-alliansen, og økonomisjefen har holdt foredrag om

bærekraftsrapportering på allmøte i banken for å spre kunnskap i hele organisasjonen. Kvartalsvise rapporter om bærekraft er tilgjengeliggjort for alle medarbeidere i banken. Disse gir blant annet innsikt i status for vårt

bærekraftarbeid og utviklingen på området, herunder nyheter om reguleringer. En rekke e-læringskurs er tatt, bl.a. som del av autorisasjonsordningen for rådgivere:

Bærekraftkurs	Antall som fikk tildelt kurset	Antall som har gjennomført kurset	Andel
<b>Antihvitvasking - AML oppdatering 2023: Case 4. Bærekraft</b>	45	42	93 %
<b>Bærekraft - Nye kompetansekrav</b>	61	60	98 %
<b>Bærekraft i personforsikring</b>	43	42	98 %
<b>Bærekraft ved skadeforebyggende tiltak og skadeoppgjør</b>	4	4	100 %
<b>Bærekraftpreferanser i investeringsrådgivning</b>	38	38	100 %
<b>HMS og bærekraft</b>	3	3	100 %
<b>Miljøforsikring</b>	4	4	100 %

Økt kunnskap om bærekraft er første skritt. Fremover skal vi jobbe videre og utvikle våre kompetanse gjennom praksis for god bruk – i økonomisk rådgivning for

kunder, og i andre interne fagområder som datainnhenting, analyse, etterlevelse og rapportering.



Kurs om bærekraft og næringsseiendom ble gjennomført over to hele dager for alle bedriftsmarkeds-avdelingen, prosjektteamet i Eiendomsmegler 1 og rådgivere fra SpareBank 1 Økonomihuset.

## Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden

SpareBank 1 Ringerike Hadeland kan ha en potensiell positiv påvirkning på menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden gjennom ansvarlige innkjøp og oppfølging av åpenhetsloven, som styrker konkurransebetingelsene for leverandører som opererer på en god måte.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland skal være en organisasjon som har et aktivt forhold til bærekraft, og tar ansvar for miljøutfordringene samfunnet står ovenfor. Konsernet skal ikke, verken direkte eller indirekte, medvirke til krenkelse av menneskerettigheter, økonomisk kriminalitet, hvitvasking, korrupsjon, alvorlig natur- og miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. Dette gjelder både internt og i forholdet til våre kunder og samfunnet for øvrig.

Våre etiske retningslinjer slår fast at den enkelte ansatte hos oss skal vise respekt for de grunnleggende menneskerettighetene, slik disse er beskrevet i sentrale menneskerettighetskonvensjoner, i utførelsen av sitt arbeid eller verv i konsernet. Våre ansatte skal aktivt medvirke til at konsernets leverandørkjede, forretningsforbindelser og de selskapene som vi investerer i, respekterer menneskerettighetene. Våre etiske retningslinjer er vedtatt av styret og gjelder for hele konsernet.

Som del av SpareBank 1 Gruppen er vi medlem av FNs Global Compact. Dette er verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. Som medlem er vi forpliktet til å følge FNs ti prinsipper for ansvarlig næringsliv, der respekt for menneskerettighetene står sentralt.

I 2023 var respekt for menneskerettigheter et tema under bankens etikk-uke. Alle ansatte fikk tildelt e-læringskurset «Menneskerettigheter i SpareBank 1» og temaet ble også diskutert i avdelingsmøter. 81 prosent av bankens faste ansatte gjennomførte kurset.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland er underlagt åpenhetsloven. Det betyr at vi skal gjennomføre aktsomhetsvur-

deringer i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv. Redegjørelsen for våre aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven i 2023 og en nærmere omtale av forankringen av arbeidet med menneskerettigheter finnes i kapittelet Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven i årsrapporten.

## Bankens rolle i lokalsamfunnet

SpareBank 1 Ringerike Hadelands visjon er å være drivkraft for bærekraftig vekst og utvikling i vår region. Derfor er en av våre viktigste oppgaver å bidra til et sterkt lokalsamfunn. Dette fordrer lokalt engasjement - av mennesker, for mennesker og mellom mennesker. Banken har vært til stede i lokalsamfunnets økonomiske liv i snart 200 år. Og vi vet at når menneskene trives, bor godt, har utdanningsmuligheter, trygge arbeidsplasser og meningsfulle fritidsaktiviteter, vil banken også kunne gå godt.

Gode og attraktive lokalsamfunn gir grunnlag for bærekraftig vekst, næringsutvikling, og lokale arbeidsplasser, og derigjennom næringsgrunnlag for banken. Som lokalt tilstedeværende bank, i skjebnefellesskap med regionen, er vårt genuine engasjement i lokalsamfunnet en mulighet for å skille oss klart og positivt fra konkurrentene.

Vi har etablert over 100 samarbeidsavtaler med lokale lag, foreninger og virksomheter, der vårt bidrag både er kompetanse, samarbeid og økonomi. Vi har et bredt samarbeid med Ungt Entreprenørskap, der vi bidrar til både økonomiutdanning for ungdomsskoleelever, og gründerskap på videregående skole. Vi har i tillegg en omfattende partnerskapsavtale med Universitetet i Sør-øst-Norge, som blant annet muliggjør lokal utdanning på doktogradnivå, og som bidrar til regional forskning og kunnskapsbygging.

Samarbeid er en av våre viktigste strategier. Banken, sammen med våre tre sparebankstiftelser, er regionens største bidragsyter til allmenntilretteleggende formål. I 2023 var samlet bidrag over 88 millioner kroner. Gjennom disse bidragene har vi mulighet til å påvirke vårt lokalsamfunn i en bærekraftig retning #BedreSammen.

### Hva har vi gjort i 2023?

Vi måler kundetilfredshet annethvert år. I siste måling for privatmarkedet (2022) scorer vi 85 i TRIM på kvali-

tetselementet «Lokal støttespiller». Gjennomsnittet for sammenlignbare SpareBank 1-banker er 77. Tilsvarende tall for kundetilfredshet blant små og mellomstore bedrifter (SMB) i vår region er hele 102. Gjennomsnittet for sammenlignbare SpareBank 1-banker er 83. Kjernen og hovedaktivitetene i bankens bærekraftarbeid i lokalsamfunnet er etablerte og langsiktige engasjementer og tiltak, som nevnt over. Herunder ligger også:

- SpareBank 1 Ringerike Hadelands Talentstipend til utvikling av ferdigheter innen idrett, kultur, kompetanseutvikling og miljø-/samfunnsengasjement. I 2023 ble det utdelt om lag 600 000 kroner fordelt på 10 stipender til lokale talenter, basert på et samarbeid mellom banken og eierstiftelsene.
- Ringeriksstipendet muliggjør kombinasjon av satsing på universitetsutdanning og toppidrett. I 2023 ble det delt ut 5 stipend på totalt kr 170.000. Ringeriksstipendet er etablert i samarbeid med USN, Hønefoss Ballklubb, Ringerike Ishockeyklubb, SpareBank 1 Ringerike Hadeland og SpareBank 1-stiftelsen Ringerike.
- Ringerike Næringsfond, som er et lokalt samarbeid for å skape flere lokale arbeidsplasser
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland næringsstiftelse, som gjennom investering og støtte bidrar til innovasjon og næringsutvikling i hele regionen
- Finansiering av Vekst- og Næringsbarometer, som bidrar til felles regional kunnskap, og grunnlag for næringsutvikling og -politikk

I 2023 nevnes følgende nye, gjennomførte tiltak:

- Sponsorstrategien er tilpasset bærekraft- og virksomhetsstrategien. Dette innebærer at alle nye sponsoravtaler forutsetter ESG-kartlegging av samarbeidspartnere, og konkrete tiltak som bidrar til enten sosial eller miljømessig bærekraft.
- Vi har også i år gjennomført «Bedre råd» der vi denne gangen har prioritert å gi førstegangskjøpere gode råd om sparing og veien til egen bolig. Omkring 230 unge deltok.



Vi har gleden av å være hovedsamarbeidspartner og sponsor for Ringkollen Vinterfestival – en uke med vinteraktiviteter på langrenn, alpint og hopp for barn, ungdom og bedrifter.

- Vi har bidratt til Ungt Entreprenørskap med tema gründerskap på videregående skoler, der fagsjef bærekraft var med blant flere bidragsytere fra banken. Totalt deltok 17 ungdomsbedrifter i konkurranse om penge støtte fra konsernet, og vi holdt foredrag for over 100 elever på videregående skoler.
- Årets julegaver til ansatte var i 2023 gavekort på kortreiste opplevelser i stedet for materielle ting. Slik bidrar vi både til lokal verdiskapning og lavere forbruk av materielle gjenstander.
- Når banken bidrar med gaver/premier, søker vi å gi lokale opplevelser, som eksempelvis hjemmebesøk av lokal kokk
- Banken deltar i det store, lokale næringsutviklingsprosjektet «Bærekraft Hadeland».
- Vi har bygget systematikk/årshjul for vektning og implementering av bærekrafttemaer i markedsaktiviteter.
- Vi ønsker å bidra til å gi oppmerksomhet og anerkjennelse til våre gode samarbeidspartnere – de som er avgjørende for at vi kan bidra til sterke og gode lokalsamfunn. Vi har igangsatt prosjektet «100 historier om 100 millioner». Ambisjonen er å fortelle 100 historier om hva våre samarbeid fører til, som resultat av at bank og eierstiftelser bidrar med om lag 100 millioner kroner i lokalsamfunnene i året. Andre del av prosjektet publiseres i løpet av 2024.
- Vi har hatt opplæring av seniorer i digitale banktjenester og tips for å unngå svindel i samarbeid med

Ringerike kommune.

- Gjennom UE programmet «Økonomi og karrierevalg» har vi hatt digital undervisning for alle 10 klassingene i vårt markedsområde. Vi har gitt de opplæring og tips om personlig økonomi, hvordan unngå svindel og forbrukerrettigheter.
- Vi har invitert alle kunder mellom 2-11 år på kinoforestilling under Barnas Speredager. En familieaktivitet som ga mange gode tilbakemeldinger om at vi ga en mulighet til å oppleve noe sammen med familien, helt gratis.

### Finansiell inkludering

Ifølge Finans Norge er over 600 000 nordmenn i dag ikke digitale, enten fordi de ikke har digitale ferdigheter, fordi de har ulike handicap eller fordi de ikke kan språket godt nok<sup>8</sup>. For å sikre at disse menneskene likevel får tilgang til banktjenester har bankene i Norge blitt enige om en bransjenorm for finansiell inkludering. Denne normen har også SpareBank 1 Ringerike Hadeland sluttet seg til. Dette innebærer at banken har de viktigste tjenestene analogt tilgjengelig for kundene.

Som et tiltak på bakgrunn av bransjenormen for Finansiell inkludering har banken gjennom 2023 gjennomført flere kurs for eldre på ulike lokasjoner knyttet til bankID, nettbank og mobilbank. I tillegg er det gjort betydelige holdningskampanjer i sosiale medier, samt utsendelse av brev til særlig risikoutsatte grupper knyttet til svindel.

<sup>8</sup> <https://www.finansnorge.no/tema/finansiell-inkludering/forbrukerinformasjon/>

## ANSVARLIG OG ETISK FORRETNINGSDRIFT

Økonomisk kriminalitet undergraver det finansielle systemets integritet og er en trussel mot velferdssamfunnet og et sunt næringsliv. Vi og andre banker har plikt til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og avverge svindel, hvitvasking, sanksjonsomgåelse og terrorhandlinger. Ved å jobbe aktivt på dette feltet og etterleve lover og retningslinjer, gir vi i dag et positivt bidrag til et sunt næringsliv i vårt markedsområde. Vår dobbelt vesentlighetsanalyse indikerer at dersom vi ikke jobber godt på dette feltet, kan samfunnsvirkingen potensielt bli negativ.

Personvern og datasikkerhet er strengt regulert, og vi er avhengige av kundenes tillit. Det er derfor viktig for oss å sikre verdiene og dataene vi forvalter. Gjennom gode rutiner, verktøy og kontroller er påvirkningen i dag positiv, men samfunnsvirkingen kan bli negativ om noe skulle gå galt på disse områdene.

Vår dobbelt vesentlighetsanalyse peker på både muligheter og risikoer for vår virksomhet som følge av bærekraftfaktorer. En av risikoene som analysen peker på, er faren for ESG-reguleringsbrudd. Manglende kapasitet, kompetanse og ressurser kan potensielt medføre at vi ikke klarer å følge opp de regulatoriske kravene som vi underlegges.

Alt av regelverk som banken er underlagt skal følges. For å forberede oss på de kommende kravene innen bærekraftrapportering har vi styrket våre ressurser på feltet ved å ansette en bærekraftcontroller i 2023. Vi har også jobbet i interne prosjekter gjennom året for å forberede kommende rapporteringskrav i EUs taksonomi og Corporate sustainability reporting directive

### Strategisk forankring



#### Våre bærekraftsmål

##### For hele konsernet

##### Kampen mot økonomisk kriminalitet

- Vi har nulltoleranse knyttet til økonomisk kriminalitet.
- Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard.

#### Våre bærekraftforventninger

##### Til vår organisasjon

- Vi skal innarbeide bærekraft i alle relevante arbeidsprosesser
- Vi skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å redusere klimagassutslipp fra vår egen virksomhet
- Vi skal ha kompetanse på bærekraft

##### Til våre leverandører og forretningspartnere

- Våre leverandører og forretningspartnere skal ha et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede
- De skal utøve sin virksomhet i tråd med retningslinjer for ansvarlig næringsliv og bidra til en bærekraftig omstilling
- Vi forventer at våre leverandører oppfyller våre krav om bærekraft og etisk forretningsvirksomhet

##### Til våre kunder

- Vi forventer at våre bedriftskunder inntar en bevisst holdning til bærekraft og klima- og naturrisiko.

#### Forankring i virksomhetsstrategien

- Strategi for «Mer enn en bank»
- Kompetanse om bærekraft
- Reduksjon av klimagassutslipp i egen drift

#### Policyer og retningslinjer

- [Policy for bærekraft](#)
- [Etiske retningslinjer](#)
- Policy for anti-hvitvasking og terrorfinansiering
- Policy for styring og kontroll av sikkerhetsrisiko
- Policy for personvern
- Standard om interne misligheter

(CSR). Det er også en styrke for banken å være en del av SpareBank 1 - alliansen og SamSpar for å kunne dra veksler på faglig samarbeid om etterlevelse av regelverket på en god måte.

I dette kapittelet kan du lese mer om vårt arbeid med ansvarlig og etisk forretningsdrift. Det handler om vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet, med personvern og it-sikkerhet og det vi gjør for å sikre god styring i vår virksomhet.

#### Policyer og retningslinjer (forts.)

- Innkjøpsrutine
- [Krav til leverandører om bærekraft og forretningsetiske forhold](#)
- Rutine for investeringsrådgivning
- [Retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond i SpareBank 1](#)
- Eierstyring og selskapsledelse (NUES)

#### Gjennomførte tiltak i 2023

- Gjennomført dobbel vesentlighetsanalyse innen bærekraft, se omtale i kapittel 1.7
- Revidert policy for bærekraft og våre bærekraftsmål.
- Gjennomførte risikovurdering på antihvitvaskområdet, reviderte policy og rammeverk samt forbedret flere av bankens operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket
- Gjennomførte en uavhengig internrevisjon av anti-hvitvasking og anti-terrorfinansieringsarbeidet i banken.
- Prosjekt for å øke etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket i bedriftsmarkedsområdet.
- Finjustering av regler i transaksjonsovervåkingen og arbeid med implementering av maskinlæringsregler for å generere gode treff på mistenkelige forhold.
- Reviderte våre etiske retningslinjer
- Reviderte våre varslingsrutiner
- Oppdaterte standard for sponsoravtaler slik at forretningsetikk inngår som tydelig element
- Gjennomførte etikkuke med obligatoriske kurs og diskusjoner i avdelingsmøtene
- Oppdaterte autorisasjoner for aktuelle rådgivere, der etikk er et obligatorisk emne
- Arbeidet for å sikre profesjonelle rekrutteringsprosesser, med bakgrunnsjekker og introduksjonsprogram som sikrer kunnskap om blant annet etisk standard
- Gjennomførte dybdesamtaler med ansatte som innehar utvidede systemtilganger
- Gjennomførte restriktiv tilgangsstyring til kritiske systemer
- Gjennomførte et større internprosjekt for å avdekke hvor risiko knyttet til interne misligheter er størst og deltok i et felles allianseprosjekt, Sikkerhet i betalingsløsninger
- Utvidet tilbudet av fond som har bærekraft som formål
- Innført nytt støttesystem for rådgiverne våre innen området sparing- og investering som bidrar til enda bedre kundesamtaler om bærekraft og avdekking av kundens bærekraftpreferanser

## Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking

Økonomisk kriminalitet er et samfunnsproblem som rammer både enkeltpersoner og næringslivet. Det undergraver det finansielle systemets integritet og er en trussel mot velferdssamfunnet og et sunt næringsliv. Kanalisering av midler som stammer fra kriminell virksomhet gjennom banken er en vedvarende trussel som må avverges. Vi og andre banker har plikt til å gjennomføre tiltak for å forebygge, avdekke og avverge svindel, hvitvasking, sanksjonsomgåelse og terrorhandlinger. Kundene spesielt, og samfunnet generelt, skal ha tillit til at SpareBank 1 Ringerike Hadeland jobber aktivt på dette feltet og til enhver tid etterlever gjeldene lover og retningslinjer på området. Slik kan vi gi et positivt bidrag til et sunt næringsliv i vårt markedsområde.

Banken har som en del av bærekraftmålene nedfelt at «Vi har nulltoleranse knyttet til økonomisk kriminalitet» og at «Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard».

### Hvordan jobber vi for å forhindre økonomisk kriminalitet og hvitvasking?

Kampen mot økonomisk kriminalitet er en del av vårt bærekraftarbeid. Gjennom etterlevelse av plikter og regelverk bidrar konsernet til å ruste det finansielle systemet slik at kriminelle aktører erfarer at økonomisk kriminalitet blir slått ned på. Vi arbeider for å forebygge, avdekke og avverge at banken benyttes til kriminelle formål. Arbeidet er risikobasert og styres av en overordnet retningslinje, rammeverk og operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. De regulatoriske forventningene på området er i utvikling og økende og banken jobber kontinuerlig for å tilpasse seg dette. Banken har en egen avdeling for arbeid mot økonomisk kriminalitet som består av 5,5 årsverk. Avdelingen har i tillegg 3 studenter i deltidsstillinger som jobber med opprydnings- og listearbeid.

Banken har etter hvitvaskingsregelverket en vid undersøkelsesplikt om kundeforhold. Kontinuerlig arbeid med løpende kundeoppfølging og risikovurderinger av bankens privat- og bedriftskunder er et prioriteringsområde. Dette sørger for at kundene bruker banken i tråd med opplysninger de har gitt og at forsøk på økonomisk kriminalitet blir fulgt opp og rapportert.

### Hva har vi gjort i 2023?

Banken har gjennom 2023 arbeidet med forebygging, hendelseshåndtering og bevisstgjøring av kunder. Vi har gjennomført en egen risikovurdering på området. Denne er behandlet i bankens styre og legger grunnlag

for tiltak som er nødvendig å ha fokus på videre i 2024. Vi gjennomfører kvartalsvis rapportering til bankens ledelse og styre. Bankens policy og rammeverk på området er revidert og det jobbes kontinuerlig med forbedring av bankens operative rutiner for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. I 2023 ble det gjennomført en uavhengig internrevisjon av anti-hvitvasking og anti-terrorfinansieringsarbeidet i banken. Avdeling Økonomisk kriminalitet er i løpet av 2023 styrket med ytterligere 2 årsverk (totalt 5,5 årsverk).

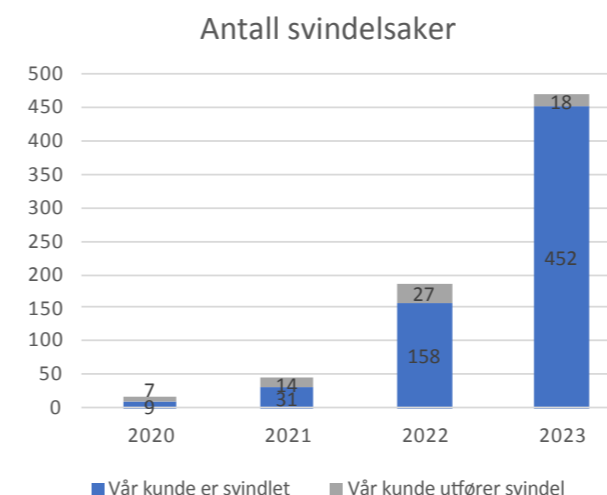
Svindelforebygging har krevd mye ressurser i avdelingen og i banken forøvrig. Antisvindelarbeid er et krevende arbeid og banken er en pådriver inn i fellesskapet i SpareBank 1-alliansen for å videreutvikle systemer som detekterer og fanger opp forsøk på svindel mot bankens kunder.

Det er gjennomført årlig kompetanseoppdatering av ansatte, ledelse og styret slik at samtlige har en forståelse for bankens samfunnsansvar og hvorfor arbeidet mot økonomisk kriminalitet er viktig. Området økonomisk kriminalitet og antihvitvasking har blitt oppdelt i 8 ulike e-læringskurs med forskjellige temaer tilpasset den enkeltes ansvar og stilling for å bygge kompetansen som kreves i de ulike rollene. Enkelte kurs tildeles kun et mindre antall ansatte, mens andre kreves gjennomført av alle ansatte (inkludert ledergruppe og styre). Gjennomsnittlig fullføringsgrad på kursene er 95 prosent.

I tillegg gjennomfører Avdeling Økonomisk kriminalitet jevnlig informasjons- og opplæringsrunder i avdelingene. Enkelte ansatte i Avdeling Økonomisk kriminalitet har i løpet av 2023 gjennomført egne opplæringskurs innenfor antihvitvaskingsarbeidet gjennom PWC Premium. Et utvalg ansatte fra avdelingen deltok på den årlige hvitvaskingskonferansen i regi av Finans Norge, Finanstilsynet og Økokrim. Opplæring og kompetanse av alle ansatte anses som et vesentlig risikoreducerende tiltak innenfor området.

### Statistikk om vårt arbeid mot økonomisk kriminalitet i 2023

I 2023 så vi en betydelig økning i antall forsøk på svindel og reelle svindelsaker. Banken fulgte opp totalt 470 svindelsaker i 2023 hvorav 452 av disse sakene omhandler bankens kunder som har blitt utsatt for svindelforsøk. I 18 av sakene er det en reell mistanke om at det er en av bankens kunder som opererer som svindler. Hovedvekten av svindel-tilfellene vi har registrert på bankens kunder er phishing-forsøk. I tillegg ser vi et

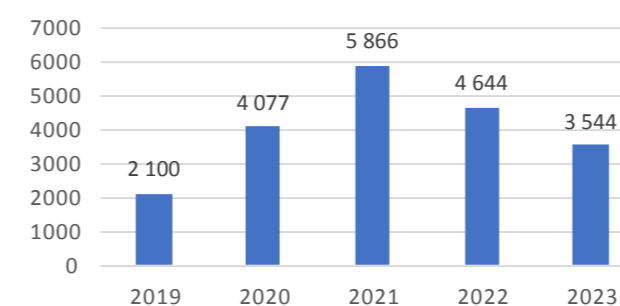


økende omfang av investerings-bedragerier. Det er bekymringsfullt at stadig flere unge kunder benytter sin konto i banken til å svindle andre eller operere som muldyr. Et pengemuldyr er en person som stiller bankkontoen til disposisjon, mottar penger fra én person og overfører dem videre til en annen (digitalt eller i kontanter) mot betaling. Dette er hvitvasking og blir slått hardt ned på. Disse kundene får sitt kundeforhold avvirket for ulovlig bruk av kontoen.

Det jobbes aktivt både internt og i fellesskap i SpareBank 1-alliansen med å iverksette tiltak for å redusere svindel. Dette gjelder for eksempel begrensninger i produkter, tidsforsinkelser i betalinger samt forbedrede deteksjonssystemer som kan oppdage unormal aktivitet på kunder.

Hver eneste dag går det nesten 80.000 transaksjoner til og fra konti i SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Dermed screenes millioner av transaksjoner gjennom vår elektroniske overvåking som fanger opp uregelmessige transaksjoner. Dersom systemer og manuelle rutiner

### Antall flaggede saker i transaksjonsovervåkingen



fanger opp betalinger vi ikke forstår bakgrunnen for, vil det iverksettes intern undersøkelse.

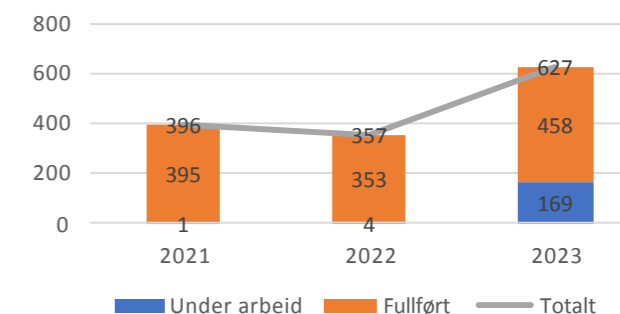
I 2023 ble totalt 3.544 transaksjoner identifisert for videre kontroll. Dette er flagginger i bankens transaksjonsovervåking samt flagginger på kunder som benytter seg av kontant-i-butikk-tilbudet (innskudd og uttak av kontanter i Norgesgruppen-butikkene). Banken har igjennom 2023 jobbet med å redusere antall falske positive flagginger (flagginger som ikke er mistenkelige). Antall flagginger er ned en del fra 2022, samtidig er andelen falske positive flagginger fortsatt relativt høy. Spissing av regelsett slik at de treffer bedre og utvikling av mer avansert maskinlærings-regler for å fange opp modus vil være fokusområdet også i 2024.

Banken gjorde utvidete undersøkelser i 627 saker. Dette er saker hvor det granskes, vurderes og følges ytterligere opp for å avverge at banken benyttes til ulovlige formål. I hovedvekten av disse tilfellene blir kunder fulgt opp med kundetiltak hvor de blir bedt om redegjørelse og dokumentasjon tilknyttet transaksjonen.

De ytterligere undersøkelsene resulterte i 98 meldinger om mistenkelige transaksjoner meldt til Økokrim. En slik melding blir bearbeidet, beriket og analysert av Økokrim og eventuelt videreformidlet til politi, tilsyns og kontrollmyndigheter, samt utenlandske samarbeidende tjenester.

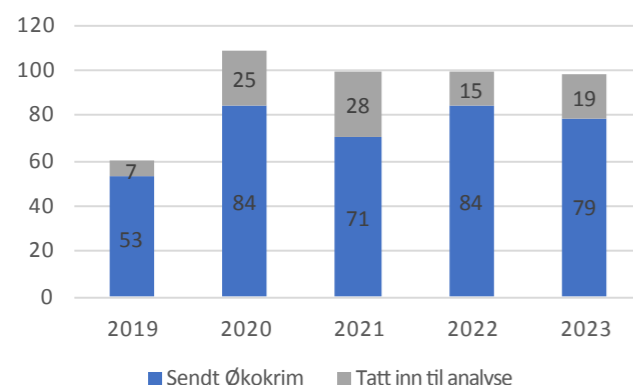
Banken avvirket 64 kundeforhold i 2023 fordi vi ikke kunne gjennomføre nødvendig oppfølging av kundeforholdet i tråd med regelverket. Eksempelvis skjer dette dersom en kunde ikke kan redegjøre for pengers opprinnelse eller ved manglende svar på bankens henvendelser. 94 prosent av de avvirkede kundene i 2023 er innenfor personmarkedet. Avvikling av kundeforhold kan være inngripende for kundene, og banken avvirket kun dersom vi har saklige og legitime grunner til det.

### 627 saker til undersøkelser i banken (18 % av totale antall flagginger)





Saker sendt til Økokrim



### Hva skal vi jobbe videre med i 2024?

I 2024 skal banken øke kunnskapen og ha fokus på effektiv og god opplæring på området økonomisk kriminalitet. Dette gjelder for ansatte på alle nivåer i banken.

Det skal gjøres løpende vurderinger av bankens etterlevelse av hvitvaskings-regelverket basert på rundskriv og veiledninger fra Finanstilsynet og aktuelle tilsynsrapporter. Bankens ansatte skal følge med på lokale og nasjonale utviklingstrekk som kan relateres til kriminelle handlinger.

## Personvern

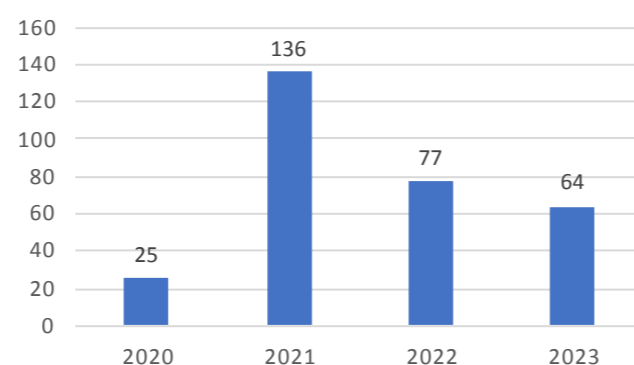
Vi lever av tillit og våre kunder skal ha tillit til at personopplysningene deres er trygge hos oss.

### Slik jobber vi for å forhindre at personopplysninger kommer på avveie

Vi behandler alle personopplysninger i tråd med gjeldende lovkrav og GDPR. Dette gjøres ved at personopplysninger:

- Behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte
- Kun samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke videre-behandles på en måte som er uforenelig med behandlingens formål
- Er adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig (dataminimering)
- Er korrekte og oppdaterte
- Lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte lenger enn nødvendig
- Behandles på en måte som ivaretar krav til informasjonssikkerhet

Avviklede kundeforhold



Banken har etter hvitvaskingsregelverket en vid undersøkelsesplikt om kundeforhold. Kontinuerlig arbeid med løpende kundeoppfølging av bankens privat- og bedriftskunder er et prioriteringsområde. Dette sørger for at kundene bruker banken i tråd med opplysninger de har gitt og at forsøk på økonomisk kriminalitet blir fulgt opp og rapportert.

Videre arbeid med effektive og gode rutiner for svindeloppfølging og svindelforebygging er et prioriteringsområde i 2024.

### Hva har vi gjort i 2023?

#### Styring og kontroll

Styringsdokumenter for personvern blir revidert årlig. Krav til informasjonssikkerhet og personvern følger krav i IKT-forskriften og personvernregelverket.

I tillegg revideres interne rutiner som regulerer hvordan personopplysninger skal innhentes, lagres, behandles og slettes årlig. Oppdatering av behandlingsoversikt, sikre korrekt tilgangsstyring, tiltak som reduserer risikoen for personvernhendelser, opplæring og bevisstgjøring i organisasjonen er punkter som har fokus i banken, og følges opp av bankens personvernombud.

SpareBank 1 Ringerike Hadelands etterlevelse av personvernregelverket ble sist revidert av bankens internrevisor i 2022. Resultatet av den uavhengige gjennomgangen var tilfredsstillende.

Personvernombud og compliance-funksjonen har gjennomført kontrollaktiviteter knyttet til personvernområdet i 2023, noe som har bidratt til økt kvalitet.

### Personvern ved nye og endrede produkter og løsninger

Systemeiere og daglige behandlingsansvarlige i SpareBank 1 Ringerike Hadeland ivaretar krav til personvern når det innføres nye produkter og løsninger, eller når det gjennomføres endringer.

I samarbeid med de andre alliansebankene er det utarbeidet et etterlevelsesverktøy som bidrar til å dokumentere at personvernkravene etterleves. Risikovurderinger og konsekvensvurderinger av personvern er en viktig del av denne dokumentasjonen.

### Avvik

Avvik rapporteres til tilsynsmyndigheter og er grunnlag for systematisk forbedringsarbeid. Bankens oppfordrer alle ansatte til å melde fra om personvern-avvik, og tematikken tas jevnlig opp av personvernombudet og risikofunksjonen i deres interne informasjonsarbeid i virksomheten. At det gradvis har blitt flere avvik, viser at det er økende bevissthet om å melde fra om personvern-avvik.

	2020	2021	2022	2023
Antall avvik	5	11	4	8
Antall avvik meldt til Datatilsynet	1	5	1	0
Antall pålegg eller sanksjoner fra Datatilsynet	0	0	0	0

For 2023 ble det levert 0 avvik fra SpareBank 1 Ringerike Hadeland, samt 5 avvik fra SpareBank 1 sentralt og andre tilknyttede selskap på vegne av SpareBank 1 Ringerike Hadeland. Banken har ikke tidligere fått pålegg eller overtredelsesgebyr fra Datatilsynet. Dette skyldes at avvikene ikke er vurdert som alvorlige brudd på personvern-sikkerheten, og at det ble iverksatt tilstrekkelige tiltak for å rette opp feil og hindre fremtidige avvik.

### Opplæring

Alle ansatte får jevnlig obligatorisk opplæring i informasjonssikkerhet og personvern. I 2023 gjennomførte 99 prosent av de ansatte utsendte e-læringskurs på området.

### Planer for personvernarbeidet fremover

Fagmiljøene i SpareBank 1-alliansen vil fortsette samarbeidet som bidrar til å forbedre vurderinger, støttemetoder, opplæringsaktiviteter og -verktøy for ledere og fagpersoner.

Banken vil fortsette arbeidet med å forbedre dokumentasjonen av hvordan personvernkravene blir etterlevd, samt følge opp våre leverandører og utkontrakterte tjenester innen personvernområdet.



## IT-sikkerhet

SpareBank 1 Ringerike Hadeland forvalter store verdier og er avhengig av kundenes tillit. Det er derfor viktig for oss å sikre disse verdiene. IT-sikkerhet er et av verktøyene vi prioriterer for å sikre oss og kundene. Norske banker er i forkant i bruk av teknologi. Dermed blir vi også et attraktivt mål for økonomisk kriminalitet siden store deler av vår bankvirksomhet skjer digitalt.

Cyberhendelser er en potensiell trussel mot det finansielle systemet og den finansielle stabiliteten. Vi jobber derfor aktivt med sikkerhet på ulike områder for å redusere denne risikoen.

SpareBank 1 er en sterk merkevare, og en betydelig aktør i det norske finansmarkedet. Derfor er det viktig å ha en policy som gir et tilfredsstillende sikkerhetsnivå og bidrar til en hensiktsmessig organisering av sik-

kerhetsarbeidet og etterlevelse av gjeldende lovkrav. SpareBank1 Ringerike Hadelands policy for styring og kontroll av sikkerhetsrisiko gir overordnede føringer for hvordan selskapet skal innrette sin virksomhet slik at selskapet etterlever regelverket på en mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte. SpareBank 1 Ringerike Hadelands policy for styring og kontroll av sikkerhetsrisiko skal støtte opp under virksomhetens strategiske valg og den daglige drift. Policyen revideres årlig og godkjennes av styret.

Gjennom samarbeidet i SpareBank 1 -alliansen har vi tilgang på kvalifisert kompetanse på cybertrusler og tiltak vi må sette i drift for å demme opp for truslene som stadig dukker opp. Banken har egne KPI'er på ansattes håndtering av sikkerhetshendelser og phishingangrep.

Arbeidet med etikk og anti-korrupsjon er forankret i bankens etiske retningslinjer, som revideres årlig. Retningslinjene skal bidra til at medarbeiderne overholder taushetsplikten, unngår opptreden som kan skade bankens omdømme, ivaretar sin habilitet og håndterer interessekonflikter. Videre beskriver retningslinjene hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Det gjennomføres årlige etikkuker for å sikre kontinuerlig oppdatering på området.

Vårt interne arbeid er også forankret i retningslinje om interne misligheter. I tråd med denne, gjennomfører vi en rekke tiltak for å forebygge, avdekke og håndtere risiko for interne misligheter. Vårt interne arbeid knyttet til sikkerhet underbygger også en organisasjonskultur som kjennetegnes av høy etisk standard.

Vi stiller også krav til våre leverandører gjennom vårt standard vedlegg om bærekraft som skal benyttes ved alle avtaleinngåelser. Leverandører og forretningspartnere skal etterleve lover, regler og interne retningslinjer, samt opptre i samsvar med god forretningsmessig praksis i forhold til sine egne ansatte.

som bestiklinger og korrupsjon. Leverandøren skal heller ikke akseptere slik praksis i forhold til sine egne ansatte.

I 2023 reviderte vi våre etiske retningslinjer og varslingsrutiner. Vi oppdaterte standard for sponsoravtaler slik at forretningsetikken inngår som tydelig element. Vi gjennomførte etikkuke med obligatoriske kurs og diskusjoner i avdelingsmøtene og oppdaterte autorisasjoner for aktuelle rådgivere, der etikk er et obligatorisk emne. Videre arbeidet vi for å sikre profesjonelle rekrutteringsprosesser, med bakgrunnsjekker og introduksjonsprogram som sikrer kunnskap om blant annet etisk standard. Vi gjennomførte også dybdesamtaler med ansatte som innehar utvidede systemtilganger, og gjennomførte restriktiv tilgangsstyring til kritiske systemer. Vi gjennomførte også et større internprosjekt for å avdekke hvor risiko knyttet til interne misligheter er størst, og deltok i et felles allianseprosjekt, Sikkerhet i betalingsløsninger.

Det er ikke avdekket tilfeller av korrupsjon i konsernet i 2023.

### Eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Ringerike Hadeland omfatter de målene og overordnede prinsippene som banken styres og kontrolleres etter for å sikre egenkapitalbeveiesernes, kundenes, medarbeidernes og andre gruppers interesser i banken. SpareBank 1 Ringerike Hadeland følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 2021 og retter seg etter dens anbefalinger så langt det passer for en sparebank med egenkapitalbevis. Formålet med anbefalingene for eierstyring og selskapsledelse er at selskaper notert på regulerte markeder skal ha eierstyring og selskapsledelse som klargjør rolledeling mellom egenkapitalbeveiere, styret og daglig ledelse utover det som følger av lovgivningen. Konsernet følger i all hovedsak alle prinsippene.

Nærmere redegjørelse finnes i vedlegget til årsrapporten om eierstyring og selskapsledelse.

### Markedsføring

Det er viktig for banken å drive etisk markedsføring som gjør tjenestene og produktene våre transparente og forståelige. Dette er for å sikre at kunden er godt informert og kan ta gode finansielle beslutninger. Det har ikke vært noen tilfeller av manglende overholdelse av krav knyttet til informasjon, merking av produkter og tjenester, eller til kommunikasjon og markedsføring i 2023.

Det er viktig for oss at kundene er fornøyd. Hvis noe ikke er som det skal, setter vi pris på at kunden forteller det til oss, enten ved å ringe oss eller sende inn klage via vår klageservice. Kunden kan også gå videre med

sin sak til Finansklagenemda dersom kunden opplever at klagen ikke løses av SpareBank 1 Ringerike Hadeland.

### Ansvarlige investeringer

SpareBank 1 Ringerike Hadelands investeringer utøves på en slik måte at de oppfyller krav og regelverk i bankens bærekraftstrategi. Dette betyr at banken ikke skal investere i selskaper som bidrar til krenkelser av menneske- og arbeidstakerrettigheter, som for eksempel tvangsarbeid og barnarbeid. Bankens investeringer skal heller ikke bidra til alvorlig miljøskade eller korrupsjon.

SpareBank 1 Ringerike Hadeland hadde per 31.12.2023 en likviditetsportefølje på 2,1 mrd. kroner hovedsakelig plassert i norske boligkredittforetak og kommunepapirer. Banken skal preferere grønne obligasjoner framfor ikke grønne, og styret har fastsatt en målsetning om å øke andelen grønne papirer i likviditetsporteføljen til 50 prosent innen utgangen av 2030. Per 31.12.2023 var andelen grønt 12 prosent.

Styret i SpareBank 1 Ringerike Hadeland har fastsatt en investeringsramme 50 mill. kroner i aksjer utover det som anses å være strategiske investeringer i felles kontrollert virksomhet og aksjer i datterselskaper.

### Ansvarlige anskaffelser

Bankens anskaffelser skal være mest mulig bærekraftige og kostnadseffektive. Det meste av bankens innkjøp ivaretas av innkjøpssamarbeidet i SpareBank 1-alliansen. Avdeling for allianseinnkjøp inngår leverandøravtaler på vegne av alliansen og følger opp bærekraftsrisiko relatert til disse. Allianseinnkjøp forventer av leverandører og forretningspartnere at de har et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede, samt at de aktivt og målrettet jobber for å redusere negativ påvirkning av klima, miljø og sosiale- og forretningssetiske forhold. Det stilles krav til leverandørene om at de har retningslinjer innen bærekraft, og at disse skal omsettes til handling. Videre stilles krav om etterlevelse av åpenhetsloven, føring av klimaregnskap og plan for omstilling til netto null.

Bankens anskaffelser skal gjennomføres i tråd med våre etiske retningslinjer. Ved krav om skriftlig kontrakt skal nye leverandører, før inngåelse av avtale, gjennom en leverandørgodkjenningssprosess. Ved avtaleinngåelse skal leverandøren forplikte seg til «Standard om bærekraft i innkjøp».

## Ansvarlig forvaltning i fond

Fondssparing er et viktig spareprodukt for våre kunder. Fondene vi tilbyr er investert i selskaper innen svært mange ulike sektorer, både i Norge og globalt. Det er krevende å få oversikt over selskapenes ansvarlighet og bærekraftprestasjoner, både innen miljø, klima, menneske- og arbeidstakerrettigheter, økonomisk kriminalitet og virksomhetsstyring. Ved å gi god informasjon og rådgivning har vi mulighet til å hjelpe våre kunder som er opptatt av bærekraft med å gjøre ansvarlige investeringer som kan bidra til å skape en bærekraftig fremtid.

### Hvordan jobber vi for å sikre ansvarlig forvaltning?

Vi formidler fond fra ulike fondsforvaltere videre til våre kunder. For å sikre en ansvarlig forvaltning, stiller vi krav til fondsforvalterne som vi distribuerer fond fra. Når vi samarbeider om dette i SpareBank 1-alliansen er vi en stor aktør som kan påvirke.

Ved utgangen av 2023 hadde kundene til SpareBank 1 Ringerike Hadeland plassert om lag 3 mrd. kroner i ulike fond- og spareprodukter (verdipapirfond, spareforsikringer og aktiv forvaltning). Banken er tilknyttet agent for ODIN og kan i medhold av ODINs konsesjon yte investeringsrådgivning på verdipapirfond.

I tillegg til fondsutvalget vi distribuerer, har vi et formuleskonsept som er aktuelt for kunder med sparebeløp fra 3 mill. kroner og oppover. I dette konseptet er det Gabler som står for utvelgelsen av bakenforliggende fond og kundene skal kun velge hvilken andel aksjefond de ønsker å ha i porteføljen.

Vi har fokus på å avdekke bærekraftpreferanser i samtaler med kundene våre. I 2023 ble nytt støtte-system for rådgiverne våre innen området sparing- og investering tatt i bruk, noe som bidrar til enda bedre kundesamtaler om bærekraft og avdekking av kundens bærekraftpreferanser.

### Krav til verdipapirfondsforvaltere

Gjennom våre [retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond](#) har vi definert hva vi oppfordrer, forventer og krever av forvalterne av verdipapirfondene som vi distribuerer. Som forutsetning for distribusjon i våre kanaler skal alle verdipapirfondsforvaltere skriftlig bekrefte at de er kjent med og følger våre retningslinjer.

Kort sagt forventer vi at forvalterne av de respektive fondene er aktive eiere og ekskluderer selskap og sektorer for å sørge for en mer bærekraftig utvikling for selskapet isolert sett, men også for samfunnet

og miljøet. Vi tror også dette er viktige faktorer for selskapenes verdiskapning til eierne, som igjen er våre kunder.

Dersom en forvalter bryter med kravene og etter dialog med oss ikke velger å endre praksis, vil vi stoppe distribusjonen av det respektive verdipapirfondet. Vi har i tillegg merket fondene basert på forventingene våre, gjennom en merkeordning som er nærmere beskrevet nedenfor.

ESG-faktorer vektlegges i kombinasjon med finansielle kriterier når SpareBank 1 utarbeider oversikt over anbefalte fond. SpareBank 1 stiller krav om at fondsforvalterne vi har distribusjonsavtale med ikke investerer i virksomheter som selv, eller gjennom enheter de kontrollerer, investerer i kontroversielle våpen i tråd med bestemmelsene til Statens pensjonsfond utland. Fondenes portefølje screenes opp mot oljefondets liste for utelukkelse av selskaper under kriteriene produksjon av kjernevåpen og statsobligasjonsunntaket. Gjennomgangen skjer minimum årlig gjennom produktrevisjonen og som del av godkjennelsesprosessen for nye produkter.

Dersom SpareBank 1 gjennom spørreskjemaet til merkeordningen, årlig revisjonsprosess eller på annen måte identifiserer at fondsforvaltere er i brudd med kravene fra retningslinjene vil forholdet først tas opp med fondsforvalteren det gjelder. SpareBank 1 vil deretter følge opp at fondsforvalteren foretar målrettede tiltak for å bringe forholdet i tråd med disse retningslinjer. Etersom SpareBank 1-bankene ikke er fondsforvalter selv vil dette ofte skje gjennom samarbeid mellom flere aktører. I tilfeller der SpareBank 1 ikke vurderer forvalters tiltak som tilfredsstillende innen rimelig tid skal den enkelte bank stanse nysalg av det aktuelle fondet.

Samtlige av forvalterne oppgir at de har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer og rapporterer på etterlevelse.

### Bærekraftmerking av fond

SpareBank 1 har, sammen med Position Green, utarbeidet en merkeordning som gir kundene informasjon knyttet til bærekraft for det enkelte fond som tilbys i fondsoversikten i nettbanken og mobilbanken. Det er laget et spørreskjema som alle fondsforvaltere må svare på for å kartlegge fondenes ESG-forhold. Svarene hentes inn årlig og er med på å bestemme bærekraftscoren. Fondene får karakter fra A til F basert på hvordan de scorer på kriteriene negativ screening, positiv screening og aktivt eierskap. For å få karakter

A, må fondet i tillegg til å svare opp alle forventingene, være klassifisert som artikkel 9 under SFDR. Dette er fond som har bærekraft som formål. Mer informasjon om merkeordningen finnes på våre websider.

Som følge av en større pågående revisjonsprosess av merkeordningen i andre halvdel av 2023, har SpareBank 1 avventet prosessen med å innhente ny ESG-informasjon fra forvalterne for 2023. Framover kommer SpareBank 1 i større grad til å støtte seg på SFDR-reguleringen og mer objektiv ESG informasjon fra en ESG data-leverandør i merkeordningen, og mindre på informasjon innhentet fra forvalter. Vi forventer at den nye merkeordningen blir innfaset i første halvdel av 2024. Tabellen nedenfor viser fordelingen av karakterene for årene 2021-2023 i merkeordningen. Det er kun 1 endring i karakter for fondene som var i distribusjon i 2022. Vi kan se at det har kommet 10 nye fond i distribusjon, hvorav 4 av de har fått karakter A, og 6 har fått karakter B.

Tabellen nedenfor viser fordelingen av karakterene for årene 2021-2023 for fondene:

ESG karakter	Antall fond 2021	Antall fond 2022	Antall fond 2023	Nye fond 2023
A	8	9	12	4
B	163	171	178	6
C	15	17	17	0
D	2	4	4	0
E	2	0	0	0
F*)	1	1	1	0
Sum	191	202	212	10

\*) Det er det samme fondet som har fått karakter F ved gjennomgangene. Dette fondet er det ikke mulig å kjøpe i noen av SpareBank 1-bankene. Fondet er fortsatt med i gjennomgangen for å undersøke om de har forbedret seg.

De fleste fondene får karakter B. Vi mener dette er fond som har en god tilnærming til miljø- og samfunnsmessige forhold og i tillegg er porteføljeforvalterne aktive eiere.

### Opplæring og kompetanseheving

Bærekraft er tatt inn som en naturlig del av det løpende kurs- og kompetansehevingsopplegget for våre rådgivere innen sparing – og investering, herunder den årlige oppdateringen av AFR autoriserte rådgivere. I 2023 har vi også gjennomført kurs om bærekraft og sparing og investering som del av konsernets kompetanseløft om bærekraft.

Ingebjørg Vilhelmsen fra Nittedal er komponist og musiker. Hun fikk tildelt Talentstipend i 2023.



## GRI-indeks

<b>Bruk av GRI</b>	SpareBank 1 Ringerike Hadeland har rapportert i henhold til GRI-standardene for perioden 11.2023-31.12.2023.
<b>GRI 1 vi har brukt</b>	GRI 1: Foundation 2021
<b>Relevante GRI Sektor standarder</b>	

### Generell informasjon (GRI 2: Generell informasjon (General Disclosures) 2021)

GRI-Indikator	Beskrivelse	Delvis rapportering 2023	Rapportering 2023
<b>1. Organisasjonen og dens rapporteringspraksis</b>			
2-1	Detaljer om organisasjonen: Navn på virksomhet; eierskap og juridisk selskapsform; hovedkontor; land virksomheten opererer i		Navn: SpareBank 1 Ringerike Hadeland Vi er en sparebank med egenkapitalbevis notert på Oslo Børs. Eierskap: Bankens største eiere er tre lokale sparebankstiftelser; SpareBank 1-stiftelsen Ringerike, SpareBank 1-stiftelsen Jevnaker Lunner Nittedal og SpareBank 1-stiftelsen Gran Hovedkontor: Hønefoss Virksomheten opererer i Norge
2-2	Enheter inkludert i organisasjonens bærekraft-rapportering		Dersom ikke annet er spesifisert, gjelder vår rapport for morbankens virksomhet.
2-3	Rapporteringsperiode, hyppighet og kontaktperson		Rapporteringsperiode er 1.1.2023-31.12.2023 Vi rapporterer årlig Kontaktperson: <a href="mailto:maria.rosenberg@rhbank.no">maria.rosenberg@rhbank.no</a>
2-4	Endring av historiske data fra tidligere rapporter		Se side 175, 188, 189 og 192 i bærekraftrapporten.
2-5	Gjeldende praksis for eksternt verifikasjon av rapportering		Rapporten er behandlet i bankens ledergruppe og vedtatt i bankens styre. Rapporten er ikke verifisert av eksternt revisor.
<b>2. Aktiviteter og ansatte</b>			
2-6	Aktiviteter, verdikjede og andre forretningsforbindelser		<b>Styrets årsberetning</b> side 35 i årsrapporten. Se også kapittelet <b>Verdikjedeanalyse og påvirkninger</b> på side 172 i bærekraftrapporten.  SpareBank 1 Økonomihuset kjøpte BS Regnskap og Fokus Økonomi. Uover dette er det ingen vesentlige endringer av virksomhetens størrelse, struktur, eierskap eller leverandørkjede i perioden.
2-7	Ansatte		<b>Ivaretakelse av våre medarbeidere</b> på side 198
2-8	Arbeidere som ikke er ansatte		<b>Ivaretakelse av våre medarbeidere</b> på side 198
<b>3. Styring</b>			
2-9	Styringsstruktur og sammensetning		<b>Eierstyring og selskapsledelse/Pkt 9 Styrets arbeid</b> s. 134 <b>Styrets årsberetning</b> , fra side 35 <b>Bankens strategi og satsingsområder</b> side 18 <b>Presentasjon av styret</b> side 32 <b>Tilstand for kjønnslikestilling</b> side 140
2-10	Nominering og utvelgelse av øverste beslutningsorgan		<b>Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 7 Valgkomiteer</b> s. 134 og <b>Punkt 8 Styret, sammensetning og uavhengighet</b> s. 134
2-11	Informasjon om styreleder		<b>Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 8 Styret, sammensetning og uavhengighet</b> side 134 <b>Presentasjon av styret</b> side 32

GRI-Indikator	Beskrivelse	Delvis rapportering 2023	Rapportering 2023
2-12	Styrets og konsernledelsens oversikt over håndteringen av organisasjonens påvirkning		Se følgende kapitler i bærekraftrapporten: <b>Policy og behandling i styrende organer</b> side 170, <b>Dobbel vesentlighetsanalyse</b> side 171, <b>Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter</b> side 180
2-13	Delegering av ansvar for å håndtere organisasjonens påvirkning		Se følgende kapitler i bærekraftrapporten: <b>Forankring og organisering av bærekraftarbeidet</b> s. 169 og <b>Styring av klimarelaterte risikoer og muligheter</b> s.180
2-14	Styrets rolle i bærekraftrapporteringen		Styret har behandlet bankens bærekraftrapport og dobbel vesentlighetsanalyse med vesentlige påvirkninger.
2-15	Interessekonflikter		<b>Eierstyring og selskapsledelse</b> , punkt 4 side 133 og punkt 9 side 134.
2-16	Kommunikasjon av kritiske hensyn		<b>Eierstyring og selskapsledelse</b> side 132
2-17	Styrets samlede kunnskap om bærekraftstrategien		<b>Styrets årsberetning</b> side 45 Bærekraftrapporten: <b>Forankring og organisering av bærekraftarbeidet</b> side 169, <b>Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter</b> side 180
2-18	Evaluerings av styret		<b>Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 9 Styrets arbeid</b> side 134
2-19	Retningslinjer for godtgjørelse		<b>Eierstyring og selskapsledelse/Punkt 11</b> side 136 <b>Note 20 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte</b> side 101 <b>Note 22 Pensjoner</b> side 102 Retningslinjer for godtgjørelse
2-20	Proessen rundt å fastsette godtgjørelse		<b>Eierstyring og selskapsledelse</b> punkt 11 og punkt 12 side 136
2-21	Årlige totale kompensasjonsforhold		<b>Note 20 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte</b> side 101
<b>4. Strategiutforming og utførelse</b>			
2-22	Uttalelse om bærekraftstrategi		<b>Adm.banksjefs kommentarer</b> side 7 <b>Styrets årsberetning</b> side 35
2-23	Bedriftens retningslinjer for ansvarlig forretningsdrift		<b>Policy for bærekraft</b> og <b>Etiske retningslinjer</b> . Se også: <b>Eksterne rammeverk, forpliktelser og medlemskap</b> side 166, <b>Våre bærekraftforventninger</b> side 168, <b>Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden</b> side 201, <b>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</b> side 204
2-24	Innarbeidelse av bedriftens retningslinjer		<b>Forankring og organisering av bærekraftarbeidet</b> side 169, <b>Dobbel vesentlighetsanalyse</b> side 171, <b>Kompetanse om bærekraft blant våre ansatte</b> side 198
2-25	Klageordninger og prosessen for å utbedre negativ påvirkning		<b>Vårt arbeid med likestilling, mangfold og inkludering</b> side 142. <b>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</b> side 144 <b>Markedsføring</b> side 211, <b>Personvern</b> side 208, <b>Ivaretakelse av våre medarbeidere</b> side 198, <b>Interessenter</b> side 171
2-26	Varsling og andre ordninger for å søke råd og sende bekymringsmeldinger		<b>Vårt arbeid med likestilling, mangfold og inkludering</b> side 142.  <b>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</b> side 144  Bærekraftrapporten: <b>Markedsføring</b> side 211, <b>Personvern</b> side 208, <b>Ivaretakelse av våre medarbeidere</b> side 198, <b>Interessenter</b> side 171
2-27	Etterlevelse av lover og reguleringer		Ingen manglende etterlevelse som banken er kjent med.
2-28	Medlemskap i bransjeorganisasjoner eller andre sammenslutninger		Medlem i Finans Norge, medlem av UN Global Compact gjennom SpareBank 1-gruppen, medlem av PCAF Partnership for Carbon Accounting Financials.
<b>5. Interessenter</b>			
2-29	Tilnærming til interessentdialog		<b>Interessenter</b> side 171, <b>Dobbel vesentlighetsanalyse</b> side 171, <b>Interessent- og megatrendanalyser</b> side 173
2-30	Tariffavtaler		Fullt dekket av kollektive tariffavtaler. <b>Våre medarbeidere</b> side 138

GRI-inkikator	Beskrivelse	Delvis rapportering 2023	Rapportering 2023
<b>Spesifikk informasjon (GRI 3: Vesentlig tema (Material topics) 2021)</b>			
3-1	Prosess for å identifisere vesentlige tema		<i>Dobbel vesentlighetsanalyse</i> side 171
3-2	Liste over vesentlige tema		Våre vesentlige påvirkninger: <ul style="list-style-type: none"> <li>· Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet</li> <li>· God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet</li> <li>· Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden</li> </ul>
<b>Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet</b>			
GRI 3-3	Håndtering av vesentlige tema		<i>Klima og miljø</i> side 176
SB1RH1	Indirekte klima- og naturpåvirkning i privatmarkedet og bedriftsmarkedet		
201-1	Direkte økonomisk verdi generert og distribuert		<i>Resultatsammendrag</i> side 36 <i>Resultatregnskap</i> side 49
201-2	Finansielle konsekvenser og andre risikoer og muligheter som følge av klimaendringer		Scenarioanalyse av risikoer og muligheter side 173, Klimarisiko side 180, Oppsummert TCFD-rapportering side 217
201-3	Pensjonsforpliktelser og andre ytelser		Ikke vesentlige tema, jf. oversikten over.
201-4	Offentlige støtteordninger		
305-1	Direkte klimagassutslipp (Scope 1)		<i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet</i> side 218
305-2	Indirekte energirelaterte klimagassutslipp (Scope 2)		<i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet</i> side 218
305-3	Andre indirekte klimagassutslipp (Scope 3)		<i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Vedlegg 1: Klimagassutslipp egen virksomhet</i> side 218 <i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186 <i>Vedlegg 2: Metode for beregning av estimerte, finansierte klimagassutslipp</i> side 219
305-4	Klimagass utslippsintensitet		<i>Estimerte utslipp per omsetning</i> side 193
305-5	Reduksjoner i klimagassutslipp		<i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186 <i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189
305-6	Utslipp av ozon-nedbrytende stoffer (ODS)		Ikke relevant
305-7	Nitrogenoksider (NOx), svoveloksider, (SOx), og andre betydelige luftutslipp		Ikke relevant
<b>God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet</b>			
GRI 3-3	Håndtering av vesentlige tema		<i>Ansvarlig og etisk forretningsdrift</i> side 204
SB1RH2	God styring, antihvitvask-arbeid, personvern og datasikkerhet		
205-1	Transaksjoner som er risikovurdert		<i>Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking</i> side 206
205-2	Kommunikasjon og opplæring om policyer og prosedyrer knyttet til anti-korrupsjon		<i>Arbeid mot økonomisk kriminalitet og hvitvasking</i> side 206, <i>Etikk og antikorrupsjon</i> side 210
205-3	Bekreftede tilfeller av korrupsjon og korrigerende tiltak		<i>Etikk og antikorrupsjon</i> side 210
418-1	Begrunnede klager som gjelder brudd på kundenes personvern og tap av kundens data		<i>Personvern</i> side 208
<b>Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden</b>			
GRI 3-3	Håndtering av vesentlige tema		<i>Menneskerettigheter og arbeidsforhold i leverandørkjeden</i> side 201, <i>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</i> side 144
SB1RH3	Menneskerettighets- og arbeidsforhold i leverandørkjeden		
414-1	Nye leverandører som ble screenet ved hjelp av sosiale kriterier		<i>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</i> side 144
414-2	Negative sosiale påvirkninger i verdikjeden og iverksatte tiltak		<i>Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger etter åpenhetsloven</i> side 144

## Oppsummert TCFD-rapportering

Område	Lenke til vår rapportering
<b>Styring</b>	
<i>Virksomhetens styring av klimarelaterte trusler og muligheter</i>	
a) Beskrivelse av styrets oppsyn med klimarelaterte trusler og muligheter	<i>Styrets oppsyn med klimarelaterte risikoer og muligheter</i> side 180
b) Ledelsens rolle i vurdering og styring av klimarelaterte trusler og muligheter	<i>Ledelsens rolle i vurdering og håndtering av klimarelaterte risikoer og muligheter</i> side 181
<b>Strategi</b>	
<i>Aktuelle og potensielle virkninger av klimarelaterte trusler og muligheter på virksomhetens forretninger, strategi og finansielle planlegging</i>	
a) Klimarelaterte trusler og muligheter virksomheten har identifisert på kort, mellomlang og lang sikt	<i>Scenarioanalyse av risikoer og muligheter</i> side 173
b) Betydningen av klimarelaterte trusler og muligheter for virksomhetens forretninger, strategi og finansielle planlegging	<i>Klima og miljø</i> side 176, <i>Klimarisiko</i> side 180
c) Den potensielle betydningen av ulike scenarioer på virksomhetens forretninger, strategi og finansielle planlegging	<i>Scenarioanalyse av risikoer og muligheter</i> side 173
<b>Risikostyring</b>	
<i>Hvordan virksomheten identifiserer, vurderer og håndterer klimarelatert risiko</i>	
a) Prosessene virksomheten benytter for å identifisere og vurdere klimarelatert risiko	<i>Prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko</i> side 181
b) Virksomhetens prosesser for håndtering av klimarelatert risiko	
c) Hvordan prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere klimarelatert risiko er integrert i virksomhetens helhetlige risikostyring	
<b>Mål og metoder</b>	
<i>Metoder, mål og parametere som brukes for å vurdere og håndtere relevante klimarelaterte trusler og muligheter</i>	
a) Metodene som virksomheten bruker for å vurdere klimarelaterte trusler og muligheter i lys av dens strategi og prosesser for risikostyring	Vi benytter bankens ordinære systematikk for risikokartlegging. Se: <i>Verdikjedeanalyse og påvirkninger</i> side 172, <i>Scenarioanalyse av risikoer og muligheter</i> side 173, <i>Klimarisiko i bankens utlånsportefølje</i> side 183, <i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186
b) Scope 1, scope 2 og scope 3 klimagassutslipp, og de relaterte risikofaktorene.	<i>Finansierte klimagassutslipp</i> side 186, <i>Klimaregnskap for vår egen virksomhet</i> side 189 <i>Estimerte utslipp per omsetning</i> side 193
c) Målene virksomheten bruker for å håndtere klimarelaterte trusler og muligheter og resultater i forhold til målene	<i>Våre bærekraftmål</i> side 168 <i>Klima og miljø</i> side 176





